

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντι

Περίοδος Β', τεύχος 101, Σάββατο 17 Ιούνη 1978

Δρχ. 20

πολυθεσίτες του έργατοπατερισμού

Ο Ζ. ΖΕΠ. 2005

ή πώς καταργείται ή πάλη τών τάξεων

● ΤΟ ΙΣΠΑΝΙΚΟ
ΚΟΜΜ. ΚΟΜΜΑ
ΚΑΙ Η ΑΠΟΡΡΙΨΗ
ΤΟΥ ΛΕΝΙΝΙΣΜΟΥ

● ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ,
ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

● ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ:
Η ΤΑΝΖΑΝΙΑ
ΤΟΥ ΝΥΕΡΕΡΕ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΡΑΛΩΣ
ΤΟ ΣΕΥΤΕΡΟ ΜΑΤΙ
ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΠΑ
CANCERPOEMS

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΕΛΙΟΥΡΑΚΗΣ
ΠΡΟΣΠΕΚΤΟΥΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΡΑΛΩΣ
ΜΑΝΘΡΑΣΠΕΝΤΑ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΕΒΕΡΙΝΟΣ
ΤΟ ΧΡΟΝΟΜΕΤΡΟ

ΤΟΝΙΟ ΚΡΕΓΚΕΡ
ΤΟΝΙΟ ΚΡΕΓΚΕΡ

ΜΑΡΙΟΣ ΚΡΑΥΧΤΑΛΑΚΗΣ
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ I

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΤΩ
Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ
ΤΩΝ ΚΑΤΣΑΡΙΩΝ

ΜΟΥΤΑΣ ΚΥΔΑΥΗΣ
ΤΟ ΚΥΜΑ

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΕΤΣΟΥ
Ο ΓΑΣΠΑΡ ΤΗΣ ΝΥΚΤΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΥΣΣΗΣ
ΤΟ ΡΟΠΤΡΟ

Σ. Α. ΚΟΡΩΝΙΔΗΣ
ΜΕΛΕΤΕΣ
ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

ΒΑΡΒΑΡΙΣ ΤΣΟΥΛΗΣ
ΑΠΟΓΕΥΜΑ
ΤΩΝ ΜΥΡΩΝ

ΑΝΤΩΝΗΣ ΕΥΦΡΑΝΗΣ
ΟΙ ΣΥΜΠΑΙΧΤΕΣ

ΠΑΥΛΟΣ ΠΑΜΦΙΛΙΔΗΣ
ΑΥΤΟΣ ΕΓΩ

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΕΤΣΟΥ
ΓΙΑ ΣΚΟΡΠΙΑ ΧΑΡΤΙΑ
ΤΗΣ ΠΗΝΕΛΟΠΗΣ

ΝΑΔΙΩΣ ΒΕΛΟΥΤΟΣ
Ο ΕΡΗΜΟΠΟΛΙΣ

ΠΑΝΩΣ ΜΕΡΣΕΛΛΑ
ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΝΗΣ
ὕπὲρ τῶν καρπῶν

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΛΟΓΕΡΙΣ
τὰ
φανταστικά φουγάρα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΓΝΑΤΙΑ

ΣΕΙΡΑ: ΤΡΑΜ/ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Διευθύνεται από τόν Γιώργο Κάτο

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΚΕΔΡΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΚΑΛΙΟΤΣΟΣ

• Ο ΜΕΣΑΙΟΣ ΤΟΙΧΟΣ
Μυθιστόρημα

• ΜΑΘΗΜΑ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑΣ
Μυθιστόρημα

• Η ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΕΝΟΥ
Μυθιστόρημα

• ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ
Μυθιστόρημα

ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ

• ΤΑ ΞΥΛΙΝΑ ΣΠΑΘΙΑ
Μυθιστόρημα

• Η ΜΥΪΓΑ
Διηγήματα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Πανεπιστημίου 44 - Τηλ. 3615.783

Η ΑΥΓΗ

κάθε πρωί

• ζωντανή ενημέρωση
• αδέσμευτη έρευνα • ελεύθερη κριτική

Η ΑΥΓΗ

κάθε Κυριακή
16 σελίδες

• με πλούσιο περιεχόμενο
• με νέο επίπεδο συνεργατών

Η ΑΥΓΗ

στην πρώτη γραμμή της πάλης
για τη δημοκρατία και την ανεξαρτησία
της χώρας
για την ενότητα και την αναγέννηση
του κομμουνιστικού κινήματος

αγοράζετε
διαδίδετε
την

ΑΥΓΗ

Περίοδος Β'
Χρόνος 5ος
Τεύχος 101

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ Δημοχάρους 60,
Αθήνα 601. Τηλ. 732-713 - 732-819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ρεπορτάζ: τό ταξίδι ...	4
ΕΟΚ: τό γραφείο Βρυξελλών	5
Η ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ	6
ΜΠΟΣΤ: Σκέψεις επί éθνικων προβλημάτων	7
ΑΝΤΙ-θέσεις	8
Γ. ΤΣΑΛΑΚΟΥ: Πόσο μόνη είναι ή ΚΥΠΡΟΣ;	9
ΑΝΤ. ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ: Οί éργατοπα- τέρες καί τά	10
πόστα τους	10
ΡΕΠΟΡΤΕΡ: μιά ιατροδικαστική έκθεση γιά τήν «ύπόθεση Σερί- φη»	12
Γ. ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ: Η ισπανική πρόκληση	14

Β. ΑΘΑΝΑΣΙΕΦ: Τό ΚΚΣΕ καί τό Ισπανικό ΚΚ	18
Γ. ΚΑΤΗΦΟΡΗ: Σοσιαλισμός, έλευθερίες καί δημοκρατία στήν παραγωγή	20
Κ. ΖΟΥΡΑΡΙ: Γιά τό 2ο(10ο) συν- έδριο του ΚΚΕ.ε.	24
ΕΡΑΝΙΣΤΗ: Τό 7ο συνέδριο του ΚΚΕ	28
ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΣΚΕΨΗ(2): Τανζα- νία	36-41
Γ. ΤΣΑΛΑΚΟΥ - ΜΑΡΙΑΣ ΤΣΑΤ- ΣΟΥ: 'Ο Νιερέρε καί ή Τανζανία ..	36
Η «ΓΕΝΝΗΣΗ» τής Τανζανίας ...	38
ΚΕΙΜΕΝΑ του ΝΥΕΡΕΡΕ	39
Ε. ΜΠΙΤΣΑΚΗ: Τό πρόβλημα τής αιτιοκρατίας στήν σύγχρονη μι- κροφυσική	42
ΕΛΕΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ: Μιά συζή- τηση στό Λονδίνο γιά τήν Έλ- λάδα (1941-49)	44
ΝΤΟΡΑΣ ΡΟΓΚΑΝ: Βάλλιας Σε- μερτζίδης	47
Κ. ΒΑΚΚΑ: 'Ο πορτογαλλικός κι- νηματογράφος	50
ΔΙΑΛΟΓΟΣ:	51

ΤΑ "ΤΡΩΚΤΙΚΑ" ΤΟΥ ΧΟΥΝΤΟΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΥ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΥ

Η ΠΟΛΩΣΗ καί ή διάσπαση του συνδικαλιστικού κινήματος τής χώρας αποτέλεσε καί άποτελεϊ τόν πρωταγωνικό στόχο τής έντονης δραστηριοποίησης τής χουντοκυβερνητικής δεξιᾶς μέσα στήν έφετινή "συνδικαλιστική περίοδο" γιατί άκριβῶς ή κυβέρνηση φ ο β ᾱ τ α ι ένα ένωμένο καί δυνατό συνδικαλιστικό κίνημα.

ΜΕ ΘΕΜΙΤΑ καί ᾱ θ έ μ ι τ α μέσα ή δεξιᾶ κατάφερε σέ όρισμένες περιπτώσεις νά έπιτύχει μερικά καλά γι' αὐτήν αποτελέσματα καί συνεχίζει κινητοποιώντας τούς έργατοπατέρες "συνδικαλιστές" τής έντονα αὐτή τή προσπά- θεια χωρίς νά υπολογίζει οὔτε χρήμα οὔτε προσχήματα.

ΑΚΟΜΑ περισσότερο άφοῦ περιχαράκωσε μέ τόν περιβόητο νόμο 330 τή συνδικαλιστική δράση, καταργώντας ούσιαστικά τό πρωταρχικό δικαίωμα τών έργαζομένων γιά άπεργία ύπάγοντάς το σέ μιά σειρά άπό γραφειοκρατικά γρανάξια που τελικά τό προσδιορίζουν σάν ένα δικαίωμα χωρίς περιεχόμενο, σ π ν τ η ρ ε ι τ καί α θ ξ ᾱ ν ε ι καθημε- ρινά τόν έ σ μ ό τών καλοπληρωμένων έπαγγελματιών συνδικαλιστών τής.

ΠΡΟΣΦΑΤΑ τó συνδικαλιστικό κίνημα είδε πῶς έννοεϊ ή κυβέρνηση τή συνδικαλιστική δράση. Έννέα νοσοκομειακοί γιατροί, ή συνδικαλιστική ήγεςία τής ΕΙΝΑΠ, καταδικάστη- κε σέ φυλάκιση μέ τόν 330 γιατί λέει παρέλειψε νά είδοποιήσει τó 'Υπουργεϊο Κοινωνικῶν 'Υπηρεσιών γιά τήν άπεργία του περσινού 'Ιουνίου.

ΟΜΩΣ ή κυβερνητική αντίληψη γιά τή συνδικαλιστική δράση δέ σταματᾷ έδῶ. Έξασφαλίζει έπίσης καί τήν "έργο- δοτική άσυδοσία" γιά τίς μαζικές άπολύσεις έργαζομένων που άποσκοποῦν στήν τρομοκράτηση του έργατικού κινήματος καί στήν "έθελοούσια" περικοπή τών διεκδικητικῶν άγώνων του. Έπτακόσιοι (700) έλληνες έργαζόμενοι έγραφαν οί έφημερίδες τή περασμένη βδομάδα άπολύθηκαν μέσα σέ μιά μέρα άπό τή διοίκηση τής έλβετικής εταιρίας ΣΕΛΜΑΝ γιατί πραγματοποιοῦσαν τρίωρες στάσεις εργασίας ζητώντας άνθρωπινες συνθήκες δουλειᾶς χωρίς ή κυβέρνηση νά άνησυχήσει καθόλου ...

ΤΗΝ ΙΔΙΑ ῶρα οί "συνδικαλιστές" τής ήγετικής κλίμας τής ΓΣΕΕ καθισμένοι στά γραφεία τους καί έχοντας έξασφα- λισμένους γιά τούς ίδιους παχυλούς μισθούς καί έξίσου παχυλές άργομισθίες ένδιαφέρονται νά έξασφαλίσουν τά ίδια "πλεονεκτήματα" σέ συγγενείς καί φίλους ὅπως άποκα- λύπτει τó σημερινό ρεπορτάζ του ΑΝΤΙ.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ὅμως έπεξεργάζονται καινούριες "κομπίνες", νέα άντεργατικά πραξικοπήματα μέ σαφή άλλα καί δ ι α φ α ν ῶ στόχο τή φαλκίδευση καί τή μετατροπή του έργατικού συνδικα- λισμού σέ έλεγχόμενη κυβερνητική ύπηρεσία ...

Τό ταξίδι καί
ή «αυτάρκεια»
κάποιων
όδυνηρῶν
ἐπιλογῶν...

ΠΟΛΛΑ ΕΧΟΥΝ γραφεί για τό ταξίδι του κ. Καραμανλή στην Ουάσιγκτον, για την παρουσία του – και τις «μάχες» που έδωσε – στο Λευκό Οίκο ή την εαρινή σύνοδο του ΝΑΤΟ ή την επιτροπή διεθνών σχέσεων της αμερικανικής Βουλής. Οι εκτιμήσεις μπορεί να διαφέρουν. Όμως, γεγονός παραμένει πως, με τό ταξίδι αυτό, έχουμε τώρα μία πολύ πιο σφαιρική εικόνα των διαθέσεων και της προβληματικής της ήγερσίας του ΝΑΤΟ απέναντι στα καυτά θέματα τη ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. Τό Κυπριακό, τό Αιγαιακό, οι ελληνοτουρκικές και ελληνοαμερικανικές σχέσεις, οι σχέσεις της χώρας με τό ΝΑΤΟ – όλα αυτά, προβάλλουν τώρα με πολύ μεγαλύτερη ένταξη απ' ό,τι πριν από τό πρωθυπουργικό ταξίδι. Άς επιχειρήσουμε να δώσουμε τό περιγράμματά τους:

ΕΝΑ ΝΕΟ «ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΛΑΙΣΙΟ»: Η σύνοδος του ΝΑΤΟ έπιασε πριν απ' όλα αυτό που πρώτοι οι Άμερικανοί ονόμασαν σοβιετική «μεγέθυνση» (Aggrandizement) στην Άφρική! Σύμφωνα με μία νέα αντίληψη πραγμάτων, ή Δυτική Εύρωπη δέν κινδυνεύει πιά μόνο από τις σοβιετικές στρατιές που μπορούν, ανά πάσαν ώρα και στιγμή, να διαβούν τόν Έλδα, αλλά και από τη ... σοβιετοκουβανική παρουσία στην Άγκόλα ή την Αιθιοπία! Συνεπώς τά πάντα – ακόμα και ή επίλυση του Κυπριακού, ή ελληνοτουρκική διένεξη για την ύφαλοκρηπίδα του Αιγαίου, ή ένότητα της νοτιοανατολικής πτέρυγας του ΝΑΤΟ – πρέπει να υποταχθούν στη νέα αυτή «στρατηγική πραγματικότητα». Οι δέ άτλαντικοί έταίροι να έργασθούν, με ύψηλό αίσθημα συλλογικής ευθύνης, για την ένίσχυση και την ένότητα της συμμαχίας...

Η ΑΡΣΗ ΤΟΥ ΕΜΠΑΡΓΚΟ: Μέσα στο πλαίσιο της νέας αυτής «στρατηγικής πραγματικότητας», ή ήγερσία του ΝΑΤΟ τοποθέτησε και την «ανάγκη άρσεως του εμπάργκο». Η άρση αυτή είναι πιά δεδομένη. Ο ίδιος ό πρόεδρος Κάρτερ συγκρότησε μία πολυπρόσωπη «ομάδα διαφώτισης του Κογκρέσσου» (από τό Βάνς, μέχρι τόν άρχηγό της CIA, Τέρνερ, και από τόν άρχηγό του Κοινού Άμερικανικού Έπιτελείου, στρατηγό Τζόουνς, μέχρι τόν άρχιστράτηγο του ΝΑΤΟ στρατηγό

Χαίηκ...), προκειμένου να δαμάσει κάποιους σκληροτράχηλους κόγκρεσμεν πού, έν έτει 1978, έπιμένουν να επικαλούνται κάποιες «ήθικές άρχές» – αυτές τις ίδιες άρχές που επικαλέσθηκε και ό κ. Καραμανλής, κατά τις συνομιλίες του με τούς Κάρτερ, Λούνς, Σμίτ, Κάλλαχαν κλπ. Όμως όλοι οι συνομιλητές του έλληνα πρωθυπουργού δέν του άφησαν περιθώρια ψευδαισθήσεων: Η Τουρκία – του έλεαν – μπορεί να έξακολουθεί να κατέχει τό 40% του κυπριακού έδάφους... Καί οι Τούρκοι να είναι «άκομφοι» «άνατολίτες» (Orientals)! Όμως ή Τουρκία συνορεύει με τη Σοβιετική Ένωση. Καί ή δύναμη του τουρκικού στρατού έχει έξασθενήσει επικινδύνως, συνεπεία, άκριθώς, του εμπάργκο. Συνεπώς, όχι μόνο είμαστε άποφασισμένοι να προχωρήσουμε στην άρση του, αλλά και σάς καλούμε, έν όνόματι της «ένότητας της συμμαχίας», να συναινέσετε, άν όχι να βοηθήσετε, στην άρση αυτή!

Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΕΤΡΑΜΕΡΗ ΚΑΙ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ: Κάτω από τό ίδιο πνεύμα, ό πρόεδρος Κάρτερ μίλησε στον Καραμανλή και για τό Κυπριακό: Τό πρόβλημα αυτό, του έλεγε, δέν είναι δυνατόν να τό λύσουν οι εκπρόσωποι των δύο κυπριακών κοινοτήτων (ό Όνάν, άς πούμε, και ό Τάσος Παπαδόπουλος). Τό πρόβλημα θα λυθεί με τη βοήθεια των δύο μητέρων πατρίδων, με τη βοήθεια τη δική σας, και τη βοήθεια του τούρκου συναδέλφου σας κ. Έτζεβίτ. Συνεπώς, σάς προτείνω τη σύγκληση μίας τετραμερούς. Καί, από την πλευρά μας, υποσχόμαστε θετική την παρέμβασή μας, για την προώθηση των σχετικών συνομιλιών...

Είναι γνωστό ότι την πρόταση αυτή άπέρριψε ό κ. Καραμανλής, που αντίπρότεινε συνάντηση Κυπριανού-Έτζεβίτ, πρόταση που δέν απέκλεισε ό άμερικανός πρόεδρος, «υπό τόν όρο ότι την άποδέχεται ό Έτζεβίτ», ό όποιος, με τη σειρά του, αντίπρότεινε τριμερή (Έτζεβίτ-Κυπριανού-Ντενκτάς). Η αίτηση των ελλήνων δημοσιογράφων που κάλυψαν τό ταξίδι Καραμανλή στις ΗΠΑ: Η Ουάσιγκτον, ένώ έπείγεται για την άρση του εμπάργκο, καθόλου δέν έπείγεται για τη λύση του Κυπριακού. «Επιτέλους, λένε οι άνθρωποι του Σταίητ Ντη-άρτμεντ, τό Κυπριακό δέν είναι ό όμφαλός του κόσμου... Καί έφ' όσον ούτε ό Καραμανλής, ούτε ό Κυπριανού κατανοούν "τά γενικότερα συμφέροντα της συμμαχίας" – με την έννοια, ίσως, ότι ή λύση του Κυπριακού περνά μέσα από τό συσχετισμό δυνάμεων ΝΑΤΟ και Συμφώνου Βαρσοβίας στο Ζαίρ... – άς παραμείνει τό πρόβλημα αυτό σέ έκκρεμότητα».

Η ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΗ ΔΙΕΝΕΞΗ ΣΤΟ ΑΙΓΑΙΟ: Στο θέμα των ελληνοτουρκικών διαφορών στο Αιγαίο, υπάρχει μία φράση-κλειδί, που περιέχεται στην ανακοίνωση που έξέδωσε ό Λευκός Οίκος άμέσως μετά τη συνάντηση Κάρτερ-Καραμανλή: «Οι Ένωμένες Πολιτείες – αναφέρει ή ανακοίνωση του Λευκού Οίκου – θα καταβάλουν μείζονα προσπάθεια για να παρεμποδίσουν κάθε ένέργεια που θα μπορούσε να διαταράξει την ειρήνη στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου... Τί σημαίνει ή φράση αυτή; Σύμφωνα με μία πρώτη, από κύκλους φίλα προσκείμενους στο Σταίητ Ντη-άρτμεντ, έρμηνεία, ή φράση υποδηλώνει την πολιτική βούληση των ΗΠΑ ν' ανακόψουν κάθε επιθετική διάθεση της Άγκυρας στο Αιγαίο. Ός εκ τούτου – λένε οι ίδιοι κύκλοι – δέν θα πρέπει ν' αναμένουμε θερμό καλοκαίρι φέτος στο Αιγαίο. (Μία άνάλογη διαβεβαίωση λέγεται ότι έδωσε και ό κ. Έτζεβίτ στον κ. Καραμανλή: Δέν προτιθέμεθα, του έλεγε, να βγάλουμε φέτος τό «ΣΙΣΜΙΚ» στο θαλάσσιο μεντάνι...) Υπάρχει όμως και ή άλλη έρμηνεία: Οι ΗΠΑ, με τη φράση αυτή, άπλως υποδηλώνουν την έπιθυμία τους να διαδραματίσουν ρόλο «έπι διαίτη» στο Αιγαίο. Τό «σενάριο» όμως τό άποκάλυψαν οι Άγγλοι, είναι λίγο πολύ γνωστό: Άν υπάρξει θερμή άναμέτρηση στο Αιγαίο, οι ΗΠΑ θ' αφήσουν ν' αναπτυχθούν οι έχθροπραξίες τό πολύ επί μία έβδομάδα, όποτε θα έχουν έξαντληθεί τά πυρομα-

χικά και των δύο πλευρών. Στο σημείο αυτό ακριβώς οι ΗΠΑ, σάν ύπατοι «ἐπιδιαιτητές», μεσολαβούν, «ἐπιβάλλουν τήν εἰρήνην» καί, μέ τήν εὐκαιρία, ρυθμίζουν ὁρισμένες «ἐσωτερικές ἐκκρεμότητες» στήν Ἑλλάδα καί στήν Τουρκία.

Ἀπό τό παραπάνω περίγραμμα, γιά ὁρισμένα μόνο θέματα τῆς ἑλληνικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, ἀνακύπτουν μερικά συμπεράσματα, πού ἡ διατύπωσή τους δέν εἶναι δυσχερής:

Τό π ρ ὠ τ ο: Μέ τήν ἐπικείμενη ἄρση τοῦ ἐμπάργκο, θ' αὐξηθεῖ, σάν φυσικό ἐπακόλουθο, καί τό ὕψος τῶν ἑλληνικῶν ἀμυντικῶν δαπανῶν, ἄν πρέπει νά διατηρηθεῖ ὁ σημερινός συσχετισμός δυνάμεων στό Αἰγαῖο. Αὐξηση ὁμως τῶν ἑλληνικῶν ἀμυντικῶν δαπανῶν, συνεπάγεται νέα πρόσθετα βάρη στούς ὤμους τῶν ἑλλήνων ἐργαζόμενων, μιά καί ἡ κυδέρνηση τῆς «Νέας Δημοκρατίας» ἐπιμένει νά ἐξαίρει ἀπό τά βάρη αὐτά τό μεγάλο κεφάλαιο...

Τό δ ε ὕ τ ε ρ ο: Οἱ ΗΠΑ, ὅπως καί τό ΝΑΤΟ, δέν ἐνδιαφέρονται – καί πολύ περισσότερο δέν ἐπείγονται – τώρα νά λύσουν τό Κυπριακό. Ἡ τουρκική κατοχή ἄς παραμένει στό νησί, ἐφ' ὅσον θά συνεχίζεται ἀπρόσκοπτη ἡ λειτουργία τῶν ἀμερικανικῶν βάσεων ἐπὶ τουρκικοῦ ἐδάφους...

Τό τ ρ ῖ τ ο: Οἱ Ἀμερικανοί, ὅπως καί οἱ λοιποὶ ἀτλαντικοὶ ἐταῖροι, ἐπείγονται νά κλείσει τό «ρῆγμα» στή νότια πτέρυγα τοῦ ΝΑΤΟ. Καί ἐπειδή ὁ σημερινός ἀρχηγός τῆς «Νέας Δημοκρατίας» καί πρωθυπουργός δέν ἐπείγεται, ἀκριδέστερα ἐπειδή ἐπιμένει νά συσχετίζει τήν ἐπάνοδο τῆς Ἑλλάδας στό στρατιωτικό ΝΑΤΟ μέ τή λύση τοῦ Κυπριακοῦ, ἐπεται ὅτι ὁ κ. Καραμανλῆς δέν κατανοεῖ τά «γενικότερα συμφέροντα τῆς συμμαχίας», δέν συνειδητοποιεῖ τή «σοβιετική ἀπειλή» στή Δύση, ἀλλά καί στήν Ἀφρική!

Τί μπορεῖ νά σημαίνει αὐτή ἡ «μ ἡ κ α τ α ν ὅ η σ η», ἀπό μέρους τοῦ κ. Καραμανλῆ, τῶν «γενικότερων συμμαχικῶν συμφερόντων». Θά ἦταν πρόωση ὁποιαδήποτε εἰκασία. Πολλά λέγονται καί πολλά περισσότερα ψιθυρίζονται. Ἀπό τήν ἄλλη, ὁ ἴδιος ὁ ἑλληνας πρωθυπουργός, ἐνῶ ἀποφεύγει – γιά πρώτη φορά – τούς ὑψηλοὺς τόνους καί τά δοξαστικά καί χρωματίζει – ἀντίθετα – μέ ἓνα στοιχεῖο δραματικότητας τήν παρατέρα πορεία τῶν ἐθνικῶν προδλημάτων – «ἡ ἐκκρεμότης τῶν ὁποίων μ π ο ρ ε ῖ ν ᾱ π α ρ α τ α θ ε ῖ...» – δέν δείχνει νά ἔχει οὐσιαστικά διδαχθεῖ ἀπό τήν ὀδυνηρή ἐμπειρία πού τοῦ ἔδωσαν τό ΝΑΤΟ καί ὁ Λευκός Οἶκος, κατά τή δεκαήμερη παραμονή του στίς ΗΠΑ.

Παραμένει, βέβαια, γεγονός πῶς ὁ κ. Καραμανλῆς διακήρυξε ὡς ἀπόφαση τῶν Ἑλλήνων νά «προστατεύσουν, σέ κάθε περίπτωση, τά συμφέροντα τῆς χώρας τους». Καί ἀπηύθυνε ἐκκλήση γιά «ἐθνική ἐνότητα», κλπ. Ὅμως ἐθνική ἐνότητα δέν σημαίνει ὅτι ἐπιμένει νά περιβάλλει τά «διατρέξαντα» στό τα-

ξίδι του – πιέσεις, παγίδες, κ.ἄ. – μέ τήν ἀχλύ μιᾶς διακριτικῆς – ἐναντί ἀδίστακτων «συμμάχων» – ἐχεμύθειας... Ὅταν, στήν πράξη, καλύπτει τούς Λούινς, Κάρτερ, Σμίτ καί ὅλους τούς ἄλλους ἐταίρους πού ἐσπευσαν νά ταυτισθοῦν πλήρως μέ τήν Ἀγκυρα. Ὅταν, τήν ἴδια μέρα πού ἀπευθύνει ἐκκλήση γιά ἐθνική ἐνότητα, καταδικάζονται συνδικαλιστές γιατροί γιατί δέν εἰδοποίησαν – ὡς ὠφείλον... – γιά τήν πρόθεσή τους νά ἀπεργήσουν!

Ἡ χώρα περνᾷ, πραγματικά, δύσκολες ὥρες: Ὁ ἀμερικανός πρέσβης Μακλόσκι σκέφθηκε πῶς ἔπρεπε νά συναντηθεῖ μέ τόν πρόεδρο τοῦ ΠΑΣΟΚ ἐνῶ ὁ κ. Καραμανλῆς δρισκόταν ἀκόμα στή Οὐάσιγκτον... Οἱ χουντικοί τῆς «Ἐθνικῆς Παράταξης» ἀπόκτησαν ξαφνικά φίλους μέσα στίς ἴδιες τίς γραμμές τῆς «Νέας Δημοκρατίας», πού ὑποστηρίζουν ὅτι «ὁ Καραμανλῆς ἀπομόνωσε τή χώρα ἀπό τούς φυσικούς της συμμάχους» καί ὅτι «μέ τά ἔργα του καλλιεργεῖ τόν ἀντιαμερικανισμό»... Ὁ κρατικός μηχανισμός ὄχι μόνο δέν ἀπαλλάσσεται ἀπό τά φιλοφασιστικά στοιχεία, ἀλλά ὁλοένα καί περισσότερο ἐμπλουτίζεται μέ κεκορημένες τῆς ἐκτροπῆς. Ἡ Ἀγκυρα, παρά τά μειδιάματα Ἐτζεβίτ πρὸς Καραμανλῆ, ζητεῖ τώρα κοινὴ ἑλληνοτουρκική «συνδιοίκηση» στό Αἰγαῖο καί ἀναγνώριση, ἀπό ἑλληνικῆς πλευρᾶς, τῆς ἀποκλειστικῆς ἀρμοδιότητος τοῦ Στρατηγείου Σμύρνης γιά τό Ἀνατολικό Αἰγαῖο, χωρὶς τήν παρεμβολή τοῦ Στρατηγείου Νεάπολης. Ὁ καγκελάριος Σμίτ μᾶς παραπέμπει στήν ... ποίηση Ἐτζεβίτ, ὁ Λούινς δυσανασχετεῖ κάθε φορά πού οἱ Ἕλληνες μιλοῦν γιά «τουρκικές ἐπιθετικές προθέσεις», ἐνῶ ὁ Κάρτερ ἐξακολουθεῖ νά μᾶς συμβουλεύει πατριάκα: Ἐπιστρέψτε στή στρατιωτικὴ δομὴ τοῦ ΝΑΤΟ. Δεχθεῖτε τήν τετραμερῆ. Δεχθεῖτε τίς τουρκικὲς προτάσεις σάν ἀφετηρία γιά τή λύση τοῦ Κυπριακοῦ. Ρυθμίστε τίς διαφορὲς σας μέ τούς Τούρκους στό Αἰγαῖο, μέ «ἀ μ ο ι β α ῖ ε ς» ὑποχωρήσεις. Ἀλλως...

Ὁ ἀμερικανός πρόεδρος δέν χρησιμοποιοῖ τό «ἀ λ λ ω ς». Ἀλλὰ τό ἀφήνει νά ἐννοηθεῖ...

Παρ' ὅλα αὐτά, ὁ κ. Καραμανλῆς ἐπιμένει νά μὴν ἀναζητεῖ ἐναλλακτικὲς λύσεις – πού φυσικά ὑπάρχουν – αὐτάρκης ἀπὸ τίς μέχρι τώρα ἐπιλογές του, τούς μέχρι τώρα μονοσήμαντους προσανατολισμούς του... Ἀλλὰ τίς ἐπιλογές αὐτές, ἤδη ἡ χώρα τίς πληρώνει πολὺ ἀκριβά, μέ τό βάλτωμα ὅλων τῶν ἐθνικῶν προδλημάτων. Ἡ ἀνάγκη μιᾶς ἄλλης, καλὰ σταθμισμένης καὶ υπεύθυνης πολιτικῆς, προβάλλει μέ ἀτεγκτὴ ἐπιτακτικότητα. Μιᾶς πολιτικῆς πού, ἐνῶ θά προασπίζεται τήν ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία καί τήν ἀνεξαρτησία τῆς Κύπρου, παράλληλα θ' ἀνοίγει τό δρόμο γιά τὴ δημοκρατικὴ ἀναγέννηση τῆς χώρας.

ANTHNSP

ΕΟΚ: Ἕνας «εἰδικός συνεργάτης» πού... «κυκλοφορεῖ ἀδέσποτος»!

Ἄς εἰμαστε ἡσυχοί. Στό Γραφεῖο Τύπου τῆς ἑλληνικῆς πρεσβείας στίς Βρυξέλλες, βρίσκεται (διορισμένος μέ τήν ὑπ' ἀριθμ. 43321/Ε/660/31-12-77 ἀπόφαση τοῦ ὑπουργείου Προεδρίας Κυβερνήσεως) ἓνας ἀξιολογότατος ἄνθρωπος πού ἔναντι μόνο 2.000 δολ. περίπου φροντίζει γιά «τά τῆς ἐντάξεως». Λέγεται Θεοδόσιος Δ. Γεωργίου, εἶναι δικηγόρος καί:

● δέν γνωρίζει ξένες γλώσσες.

● δέν ἀσχολεῖται μέ καμιά ἐργασία – ἐπίσημα, τουλάχιστον. (Γιατί ἀνεπίσημα, ὅλο καί καὶ τὶ θά κάνει: τόσα λεφτά...)

Στὴν ὄχι μικρὴ ἀλληλογραφία πού ὑπάρχει μεταξύ πρεσβείας

καὶ ὑπουργείου γιά τήν περίεργη παρουσία τοῦ κ. Γεωργίου στίς Βρυξέλλες, ὁ (μέχρι πρό τι) διευθυντὴς τοῦ Γραφείου Τύπου κ. Ι. Κ. Μαζαράκης-Αἰνιάν γράφει μεταξύ ἄλλων:

● 10 – 2 – 78: «Μοῦ ἐδήλωσε (Σ.Σ.: ὁ κ. Γ.) ὅτι ἡ ἐδῶ παραμονή του εἶναι παροδικὴ καὶ μάλιστα ὅτι σύντομα θά κληθῇ στήν Ἀθήνα γιά ὑπηρεσιακοὺς λόγους, συνεπῶς δέν πρόκειται νά ἀναλάβῃ καμιά ἐργασία στό Γραφεῖο (...) θεομὰ παρακαλῶ τὴν Κ.Υ. νά μοῦ γνωρίσῃ καὶ ἐγγράφως τὴν σχέση τοῦ κ. Γεωργίου μέ τό Γραφεῖο, καθότι σὺν τῇ ἐξουσίᾳ σου ἀριθμ. 4343/Ε/826/2-2-78 ἀναφέρεται ὅτι ὁ κ. Γεωργίου τοποθετεῖται στό Γρα-

φεῖο Τύπου Βρυξελλῶν ὡς ἐκτακτός συνεργάτης».

● 2-3-78: «(...) ὁ κ. Γεωργίου ἐξακολουθεῖ νά μὴν προσέρχεται στό Γραφεῖο καὶ δέν μοῦ εἶναι γνωστὸ ἂν εὐρίσκεται καὶ στίς Βρυξέλλες ἢ ἔχει ἐπιστρέψῃ στήν Ἀθήνα. (...) Τελευταῖα ὁ κ. Γ. κυκλοφορεῖ ἀδέσποτος ἐδῶ, παρουσιάζεται σὲ διαφόρους κύκλους περιγράφων τίς «ἀρμοδιότητές» του. (...) Δέν παραλείπει νά ἀναφέρει ὅτι ἐδῶ μιὰ ἑλληνικὴ ὑπηρεσία ἐργάζεται ἐναντίον τῆς ἐντάξεως καὶ ὅτι αὐτὴ εὐρίσκεται τώρα ὑπὸ ἐκκαθάρι-σιν τὴν ὁποία ὁ ἴδιος ἐπιβλέπει ἀποστειλὴς στό Βέλγιο εἰδικὰ γιά τὸν σκοπὸ αὐτό (...). Ὁ κ. Γ. οὐδέμια προσφέρει ὑπηρεσία στό Γραφεῖο οὔτε καὶ προσέρχεται καὶν ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς ἀφίξεώς του στίς Βρυξέλλες ἕως σήμερα».

Λέτε κάποιος ἀρμόδιος νά μᾶς ἐξηγήσῃ γιά τό «φαινόμενο Γεωργίου»; Καί δέν ἐννοοῦμε γιά τὰ παλιά – γιά τὰ τωρινὰ μιλάμε. Γιατί καὶ σὺν παρελθόν ἦταν πάλι ἐκεῖ «ἐπὶ ἔτος ὁλόκληρον» χωρὶς νά ἔχει προσφέρει τίποτα στό Γραφεῖο, ἀσχολούμενος μέ ἀλλότρια, ὅπως ὁ κ. Αἰνιάν σ' ἄλλο ἐγγράφο λέει. Λέτε:

● Πάντως, τό ὅλο θέμα τοῦ Γραφείου Τύπου τῶν Βρυξελλῶν θά φτάσῃ στὴ Βουλὴ, ὅποτε ἀπὸ ἐπερώτηση τοῦ ἀνεξάρτητου βουλευτῆ κ. Ι. Πεσματζόγλου. Ὁ ἀρμόδιος ὑφυπουργός κ. Ἀθ. Τσαλδάρης ἀπελθεῖ ὅτι θά... ἀποκαλύψει πολλά. Ἐπειδὴ κάτι ὑποψιαζόμαστε γιά τίς ἀπειλούμενες μέ ἐνδιαφέρον τὴ συζήτηση. Νά θυμηθεῖτε: θά γελάσῃ καί τό παρδαλὸ κατόικι!...

ΣΚΕΨΕΙΣ ΕΠΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

Από την ημέρα που επήραμε τό βραβείον Καρλομάγνου, όλα μὰς πηγένουν στραβά. Χάσαμε ακόμα κὲ τὴν φιλίαν τοῦ κηρίου Σμίτ, ὁ ὅπιος εἶχε τὴν καλοσήνην νὰ μὰς τό δόση.

Μέ αἰτησίαν του ἀπὸ τό 75, ὁ κήριος Ἀνδρεάδης κατόρ-
βοσε νὰ πάρη τὴν σήνταξίν του ἀνερχομένην εἰς 27.000 μη-
νιαῖος. Κὲ δικέος ὅλοι ἀναροτόντε: Τί θὰ γίνη ἐπιτέλους μέ
ἀφτὴν τὴν ἀπεισίαν γραφιοκρατίαν; Διότῃ, ὅταν ἕνας ὁλό-
κληρος Ἀνδρεάδης, μέ τόσας γνοριμίας κὲ μέσα, μετὰ μίαν
ὁλόκληρον τριετίαν κατορθόνη νὰ θγάξη τὴν σήνταξίν του,
ὁ καθὶς ἀντιλαμβάνετε πόσας δυσκολίας πρόκιντε νὰ ἀντιμε-
τοπίσῃται ὅλοι ἐμεῖς οἱ μὴ ἐφοτιστέ.

Διὰ τό Σύνφονον μὴ ἐπιθέσεως, συμφωνεῖ ὁ κήριος Ἐτζε-
βίτ, διαφωνεῖ ὅμως ὁ κήριος Ντεμιρέλ. Καλῶς λοιπόν πράτει
ὁ κήριος Κάρτερ κὲ ἐνισχύει παντοιοτρόπος τὸν φιλειρηνι-
κὸν σημερινόν πρόεδρον τῆς Τουρκίας. Ἀλοίμονον ἐάν ἐρθῇ
εἰς τὰ πράγματα τῆς γείτονος ὁ πολεμοχαρὴς ἀφτός ἀντί-
παλος. Θὰ ἔχομαι μεγάλας δυσκολίας εἰς τὰς σηνομιλίας.

Κατὰ τὴν γνώμην Μου, πρὸ τῆς μεταβάσεώς μας εἰς τὴν
Οὐάσιγκτων, ἔπρεπεν νὰ προτείνωμεν Σύνφονον μὴ ἐπιθέ-
σεως, ὅχι μέ τὴν Τουρκίαν, ἀλλὰ μέ τοὺς ἀρχηγούς τῶν 15
Κρατῶν μέ τοὺς ὁποίους εἶχαμε πατροπαράδοτον φιλίαν,
ἀλλὰ παρ' ὅλα τάφτα μὰς ἐπετέθησαν ἐκεῖ. Ἐφτηχὸς μετὰ
τὴν ὁμαδικὴν ἀφτὴν ἐπιθέσιν δὲν εἶχαμε ἄλλην ὀπισθοδρο-
μήσιν.

Δὲν ἤμπορὸ νὰ ἐνοήσο τί ἐνοοῦσε ὁ κήριος Λούνς λέγων
ὅτῃ νοσεῖ ἡ Νοτιοανατολικὴ πτέρηξ τοῦ ΝΑΤΟ κὲ ὅτῃ ἡ Ἑλ-
λάς ὀφείλει νὰ καταβάλῃ προσπάθιας διὰ τὴν θεραπείαν
τοῦ κακοῦ.

Ἄλ' ἐπειδὴ εἰς τὴν περιοχὴν μας παρουσιάσθησαν μερικέ
ἄρροστοι ἀγέλαδες κὲ ἀσθενεῖ κατόπουλα, δὲν σημένει ὅτι
ὅλη μας ἡ περιοχὴ ἐδῶ εἶναι ἀθεραπεψέφτως ἀνίατος. Θὰ
πρέπει λοιπόν κὲ ὁ κήριος Λούνς καὶ ὁ κήριος Κάρτερ νὰ
εἶναι προσεκτικότεροι εἰς τοὺς λόγους των. Ἐμεῖς ἀκολου-
θοῦμε ἐδῶ ἀφστηρῶς θεραπευτικὴν ἀγογὴν τῆς Δήσεος.
Ἀλλὰ μέ τὴν ἡπατίτιδα, δὲν ἤμποροῦμε νὰ τὰ βάλομε.

Ὁ κήριος Ἐτζεβίτ ἐδήλωσεν πρὸς ὅλους τοὺς πληθη-
σμούς τῆς Δήσεος (τὸν ἤκουσαν καὶ οἱ μουσικοὶ πού ἔπεζον
εἰς τὴν μπάντα) ὅτι ἡ χώρα του δὲν φοβῆτε τὴν Ρωσίαν ἀλλὰ
τὴν ἐπιθετικὴν Ἑλλάδα. Κὲ ὅλοι οἱ προθυπουργοὶ πού τὸν
ἤκουσαν, ἐδυσφόρησαν διὰ τὴν ἀνάρμοστον ἀφτὴν σημπε-
ριφορὰν τῆς Χώρας μας. Κὲ ἐφτηχὸς πού ὁ κήριος Ἐτζεβίτ
ἐσταμάτησεν ἐκεῖ. Διότι ποιὸς ξέβρει ποῖαν ἀλγεινὴν ἐντή-
ποσιν θὰ ἐσχημάτιζαν ὅλοι οἱ ἐβέσθητοι ἀρχηγοὶ ἐάν ὁ κή-
ριος Ἐτζεβίτ ἐπροχώρει περισσότερον κὲ τοὺς ἀνέφερεν ὅτι
ἡ Ἑλλάς κατακρατεῖ τὴν στιγμὴν ἀφτὴν τὰ 60% τῆς Κή-
πρου.

Εἰς 200 δὶς ἀνέρχεται ἡ φοροδιαφηγὴ. Ἀφτό ὅμως δὲν εἶ-
ναι ἀνησηχητικὸν σημίον. Ἀπλῶς φανερόνει τὴν σταθερό-
τητα τοῦ Ἑλληνος εἰς τό ἰδανικόν τῆς Εἰρήνης. Ἄλλοστε καὶ
ὁ Ἑλλην προθυπουργὸς εἰς τὴν βαρυσήμαντον ὁμιλίαν του
ἐκαφτηρίασεν τὴν τάσιν τῶν κητενρήσεων νὰ σπαταλοῦν
ἐτησίως 400 δισεκατομῆρια δολάρεια διὰ ἐξοπλισμούς.
Ἀφοῦ λοιπόν οἱ Ἕλληνες ἔχουν τρόπον τινὰ καὶ τὴν συγκα-
τάθεσιν τοῦ Ἑθνικοῦ των κητενρήτου καὶ ἀφοῦ βλέπουν ὅτι

οἱ φόροι πού καταβάλουν πηγαίνουν εἰς ὑπερόγκους πολε-
μικὰς δαπάνας, ἀπεφάσισαν νὰ κάνουν τὸν ἀφοπλισμὸν
μόνοι των κὲ ἀρνοῦνται νὰ συνεισφέρουν ἄλλα. Τί φωνάζει
λοιπόν ὁ νέος ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν; Θέλει νὰ πᾶει
ἀντίθετα μέ τό πνέσμα τοῦ προθυπουργοῦ; Δὲν τό ἐννοῶ.
Καλὰ νὰ ὑπάρχῃ ἀνταρσία ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς Κητενρή-
σεως, ἀλλὰ πᾶει πολλὴ νὰ ὑπάρχῃ κὲ ἐντὸς τῆς διεθρύνσεως.

Μιλῶντας στὸν ΟΗΕ, ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Σαουδαραβίας
εἶπεν ὅτι ὁ πόλεμος θὰ καταργηθῇ ὅταν οἱ μεσόκοποι μό-
νον θὰ πηγένουν σπὴν πρώτη γραμμὴ κὲ ὅταν οἱ μανάδες
ἀναλάβουν τὰ ὑπουργία Ἀμῆνης.

Ἡ τολμηρὴ ἀφτὴ πρότασις μέ ἐβρίσκει ἐντελὸς ἀντίθετον.
Διότῃ ἐάν γίνη πόλεμος κὲ κληθοῦν ὑπὸ τὰ ὄπλα οἱ ἄνω
τῶν ἐξήντα, μοιρέως εἰς τὰ μετόπισθεν θὰ μείνουν οἱ νέοι
ἀπὸ ἡλικίας 16-20 ἐτῶν, οἱ ὁποῖοι κὲ θὰ διαχειρίζονται τὰς
κρατικὰς ἡποθέσεις, δεδομένου ὅτι ὅλαι αἱ κλάσεις θὰ εἶναι
εἰς τὰ χαράκωματα. Οἱ νέοι ὅμως ἀφτῆς τῆς ἡλικίας σχημα-
τίζοντες κητενρήσιν θὰ ἀποτελοῦν ἕνα ἐβέσταπτον ὀργανι-
σμὸν κὲ μέ τὸν ἐνθουσιασμὸν τῆς ἡλικίας θὰ κηρήτουν πο-
λέμους διὰ τό παραμικρὸν καὶ θὰ στέλνουν τοιοιτοτρόπος
τοὺς γονεῖς των εἰς τὸν ὄλεθρον. Ἡ πρότασις τοῦ Σαουδά-
ραβος νὰ δοθοῦν τὰ ὑπουργία Ἀμῆνης εἰς τὰς μητέρας
των, εἶναι καὶ ἀφτὴ ἀνεφάρμοστος. Διότῃ λείπων ὁ πατήρ
εἰς τό μέτωπον, μοναδικὸν στήριγμα τῆς μητρός θὰ εἶναι
πλέον ὁ υἱὸς ὑπουργὸς ἡ γενικὸς γραμματέφς, ὁ ὁποῖος
διαθλέπων τὴν ἀδηνάμειαν τῆς μητρός θὰ τὴν ἐπηρεάζει
ποικιλοτρόπος εἰς τὰς κηρήξεις των πολέμων. Κὲ ἡ μήτηρ
ὑπουργὸς Ἀμῆνης διὰ νὰ μὴν χάσῃ τὴν ἀγάπην τοῦ μοναδι-
κοῦ τῆς προστάτου, θὰ γίνη ὑποχείριός του κὲ θὰ τοῦ ἐκτε-
λεῖ ὅλας τὰς ὀρέξεις. Τὰ λέγω ἀφτά διὰ νὰ τὰ μεταβιβάσουν
ἐν μεταφράσει εἰς τὸν Σαουδάραβα ἀντιπρόσωπον οἱ ἐδῶ
ἡπάλληλοι τῆς πρεσβίας, διότι ἐγὼ ὡς μεσόκοπος ἔχω πι-
κράν πείραν τῆς Νεότητος, καθόσον παρακολουθῶν μίαν
φορὰν ἀπὸ τὴν τηλεόρασιν τὴν σηζήτησιν ἐνὸς νέου καὶ ἐν-
θουσιώδους ἡπουργοῦ μέ ἕναν μεσόκοπον δήμαρχον σχε-
τικὸς μέ τὴν μεταφορὰν τοῦ φωταερίου, ἀντελήφθην τό
τρομερὸν πείσμα κὲ τὴν ἀφρονα μαχητικότητα μέ τὴν
ὁποῖαν εἶναι προικισμένοι οἱ νέοι καὶ πόσῃ θυελόδῃ ὀρμη-
τικότητα διαθέτουν ὅταν τοὺς διδτε ἀνὰ χεῖρας ἡπουργίων.

Εἶναι δὲ κὲ ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως ἀχρηστον ἀφτό τό νομο-
σχέδιον τῆς στρατέψεως τῶν μεσοκόπων, διότῃ θὰ ἐπι-
τείνῃ τὴν ὑπάρχουσαν ἀνεργίαν. Διότῃ, ὅλοι οἱ γονεῖς τῶν
νέων θὰ κάθονται ἀνεργοὶ κὲ δὲν θὰ προσλαμβάνοντε εἰς
τὴν ἐργασίαν ὡς μὴ συμπληρόσαντες τὴν στρατιοτικὴν των
θητείαν. Πῶς νὰ προσληφθοῦν εἰς τὰς Τραπεζάς, τὸν
Στρατὸν ἢ τοὺς διαφόρους ὀργανισμοὺς χορὶς ἀφτά τὰ
ἀπαρέτητα προσόντα; Κὲ ἂν ἕνας πόλεμος κρατῇ 10
χρόνια καὶ οἱ κληρωτοὶ τῶν 60 ἀποστρατεφθοῦν, πῶς ζή-
λον θὰ ἤμπορεῖ νὰ ἐπιδήξῃ ἕνας 70άρης πού θὰ θέλῃ νὰ
καταταγῇ εἰς τὴν ἀστηνομίαν διὰ νὰ γίνη ἀστηφὴλαξ κὲ μέ
πῶς σθένος θὰ πηροβολήσῃ τὸν ἡδονοθλεψίαν ἄβριον πού
θὰ παρακολουθῇ τὴν σήζηγόν Του;

Ἀς μοῦ ἀπαντήσῃ πρότον ἐπ' ἀφτῶν ὁ ἀνόννημος Σαου-
δάραψ, κὲ ἐγὼ ὡς μεσόκοπος καλῆς θελήσεως, εἶμαι πρό-
θυμος νὰ ἀποσήρω τὰς ἀντιρήσεις Μου, ἐάν μέ πείσῃ.

Μωοβζ.

ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ «Ν. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ»

Τά κρούσματα άπειθαρχίας πού παρατηρήθηκαν τελευταία στήν Κ.Ο. τής «Ν. Δημοκρατίας» (καί πού όπωσδήποτε παρουσιάστηκαν διογκωμένα από μερίδα του τύπου) ξανάφεραν στήν επιφάνεια τήν κρίση πού υποβάσκει στο κόμμα - κυρκώς μετά τίς εκλογές του Νοέμβρη. Κρίση διαδοχής, αλλά και «γραμμής» - «κρίση ύποστασης».

Η πρώτη φάση τής «διεύρυνσης» (άλλά κυρκώς ο φόβος τής συν-έχισής της) έπίσπευσε τήν εκδήλωση τής κρίσης, πού κανονικά ανα-μένονταν λίγο πριν από τίς δημοτικές εκλογές και όπωσδήποτε κατά τό συνέδριο του κόμματος. Καί φυσικά άδραξαν τήν εύκαιρία όλοι όσοι μέσα κι έξω από τό κόμμα ενδιαφέρονται γιά τό πού θά πάει ή Ν.Δ. «μετά τόν Καραμανλή». Άς μήν ξεχνάμε ότι από τούς 216 βουλευτές τής Ν.Δ. του 1974 πολυεύτηκαν οι 200 περίπου και από τούς 172 σημερινούς, μόνο οι 140 είναι βουλευτές τής τριετίας. Υπάρχει δηλαδή ένα «στόκ» περίπου 60 πρώην κυβερνητικών βουλευτών τής περασμένης τριετίας, πού άνησυχούν έντονα γιά τήν πολιτική τής έπιβίωση, άφού μέ τήν τόσο προνομιακή μεταχείριση πών «κεντρο-γενών», είναι περίπου αίγουρο ότι όχι μόνο δέν θά πάρουν κάποια πόστο αλλά ίσως δέν θά θρουν μία θέση στο συνδυασμό. Κοντά τους και τό μέγα πλήθος πών πολιτευτών - παλιών και νέων.

Προσωρινά, πάντως, υπάρχει κάποια στασιμότητα: οι δύο νέοι ύπουργοί φαίνεται ότι συνειδητοποίησαν τήν κατάσταση. Έτσι δέν είναι τυχαίο ότι π.χ. ο κ. Μητσotάκης, παρά τούς άρχικούς σχεδια-σμούς, διάλεξε γιά γενικό γραμματέα του ύπουργείου Συντονισμού ένα ύπηρεσιακό πρόσωπο, καί εγκατέλειψε, μέχρι τό φθινόπωρο, κάθε φιλοδοξία γιά προώθηση δικών του ανθρώπων στα πόστα του κυβερνητικού και κρατικού μηχανισμού, μέ τήν επιφύλαξη νά δώσει τήν πρώτη μάχη στο θέμα πών συνδυασμών γιά τήν άναμέ-τηση του Όκτώβρη. Παράλληλα προωθεί ένα σχέδιο έλέγχου όλων πών ύπουργείων, όχι μόνο γιά τά ποσά πού διαχειρίζονται οι έπικεφαλής τους ύπουργοί, αλλά και γιά τήν παραγωγικότητα κάθε δημόσιας δαπάνης. Η προσπάθεια αυτή του πολλαπλού έλέγχου τής κυβέρνησης, μέ φόρμουλα μάλιστα «τεχνοκρατικές» και «ύπηρεσιακές ανάγκες», φαίνεται καθαρά τίς τελευταίες μέρες μέ τίς δη-λώσεις Μητσotάκη γιά κακοδιοίκηση, τραγελαφική κατάσταση και κατατάλες στις άστικές συγκοινωνίες. Στην ούσία πρόκειται γιά έπι-θυμία άπλως έλέγχου, αλλά καί πολιτικής φθοράς του ίσχυρού θραχίονα του άνταγωνιστή του μνηστήρα κ. Αθέρωφ μέσα στήν κυβέρνηση, του ύπουργού Συγκοινωνιών Άλ. Παπαδόγγονα.

Όπωσδήποτε κι ύστερα από μία φάση «μικροαψιμαχιών», όλα φαίνεται θά παιχτούν όταν αποφασιστεί τό «μεγάλο άνοιγμα» προς τά «μεγάλα κεφάλια» του πατροπαράδοτου Κέντρου, πού πάντα περιμένουν - ανεξάρτητοι και... έτοιμοι - τήν «ιστορική στιγμή». Μιά στιγμή πού δέν θά άργήσει και πολύ νά 'ρθει...

(Τό σημείωμα αυτό είχε γραφτεί όταν ξέσπασε ή «ύπόθεση Πνευ-ματικού» πού ίσως δέν είναι τόσο «άπλη» όσο από πρώτη άποψη φαίνεται. Κάποιες πολύωρες συνομιλίες του «διαγραφέντος» βου-λευτή μέ τόν άρχηγό και τήν ήγεσία του κόμματος έχουν - λένε - ιδιαίτερο ένδιαφέρον...)

ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ

Άπό τό 1976 έχει καταρτισθεί τό νομοσχέδιο πού προβλέπει τή συνταξιοδότηση και βαθμολογική άποκατάσταση πών άπολυμένων γιά πολιτικούς λόγους - άπ' τήν κατοχή μέχρι τή δικτατορία του '67 - ύπαλλήλων (του Δημοσίου, πών Όργανισμών κοινής Όφελείας κ.λπ.) και άκόμη δέν έχει κατατεθεί στή Βουλή γιά ψήφιση...!

Γιατί τόσο μεγάλο διάστημα άναμνής και έκκρεμότητας - τώρα πού τό αίτημα θρίσκει στήν τελευταία φάση τής έπίλυσής του - όταν και τά κόμματα και οι εκπρόσωποι τής δημόσιας ζωής έχουν άναγκηώσει σάν δικαιο τό αίτημα, και ή ίδια ή κυβέρνηση έχει ύπο-σχεθεί τήν άμεση διευθέτησή του; Μήπως κρύβει κ ή α τ ή κα-θυστέρηση;

ΝΟΜΟΣ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑΣ

Ψηφίστηκε τήν περασμένη βδομάδα από τήν κυβερνητική πλειο-ψηφία στή Βουλή τό νομοσχέδιο γιά τίς ναυτιλιακές έπιχειρήσεις. Ό νόμος αυτός εισάγει μία πρωτοφανή ρύθμιση σέ ό,τι άφορά τό νο-μικό καθεστώς πού διέπει εταιρίες πού διεξάγουν τή δραστηριότητα

τους στήν Ελλάδα - «έξαιρετική άπόκλιση» από τά μέχρι σήμερα ισχύοντα. Είναι προφανές πως πρόκειται γιά νόμο σκοπιμότητας, πολύ περισσότερο γιατί - όπως άποκαλύφθηκε στή Βουλή - ή νο-μοθετική ρύθμιση ξεκίνησε από τή διαμάχη δυό έφοπλιστών, του κ. Δρακοπούλου και του κ. Λεκανίδη...

Ξένες ναυτιλιακές εταιρίες, λέει ο νόμος και είναι περίπου 3.500 σήμερα ύπάρχουν στή νομοθεσία τής έδρας τήν όποια εμφανίζουν και όχι τής χώρας, τής Ελλάδας δηλαδή, όπου ούσιαστικά ανα-πτύσσουν τή δραστηριότητά τους. Έτσι ξεφεύγουν από τούς νό-μους τής χώρας μας και έπίσημα πιά οι «άλλοδαποι» έφοπλιστές.

Είναι μερικές κατηγορίες πολιτών, όπως οι έφοπλιστές, πού αντί νά συμμορφώνονται στους νόμους πού ισχύουν καταφέρνουν τε-λικά μέ τίς ε λ ο γ ί ε ς και τ ή θ έ λ η σ η τής κυβέρνησης νά τούς αλλάζουν...

Είμαστε άνεκαθεν χώρα θαλασσινή...

Ο 330 ΚΑΙ ΟΙ ΠΑΤΡΟΙ

Καταδικάστηκε από τό Δ' Μονομελές ή συνδικαλιστική ήγεσία πών γιατρών μέ βάση τό νόμο 330/76 γιατί δέν... είδοποίησε τό ύπουργ-είο Κοινωνικών Υπηρεσιών γιά τήν περσινή άπεργία τής ΕΙΝΑΠ. Η δίωξη πών έννέα συνδικαλιστών έγινε ύστερα από έγγραφο του ύπουργείου προς τόν εισαγγελέα, αλλά στήν ούσία κατηγορούμενοι δέν ήταν οι γιατροί, ήταν ο άντισυνταγματικός νόμος του Λάσκαρη και ή εργατική πολιτική τής κυβέρνησης...

Γιατί άν ή κυβέρνηση τής Ν.Δ. διαφημίζει στους Ξένους έπενδυτές τή χώρα μας σάν τή χώρα μέ τίς λιγότερες άπεργίες, δέν τό όφείλει θέβαια στή «παναφρικανική» δύναμη κρούσης, αλλά σέ κάτι νόμους όπως αυτός μέ βάση τόν όποιο καταδικάστηκαν οι συνδικαλιστές τής ΕΙ-ΝΑΠ και στους άντεργατικούς και άντισυνδικαλιστικούς μηχανι-σμούς καταστολής του δικαίωματος τής άπεργίας.

Η καταδίκη πών γιατρών βάζει χειροπιαστό πιά τό θέμα τής κατάργησης του νόμου 330, γιατί φαλκιδεύει τό πρωταρχικό δι-καίωμα πών εργαζομένων, τήν άπεργία. Η άντισυνταγματικότητα του άποδέχτηκε στήν πράξη.

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΠΟΙΚΙΣΤΩΝ

Γιά νά «συντονίσουν» τήν άφρικανική πολιτική τους και νά συζη-τήσουν τρόπους γιά τήν καλύτερη και άποτελεσματικότερη συγκρό-τηση τής «παναφρικανικής» δύναμης κρούσης, συνέρρευσαν στο Παρίσι τήν περασμένη βδομάδα οι εκπρόσωποι τής διεθνούς πών μεταποικιστών.

ΗΠΑ, Βέλγιο, Γαλλία, Δυτική Γερμανία και Βρετανία, χώρες πού διατηρούν στήν Άφρική τεράστια οικονομικά και στρατηγικά συμ-φέροντα, μπροστά στο ένδεχόμενο τής νίκης πών έθνικοαπελευθε-ρωτικών κινημάτων και στήν έθνική ανεξαρτησία πών λαών τής Άφρικής, άπεργάζονται αυτή τή στιγμή κοινά σχέδια μέ στόχο τή διατήρηση του έλέγχου πών όρυχείων, του πετρελαίου, πών φώ-σφατων, του χρυσού και όλων πών πλουτοπαραγωγικών πηγών τής μαύρης ήπείρου, πού είναι αναγκαία γιά τόν ίμπεριαλισμό...

Σ' αυτό τό άγριο σαφάρι είναι περιττό νά πούμε ότι ανθρώπινες ζωές, ανθρώπινα δικαιώματα, αυτοδιάθεση και ανεξαρτησία πάνε περίπατο: ή πραγματικότητα ξεπέρασε και τήν πιά μεγάλη φαντα-σία...

ΠΡΟΒΟΚΑΤΣΙΕΣ

Πιστή στο παρελθόν της, ή «Ακρόπολις» δημοσίευσε τήν περα-σμένη Κυριακή ένα άκόμα προβοκατόρικο ρεπορτάζ γιά δήθεν σχέ-δια έξτρεμιστικών όργανώσεων γιά... σαμποτάζ και άνατινάξεις. Κάτω από τόν τίτλο «έπιχείρηση κατά 53 μουσικών όργανώσεων» άράδιασε έναν κατάλογο 53 «έξτρεμιστικών μουσικών όργανώσεων τής Άριστεράς» και 23 τής Δεξιάς, λέγοντας ότι «οί άρχές έχουν στα χέρια τους κατάλογο όνομάτων και κρησφυγέτων». (Άνάμεσα στις πρώτες περιλαμβάνονται κόμματα, όπως π.χ. τό ΚΚΕ (μ-λ) και τό ΕΚΚΕ, πού πήραν μέρος στις εκλογές, αλλά και «όργανώσεις» άνύ-παρκτες ή κωμικές όπως ή... «ΜΑΠΠΑ» (Μέτωπο Άρνησης Πάσης Πολιτικής Άπόχρωσης...) και ή «Όμάδα Βανδάλων Θεσσαλονί-κης»).

Και θέβαια «άρμόδια πηγή» διέφευσε τό προβοκατόρικο «ρεπορ-τάζ» (πού είναι καί κλασικό παράδειγμα περίπτωσης πού ο τίτλος δέν άνταποκρίνεται στο περιεχόμενο), αλλά οι έντυπώσεις μένουν. Σέ τελευταία άνάλυση τό ρεπορτάζ ήταν μέσα στή «γραμμή Μπάλ-κου» - γενικότερα. Λέτε νά... έπαληθευτεί;

Πόσο μόνη είναι ή Κύπρος;

του Γιώργου Τσαλακού

«ΕΙΣΑΙ μόνος και θά πρέπει να γίνεις περισσότερο μετριοπαθής» είπε ο Κάρτερ προς τον Κύπριο πρόεδρο Κυπριανού κατά τη διάρκεια τηλεφωνικής επικοινωνίας που είχαν στη Νέα Υόρκη, αφού προηγούμενα αρνήθηκε να τον συναντήσει...

Η ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ αυτή, απόλυτα ακριβής (προέρχεται από το άμεσο περιβάλλον της συνοδείας του κ. Κυπριανού), είναι αρκετά εύλωτη και φανερώνει ότι ο κύπριος πρόεδρος δεν ενέδωσε στις ασφυκτικές πιέσεις που ασκήθηκαν για να αναθεωρήσει την ελληνοκυπριακή θέση (ότι οι τουρκικές προτάσεις που έχουν υποβληθεί είναι απαράδεκτες) και να προσέλθει σ' ένα νέο κύκλο διακοινοτικών συνομιλιών, όπως είναι ή έντονη επιθυμία Αμερικανών και ΝΑΤΟ και όλων γενικά των υποστηρικτών της άρσης του εμπάργκο.

ΤΟΣΟ ο «έκνευρισμός» του κ. Κάρτερ όσο και τό τόσο έντονο ενδιαφέρον του – ειδικά τώρα – για την επανάληψη των διακοινοτικών συνομιλιών, συνδέεται άμεσα με τη γενικότερη προσπάθεια που καταβάλλει η κυβέρνηση του για την άρση του εμπάργκο κατά της Τουρκίας, μία προσπάθεια που παρέσυρε κυριολεκτικά σε εύθυγράμμιση όλους τους δυτικούς συμμάχους – κορυφαίους και μη. Κι αυτό γιατί το εμπάργκο έχει πάρει τέτοιες διαστάσεις στην πολιτική ζωή των ΗΠΑ ώστε

να αποτελεί σήμερα ένα μεγάλο έσω-τελικό πολιτικό ζήτημα που ξεφεύγει από τα όρια της επανάληψης ή μη της στρατιωτικής βοήθειας προς την Τουρκία: είναι ο πόλος συσπειρώσης

όλων των δυνάμεων που αντιμάχονται τον Κάρτερ – και γι' αυτό διάζεται τόσο πολύ να το κλείσει.

ΕΤΣΙ δεν είναι παράξενο αυτό που πολλοί πολιτικοί συντάκτες που παρακολουθούσαν τό ταξίδι του κ. Καραμανλή στη Νέα Υόρκη και την Ουάσινγκτον διαπίστωσαν: ότι δηλαδή Αμερικανοί βουλευτές τάσσονταν κατά της άρσης του εμπάργκο χωρίς να ξέρουν και πολλά πράγματα για τό Κυπριακό και την τουρκική εισβολή για την οποία υποτίθεται επιβλήθηκε...

● Πέρα όμως απ' αυτήν την αξιοπρεπή στάση του κυπρίου προέδρου τί έγινε στις ΗΠΑ όλες αυτές τις κρίσιμες μέρες;

ΤΟ άδιέξοδο που φαίνεται ότι επήλθε στις ελληνοτουρκικές σχέσεις μετά τις διαβουλεύσεις και έπαφες στο δυτικό πανηγύρι της Ουάσινγκτον και της Νέας Υόρκης, επηρεάζει αναπόφευκτα και τό Κυπριακό, παρά τη διακηρυγμένη και από τις δύο πλευρές διαφοροποίησή του από τις «υπάρχουσες» ελληνοτουρκικές διαφορές. Έτσι τόσο ο κ. Καραμανλής όσο και ο κ. Έτσεβίτ συζήτησαν με τον πρόεδρο Κάρτερ και τό γραμματέα του ΟΗΕ κ. Βαλντχάιμ τό ένδεχόμενο επανάληψης των διακοινοτικών συνομιλιών.

ΕΙΝΑΙ όμως κοινό μυστικό ότι οι πιέσεις τόσο των Κάρτερ και Βαλντχάιμ όσο και του γερμανού «συμμάχου» Σμίτ, που τάχθηκε καθαρά και άνοικτά υπέρ των τουρκικών θέσεων, στράφηκαν προς τον κ. Καραμανλή γιατί είναι

«ο μόνος από τη δυτική συμμαχία που μπορεί να επηρεάσει αποφασιστικά τον έλληνοκυπριακό παράγοντα».

ΣΥΓΓΕΚΡΙΜΕΝΑ, οι «υποδείξεις» των συμμάχων προβλέπουν:

● Σέ πρώτη φάση στην επανέναρξη των διακοινοτικών συνομιλιών, μέ βάση τις τουρκικές προτάσεις που υποβλήθηκαν και που ουσιαστικά προβλέπουν συνομοσπονδία μέ την «έγγυηση» (άλληθια ποιά;) ότι στην πορεία των διαπραγματεύσεων οι Τούρκοι θά φανούν διαλλακτικοί και θά παρουσιάσουν «δεύτερες, βελτιωμένες προτάσεις», για τις οποίες άρχισε ήδη νά γίνεται λόγος.

● Σέ δεύτερη φάση στη σύγκληση τετραμερούς διάσκεψης μέ τη συμμετοχή Ελλάδας-Τουρκίας, που θά αποσαφηνίσει την προοπτική λύσης σέ περίπτωση δυσκολιών στο διακοινοτικό διάλογο. (Τό δεύτερο αυτό σκέλος μπορεί δέδαια νά προταχθεί, αν οι διαφορές για την επανέναρξη των διακοινοτικών είναι και έξακολουθήσουν νά παραμένουν «άγεφύρωτες»).

ΑΝ υποθέσουμε ότι υπάρχει πραγματικά «ταυτότητα άπόψεων μεταξύ Αθηνών και Λευκωσίας», όπως τά έπαινιλημμένα έπίσημα άνακοινωθέντα που εκδίδονται κάθε φορά που Κυπριανού και Καραμανλής συναντώνται, θέλουν νά μάς δειδώσουν – υπάρχει δέδαια και ή θλιβερή ιστορική έμπειρία – τότε φυσιολογικά ό Έλληνας πρωθυπουργός θά πρέπει:

● νά άπερριψε τις συμμαχικές «υποδείξεις»:

● νά προσπάθησε νά πείσει τους κορυφαίους του ΝΑΤΟ ότι δέν θά πρέπει νά άρχίσουν συνομιλίες πριν οι Τούρκοι υποβάλουν έποικοδομητικές και μετριοπαθείς προτάσεις...

Η ΜΟΝΗ όμως καθαρή φωνή που άκούστηκε προς αυτή την κατεύθυνση ήταν του κύπριου προέδρου, που δέν δίστασε νά καταγγείλει άνοικτά τον καγκελάριο Σμίτ και νά αναπτύξει μία πολύ σημαντική δραστηριότητα διατρέχοντας τις διάφορες περιοχές των ΗΠΑ και προβάλλοντας τις έλληνοκυπριακές άπόψεις.

Ο ΕΛΛΗΝΑΣ πρωθυπουργός, κάτω από τό βάρος προφανώς της «νέας μεγάλης ιδέας του έθνους», της ένταξής μας δηλαδή στην ΕΟΚ, άρκέστηκε «νά έξηγησει» τις ελληνικές θέσεις, αφού ή προειδοποίηση των μελλοντικών μας εταίρων είναι πρόσφατη:

«Νά μπειτε στην ΕΟΚ, αλλά μή μάς φορτώσετε τά προβλήματά σας...»

ΠΡΙΝ ξεκινήσει έξάλλου για τη Νέα Υόρκη ό κ. Καραμανλής, στην έκπληκτική εκείνη συνέντευξη του προς τους «Τάιμς», άποδέχθηκε έπίσημα τη διζωνική σάν λύση του Κυπριακού τονίζοντας ότι:

«ή Τουρκία μπορεί νά ίκανοποιήσει τη βασική επιδίωξή της στην Κύπρο, που είναι ή διζωνική και ή όποία γίνεται άποδεκτή».

ΜΟΝΟ που ήλθε δεύτερος. Πρώτος – από τό 1976 – είναι ό κ. Κληρίδης...

ΟΙ ΕΡΓΑΤΟΠΑΤΕΡΕΣ ΚΑΙ ΤΑ... ΠΟΣΤΑ ΤΟΥΣ

(ή πώς καταργείται ή πάλι των τάξεων)

Του Άντ. Έργατικού

ΣΤΗΝ προσπάθειά τους να ελέγξουν τό συνδικαλιστικό κίνημα, οί κυβερνητικοί συνδικαλιστές, αφού ταυτίστηκαν με τούς χουντικούς «συναδέλφους» τους καί προσπάθησαν μάταια νά γίνουν πρλειοψηφία άρχισαν νά προωθούν (σέ μία «πρώτης τάξεως» χουντοκυβερνητική συνεργασία). Ένα δεύτερο σχέδιο: τής διαγραφής ή τού άποκλεισμού σωματείων μέ δημοκρατικές διοικήσεις από τή δύναμη τής ΓΣΕΕ - μέ τά έκλογικά πραξικοπήματα, μέ τή νόθευση τής θέλησης τών εργαζομένων (Έργατικό Κέντρο Θεσσαλονίκης, Πανελλήνιος Σύλλογος ΟΤΕ κλπ.) ή τίς άθρόες έγγραφές κατασκευασμένων σωματείων, πού δέν είναι τίποτα περισσότερο από σκέτες σφραγίδες.

ΑΛΛΑ, όπως είναι γνωστό, τά έλατήρια τού χουντοκυβερνητικού συνδικαλισμού δέν είναι μόνο ... πατριωτικά, καθαρά συνδικαλιστικά. Σέ πείσμα τού «πνεύματος λιτότητας, οί χουντοκυβερνητικοί εργατοπατέρες έχουν δημιουργήσει ένα ολόκληρο πλέγμα προσωπικών συμφερόντων πού βασίζεται σέ διορισμούς, άμοιβές καί διπλοτριπλοθεσίες μέσα στόν κρατικό μηχανισμό καί προϋπολογισμό. Έτσι καί ή ... ευγενική επιδίωξη γιά κατάργηση τής πάλης τών τάξεων παίρνει συγκεκριμένο χαρακτήρα:

νά μή φύγουν από τά χέρια τους τά πόστα-κλειδιά καί οί καλοπληρωμένες θέσεις στόν κρατικό μηχανισμό.

ΤΑ παραδείγματα πού ακολουθούν είναι χαρακτηριστικά: Διευθυντής τού γραφείου τού ύπουργού Έργασίας (καί συνομιλητή τής χούντας) κ. Κων. Λάσκαρη δέν είναι κανένας συνδικαλιστής (έστω καί κυβερνητικός), αλλά ένας άπόστρατος τής χωροφυλακής: 'Ο κ. Παναγιώτης Μητρόπουλος, πού πέρα από τή σύνταξη του άμείβεται με άλλες 40.000 δραχμές τό μήνα γιά τό πόστο αυτό (πλήρεις άποδοχές διευθυντού «πρώτης τάξεως»). 'Ο ύπουργικός διευθυντής καί άπόστρατος έχει ένα γιό, τό δικηγόρο κ. Νικόλαο Μητρόπουλο, ό οποίος είναι διορισμένος στό Δ.Σ. τού ΗΣΑΠ καί στό Δ.Σ. τής Έργατικής Έστίας. Πέρα από αυτές τίς θέσεις δημιουργήθηκε καί μία τρίτη γιά τόν κ. Ν.Μ.: μέ τό άρθρο 2 τού νόμου 254/76, συστήθηκε νέα θέση νομικού συμβούλου στόν 'Οργανισμό 'Απασχολήσεως Έργατικού Δυναμικού (τίτλος κουτί), τήν όποία κατέλαβε, ενώ πρίν πάει στή θέση αυτή τού ΟΑΕΔ είχε διοριστεί, έκτός από τόν ΗΣΑΠ καί τήν Έργατική Έστία, καί νομικός σύμβουλος στό Κ.Α. Σηράς 'Αθηνών (Κεφάλαιον 'Αποζημιώ-

καί Ξυλουργικών Έργασιών. 'Απολύθηκε, όπως τόσοι άλλοι, τήν περίοδο τής δικτατορίας. Μετά τήν «άλλαγή» δέν επανήλθε μόνο σάν υπάλληλος, αλλά καί σάν πρόεδρος τού Δ.Σ. τού Ταμείου.

Παράλληλα διορίστηκε:

- Σύμβουλος στόν 'Οργανισμό 'Απασχολήσεως Έργατικού Δυναμικού

- Σύμβουλος στό Δ.Σ. τής Δημοσίας Έπιχειρήσεως Πολεοδομίας - Στεγάσεως.

Σύνολο άποδοχών περίπου 100.000 δραχμές τό μήνα.

Τού έχει διατεθεί γιά τό αυτοκίνητό του όδηγός πού τόν πληρώνουν οί έλληνες εργαζόμενοι. 'Αλλά όχι μόνο αυτοί! Γιατί ό όδηγός τού κ. Καρακίτσου έχει ακόμα διοριστεί:

- στό Δήμο 'Αθηναίων!

- στόν ΟΤΕ!

Κατά τόν Μπαρμπα-Χρήστο καί τά κοπέλια του...

Χρήστος ή Τάκης Καρακίτσος, γενικός γραμματέας τής ΓΣΕΕ. Παλιότερα ήταν υπάλληλος στό Ταμείο Έπιχειρητικής Ασφαλίσεως Δομικών

σεως Φορτοεκφορτωτών!).

ΑΛΛΑ, πρίν προχωρήσουμε καί σ' άλλα φιλεργατικά, άς δούμε δύο συν-αδέλφους τού γιού τού ύπουργικού διευθυντού στό Δ.Σ. τής Έργατικής Έστίας, ενός οργανισμού πού έχει σκοπό νά προωθήσει τά άληθινά συμφέροντα τών εργαζομένων.

- Πρόεδρος τού Δ.Σ. έχει διοριστεί ό συνταξιούχος δικηγόρος κ. Ναπολέων Μπάρανης, στενός φίλος τού κ. 'Αχιλλέα Καραμανλή.

- 'Από τούς εκπροσώπους τών εργαζομένων στό συμβούλιο είναι ό συνταξιούχος σιδηροδρομικός κ. Κ. Μεσσαριτάκης καί ό αντιπρόεδρος τού Έργατικού Κέντρου 'Αθηνών κ. Δημήτριος Δούσας, πού δέν είναι άπλώς κομματικός φίλος: 'Εκπροσωπεύ, ίσως, καί τά συμφέροντα τών εργαζομένων, έκτός από τήν Έργατική Έστία, καί στή Διοικούσα Έπιτροπή τής «Νέας Δημοκρατίας», τής όποίας είναι μέλος!

- Ένα άλλο μέλος τής Διοικούσας Έπιτροπής τής «Νέας Δημοκρατίας» προωθεί κι αυτός διπλά τά συμφέροντα τών έλλήνων εργαζομένων. Μέ σύνταξη περίπου 55.000 δραχμές τό μήνα, ό πρῶην γενικός διευθυντής (καί γεν. γραμματέας τήν περασμένη τριετία) κ. Κωνσταντίνος Μαλατέστα διορίστηκε πάλι στό ύπουργείο Έργασίας (άπό τόν περασμένο Δεκέμβριο) σάν ειδικός σύμβουλος γιά εργατικά θέματα μέ άμοιβή 57.000 δραχμές τό μήνα

- Ένας άλλος συνταξιούχος καί σιμπεθηρος τού κ. Μαλατέστα (ό αδελφός του πήρε κόρη τού κ. Μαλατέστα), ό κ. Δημήτριος Κουζέλης, έκτός από τή σύνταξη, πάνω από 50.000 δραχμές, πού παίρνει τοποθετήθηκε πάλι σάν γενικός διευθυντής τού ΟΑΕΔ (όπου είχε διαπρέψει τήν περασμένη τριετία μέ τό φιλεργατικό έκείνο διοικητή 'Αχ. Μπουντουδη). Οί νέες άποδοχές τού κ. Κουζέλη είναι ίσες μέ τά 4/5 τών άποδοχών γενικού γραμματέα ύπουργείου, μέ ύπηρεσιακό αυτοκίνητο στήν διάθεσή του κλπ. 'Εκτός από τή γενναία σύνταξη καί τό μισθό, ό κ. Κουζέλης παίρνει άλλες 10.000 δραχμές τό μήνα γιά τή συμμετοχή του σάν γενικός εισηγητής στό συμβούλιο τού ΟΑΕΔ καί σάν μέλος σέ άλλα συμβούλια. Σύνολο πάνω από 100.000 δραχμές τό μήνα. Αϊτά μέ τό συμπέθερο τού κ. Μαλατέστα. 'Αλλά κι ό γαμπρός του δέν έχει μείνει έξω από τόν κρατικό μηχανισμό, καί ιδιαίτερα από τούς οργανισμούς πού έχουν συσταθεί γιά τά συμφέροντα τών εργαζομένων. Έτσι ό κ. Εύθύμιος Κουζέλης, πού είναι πολιτικός μηχανικός, έχει διοριστεί διευθυντής τεχνικών ύπηρεσιών τής Έργατικής Έστίας, μέ συνολικές άποδοχές πού ξεπερνούν τίς 50.000 δραχμές.

- Όσο γιά τόν αδελφό τού Κ. Μαλατέστα, πού είναι κι αυτός συνταξιούχος

(όπως άλλωστε ο ίδιος και ο συμπίθερος) έχει διοριστεί. σάν τόν άνεργοαμπρό του, αλλά μέ άμοιθή μόνο 30.000 δραχμών, σάν σύμβουλος σέ ίδρυμα του ύπουργείου Κοινωνικών Ύπηρεσιών ("Άσυλο Άνιάτων), όπου καταλήγουν οί άποροι εργάτες!

ΑΛΛΑ τό πράγμα έχει τή συνέχειά του.

● Για παράδειγμα: ο άδελφός του γενικού γραμματέα τής ΓΣΕΕ, άπόστρατος του ναυτικού, κ. **Νικόλαος Καρακίτσος**, έχει διοριστεί σάν σύμβουλος στο διοικητικό συμβούλιο του Ίπποκράτειου Νοσοκομείου!

● Σ' ένα άλλο συμβούλιο νοσοκομείου έχει διοριστεί ένας άλλος κυβερνητικός εργατοπατέρας και ίσως ειδικός στα ιατρικά, ο κ. **Εμμανουήλ Σαΐτης**, γενικός γραμματέας τής Πανελληνίου Ναυτικής Όμοσπονδίας, πού κι αυτός, ίσως, εκπροσωπεί τά συμφέροντα των έλλήνων ναυτικών σάν μέλος ακόμα τής Διοικούσας Έπιτροπής τής «Νέας Δημοκρατίας», όπου τοποθετήθηκε από τόν περασμένο Μάρτιο. Δύο μήνες πριν ο κυβερνητικός συνδικαλιστής διορίστηκε σύμβουλος στο Τζάννιο Γενικό Νοσοκομείο Πειραιώς - ίσως για νά είναι και κοντά στους ναυτικούς.

ΑΣ πάρουμε όμως μερικούς άλλους φιλοκυβερνητικούς παράγοντες τής ΓΣΕΕ, και τό πόσο προωθήθηκαν σέ διάφορα κρατικά πόστα.

● Ο πρώην νομικός σύμβουλος τής ΓΣΕΕ κ. **Κων. Παλαιώανου** τοποθετήθηκε από άντιπρόεδρο τήν τριετία (υπό τόν Αχ. Μπουντουβή) σάν διοικητής και πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου του ΟΑΕΔ (μέ γενικό διευθυντή, όπως είδαμε, τόν κ. Κουζέλη).

● Στο ίδιο συμβούλιο υπάρχουν τρεις εκπρόσωποι τής εργοδοσίας και άλλοι τρεις των συμφερόντων των εργαζομένων: ο **Κώστας Μπαζίνης**, σιδηροδρομικός, ο δεύτερος ο γνωστός μας κ. **Χρήστος Καρακίτσος** και ο νομικός σύμβουλος τής ΓΣΕΕ κ. **Νικόλαος Βιττώρης**. "Οτι ανήκουν και οί τρεις στην κυβερνητική παράταξη είναι κάτι αυτονόητο. Άγνωστα είναι μερικά άλλα:

● Για παράδειγμα, ο εκπρόσωπος των έλλήνων εργαζομένων κ. **Νικόλαος Βιττώρης**, εκτός από νομικός σύμβουλος τής ΓΣΕΕ και σύμβουλος του ΟΑΕΔ, έχει ακόμα διοριστεί και σύμβουλος στο Δ.Σ. τής Κτηματικής Τράπεζας (διοικητής ο άποτυχών ύπουργός Δικαιοσύνης Κ. Στεφανάνης). Πάνω από 12.0000 δραχμές τό μήνα συγκεντρώνει ο πολυθεσίτης εκπρόσωπος των έλλήνων εργαζομένων κ. Βιττώρης, μαζί μέ μία άλλη θέση πού έχει: Είναι ακόμα και νομικός σύμβουλος στην «INTERAMERICAN»!

● Στο Δ.Σ. του ΙΚΑ (και σέ άλλες θέσεις) σάν εκπρόσωπος «των καλώς νοσημένων συμφερόντων» των έλλήνων εργαζομένων, ο πρόεδρος τής ΓΣΕΕ κ. **Νικόλαος Παπαγεωργίου** έχει τό μερίδιο

της ευθύνης για μία άπόφαση τής διοικήσεως, πού είναι ένα υπόδειγμα φιλεργατισμού. Συγκεκριμένα, από τό ΙΚΑ, πού τόσο άδρά άμείνει τούς Έλληνες ασφαλισμένους και συνταξιούχους, δόθηκαν δύο παχυλές συντάξεις σέ εκλεκτούς τής κυβερνητικής παρατάξεως, πού διετέλεσαν για λίγους μήνες διοικητές του. Ο πρώτος πήρε ισόδια σύνταξη 32.000 δραχμές για δύο περίπου χρόνια πού έμεινε διοικητής του ΙΚΑ, ενώ ο δεύτερος πήρε ισόδια σύνταξη 20.000 δραχμές για δεκατέσσερις μήνες (όλους κι όλους) πού είχε διοριστεί διοικητής. Καί άνέχτηκε ο επικεφαλής τής κυβερνητικής μερίδας τής ΓΣΕΕ κ. Νικ. Παπαγεωργίου, σάν εκπρόσωπος των έλλήνων εργαζομένων, νά επιδαρύνεται μέ 800.000 περίπου δραχμές τό χρόνο τό ΙΚΑ, τήν ίδια στιγμή πού δίνονται ψίχουλα στους συνταξιούχους και ασφαλισμένους, για τό συμφέρον των οποίων πρέπει νά αγωνίζεται ο κ. Παπαγεωργίου. Άλλά κι αυτό δέν τό παραμελεί. Πρόσφατα μάλιστα μίλησε μέ τόσο θερμούς τόνους για τίς αυξήσεις μέ λίγα κατωστάριχα των συντάξεων του ΙΚΑ. «χάρης στην φιλεργατική πολιτική τής Νέας Δημοκρατίας».

ΚΑΙ στόν Αυτόνομο Όργανισμό Έργατικής Κατοικίας όμως δέν είναι λιγότερες οί σχετικές διαπιστώσεις πού μπορούν νά γίνουν.

● Πρόεδρος του Δ.Σ. δέν έχει τοποθετηθεί κανένας συνδικαλιστής, αλλά ο συνταξιούχος του ύπουργείου Δημοσίων Έργων κ. **Μηνάς Κουτεντάκης**, πού συγκεντρώνει έτσι εισόδημα τό μήνα πάνω από 100.000 δραχμές.

● ΑΣ δούμε τώρα τόν πρώτο από τούς εκπροσώπους των εργαζομένων στο Δ.Σ., πού έχει και τή θέση του άντιπροέδρου. Είναι ο άρτεργάτης κ. **Έλευθέριος Σιούτης**, πού έχει μόνιμο γραφείο στόν ΑΟΕΚ και έχει όριστεί μέ προφορική έντολή του κ. Λάσκαρη υπεύθυνος για τή χορήγηση των δανείων στους Έλληνες εργαζομένους.

● Ο δεύτερος είναι ο φιλοκυβερνητικός κ. **Μαυρίκος** και ο τρίτος ένας διευθυντής του ύπουργείου Έργασίας. Από τήν άλλη μεριά, ένας εκπρόσωπος των εργοδοτών, ο κ. **Δημ. Άναγνώστου** προσρίζεται (και μάλιστα σύντομα) για διοικητικούς επικεφαλής τής υπηρεσίας δανείων. Τήν εικόνα του φιλεργατικού κυβερνητικού ενδιαφέροντος και σ' αυτό τό δημόσιο όργανισμό συμπληρώνει ο γενικός διευθυντής κ. **Βίκτωρ Βαφειάδης**, συνταξιούχος, ηλικίας 70 χρονών και διορισμένος στή θέση αυτή (πού κανονικά πρέπει νά κατέχεται από υπάλληλο καριέρας) από τόν ύπουργό Έργασίας.

ΠΩΣ λοιπόν όλοι αυτοί νά μήν κάνουν δεκάδες προεκλογικούς διορισμούς στόν ΑΟΕΚ μέ εκλεκτούς του κ. Λάσκαρη, πού πρόσφατα μάλιστα τούς ανανέωσαν τή σύμβαση;

ΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ κίνημα έχει και στή χώρα μας μία μακριά παράδοση αγώνων. Οί πολιτικές προεκτάσεις των αγώνων τής εργατικής τάξης είναι καθοριστικές. Η γνώση όλων των σύνθετων προβλημάτων του συνδικαλιστικού κινήματος είναι χρήσιμη και για τόν αγρότη, τόν υπάλληλο και τό φοιτητή. Οί μορφές πάλης, τά αίτήματα, οί διεκδικήσεις και ή συνδικαλιστική όργάνωση των εργαζομένων ενδιαφέρουν όλα τά κοινωνικά στρώματα. Η άποδέσμευση των εργαζομένων από τήν έκμεταλλευτική σχέση τους μέ τό κεφάλαιο θά άποτελέσει τήν προϋπόθεση για μιάν ανθρωπινότερη ζωή.

ΑΥΤΕΣ οί άπλές και χιλιοειπωμένες αλήθειες είναι σέ μας, στο «ΑΝΤΙ», μία βαθιά έγνοια. Ξέρουμε πόσο λίγα έχουμε κάνει ως τώρα για νά βοηθήσουμε τούς αγώνες των εργαζομένων και νά φωτίσουμε τά πολλαπλά προβλήματά τους. Όμως προσπαθήσαμε και έχουμε κάνει μία άρχή. Οί φίλοι μας, οί άναγνώστες, μπορούν νά συμβάλουν σ' αυτό.

ΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ και ύποδεικνύοντας σέ μας άπόψεις, προβλήματα, πληροφορίες για τό συνδικαλιστικό κίνημα. Φέρνοντας πιο κοντά τό περιοδικό στο εργατικό κίνημα.

Η «ΥΠΟΘΕΣΗ ΣΕΡΙΦΗ» ΚΑΙ ΜΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΙΤΑΛΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΠΟΥ ΑΝΑΤΡΕΠΕΙ «ΠΟΛΛΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ»

Η «ΥΠΟΘΕΣΗ ΣΕΡΙΦΗ» δρίσκεται «καθ' ὁδόν», γιά ἔκδοση βουλευμάτος. Ἡ ὕπ' ἀριθμ. 292/78 πρόταση τοῦ εἰσαγγελέα Πειραιῶς εἶναι παραπεμπτική: προτείνει νά παραπεμφθεῖ ὁ Γιάννης Σερίφης, ἐργάτης, στό Κακουργιοδικεῖο γιά μιὰ σειρά ἀδικήματα σχετικά μέ τά γνωστά «γεγονότα τοῦ Ρέντη» (20-10-77), κατά τά ὁποῖα:

- δολοφονήθηκε ὁ οἰκονομολόγος Χρήστος Κασίμης

- τραυματίστηκαν οἱ ἀστυφύλακες Κ. Πλέσσας, Ι. Στεργίου.

ΠΕΡΑ ἀπό τά ὅσα κατά καιροῦς γράφτηκαν (βλ. καί «ΑΝΤΙ» τ. 88/17-12-77) ἔνα στοιχεῖο καινούργιο ποῦ ἐπιστημονικά ἀνατρέπει μερικά ἀπό τά δεδομένα γιά τίς ἀρχές, εἶναι ἡ ἔκθεση τοῦ ἱταλοῦ ἱατροδικαστοῦ Φαουστίνου Ντουράντε, καθηγητῆ τῆς Βλητικῆς καί Ἱατροδικαστικῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ρώμης, μέ διεθνές κύρος, ποῦ εἶχε ἀσχοληθεῖ καί μέ τό θάνατο τοῦ ἀξέχαστου Ἀλέκου Παναγούλη. Ὁ ἱταλός καθηγητής, ποῦ κλήθηκε ἀπό τή σύζυγο τοῦ Χρ. Κασίμη, Ἀλεξάνδρα, ἐξέτασε:

- Τήν ἔκθεση ἱατρικῆς πραγματογνωμοσύνης ποῦ ἔγινε στό πτώμα.

- Τήν ἔκθεση βαλιστικῆς πραγματογνωμοσύνης ποῦ ἔγινε στά δύο πιστόλια SMITH-WESSON 38, στό μολύβδινο βλήμα καί στούς κάλυκες διαμ. 7,65.

- Τά πρακτικά τῆς αὐτοψίας.

ΤΟ βασικό συμπέρασμα τοῦ ἱταλοῦ καθηγητῆ εἶναι ὅτι:

- ἀποκλείει νά χτυπήθηκε ὁ Κασίμης μέ ὄπλο διαμετρήματος 7,65

- θεωρεῖ πιθανό νά χτυπήθηκε μέ 38άρι SMITH-WESSON – ἀπό αὐτά δηλαδή ποῦ χρησιμοποιοῦν οἱ ἀστυνομικοί.

ΠΕΡΑ, ὅμως, ἀπό αὐτό, σημασία ἔχει, πιστεύουμε, ἡ ἐπισήμανση – στή 16σέλιδη ἔκθεση – τῶν παραλείψεων καί τῶν ἐλλείψεων ποῦ ὑπάρχουν στό ἀνακριτικό ὕλικό, σέ ὅ,τι ἀφορᾷ (κυρίως) τήν ἐπιστημονική ἔρευνα.

Ο ΙΤΑΛΟΣ καθηγητής λέει ἀπό τήν ἀρχή στήν ἔκθεσή του:

«Τά κυριότερα προβλήματα ποῦ πρέπει νά λυθοῦν εἶναι δύο: Τό διαμέτρημα τοῦ βλήματος ποῦ διαπέρασε τό κεφάλι τοῦ Χρήστου Κασίμη, καί

τήν ἀπόσταση ἀπό τήν ὁποία ἔφυγε ἡ σφαῖρα τοῦ πυροβόλου ὄπλου. Αὐτά τά δύο προβλήματα εἶναι συνδεδεμένα μεταξύ τους καί μόνο μιὰ ἐμβαθυμένη μελέτη κάθε στοιχείου μπορεῖ νά φέρεי στό σωστό ἀποτέλεσμα. Δυστυχῶς οἱ πραγματογνωμοσύνες ποῦ πραγματοποιήθηκαν στό πτώμα καί στά ὄπλα εἶναι πολύ πρόχειρες, καί ἔτσι τά συμπεράσματα τῶν πραγματογνωμόνων ἱατρῶν καί τῶν βαλιστικῶν ἐμπειρογνομόνων δέν μποροῦν νά γίνουν δεκτά, γιατί δέν ἔγιναν μέ ἀληθινά ἐπιστημονικές ἔρευνες».

ΜΕΤΑ ἔξηγεῖ ἀναλυτικά γιατί, πάνω στό θέμα τοῦ διαμετρήματος τοῦ βλήματος ποῦ χτύπησε τόν Κασίμη, «ἡ ἀποψη τῶν πραγματογνωμόνων εἶναι λανθασμένη» καί, μεταξύ ἄλλων, λέει:

«Στήν περίπτωση τοῦ Χρήστου Κασίμη οἱ ἱατροί ποῦ πραγματοποίησαν τήν αὐτοψία δέν σκέφτηκαν ὅτι ἡ μικρότερη διάσταση τῶν 7,4 χιλ. εἶναι κατώτερη δεκάτου τοῦ χιλιοστοῦ τοῦ διαμετρήματος 7,65 καί ἐνός χιλιοστοῦ καί μερικῶν δεκάτων τοῦ χιλιοστοῦ ἀπό τό διαμέτρημα 38, καί ἄρα ἐπιστημονικῶς εἶναι λάθος νά γίνεαι λόγος γιά ἓνα μικρό βλήμα. Ἐκτός αὐτοῦ οἱ ἱατροί στήν ἔκθεσή τους δέν ἔλαβον ὑπ' ὄψιν τους τήν παρουσία πολυαριθμῶν ὀστικῶν θραυσμάτων ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων· δηλαδή τά τοιχώματα τοῦ τραύματος εἰσόδου δέν εἶναι κανονικά ἀλλά παρουσιάζουν πολυάριθμες μικρές προεξοχές, πράγμα ποῦ καθιστᾷ ἀναγκαῖα τήν λήψιν πολλῶν μετρήσεων καί ὄχι μονάχα μιᾶς ἢ δύο καί πάντοτε μέ τό μικροσκόπιο, ἔχοντας ὑπ' ὄψιν τήν δυνατότητα, στήν περίπτωση περάσματος ἐνός μολύβδινου βλήματος, δηλαδή χωρίς «θωράκιση», ὅτι τά θραύσματα μποροῦν ν' ἀλλάκωσουν, ἐπαναλαμβάνω, τό μολύβδι οὕτως ὥστε τό βλήμα νά περάσει χωρίς νά διαπλατύνει τόν πόρο».

- Πῶς εἶναι δυνατό ἡ ἀναγνώριση τοῦ βλήματος σ' αὐτή τήν περίπτωση ὅταν δέν ἔχουν γίνεαι ἀκριβεῖς ἔρευνες;»

ΚΑΙ κλείνει μέ τό θέμα αὐτό ὡς ἑξῆς:

«Οἱ ἔρευνες ποῦ ἔγιναν ἀπό τούς πραγματογνώμονες ἦταν πολύ πρόχειρες καί δέν προσφέρουν δυστυχῶς καμιά βοήθεια στόν καθορισμό τοῦ τύπου τοῦ βλήματος ποῦ σκότωσε τόν Κασίμη. Ἀν πράγματι οἱ πραγματογνώμονες εἶχαν ἀφαιρέσει καί διατηρήσει τό τμήμα τοῦ δέρματος ὅπου βρισκόταν ὁ πόρος εἰσόδου, θά ἦταν δυνατόν σήμερα νά γίνεαι μιὰ ἔρευνα μέ ἐνέργεια νετρονίου γιά τήν ἀναζήτηση τῶν μεταλλικῶν στοιχείων ποῦ ἄφησε τό βλήμα καί νά γίνεαι ἔτσι γνωστό ἐάν ἦταν χάλκινο ἢ μονάχα μολύβδινο.

Αὐτό τό στοιχεῖο θά ἦταν πολύ χρήσιμο γιά μιὰ θαυότερη ἔρευνα τοῦ διαμετρήματος, ἀλλά δυστυχῶς ἡ ἀπαρχαιωμένη μέθοδος ποῦ χρησιμοποιήθηκε ἀπό τούς ἱατρούς δέν μᾶς ἐπιτρέπει τή χρήση τῶν μοντέρνων ἐπιστημονικῶν μέσων.

Ἡ ἴδια ἡ ἔρευνα μέ τή νετρονική ἐνέργεια θά μπορούσε νά γίνεαι στά τοιχώματα τοῦ πόρου εἰσόδου τοῦ ὅσπου, μά ἔγινε πάλι ἓνα σοδαρότατο λάθος: ἡ συντήρηση τοῦ ὅσπου δέν ἔγινε χρησιμοποιώντας εἰδικές μεθόδους, γιά τήν ἀποφυγή τῆς μόλυνσης, ποῦ, δυστυχῶς, ἀκόμα μιὰ φορά δέν μᾶς ἐπιτρέπει τήν ἔρευνα διά τοῦ νετρονίου (...) Ἡ μέθοδος αὐτή τῆς νετρονικῆς ἔρευνας χρησιμοποιεῖται τώρα πιά σέ ὅλα τά πιδ εἰδικευμένα ἱνστιτοῦτα τῆς Ἱατροδικαστικῆς καί δέν εἶναι δυνατόν νά γίνεαι μιὰ σίγουρη καί σοδαρή διάγνωση τοῦ τύπου τοῦ βλήματος μέ τίς ἀπαρχαιωμένες μεθόδους τῆς ὀπτικῆς παρατήρησης.

- Γι' αὐτούς τούς λόγους εἶναι πολύ βαρὺ αὐτό ποῦ κάνουν οἱ ἱατροί στά πρακτικά τους καί δηλώνουν μέ τόση σιγουριά τό διαμέτρημα, χωρίς καν νά κάνουν μιὰ ἔρευνα πάνω στόν τύπο τοῦ βλήματος. Μ' αὐτόν τόν τρόπο κάθε ὑπόθεση στερεῖται ἀξίας».

ΩΣ πρὸς τό θέμα τῆς ἀπόστασης ποῦ ἔγινε ὁ πυροβολισμός, ὁ κ. καθηγητῆς ἔξηγεῖ γιατί τά συμπεράσματα δέν ἔχουν ἀξία, ἀφοῦ χρησιμοποιήθηκε «παλιός τρόπος ἔρευνας».

ΚΑΙ ἡ ἔκθεση καταλήγει:

«Στό τέλος τῆς ἔκθεσης εἶναι ἀναγκαῖο νά εἰπωθεῖ ὅτι ἔλειψαν σημαντικά στοιχεῖα στήν ἀναζήτηση τῆς ἀλήθειας: ἡ ἀπόλυτη ἔλλειψη μιᾶς βλητικῆς πορείας γιά νά δείξει τήν ἀκριβή κατεύθυνση ἀπό τήν ὁποία προερχόταν τό βλήμα ποῦ σκότωσε τόν Κασίμη, καί ἡ ἔλλειψη τῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας πάνω στό βλήμα ἀπό μολύβδι ποῦ βρέθηκε ἐπὶ τόπον.

Εἶναι σαφές ὅτι ὅλα αὐτά δέν μποροῦν νά γίνουν πιά σήμερα, ἀλλά δέν μπορούμε νά καταλάβουμε τούς λόγους γιά μιὰ τόσο σοδαρή παράλειψη. Ἀπό μιὰ μελέτη τῆς γωνίας βολῆς τοῦ βλήματος στό κεφάλι τοῦ θύματος θά μπορούσε νά εἶχε συμπερανεθεῖ – μελετώντας τά μέρη ὅπου ἔγιναν τά γεγονότα – ἡ πραγματικὴ πορεία ποῦ ἀκολούθησε τό βλήμα, καί θά μπορούσε νά ἐπιβεβαιωθεῖ ἢ νά ἀποκλεισθεῖ μέ δεδαιότητα ἂν τό μολύβδι ποῦ βρέθηκε στήν αὐτοψία ἀποτελοῦσε μέρος τοῦ βλήματος ποῦ σκότωσε τόν Κασίμη, γιατί δέν πρέπει νά ξεχάσουμε ὅτι εἶναι δυνατόν νά μελετηθοῦν οἱ γωνίες καί τά ἐπίπεδα παραμόρφωσης ἐνός βλήματος συγκρίνοντάς τα μέ τίς γωνίες βολῆς στά κό-

καλα. Πάνω στο μολύδι που δρέθηκε στην αυτοψία έπρεπε να είχαν γίνει ιδιαίτερες χημικές έρευνες για να διαπιστωθεί αν υπήρχαν ίχνη βιολογικού ύλικου, και έπρεπε να αναζητηθούν ιδιαίτερες ραδιώσεις, γραντζουνιές, που μπορούν να έχουν δημιουργηθεί από τα θρύμματα των κοκάλων.

Όμως όλα αυτά δεν έγιναν, όπως επίσης δεν έγιναν ραδιογραφίες του κρανίου του Κασίμη πριν την αυτοψία για να αναζητηθούν ίχνη μετάλλων. Είναι σοβαρότερες παραλείψεις, για τις οποίες ο δικαστής δεν μπορεί να δεχτεί τις τόσο σίγουρες διαβεβαιώσεις των ιατρικών και βλητικών πραγματογνωμόνων».

ΤΟ τελικό συμπέρασμα:

«1. Οι διαστάσεις 7,4X9,2 χιλιοστά του στομίου εισόδου της κρανιακής κάψης δεν έχουν άμεση σχέση με τις διαστάσεις του βλήματος, διότι λόγω της μεγάλης ελαστικότητας των όστων του κρανίου χωρίς καμιά αμφιβολία έλαβε χώρα διαστολή του στομίου κατά δέκατα του χιλιοστού (κατά την είσοδο του βλήματος) και έν συνεχεία συστολή των χειλέων του στομίου (είσόδου). Τα θραύσματα τά προερχόμενα από τά χείλη του στομίου εισόδου αποτελούν επιβεβαίωση της αρχικής διαστολής τούτου. Τέλος μετρήσεις των ιατρών κατά την αυτοψία δεν έχουν επιστημονικά αξία, λόγω της χρησιμοποιηθείσης μεθόδου και κυρίως διότι οι πραγματογνωμόνες δεν έλαβαν υπό όψιν την παρουσία αιχμών εις τά χείλη του στομίου εισόδου, γεγονός που επέβαλλε πολλαπλές μετρήσεις αντί των δύο που έγιναν.

2. Η ακτινοβολία των θραυσμάτων εκ του στομίου, ή ύπαρξη ενός κανονικού πόρου (καναλιού) καταστροφής της έγκεφαλικής ουσίας, χωρίς έγκεφαλικές κακώσεις «έξ αποστάσεως», δείχνουν καθαρά ότι τό βλήμα ήταν μεγάλο δάρους με μεγάλη μάζα και χαμηλή ταχύτητα. Έπομένως είναι δυνατόν να αποκλείσουμε (βπλο) διαμετρήματος 7,65 και να θεωρήσουμε πιθανόν ένα διαμετρήματος 38.

3. Η απόσταση βολής έν σχέσει με τις κακώσεις που προκλήθηκαν είναι ένδεικτικά διαβλήματα διαμ. 38 και αντιφάσκει με την υπόθεση βλήματα 7,65 διαμ.

4. Τό μολύδι του βλήματος τό εύρεθέν στην αυτοψία λόγω του δάρους του 9,360 γραμ., είναι ασφαλώς διαμέτρου 38 (τό βλήμα GECO 38 SW ζυγίζει 9,4 gr)».

ΕΙΝΑΙ δυνατόν να άγνοηθεί, σάν στοιχείο, αυτή ή επιστημονική άποψη ενός διεθνούς κύρους ξένου καθηγητή;

ΡΕΠΟΡΤΕΡ

«Έκανε πάλι τό θαύμα της»

«Οί τραμπούκοι, οί άξεστοι, οί άγροίκοι, οί κομπλεξικοί, οί έμπαθείς, οί πρωτόγονοι, οί φασίστες, οί χονντικοί, οί δάρδαροι, οί άπάνθρωποι, οί γελοίοι, οί μπάτσοι — ναι, οί μπάτσοι — έκαναν χθές για μιάν ακόμα φορά τό θαύμα τους».

Έτσι άρχίζει ένα πολύ γνωστό άρθρο της «Έλευθεροτυπίας» που δημοσιεύτηκε μ' άφορμή τόν ξυλοδαρμό του Στάθη Παναγούλη από άστυφύλακες κατά την προπερσινή επέτειο του Πολυτεχνείου (1976). Η έφημερίδα διώχτηκε, δικάστηκε, άθώώθηκε.

Τώρα που τά γεγονότα του λυντσαρίσματος του Σπυρόπουλου και του σοβαρού τραυματισμού του Σμυρναίου (των δύο πρόσφατων θυμάτων των ύπηρεσιακών περιστροφών όργάνων της τάξεως) δεν είναι τόσο κοντά, ώστε να ύπάρχει ό έπηρεασμός της άμεσότητάς τους, άναρωτιέται κανείς τί χαρακτηρισμοί θά μπορούσαν να δοθούν σ' αυτούς που κυνήγησαν, τραυμάτισαν, λυντσάρισαν και έστειλαν έτοιμοθάνατο στο νοσοκομείο τόν «κακοποιό Σπυρόπουλο».

Πάνω στο θέμα γράφτηκαν πολλά — περισσότερα από κάθε άλλη φορά. Θυμηθήκαμε τούς (πάντα άτιμώρητους) άστυνομικούς που σκότωσαν πολίτες (όπως τόν Κεχαϊδη, τόν Γκουλιόβα, τόν Άρμάου), προσθέσαμε ένα ακόμα θύμα στή λίστα, ξαναθήξαμε τό θέμα των ένδεχομένων προγραφών σέ βάρος κακοποιών, και περιμένουμε την εξέλιξη των άνακρίσεων — διοικητικά και ποινικά. Φτάνει;

Τό φαινόμενο αυτό είναι μεταδικτατορικό, εύκολοεξηγήτο από «ψυχολογικής πλευράς» (τά έφτά χρόνια της χούντας δημιούργησαν, δηλ. ένίσχυσαν την ήδη ύπάρχουσα, μιá κάποια ψυχολογία) αλλά και γι' αυτό ή άντιμετώπισή του δεν είναι δύσκολη — θεωρητικά τουλάχιστον. Τόν περασμένο Όκτώβρη (τ. 82) έπισημαίναμε (μ' άφορμή την περίπτωση του Γκουλιόβα, που τόν σκότωσε σέ χαρτοπαικτική λέσχη ό άστυφύλακας Βερού-

κιος, ό όποιος διώχτηκε για ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑ ΕΚ ΠΡΟΘΕΣΕΩΣ, αλλά άπαλλάχτηκε μέ βούλευμα) ότι «άπό τή στιγμή που ό άστυφύλακας “τραβάει πιστόλι” (και δέβαια όχι στά καλά καθούμενα) οί κίνδυνοι για ΚΑΘΕ πολίτη είναι άμεσοι...». Τό κακό συνεχίστηκε. Και δεν θά σταματήσει, δέβαια, αν δεν παρθούν μέτρα.

Τί πρέπει λοιπόν να γίνει; Η «Έλευθεροτυπία», στο προαναφερόμενο άρθρο, έλεγε ότι μόνη λύση για την κυβέρνηση είναι «να προχωρήσει στην κάθαρση που δεν έγινε — των Σωμάτων Άσφαλείας» — «να διώξει άμέσως» μέ τις κλωτσιές τά καθάρματα». Αν τότε (1976) υπήρχε κάποιο ίχνος έλπίδας ότι μπορεί κάτι τέτοιο να γίνει, τώρα δέβαια δεν ύπάρχει — ή κάθαρση σέ ΟΛΟΥΣ τούς τομείς της δημόσιας ζωής τέλειωσε, έστω κι αν άλλου μόλις που άρχισε, κι άλλου δεν άρχισε καν...

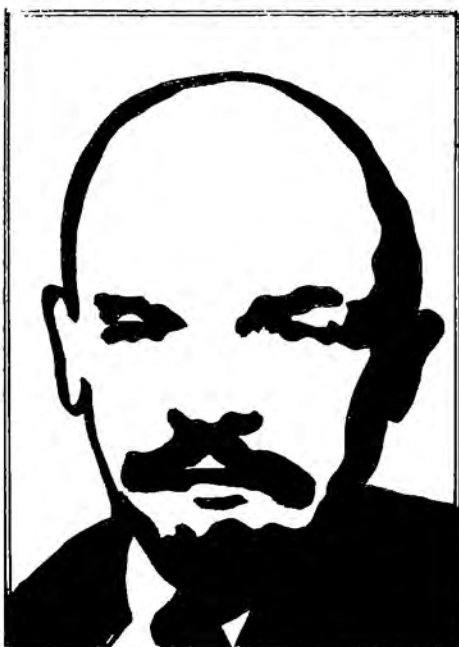
Τότε; Τί μπορεί να ύπάρξει ΣΗΜΕΡΑ; Μ' όλο τόν κίνδυνο να χαρκτηριστούμε άφελείς, θά ένώσουμε τή φωνή μας μέ τις (όχι και τόσο πολλές) φωνές των άλλων που ζητάνε παραδειγματική τιμωρία των φυσικών, αλλά κυρίως των ΗΘΙΚΩΝ, άπτουργών τέτοιων άδικημάτων. Ό ύπουργός Δικαιοσύνης ήταν σαφής: «τά όργανα της τάξεως πρέπει να όπλοφορούν για να μπορούν να άσκήσουν τά καθήκοντά τους», δήλωσε την Κυριακή σέ συνέντευξη του. Την ίδια μέρα αποκάλυπτονταν ότι ή ΥΠΕΑ έκυκλοφόρησε έναν... περίεργο οδηγό για την άντιμετώπιση των «άνατρεπτικών έκδηλώσεων» και την προστασία «της κοινωνικής γαλήνης από τις όμαδικές πράξεις βίας».

Για την προστασία από «τάς άτομικές πράξεις βίας» των «όργάνων της τάξεως», ούτε λέξη, ούτε — κυρίως — πράξη... Ός τή στιγμή που κάποιοι θά ξανακάνουν «για μιάν ακόμα φορά τό θαύμα τους». Τουλάχιστον να ξέραμε πόσα τέτοια... θαύματα πρέπει να γίνουν ακόμα...

στις επάλξεις της Δημοκρατίας

ή ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

ή άπογευματινή σου έφημερίδα

Η ΙΣΠΑΝΙΚΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ

ΤΟ 9ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος Ἰσπανίας (Μαδρίτη, 19-22 Ἀπριλίου) ἀνοιξε μέ χειροκροτήματα καί φωνές «Λένιν, Λένιν»· ὡς 1.500 ἀντιπροσωπεῖς ὑποδέχονταν ὁλόθρονα τὴν σοβιετικὴν ἀντιπροσωπευτικὴν ποὺ ὁλοκροτοῦσε χαμόγελα. Ὅταν τὸ συνέδριον πέλειωσε, ὁ Β. Ἀθανάσιου, ἐπικεφαλὴς τῆς ἀντιπροσωπευτικῆς ποὺ ΚΚΣΕ, πρόεδρος ἀπὸ προσεδεῖο τοῦ συνέδριου ἔνα ἀνταμνημονιὰ δῶκε· ἦσαν πέντε καὶ πορτοῦ τοῦ Λένιν.

ΤΟ ΔΩΡΟ χαροκακτηρηόσθηκε συμβολικό: λίγο πριν, το «πιο «αυθεντικό» από όλα «αυθεντικά» ΚΚ των εθνικοκομμουνισμοί», είχε προχωρήσει σε μια ανοιχτή προέκκληση: είχε διαγράψει ιστορικά από τη γη των Σλαβικών και Καυκάσιων των όσων «λενινιστικό» από το καπιταλιστικό των! (Η σχετική απόφαση πάρθηκε με 968 υπέρ και 248 κατά).

ΥΣΤΕΡΑ από 40 χρόνια παλαιότητας, το ισπανικό ΚΚ., με το πρώτο νόμιμο συνέδρό του, ξεκίνησε να ταξιδεύει προς το κομμουνιστικό αποτέλεσμα.

Τοῦ Γιάννη Σαρκοβράκη

ΠΟ ΠΑΛΙΚΟΣΜΙΚΟ ενδυναμώνει τους πόντους ανάμεσα στην ΚΚΚΙ αλλά ιδιαιτέρως στον χώρο της προσηλυτιστικής δράσης διεθνώς. Τός ελληνοί στην ΚΚΚΙ ενδυναμώνει η παρουσία τους ανάμεσα στην ΚΚΚΙ.

«Ὁ Ἰησοῦς ἔφη πρὸς τοὺς μαθητὰς· ἴδου, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἀρνία ἐν μέσῳ λύκων».

114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 9

«ВЪЗНУШЕ СНУ ЖЕЛЮЖИЧЕСТВНО
ЖАНИ НОСУ ВЪЗНУШЕ».

⁷ Ἀνέστη τελευτήσαντος καὶ πατρὸς

μεταφράζοντες ἐξ ὧν καὶ ἐκπομπήσονται ὁμοί-
ως πρὸς τὸν καθολικόν ἐκκλησιαστικόν λαόν ἢ
ἐκπομπήσονται ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς προαφίξεως πρὸς
ΚΚΚ ὅπου συνάπτεται ἡμεῖς μεταφράζοντες καὶ
πολλὰς ἀποφάσεις πρὸς ἀποφάσεις διὰ τῆς ἡμετέρας
πρὸς τὸν καθολικόν ἐκκλησιαστικόν λαόν.

[illegible]

ΝΑΙ ΣΤΟ

Λένιν

ΟΧΙ στό

Δεν ντισμό!

πολλή γκολία περιγράφαν το «ιταλιανισμό» του Καρίγιο.

Τη μεγαλύτερη συζήτηση όμως προκάλεσε η 15η θέση της Κ.Ε. προς το συν-ίδριο, που αφορούσε την απάλειψη από το κατιστατικό του όρου «λενινιστικό» σάν «έπιθετικού προσδιορισμού» γιά τό κόμμα καί τήν αντικατάστασή του μέ τόν όρο «μαρξιστικό επαναστατικό».

Απειλήθηκαν διαγραφές, επιβλήθηκαν τιμωρίες, έγιναν καταγγελίες, καί όλα τά σχετικά πού έδωσαν τήν εύκαιρία στόν άστικό τύπο νά όργιάσει σέ συμπεράσματα καί προβλέψεις γιά τήν έκβαση του συνέδριου.

Από κομματικής πλευράς τά πράγματα προχωρούσαν σταθερά. Ο Μανουέλ Άθκαράτε, μέλος της ΚΕ, γράφοντας στήν έφημερίδα «El Pais» γιά τά τρία είδη θεμάτων (πολιτική μάχη - ιδεολογικό θέμα - θέμα λειτουργίας του κόμματος) μέ τά όποια θ' ασχοληθεί τό συνέδριο, στέκονταν ιδιαίτερα στό επίμαχο θέμα, «ν' αντικατασταθεί ή όχι ό όρος «λενινιστικό», καί έλεγε:

«Η συζήτηση οχετικά μέ τό άν τό ΚΚΙ πρέπει νά χαρακτηρίζεται σάν «μαρξιστικό - λενινιστικό» ή «μαρξιστικό - επαναστατικό» δέν είναι κάτι τό μεταφυσικό, τό ιδεατό. Ούτε είναι, όπως ισχυρίζονται μερικοί, μιά προσπάθεια γιά ν' αποσπάσουμε τήν προσοχή από άλλα θέματα ούσίας.

Είναι ένα σπουδαίο πρόβλημα, καί μάλιστα πολιτικό. Ο όρος «λενινιστικό» αναπόφευκτα σημαίνει ένοπλη επανάσταση, δικτατορία του προλεταριάτου, ένότητα εργατών - αγροτών, κόμμα μέ σιδηρά πειθαρχία κ.λπ. Έμεις άν διατηρούσαμε αυτό τό επίπεδο θά προκαλούσαμε άμφιβολίες. Άν πάλι αποφεύγαμε νά θίξουμε τό θέμα τώρα, αυτό θά ήταν άπαρτοινισμός. Κάτω από τήν επίδραση όρισμένων περιεργων παρεμβολών, μερικές φορές τό θέμα μπήκε στή λανθασμένη βάση του νά μέινει ή νά φύγει τό «λενινιστικό». Άλλά δέν είναι έκει τό θέμα. Αφήνοντας κατά μέρος τίς τυπικές φρασολογίες, έμεις θά έμβαθύνουμε περισσότερο στή γνώση των θεωριών του Λένιν καί ό,τι άπ' αυτές έχει άκόμη καί σήμερα ισχύ θά τό κρατήσουμε καί θά τό προσθέσουμε στίς θεωρίες άλλων επαναστατών. Άς μήν ξεχνάμε πώς τό 1975 τό πρόγραμμα - μανιφέστο του ΚΚΙ έλεγε από τότε πώς «ή κατάκτηση των ελευθεριών θά σημαίνει τή στιγμή πού θά αρχίσει μιά σέ βάθος συζήτηση μέσα στίς γραμμές μας», καί επίσης πώς «ένα συνέδριο οργανωμένο στή βάση μιας όσο τό δυνατό πιο πλατιάς καί εγκαιρης συζήτησης, καί μιας δημοκρατικής έκλογής αντιπροσώπων, θά πρέπει νά αποφασίσει γιά τίς μεθόδους καί τίς οργανωτικές μορφές πού αντιστοιχούν σέ ένα μαζικό κόμμα πού ήδη σφονρηλατούμε, κόμμα πού θά γίνει ή έγγύηση της προόδου της ισπανικής επανάστασης, του σοσιαλι-

σμου μέσα άπ' τή δημοκρατία». Νά πού ή τοτινή έπόσχεση εκπληρώνεται. Υπάρχει ένας αναπόφευκτος δεσμός μεταξύ της εύρωκομμουνιστικής στρατηγικής καί της ανάγκης ενός δημοκρατικού κόμματος. Η πορεία προς τό σοσιαλισμό άπαιτεί ένα κόμμα ριζωμένο στίς μάξες, ικανό νά πείθει. Καί γιά νά μπορεί νά πείθει προς τό έξω, πρέπει νά έχει ένα ελεύθερο έσωτερικό διάλογο, μέ διάφορες άπόψεις πάνω σέ πολλά προβλήματα, όπου νά μπορούν νά συνυπάρχουν ταυτόχρονα πιστεύοντες καί μή, κομμουνιστές, μέ διαφορετικά πολιτιστικά ρεύματα, ένα κόμμα άνοιχτό στή συζήτηση μέσα καί έξω άπ' τίς γραμμές του.

Ο δημοκρατικός συγκεντρωτισμός δέν έρχεται σέ σύγκρουση μέ μιά δημοκρατική ζωή. Αντίθετα, μέ τή νομομοποίηση της φράξιας ή των οργανωμένων τάσεων, προσωποποιείται ή διαφωνία καί αυτό φτωχαίνει τή μάχη των ιδεών καί διαστρεβλώνει τό δημοκρατικό παιχνίδι.

Στό σημερινό διάλογο πού κάνουν οι κομμουνιστές έρχεται στήν επιφάνεια ποικιλία από γνώμες καί άπόψεις, πράγμα πού ήταν τελείως άδύνατο νά γίνει στίς συνθήκες της μακρόχρονης φραστικής καταπίεσης. Είναι μιά πορεία πού διεγείρει, πού δίνει ζωή, παρ' όλο πού, καί αυτό είναι λογικό, φέρνει μαζί της αντιφάσεις καί πότε πότε δξύνει τίς καταστάσεις. Στήν πορεία γιά ένα κόμμα νέου τύπου μαρξιστικό επαναστατικό, δημοκρατικό, πιστεύουμε ότι τό 9ο συνέδριο θά είναι, είναι ήδη, ένα ούσιαστικό βήμα».

Έτσι φτάσαμε στό συνέδριο. Η έκθεση της ΚΕ πού διάβασε ό Σαντιάγο Καρίγιο φάνηκε νά μήν ένθουσιάζει τούς συνέδρους, πού όμως χειροκρότησαν πάνω από δέκα φορές τόν Καρίγιο όταν έλεγε:

«Άς μάθουν οι επιχειρηματίες πώς είναι καιρός νά σταματήσουν νά συμπεριφέρονται σάν φεονδάρχες γιατί οι καιροί πού ό εργασιακός διάλογος γινότανε στό μουντρούμια της ασφάλειας πέρασε...»

Η όταν έλεγε:

«Βρίσκομαι στή θέση του γενικού γραμματέα 18 χρόνια, χρόνια παρανομίας καί δουλειάς στίς κατακόμβες. Αναλαμβάνω τίς ευθύνες γιά τίς επιτυχίες καί τίς άποτυχίες.

Είμαι άποφασισμένος νά μέινω στό πόστο αυτό άν είναι αναγκαίο. Άν όμως τό κόμμα νομίζει πώς κάποιος άλλος πρέπει νά έλθει στή θέση αυτή, τότε έγώ πρόθυμα θά γυρίσω στή βάση, ήρεμα, μέ τήν κομματική μου ταυτότητα στήν τσέπη - αυτή δέν μπορεί νά μου τήν πάρει κανείς - καί θά συνεχίσω νά δουλεύω γιά τό σοσιαλισμό καί τόν κομμουνισμό».

Από τούς 1500 αντιπροσώπους στό συνέδριο:

- 53,81% ήταν εργάτες καί υπάλληλοι.
- 31,6% επαγγελματίες
- 3,59% σπουδαστές
- 3,22% αγρότες
- 3,01% διάφοροι

Επίσης:

- 50% είχαν γίνει μέλη του ΚΚ στό διάστημα 1971-78.
- 10% ήταν μέλη πριν από τό 1939.

Στήν έκθεσή του ό Καρίγιο άναφέρθηκε:

● Στή σημερινή κατάσταση:

«Καταφέραμε μέσα σέ ελάχιστο χρονικό διάστημα νά άποκτήσουμε ελευθερία του τύπου, της συγκέντρωσης, συνδικαλιστικές ελευθερίες κ.λπ. Βγάλαμε μέ τήν άμνηστία τούς πολιτικούς κρατούμενους από τίς φυλακές καί αγωνιζόμαστε τώρα νά κατακτήσουμε τήν εργατική άμνηστία, πού είναι καί τό πιο δύσκολο...»

● Στο πολίτευμα:

«(...) Άν ή μοναρχία συνεχίσει νά παίζει ένα θετικό ρόλο γιά τήν αλλαγή καί σεβαστεί τό μελλοντικό μας σύνταγμα καί τή λαϊκή θέληση, τότε τό ζήτημα της μορφής του πολιτεύματος θά χάσει μεγάλο μέρος από τή δραματική μορφή πού έχει σήμερα...»

● Στο ΝΑΤΟ:

«... Τό ΚΚΙ συμφωνώντας μέ τό PSOE είναι αντίθετο στήν ένταξη της Ισπανίας στό ΝΑΤΟ. Πιστεύουμε ότι μιά καλή αναδιοργάνωση του στρατού μας θά μās εξασφαλίσει τήν απαιτούμενη ασφάλεια της χώρας καί δέν θά μās μπλέξει σέ περισσότερες στρατιωτικές υποχρεώσεις...»

● Στήν πολιτική έπικαιρότητα:

«(...) Κατακρίνουμε τήν έκλογική μανία των σοσιαλιστών καί είμαστε ενάντια στήν προσπάθεια εδραίωσης του δικομματικού συστήματος. Χωρίς τό ΚΚΙ ή δημοκρατία είναι άδύνατη στήν Ισπανία. Γιά όσους νομίζουν τό αντίθετο, τονίζουμε ότι συντομότερα άπ' όσο πιστεύουν τό ΚΚΙ θά είναι ή έναλλακτική λύση έξουσίας...»

● Στο θέμα του όρου «λενινιστικό»:

«Η σύλληψη ενός εργατικού κόμματος, μαρξιστικού, επαναστατικού μά όχι σοσιαλδημοκρατικού ή σταλινικού, είναι μιά πραγματικότητα πού ήδη τραβάει μπροστά σέ άλλες εύρωπαϊκές χώρες καί πού στήν Ισπανία αρχίζει τώρα νά γίνεται... Δέν παύουμε ν' αναγνωρίζουμε τό Λένιν σάν τόν πιο μεγάλο επαναστάτη της εποχής μας. Τό κόμμα συνεχίζει τήν πίστη του στίς ιστορικές του ρίζες, στήν καταδίκη της σοσιαλδημοκρατίας, στήν ταξική οργάνωση, στόν άγώνα καί τή μάχη. Καταργούμε τόν όρο «λενινιστικό»

έξαιτίας των αλλαγών που έχουν γίνει στην κοινωνία μας...

Στήν κριτική και ψήφιση της έκθεσης ακούστηκαν οσοδρές διαφωνίες και έγιναν αρκετές διαφοροποιήσεις στα κείμενα που έδωσε η ΚΕ, έτσι ώστε αρκετά απ' αυτά άλλαξαν ριζικά μορφή. Μεταξύ άλλων κρίθηκαν ανεπαρκή:

- η ανάλυση του ιμπεριαλισμού
- η ανάλυση της θέσης του κόμματος απέναντι στο ΝΑΤΟ.

Μεγάλη αντίδραση προκάλεσε η παράγραφος εκείνη όπου ο Καρίγιο είπε πως

«η ήγεςία του κόμματος θά μπορούσε νά είχε ακολουθήσει άλλη γραμμή και όχι τή γραμμή του έκδημοκρατισμού και του εύρωκομμουνισμού...».

Θεωρήθηκε σάν μομφή και μείωση της αξίας και του ρόλου της βάσης και ζητήθηκε νά τροποποιηθεί.

Πραγματικά, σύμφωνα μέ τούς πολιτικούς παρατηρητές του συνεδρίου, ό άριθμός και ή ποιότητα των παρεμβολών και γνώμων της βάσης είναι δείγμα μιάς βάσης ιδιαίτερα προετοιμασμένης, σέ τέτοιο βαθμό πού άν, σύμφωνα μέ τόν Καρίγιο, ή ήγεςία τραβούσε άλλο δρόμο, πολύ πιθανό ή ήγεςία αυτή νά μήν ήταν πιά ήγεςία του κόμματος σήμερα.

Άλλες αποφάσεις:

• Τό Κομμουνιστικό Κόμμα Καταλωνίας αναγνωρίστηκε σάν ανεξάρτητο.

• Η ΚΕ αυξήθηκε σέ 160 μέλη και ή ΕΕ από 35 μέλη σέ 45 - από τά όποια 12 νέα.

• Ξαναεκλέχτηκαν πρόεδρος ή Ίμπαρούρι και γενικός γραμματέας ό Καρίγιο.

Χαρακτηριστικό: 4 μέλη της ΕΕ είναι ήγτες των γνωστών «Κομισιόνες Όμπρέρας», βασικό στήριγμα του κόμματος και του Καρίγιο. Μετά τόν Καμάτσο, έρχεται και ό Σαρτόριους νά πάρει θέση στην κορυφή της ήγεςίας του ΚΚΙ.

Τήν Κυριακή 23 του Άπριλη στην Πλάθα ντέ Τόρος Βίσκα Άλέγκρε, της εργατικής συνοικίας Καραθανσέλ, δυό δήματα από τίς γνωστές φυλακές, τριάντα χιλιάδες άτομα θροντοφώναξαν τό σύνθημα «Άσί σέ βέ λά φουέρθα ντέλ Πέ Θέ» («Έτσι φαίνεται ή δύναμη του ΚΚ»). Ήταν τό γιορταστικό κλείσιμο του συνεδρίου. Μίλησαν ό Καρίγιο και ή Ίμπαρούρι και απέύθυναν χαιρετισμούς σί Καμάτσο, Ταμάμες κι άλλοι.

Ό Καρίγιο:

• Είπε ότι τό ΚΚΙ δγήκε πιο ίσχυρό μετά τό συνεδριο και ένωμένο όσο ποτέ άλλοτε και ότι είναι τό κόμμα της ένότητας της Ίσπανίας πού «τόσο αγαπάμε και σεβόμαστε».

• Παρουσίασε σάν ύποψήφιο του ΚΚΙ στίς δημοτικές εκλογές, γιά τή Μαδρίτη, τό μέλος της ΚΕ οικονομολόγο Ταμάμες.

Ή Ντολόρες Ίμπαρούρι, μέσα στίς κραυγές του πλήθους «Ντολόρες, Ντολόρες», είπε:

«Τό ΚΚΙ θριαμβεύει και είναι ή βασική δύναμη πού χτυπάει τήν αντίδραση. Κάντε πράξη στά εργοστάσια, στά σπίτια, στούς δρόμους, παντού, τήν πολιτική του κόμματός μας».

Έτσι έκλεισε τό 9ο συνέδριο του ΚΚΙ. Δυό τρείς μέρες άργότερα ό Καρίγιο έδωσε συνέντευξη τύπου όπου τόνισε:

«Ό εύρωκομμουνισμός και όχι εύρω-

καριγισμός, γιατί αυτή ή πολιτική τοποθέτηση άνήκει σέ όλη τήν ήγεςία του κόμματος, άντιμετωπίζει μέ άλλο πρίσμα τά πράγματα. Αυτός ό διάλογος έπρεπε νά γίνει γιά νά ξεκαθαριστεί τώρα τό πρόβλημα, γιατί κάθε άναβολή του θά σήμαινε ότι θά γινότανε κάτω από χειρότερες συνθήκες. Ό διάλογος θά συνεχιστεί τώρα πιά μέ άλλο δέδαια τρόπο μέσα στό κόμμα, γιατί τώρα ή πολιτική μας είναι μία, και όσο γιά τό δημοκρατικό συγκεντρωτισμό, μία κακή έρμηνεία του όρου τόν ταυτίζει μέ τό σταλινισμό ή τή δικτατορία, ένώ έμεις τό μόνο πού επιδιώκουμε είναι νά μήν έχουμε μέσα στό ΚΚΙ άλλα δέκα κόμματα, πράγμα πού όλοι τό κάνουν».

Και ό εύρωπαϊκός τύπος σχολίασε τά άποτελέσματα του 9ου συνεδρίου ως εξής:

Λέ Μόντ: «... Ένας από τούς κυριότερους θριάμβους του ΚΚΙ όφείλεται στην έπιρροή του στίς Κομισιόνες Όμπρέρας, πού στίς τελευταίες συνδικαλιστικές εκλογές κέρδισαν περηφανή νίκη κατά των σοσιαλιστών. Τό γεγονός αυτό άνέδασε στην ΚΕ τρείς άρχηγούς των Κομισιόνες. Ή γραμμή των εύρωκομμουνιστών έγινε άποδεκτή μέ μιά άνετη πλειοψηφία. Οι μειοψηφούντες, παρόλο πού νικήθηκαν, μπορούν νά αισθάνονται ίκανοποιημένοι. Μπόρεσαν νά ύπερασπίσουν τίς άπόψεις τους έλεύθερα και κατόρθωσαν νά τροποποιήσουν θέσεις του κόμματος σέ αρκετά ούσιώδη θέματα...»

Ή «Κοριέρε ντέ λά Σέρα»:

«...ό Σαντιάγο Καρίγιο θριαμβεύσε. Οι πολιτικές θέσεις πού πρότεινε ή ΚΕ του έγιναν άποδεκτές και ή άντιπολίτευση δέν ξεπέρασε τό 10% των ψηφι-

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ

Ή ύπ' αριθμό 15 άπόφαση του 9ου Συνεδρίου του ΚΚΙ μέ τήν όποία καταργήθηκε από τό καταστατικό ό χαρακτηρισμός «λενινιστικό», όπως άκριθώς δημοσιεύεται στό πολιτικό και θεωρητικό όργανο του ΚΚΙ «Νουέστρα Μπαντιέρα»:

«Τό ΚΚΙ είναι ένα κόμμα μαρξιστικό, έπαναστατικό και δημοκρατικό και έμπνέεται από τίς θεωρίες της κοινωνικής εξέλιξης, πού έπεξεργάστηκαν οι θεμελιωτές του επιστημονικού σοσιαλισμού Μάρξ και Ένγκελς, και από τή μέθοδο ανάλυσης πού χρησιμοποιοούν. Ή συμβολή του λενινισμού, ό,τι άπ' αυτόν ισχύει άκόμη, είναι άποδεκτή παράλληλα μέ τή συνεισφορά άλλων μεγάλων έπαναστατών, αλλά θέβαια στή βάση ότι σήμερα δέν χωράει ή περιοριστική θέση ότι «ό λενινισμός είναι ό μαρξισμός της εποχής μας».

ΘΕΛΟΥΜΕ τούς έαυτούς μας κληρονόμους αυτών πού στίς δύσκολες συνθήκες της Ρωσίας του '17, μέ άρχηγό τό Λένιν, ήξεραν νά διεκδύουν την πρώτη σοσιαλιστική επανάσταση στον κόσμο, πού έγινε άφετηρία της εξέλιξης μιάς παγκόσμιας επανάστασης μέσα στην όποία θριακόμαστε.

ΑΠΟ κεί προέρχονται και οι Ιστορικές μας διαφορές μέ τή Σοσιαλδημοκρατία. Αυτή στή διάρκεια του πρώτου παγκοσμίου πολέμου έγκατέλειψε τίς διεθνιστικές θέσεις γιά νά μπει στην ύπηρεσία της άστικής τάξης σέ κάθε χώρα. Άργότερα, ή Σοσιαλδημοκρατία χαρακτηρίστηκε από τήν πολιτική της ύποστήριξης του καπιταλιστικού συστήματος και του ιμπεριαλισμού,

δείχνοντας τήν άνικανότητά της νά πραγματοποιήσει τό σοσιαλισμό. Στόν κόσμο δέν έγινε γνωστό μέχρι τώρα τό παράδειγμα κάποιας σοσιαλδημοκρατικής κυβέρνησης πού νά προσπάθησε νά καταργήσει τήν καπιταλιστική εκμετάλλευση.

ΑΥΤΗ είναι ή ριζική μας διαφορά από τή Σοσιαλδημοκρατία. Θέλουμε νά αλλάξουμε τόν κόσμο, νά φτιάξουμε μιά νέα κοινωνία, νά χτίσουμε τό σοσιαλισμό. Από τό βασικό αυτό σημείο ξεκινάει και ή αίτία πού γεννήθηκαν τά κομμουνιστικά κόμματα.

ΑΠΟ τήν άλλη μεριά όμως, όπως άκριθώς θεωρούμε κληρονομιά μας τήν Όχτωβριανή Έπανάσταση και όλες τίς σοσιαλιστικές επαναστάσεις πού έχουν άπελευθερώσει λαούς, έτσι άπορρίπτουμε σάν κάτι ξένο πρός τό μαρξισμό τό φαινόμενο της γραφειοκρατίας και του σταλινισμού. Είναι άναμφισβήτητο πως ύπάρχει μιά όλόκληρη σειρά από Ιστορικά αίτια στά γραφειοκρατικά και περιοριστικά φαινόμενα της δημοκρατίας στην ΕΣΣΔ. Μεταξύ αυτών, βασικά, τό γεγονός ότι ή πρώτη σοσιαλιστική επανάσταση πραγματοποιήθηκε σέ μιά καθυστερημένη χώρα, όπως ήταν ή Ρωσία τό '17, και ότι αυτή ή επανάσταση δέν άκολοιθήθηκε - όπως σκεφτόταν ό Λένιν - από τίς προηγμένες χώρες της Εύρώπης. Τό νεογέννητο σοβιετικό κράτος ύπέστη τήν έπίθεση και τόν κλειό του ιμπεριαλισμού και χτυπήθηκε άπ' τήν πείνα, τή μιζέρια και τό διεθνή άποκλεισμό. Τό προλεταριάτο των πιο άναπτυγμένων εύρωπαϊκών χωρών, ύποταγμένο στην έπίδραση της Σοσιαλδημοκρατίας, δέν μπόρεσε νά κάνει τήν επανάσταση. Αυτή ή πραγματικότητα συντέλεσε στό νά δημιουργηθούν οι εύνοϊκές βάσεις φαινομένων τόσο άρνητικών όπως ή γραφειοκρατία και ό σταλινισμός.

ΤΕΤΟΙΑ φαινόμενα, αντιδημοκρατικά, είχαν σάν άποτέλεσμα μιά σημαντική καθυστέρηση στην άνάπτυξη της έπίδρασης του επαναστατικού μαρξισμού πάνω στούς εργαζομένους των

σάντων. Μπορεί να ειπωθεί πώς στην Ισπανία γεννήθηκε ένας νέος κομμουνισμός. Τώρα, αν ταιριάζουν κομμουνισμός και ελευθερία αυτό είναι κάτι που θά δείξει το μέλλον. Για την ώρα είναι δίκαιο να ειπωθεί πώς πρόκειται για ένα κομμουνισμό που δεν χρειάζεται την ερμηνεία των ειδικών για να αποκρυπτογραφηθεί...»

Η «Φρανκφούρτερ Άλγκεμείνε»:

«Ο Σαντιάγκο Καρίγιο μπορεί από τις 23/4/78 να εξηγήσει στους ηγέτες των κομμουνιστικών κομμάτων του κόσμου ότι εκλέχθηκε δημοκρατικά για τη θέση που κατέχει. Η εμπειρία των ελευθέρων συζητήσεων και των δημοκρατικών εκλογών έδωσε καλά αποτελέσματα. Στο μέλλον ο Καρίγιο και τα λοιπά στελέχη θά είναι στόχος ανοιχτών κριτικών. Το κύμα των συζητήσεων που άρχισε δεν θά σταματήσει. Μέσα στο κόμμα αυξήσαν την επιρροή τους οι Κομισιόνες Όμπρέρας και παρόλο που μέσα σ' αυτές υπάρχουν λενινιστές και εύρωκομμουνιστές, οι Κομισιόνες συνήθως ψηφίζουν μονολιθικά...»

Οι «Φαϊνάσιαλ Τάιμς»:

«Τό Συνέδριο του ΚΚΙ έδωσε μία συντριπτική πλειοψηφία στην πραγματιστική ιδεολογία του Σαντιάγκο Καρίγιο. Η μεγαλύτερη απόδειξη αυτού του πραγματισμού υπήρξε η ψήφος υπέρ της εγκατάλειψης του όρου «λενινιστικό». Πραγματοποιώντας αυτό το στόχο ο Καρίγιο αποδεικνύει πως επιθυμεί το ΚΚΙ να δρά μέσα σ' ένα δημοκρατικό κοινοβουλευτικό σύστημα».

Τελικά, οι λενινιστές μέσα στο ΚΚΙ έμειναν χωρίς το Λένιν, αλλά υπερασπί-

Πασιονάρια

στηκαν σκληρά και υποχώρησαν σπιθαμή προς σπιθαμή, και μάλιστα δημοσία απόδειξαν τό πόσο τρωτά υπήρξαν τά επιχειρήματα των άλλων.

Οι 15 θέσεις της απερχόμενης ΚΕ σχεδόν στο σύνολό τους τροποποιήθηκαν (έμπλουτίστηκαν, κατά την αποψη των καριγιστών) και μερικές άλλαξαν ριζικά, και τελικά το σημερινό ΚΚΙ δεν είναι όπωσδήποτε αυτό που ήταν πριν από τό συνέδριο. Ο Καρίγιο, όπως είχε προβλεφτεί, νίκησε. Άλλά άφησε αρκετά από τά φτερά του στο πεδίο της σκληρής μάχης.

Καμάτσο

προηγμένων καπιταλιστικών χωρών. Οι Ισπανοί κομμουνιστές αυτόκριτικά έχουμε ξεπεράσει τό σταλινισμό και ανακτούμε τη δημοκρατική και αντιγραφειοκρατική ουσία του μαρξισμού. Θά συνεχίσουμε να προχωρούμε προς αυτή την κατεύθυνση.

ΤΟ ΚΚΙ αποκρούει την οποιαδήποτε δογματική αντίληψη του μαρξισμού.

Ο ΜΑΡΞΙΣΜΟΣ έχει χαρακτήρα επιστημονικό και όχι δογματικό. Τό ΚΚΙ προσπαθεί σέ κάθε στιγμή να ανεβάσει την Ικανότητά του να άφομοιώνει τις αντικειμενικές αλλαγές που δημιουργούνται στην κοινωνία, τις νέες επιστημονικές κατακτήσεις, τις έμπειρίες της επαναστατικής πρακτικής, να άφομοιώνει μέ κριτικό πνεύμα τις νέες εξελίξεις του μαρξισμού.

ΔΙΑΤΗΡΩΝΤΑΣ την κριτική του ενάντια στή Σοσιαλδημοκρατία τό ΚΚΙ χαιρετίζει τά θήματα μερικών σοσιαλιστικών ή σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων ή τμημάτων τους προς τις θέσεις του μαρξισμού και είναι άποφασισμένο για ένα άγώνα για τό ξαναχτίσιμο της ενότητας του παγκόσμιου εργατικού κινήματος πάνω σέ μαρξιστικές θέσεις. Άνεξάρτητα από τις κριτικές του κατά της Σοσιαλδημοκρατίας τό ΚΚΙ είναι υπέρ της ενότητας δράσης των δυνάμεων μέ τάσεις μαρξιστικές και σοσιαλδημοκρατικές, και όλων των δυνάμεων που έχουν λαϊκό περιεχόμενο, στον άγώνα για την ειρήνη, τον άφοπλισμό, την ανεξαρτησία και τό δικαίωμα να διαλέγουν τό μέλλον τους, τη συνεργασία στη βάση της ισότητας, την πρόοδο, την κοινωνική δικαιοσύνη, τη δημοκρατία και τό χτίσιμο του σοσιαλισμού.

ΤΟ ΚΚΙ, όσο άφορά τη χώρα μας, θά έπιμένει στην προσπάθεια να κατορθώσει την όσο τό δυνατόν πιο πλατιά συνεργασία μέ τό ΡΣΟΕ (Ισπανικό Έργατικό Σοσιαλιστικό Κόμμα) και άλλους σοσιαλιστικούς σχηματισμούς, τόσο για την παγίωση και ανάπτυξη της δημοκρατίας μαζί μέ άλλες δημοκρατικές δυνάμεις, όσο και για τά κοινά ιδανικά του σοσιαλισμού μέ έλευθερία.

ΤΟ ΚΚΙ δουλεύει για να έρθει στην Ισπανία αυτό που τό μανιφέστο-πρόγραμμα μας χαρακτηρίζει μία «νέα πολιτική μορφή» στην όποία να παίρνουν μέρος τά κόμματα που είναι υπέρ του σοσιαλισμού, τά συνδικάτα, κινήσεις και άλλες κοινωνικοπολιτικές οργανώσεις, μορφή που, σεβόμενη την προσωπικότητα, την ανεξαρτησία και τη φιλοσοφία του καθενός άπ' αυτούς που την άποτελούν, να συγκεντρώνει τη δύναμη όλων και να είναι μία πραγματικά έναλλακτική λύση διακυβέρνησης άπέναντι στα άστικά κόμματα, ικανή να όδηγήσει στο δημοκρατικό σοσιαλισμό.

ΤΟ ΚΚΙ είναι ταυτόχρονα ένα κόμμα άγώνα και ένα κόμμα έξουσίας άποφασισμένο να αναλάβει μέ υπευθυνότητα κατευθυντήριες πρωτοβουλίες για τη ζωή της χώρας και να υπερασπίσει τόσο στο κοινοβούλιο όσο και μέ τη δημοκρατική μαζική δράση τά συμφέροντα της εργατικής τάξης, όλων των εργαζομένων στρωμάτων και των δυνάμεων της κουλτούρας.

ΤΟ ΚΚΙ μέσα στις νέες συνθήκες νομιμότητας προτίθεται να δράσει μέ διαυγή τρόπο, βαθιά δημοκρατικό, ισχυροποιώντας τους δεσμούς του μέ τις λαϊκές μάζες. Γι' αυτό οι οργανώσεις θά οργανωθούν στις επιχειρήσεις, στους τόπους δουλειάς, στα κέντρα μελέτης και κουλτούρας και στις γειτονίες.

ΤΟ ΚΚΙ, κόμμα μαζικό, νέου τύπου, πρέπει να δώσει μεγάλη προσοχή στη συγκρότηση και προώθηση των στελεχών. Η άρχή του δημοκρατικού συγκεντρωτισμού μέ την όποία λειτουργούμε, προσαρμοσμένη στις συνθήκες νομιμότητας της έποχής μας, θά υποβοηθήσει την άνθηση της έσωτερικής δημοκρατίας.

ΤΟ ΚΚΙ μορφώνει τά μέλη του στη διεθνιστική άλληλεγγύη μέ τους εργαζόμενους και τά άπελευθερωτικά κινήματα όλων των χωρών, και στις ιδέες του σοσιαλισμού και του κομμουνισμού».

Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΚΣΕ:

«Είναι θέμα των Ισπανών πώς
θά ονομάσουν τό κόμμα τους»

Ένας Λένιν γιά τούς «αίρετικούς» Ισπανούς: 'Ιμπαρούρι και Καρίγιο περιεργάζονται τό σοβιετικό δώρο.

«'Εμείς δέν συμφωνοῦμε μέ τό γεγονός ὅτι ἕνα κόμμα πού ὀνομάζεται ἐπαναστατικό, μπορεῖ ν' ἀρνηθεῖ τό λενινισμό (...) ἀλλά ταυτόχρονα θεωροῦμε πώς εἶναι θέμα τῶν Ισπανῶν τό πώς θά ὀνομάσουν τό κόμμα τους».

ΕΤΣΙ, ἐπιγραμματικά καί ξεκάθαρα, τοποθετήθηκε ἀπέναντι στήν «Ισπανική πρόκληση», ὁ σοβιετικός φιλόσοφος Βίκτωρ Ἀθανάσιεφ, 57 ἐτῶν, μέλος τῆς Κ.Ε. τοῦ ΚΚΣΕ, διευθυντής τῆς «Πράβντα» καί ἐπικεφαλῆς τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ κόμματός του στό συνέδριο τοῦ ΚΚ Ισπανίας.

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ἔχει ὡς ἑξῆς:

ΕΡ. Τί σημαίνει σήμερα μαρξισμός - λενινισμός;

ΑΠ. Εἶναι ἡ μελέτη τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀγώνα ἐναντία στόν καπιταλισμό καί ἡ μελέτη τῶν δρόμων καί τῶν μορφῶν τῆς οἰκοδόμησής τοῦ σοσιαλισμοῦ.

ΕΡ. Τί μπορεῖ νά σημαίνει, λοιπόν, ἡ ἐγκατάλειψη τοῦ λενινισμού;

ΑΠ. Ἐμείς δέν συμφωνοῦμε μέ τό γεγονός ὅτι ἕνα κόμμα πού ὀνομάζεται ἐπαναστατικό μπορεῖ νά ἀρνηθεῖ τό λενινισμό, γιατί ὁ λενινισμός εἶναι μία πολιτική ἰδεολογία καί μία πρακτική τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ἀλλά ταυτόχρονα θεωροῦμε πώς εἶναι θέμα τῶν Ισπανῶν τό πώς θά ὀνομάζουν τό κόμμα τους. Καί μάλιστα εἴμαστε εὐχαριστημένοι πού στή διάρκεια τοῦ συνεδρίου ὁ σύντροφος Καρίγιο καί τό ἴδιο τό συνέδριο στίς πολιτικές θέσεις πού ψήφισε διακήρυναν ὅτι τό ΚΚ Ισπανίας συνεχίζει νά εἶναι ἕνα κόμμα ἐπαναστατικό πού ἀγωνίζεται γιά τή δημοκρατία καί τό σοσιαλισμό.

ΕΡ. Πώς σᾶς φάνηκαν τά ἐπι-

χειρήματα τῶν Ισπανῶν ὑπευθύνων γύρω ἀπό τήν ἐγκατάλειψη τοῦ δρόμου «λενινιστικό»;

ΑΠ. Μιλώντας γιά τούς δρόμους πρός τό σοσιαλισμό στήν Ισπανία, αὐτό εἶναι κάτι πού ἀφορᾷ τό ΚΚΙ. Αὐτό ὅμως πού ἔμειψεν δέν μποροῦμε νά ἀποδεχθῶμε εἶναι τά στοιχεῖα δημαγωγίας. Ἀπ' τή μία μεριά ἀναγνωρίζεται ὁ Λένιν σάν μεγαλοφυΐα, καί μ' αὐτό τό σλόγκαν σηκώνεται ἡ αἴθουσα, ἐνθουσιάζεται, ὀρκίζεται πίστη στό λενινισμό καί πίστη στό Λένιν, καί ἀπ' τήν ἄλλη μεριά καλεῖται τό συνέδριο νά ἀπαλείψει τό λενινισμό.

ΕΡ. Ὁ Σάντσεθ Μοντέρο εἶπε ἐπίσης πώς πρέπει νά ἀλλάξουν πονκάμισο...

ΑΠ. Οὔτε αὐτό μᾶς φαίνεται σωστό. Τό κόμμα μας στόν καιρό του ὀνομαζόταν σοσιαλδημοκρατικό, ἀλλά ὅταν οἱ σοσιαλδημοκράτες ἀπαρνήθηκαν τό ἐπαναστατικό κίνημα, ὅταν μετατράπηκαν σέ ὑπερασπιστές τοῦ καπιταλισμοῦ, ὁ Λένιν ζήτησε νά ἀπαρνηθεῖ τό κόμμα τό ὄνομα σοσιαλδημοκρατικό καί νά πάρει

τό ὄνομα κομμουνιστικό. Μ' αὐτή τήν ἐννοια ζήτησε τότε νά θάλουν τό βρώμικο πονκάμισο τῶν προδοτῶν σοσιαλδημοκρατῶν. Ὁ Σάντσεθ Μοντέρο παρουσίασε τό θέμα ἀνάποδα καί συνῶμη... ἀλλά ὁ λενινισμός δέν φοράει, οὔτε ποτέ φοροῦσε πονκάμισο βρώμικο!

ΕΡ. Ἐπίσης εἰπώθηκε ὅτι ὁ λενινισμός πού αὐτοί ἀπορρίπτουν εἶναι ὁ δογματικός...

ΑΠ. (τόν διακόπτει). Αὐτό εἶναι λάθος. Καί τότε μόνο μπορεῖ νά εἰπωθεῖ ὅταν κανεῖς ἀγνοεῖ τό λενινισμό ἢ ὅταν προσπαθεῖ νά τόν παρουσιάσει μέ κακό τρόπο. Γιά παράδειγμα, ἰδέες πού διακηρύσσονται τώρα σ' αὐτό τό συνέδριο τοῦ ΚΚΙσπ., προέρχονται ἀπ' τό λενινισμό.

ΕΡ. Ποιές;

ΑΠ. Μιά ἀπ' αὐτές εἶναι ἡ ἐιρηνική ὁδός γιά τήν ἐξέλιξη τῆς ἐπανάστασης. Θεωρητικά οἱ Μάρξ καί Ἐνγκελς ἦταν οἱ πρῶτοι πού ἔθεσαν τό ζήτημα, ἀλλά ὁ Λένιν εἶναι αὐτός πού τό ἀνάπτυξε καί θεωρητικά καί πρακτικά. Στή Ρωσία δέν μπόρεσε νά ἐφαρμοσθεῖ, γιατί τήν ἐποχή ἐκεῖνη δέν ὑπῆρχε κοινοβούλιο καί γι' αὐτό ἀναγκάστηκε νά ἀποδεχθεῖ τόν ἐνοπλο δρόμο, ἀλλά ἔγραψε πολλές φορές σημειώνοντας πώς ὁ εἰρηνικός δρόμος εἶναι ὁ πιό ἐπιθυμητός καί ὁ καλύτερος γιά τό λαό.

ΕΡ. Ἐσεῖς βλέπετε κίνδυνο ἐνοπλου ἀγώνα στήν Ισπανία;

ΑΠ. Ὁχι. Τώρα δά ὄχι, ἀλλά θεωρητικά ὑπάρχει ὁ κίνδυνος. Ὁ μηχανισμός τοῦ κράτους, ὁ στρατός, ἡ ἀστυνομία, βρίσκονται ἀκόμη στά χέρια τῆς ἀρχουσας τάξης καί ἡ ἱστορία ἀπέδειξε πώς ὅταν τά μονοπώλια βρίσκονται σέ κίνδυνο, συμβαίνει αὐτό πού ἔλεγε ὁ Λένιν: «Σήμερα δημοκράτες καί αὐριο καταπιεστές».

ΕΡ. Βλέπετε σάν πιθανό νά φτάσει ἡ Ισπανία στό σοσιαλισμό μέ τόν εἰρηνικό δρόμο;

ΑΠ. Στό 20ό συνέδριο τοῦ κόμματός μας - πάνε πιά ἀρκετά χρόνια - διακηρύχθηκαν οἱ δυνατότητες τοῦ κοινοβουλευτικοῦ δρόμου, καί αὐτό γιατί ἄλλαξε ὁ συσχετισμός τῶν δυνάμεων στόν κόσμο. Ἐδῶ καί σέ ἄλλες ἀναπτυγμένες χώρες αὐτό εἶναι δυνατό, ἀλλά θά ἦταν ἀφέλεια νά σκεφτεῖ κανεῖς πώς ψηφίζοντας

καί παίρνοντας λίγο περισσότερους ψήφους στίς ἐκλογές αὐτό θά σοῦ ἔφερνε στό πιάτο τήν ἐξουσία τῆς χώρας. Ἡ οἰκονομία θά παραμένει στά χέρια τῶν μονοπωλίων, θά ὑπάρχει ὁ μηχανισμός τοῦ κράτους, οἱ δυνάμεις τῆς καταπίεσης κλπ. κλπ. Γι' αὐτό θεωροῦμε πώς ὁ κοινοβουλευτικός δρόμος πρέπει νά στηρίζεται στόν ἀγώνα τῶν μαζῶν.

ΕΡ. Καί τί θά εἶναι αὐτό; λενινισμός ἢ ἐπαναστατικός δημοκρατικός μαρξισμός;

ΑΠ. Ὅλα αὐτά τά θέματα εἶχαν τεθεῖ καί ἀπ' τό Μάρξ καί τό Λένιν στά γραφτά τους γύρω ἀπ' τό θέμα τοῦ συσχετισμοῦ τοῦ ἐιρηνικοῦ καί ἐνοπλου δρόμου. Ὁ ἴδιος ὁ Λένιν μιλώντας γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου δέν ἐννοοῦσε πώς ἡ βία θά ἦταν τό χαρακτηριστικό τῆς γνώρισμα. Γι' αὐτόν τό κυριότερο ἦταν ἡ δημιουργική ἐργασία, ἡ δημιουργία μιᾶς κοιντοῦρας, ἡ ἀνάπτυξη τῆς παραγωγῆς, ἡ λύση τοῦ ἐθνικοῦ προβλήματος, προειδοποιώντας πώς τά προβλήματα δέν θά λυνόντουσαν διά μιᾶς, ἀλλά πώς θά χρειαζότανε πολὺ δύσκολη, πολύπλοκη καί ἐπίμονη δουλειά. Καί μεις εἴμαστε πολὺ εὐχαριστημένοι πού τό ΚΚ Ισπανίας, παρόλο πού ἄλλαξε τό ὄνομά του, προετοιμάζεται γι' αὐτόν τό μακρόχρονο καί δύσκολο ἀγώνα.

ΕΡ. Πιστεύετε πώς τό ΚΚΙσπ. θγῆκε πιό ἰσχυρό μετά τό συνέδριο;

ΑΠ. Πολύ ἀμφιβάλλω. Ἦδη εἶναι γνωστές οἱ διαφωνίες πού ὑπῆρξαν καί εἰπώθηκαν πολλά περὶ ἐνότητος ἀλλά ὑπῆρξαν καί τριακόσιοι ψήφοι κατά τῆς κατάργησης τοῦ λενινισμού.

ΕΡ. Ἡ ἐγκατάλειψη τοῦ λενινισμού μπορεῖ νά ὀδηγήσει σέ θέσεις σοσιαλδημοκρατικές;

ΑΠ. Ἐγὼ πιστεύω πώς δέν θά ὀδηγήσει ἐκεῖ καί οὔτε ἔμεις θά τό θέλαμε, ἀλλά ἡ οὐσία δέν εἶναι πώς γίνονται ἀντιληπτές οἱ διάφορες ὁρολογίες, ἀλλά ἡ πολιτική πρακτική. Δέν δραματοποιούμε τούς δρόμους. Αὐτό εἶναι ἕνα ἐπαναστατικό κόμμα, μέ μεγάλες συνθήκες γιά ἀγώνα, καί δέν πιστεύω πώς θά στραφεῖ σέ μία σοσιαλδημοκρατική πολιτική. Ἡ ἐργατική τάξη πάντα θά βρῆκει δυνάμεις πού θά διορθώσουν τίς στραβές κατευθύνσεις. ■

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ζαλόγγου 9, τηλ. 36.19.724

Βιβλία
γιά τό καλοκαίρι

Κάρλος Καστίγια Ντέλ Πίνο
'Η αλλοτρίωση της γυναίκας

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

Λάουρα Κόντι
Σέξ καί έκπαίδευση

Άντα Ντέλα Τόρε
Τά λάθη τών γονέων

Μπερνάρ Μυλντόρφ
'Ο ρόλος του πατέρα στην οικογένεια

Σελεστέν Φρενέ
Τό σχολείο του λαού

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Τζών Γουαϊν
'Απόφοιτος
μέ μέτριο θαθμό

Τσέζαρε Παβέζε
'Ένα ωραίο καλοκαίρι

Μπέρτολτ Μπρέχτ
Τό ρομάντσο τής πεντάρας

Μάξ φόν ντέρ Γκρύν
Φωτιά καί άντιφέγγισμα

Μπράνιμιρ Στσεπάνοβιτς
Στόμα γεμάτο χώμα

Προυστερ Μεριμέ
Χρονικό τής βασιλείας
του Καρόλου ΙΧ

Μάρκ Τουαίν
Οί περιπέτειες του
Χάκλμπερυ Φίν

Γκεόρκη Βελίτακοφ
'Απλά θαύματα

κυκλοφόρησε

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ

ΠΟΛΥΤΙΜΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΣΤΗΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΣΑΣ

Οί τόμοι του «ANTI» σās βοηθούν γιά
τήν ενημέρωσή σας πάνω σέ κάθε καίριο πρόβλημα:

- Έλληνική πολιτική
- Κυπριακό καί
διεθνή θέματα
- Ζητήματα τής
σύγχρονης ιστορίας
- Πολιτιστική ζωή
- Θεωρητικές αναζητήσεις

ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Του Γιώργου Κατηφόρη

ΣΤΗ συζήτηση για το πρόβλημα των δημοκρατικών ελευθεριών στη Σοβιετική Ένωση προβάλλεται συχνά ένα οικονομικό, ως τό ποῦμε, ἐπιχείρημα: "Οτι στή χώρα αὐτή ἡ δημοκρατία ἔχει οὐσιαστικοποιηθεῖ, γιατί ἔχει ἐγκαθιδρυθεῖ μέσα στήν ἴδια τήν παραγωγή καί γενικότερα στήν οἰκονομία. Τό ζήτημα, λοιπόν, τῆς δημοκρατίας δέν μπορεῖ νά κρίνεται μέ τά ἴδια μέτρα γιά τή Σοβιετική Ένωση καί γιά τίς καπιταλιστικές χώρες. Σ' αὐτές οἱ δημοκρατικοί θεσμοί λειτουργοῦν τυπικά μόνο, περιορισμένοι στό πολιτικό ἐπίπεδο τῆς κοινωνίας. Ἀντίθετα, στή Σοβιετική Ένωση ὁ σοσιαλισμός ἔχει καταργήσει τή μακράν δουλεια τῶν ἀμεσῶν παραγωγῶν πού χαρακτηρίζει κάθε προσοσιαλιστική κοινωνία στόν πιό καιριο αὐτό τομέα τῆς ἀνθρώπινης δραστηριότητος. Ὅποιαδήποτε ἐκτίμηση σχετική μέ τήν ὑπαρξη καί λειτουργία ἐλεύθερων θεσμῶν στήν ΕΣΣΔ πρέπει ἀπό τήν ἀφετηρία τῆς κοσμοϊστορικής αὐτῆς ἀλλαγῆς νά ξεκινάει.

ΜΙΑ τέτοια τοποθέτηση ἰσοδυναμεῖ μέ ἀπότομη – καθῶς περνάμε ἀπό τήν ἀνάλυση τοῦ καπιταλισμοῦ στήν ἀνάλυση τοῦ σοβιετικοῦ σοσιαλισμοῦ – μετάθεση στή βάση τῆς συζήτησης καί φυσικά προκαλεῖ ἀρχεὶ σύγχυση. Αὐτοὶ πού ἀμφισβητοῦν τήν ὑπαρξη δημοκρατίας στή Σοβιετική Ένωση ρωτοῦν ἂν, παραδείγματος χάριν, ἐξασφαλίζεται ἐκεῖ ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου καί τοῦ τύπου, τό δικαίωμα τῶν συγκεντρώσεων καί τῶν συνεταιρισμῶν, ἡ προσωπική ἐλευθερία, ἡ περιοριστική ἐρημνεία τῆς ποινικῆς νομοθεσίας, ἡ ἀπαγόρευση τῶν βασανιστηρίων. Ἐκεῖνοι, ἀντίθετα, πού προβάλλουν τόν ἐλεύθερο, κατά τή γνώμη τους, χαρακτήρα τοῦ σοβιετικοῦ καθεστώτος, δέν καταπιάνονται τόσο μέ τό νά δώσουν συγκεκριμένους ἀπαντήσεις στό ἐρωτήματα αὐτά, ὅσο νά ἐξηγήσουν πῶς στή Σοβιετική Ένωση ἔχει καταργηθεῖ ἡ ἐκμετάλλευση τοῦ ἀνθρώπου. ἀπό τόν ἄνθρωπο, ὅτι δέν ὑπάρχουν ταξικά προνόμια κι ὅτι οἱ πολιτικές ἐλευθερίες περιορίζονται τόσο μόνο ὅσο χρειάζεται γιά νά προστατευθοῦν ἀπό τόν ταξικό ἐχθρό οἱ οικονομικές κατακτήσεις τῶν ἐργαζομένων.

ΧΩΡΙΣΜΕΝΗ ἔτσι, σέ δύο ἐπίπεδα, ἡ συζήτηση, φυσικό εἶναι νά μὴν καταλήγει σέ συμπέρασμα. Μοναδικό τῆς ἀποτελέσματος μένει ὁ χωρισμός τῶν συνομιλητῶν σέ δύο παρατάξεις: ἐκείνους πού, κατά τή γνώμη τῶν ἀντιπάλων τους, υἱοθετοῦν ἀστικά κριτήρια γιά τή δημοκρατία καί καταλήγουν νά γίνονται «ἀντισοσιαλιστές», ἂν ὅχι τίποτα χειρότερο, καί τούς ἄλλους πού, κατά τή δική τους αὐτάρεσκη γνώμη, παραμένουν γνήσιοι καί σταθεροὶ ἐκφραστές τῆς μαρξιστικῆς ὁδοδοξίας. Τό πρόβλημα, ὅμως, εἶναι πολύ σοβαρό γιά νά τό ἐγκαταλείψουμε σέ τέτοιες παιδαριώδεις, ὅσο καί κακόβουλες, παραταξιολογήσεις. Ἡ συζήτηση δέν μπορεῖ νά συνεχιστεῖ σέ δύο ἐπίπεδα. Τό σοβιετικό καθεστῶς πρέπει νά κριθεῖ μέ τά δικά του κριτήρια, τά πάρα πολύ ἀπαιτητικά κριτήρια τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας, πού πραγματικά ἀπαιτοῦν νά γίνει ἡ δημοκρατία στήν παραγωγή βάση γιά κάθε ἄλλη ἐλευθερία. Ἀλλά δημοκρατία στήν παραγωγή σημαίνει σχέσεις ἀνάμεσα στοὺς παραγωγούς πού νά στηρίζονται στή συνεργασία κι ὄχι στή ὑποταγή. Σημαίνει, δηλαδή, κατάργηση τῶν ἀφενικῶν καί, σέ συνδυασμό μ' αὐτήν, κατάργηση καί τῶν οἰκονομικῶν προσνομίων τῶν ἀφενικῶν. Ἄν, λοιπόν, πρόκειται νά ἐρευνήσουμε τό

θέμα μιᾶς τέτοιας δημοκρατίας στήν ΕΣΣΔ, θά πρέπει νά ἐξακριβώσουμε πῶς λειτουργεῖ καί πῶς ἀμειβεται ἡ διευθυντική δουλειά στήν οἰκονομία.

Ἡ συμμετοχή τῶν παραγωγῶν στίς ἀποφάσεις

ΓΙΑ μερικούς πρόβλημα δέν ὑπάρχει ἢ, κι ἂν ὑπάρχει, τείνει νά ἐκλείψει, γιατί ἡ διευθυντική δουλειά ἐκλαίκευεται, τείνει νά περάσει στίς μάζες. Μπορεῖ κανεὶς νά διαβάσει τήν ἀκόλουθη, παραδείγματος χάριν, διατύπωση:

«Καί ὁ κολχόζνικος μετέχει στή λήψη τῶν ἀποφάσεων: Τί θά σπείρουν, πῶς θά σπείρουν, πῶς θά ὀργανώσουν τήν παραγωγή, πῶς θά γίνει ὁ καταμερισμός τῆς ἐργασίας. Καί ὁ ἐργάτης μέσα στό ἐργοστάσιο μετέχει στή λήψη ἀποφάσεων: πῶς θά ὀργανωθεῖ ἡ παραγωγή, τί θά παράγουν καί πῶς θά τό παράγουν».

ΣΕ διατυπώσεις ὅπως αὐτή, πού μπορεῖ κανεὶς νά τή θεωρήσει ἀντιπροσωπευτική γιά μιάν ὁλόκληρη ἐπιχειρηματολογία, δέν διευκρινίζεται ἓνα πράγμα: αὐτά πού λέγεται ὅτι συμβαίνουν στή Σοβιετική Ένωση, γίνονται ἀμεσα ἀντιληπτά ἀπό τόν παρατηρητὴ ἢ χρειάζεται ἐρμηνεία καί ἀνάλυση τῶν σοβιετικῶν θεσμῶν γιά νά καταλήξουμε συμπερασματικά στή συμμετοχή τῶν ἐργαζομένων; Δηλαδή, θά μπορούσαμε νά ποῦμε σέ ἓνα σοβιετικό ἐργοστάσιο καί νά βροῦμε τό σὺ ν ο λ ο τῆς ἐργατικῆς δύναμης νά συνεδριάζει καί νά ἀποφασίζει ὅτι θά παράγει μικρά, ὡς ποῦμε, ἀντί γιά μεγάλα τρακτέρ; Ἡ ὅτι θά τό παράγει χρησιμοποιώντας ἠλεκτροκίνητες μηχανές ἀντί γιά ἀτμοκίνητες; Γιατί ἂν αὐτό εἶναι τό νόημα, τότε ἡ ἀπάντηση εἶναι ἀπλή. Τέτοια πράγματα δέν συμβαίνουν στή Σοβιετική Ένωση. Ὁ κολχόζνικος ἢ ὁ ἐργάτης μέσα στό ἐργοστάσιο δέν μετέχουν ἀμεσα σέ καμιάν ἀπόφαση. Ἐκτελοῦν διαταγές καί γιά τό τί θά σπείρουν καί γιά τό πῶς θά σπείρουν καί γιά τό πῶς θά ὀργανώσουν τήν παραγωγή καί γιά τό πῶς θά πληρωθοῦν καί γιά πολλά ἄλλα ἀκόμη. Ἀφήνοντας, πρὸς τό παρόν, τό θέμα τῆς ἐρμηνείας τῶν θεσμῶν κατὰ μέρος, ὡς παρακολοθηθῶμε τή διαδικασία τῆς διεύθυνσης τῆς παραγωγῆς.

ΠΟΙΟΣ δίνει τίς διαταγές; Μά, βέβαια, ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐργοστασίου (ἢ, σὰ κολχόζ, ὁ πρόεδρος). Καί ποιὸς δίνει τίς διαταγές στό διευθυντή; Μά, βέβαια, τό ὑπουργεῖο πού τόν ἐλέγχει. Καί τό ὑπουργεῖο παίρνει τίς διαταγές του ἀπὸ τό ὑπουργικὸ συμβούλιο, πού στηρίζεται στίς ἐισηγήσεις τῆς ὑπηρεσίας κρατικοῦ προγραμματισμοῦ τῆς οἰκονομίας. Ἔτσι, γιά τή διεύθυνση τῆς παραγωγῆς σχηματίζεται μιὰ ὁλόκληρη κρατική ἱεραρχία, ἀπὸ τόν πρωθυπουργό μέχρι τόν διευθυντὴ ἐργοστασίου (ἢ τόν πρόεδρο τοῦ κολχόζ), πού τήν ἐπανδρύνουν ἐπαγγελματίες πολιτικοὶ ἢ ἐπαγγελματίες εἰδικοί. Καί αὐτοὺς δέν τοὺς ἐκλέγει κανὼν ὁ ἀπλὸς ἐργάτης ἢ ὁ κολχόζνικος. Τοὺς διορίζει τὸ κράτος καί εἶναι ὑπόλογοι ἀπέναντι στοὺς προϊστάμενους τους ὄχι ἀπέναντι στό προσωπικό τους. Τό κράτος, τελικά, ἐλέγχεται ἀπὸ τὸ κόμμα. Καί τὸ κόμμα οὔτε ἐκλέγεται οὔτε ἐλέγχεται ἀπὸ κανέναν ἄλλο ἐκτός ἀπὸ τόν ἑαυτό του, πού τόν ἀναπαράγει στρατολογώντας κάθε φορά καινούργια μέλη.

ΣΕ ποῖο βαθμὸ τό αὐτοδιορισμένο αὐτὸ κόμμα ἐκφράζει τήν ἐργατική τάξη εἶναι ἓνα χωριστὸ καί μεγάλο θέμα. Ἀλλά κι ἂν ἀκόμη τήν ἐκφράζει, τὸ κάνει μέ τὸ δικό του τρόπο, χωρὶς νά δεσμεύεται ὅπουδήποτε ἀπὸ τή γνώμη ἢ τὴν ψήφο τοῦ ἀπλοῦ ἐργάτη ἢ τοῦ κολχόζνικου. Γι' αὐτό, τελικά, σ' ὅλην ἐτούτη τὴν πολὺπλοκη πολιτική καί τεχνική ἱεραρχία πού ἔχει διαμορφωθεῖ στή Σοβιετική Ένωση γιά νά δίνει τίς διαταγές στοὺς παραγωγούς, δέν συναντᾶμε πουθενὰ συμμετοχή τῶν παραγωγῶν στή λήψη τῶν ἀποφάσεων. (Θὰ ἤθελα νά τονίσω ὅτι μιλάω γιά λήψη ἀποφάσεων, χρησιμοποιώντας τοὺς ὅρους μέ τὴν αὐστηρή, κυριολεκτική, σημασία τους).

ΙΣΩΣ, όμως, εκείνοι που υποστηρίζουν ότι, παρ' όλο τό σύστημα της κάθετης ιεραρχικής διεύθυνσης της οικονομίας, στη Σοβιετική Ένωση επικρατεί δημοκρατία στην παραγωγή, δε θά 'θελαν να δώσουμε στά λόγια τους την αόστηρή κυριολεκτική έννοια των όρων που χρησιμοποιούν. Ίσως να μὴν περιγράφουν άμεσα αντίληπτες καταστάσεις αλλά, έρμηνεύοντας την όλη λειτουργία του σοβιετικού συστήματος, να καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι ή συμμετοχή των παραγωγών στη λήψη των αποφάσεων υπάρχει, μολοντί, μέ πρώτη ματιά, δε φαίνεται αυτό αλλά τό αντίθετο. Πρέπει, λοιπόν, να αντιμετωπίσουμε τή δυνατότητα καί μιὰς τέτοιας έρμηνείας.

Ἡ έρμηνεία τῆς άρχῆς τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης

ΚΑΘΕ έρμηνεία περιέχει, μοιραία, τήν ύποκειμενική στάση του έρμηνευτή καί γι' αυτό γίνεται εύκολα διαδλητή, ίδίως σέ θέματα τόσο φορτισμένα όσο αυτό που συζητούμε. Εύτυχώς άπ' αυτή τήν άποψη, γιά τό θέμα τῆς δημοκρατίας στην παραγωγή στη Σοβιετική Ένωση — ή τουλάχιστον γιά μερικά κεντρικά σημεία του θέματος — διαθέτουμε μιάν αδιάδλητη έρμηνεία. Ἀδιάδλητη γιατί προέρχεται από έναν πολιτικό ήγέτη που καί μεγάλη θεωρητική κατάρτιση είχε, καί τή σοβιετική πραγματικότητα καλά γνώριζε καί γιά αντισοβιετισμό εύκολα δέν μπορεί να κατηγορηθεί, γιατί είναι ό ίδιος ό Λένιν.

ΤΟ πρόβλημα τῆς δημοκρατίας στην παραγωγή ό Λένιν τό αντιμετώπισε καί θεωρητικά καί πρακτικά. Θεωρητικά τό ανέλυσε περισσότερο στο «Κράτος καί Ἐπανάσταση». Πρακτικά, πάλι, τό συνάντησε γιά πρώτη φορά τό Μάρτη του 1918, όταν τό συμβούλιο των επιτρόπων του λαού χρειάστηκε να πάρει μέτρα γιά να δγάλει από τό χάος τίς σιδηροδρομικές συγκοινωνίες. Τότε γιά πρώτη φορά πρόβαλε τήν περίφημη άρχή τῆς «μονοπρόσωπης διεύθυνσης», απαιτώντας από τήν οργάνωση των σιδηροδρομικών, που διαχειριζόταν τότε τούς σιδηροδρόμους, να διορίσει σέ κάθε περιοχή έναν τυπικό υπεύθυνο, που στίς διαταγές του θά ήταν υποχρεωμένοι να υπακούουν όλοι, δίχως συζήτηση. Ἡ άρχή τῆς «μονοπρόσωπης διεύθυνσης» αντιμετώπιστηκε από τήν πρώτη στιγμή έχθρικά, τόσο από τούς άριστερούς σοσιαλεπαναστάτες (έσέρους), που γιά ένα διάστημα συνεργάστηκαν μέ τούς Μπολσεβίκους, όσο καί από τή γνωστή μέ τό όνομα «άριστερή αντίπολιτευση» ομάδα μέσα στο ίδιο τό κόμμα των Μπολσεβίκων, αλλά καί από τά συνδικάτα, που έπαιξαν στην περίοδο 1918-1930 μεγάλο καί άρκετά ανεξάρτητο ρόλο στους άγώνες γιά τή θεμελίωση τῆς νέας κοινωνίας. Γιά όλους αὐτούς ή «μονοπρόσωπη διοίκηση» αντιστρατευόταν ριζικά τήν άρχή τῆς δημοκρατίας στην παραγωγή καί γι' αυτό άντέδρασαν στη θέσπισή της.

Ο ΛΕΝΙΝ, όμως, έμεινε άνένδοτος. Θεωρούσε ότι τό μέσο τῆς στρατιωτικής πειθαρχίας γιά τούς εργάτες ήταν αναγκαίο, καί όχι από τό όδυνηότερα, γιά τήν επιδίωση τῆς σοβιετικής έξουσίας. Ἀλλά, έπειδή άκριδώς ήταν μεγάλος επαναστάτης καί όχι τετάρτης κατηγορίας άπολογητής, δέν καταδέχτηκε να συγκαλύψει τό δικτατορικό περιεχόμενο των μέτρων του κάτω από φιλολογίες γιά δημοκρατία στην παραγωγή. Έδωσε καθαρά τά ζητήματα:

«Όσον άφορᾷ τό δεύτερο ζήτημα, τῆς σημασίας που έχει ἴσα-ἴσα ή μονοπρόσωπη δικτατορική έξουσία από τήν άποψη των ειδικών καθηκόντων τῆς δοσμένης στιγμῆς, πρέπει να πούμε ότι κάθε μεγάλη μηχανική διομηχανία — δηλαδή άκριδώς ή ύλική, ή παραγωγική πηγή καί τό δάθρο του σοσιαλισμοῦ — απαιτεῖ άπόλυτη καί αόστηρότατη έ ν - ό τ η τ α θ έ λ η σ η ς, που να κατευθύνει τήν κοινή εργασία εκατοντάδων, χιλιάδων καί δεκάδων χιλιάδων ανθρώπων. Αυτή η αναγκαιότητα είναι όλοφάνερη καί από τεχνική, καί από οικονομική, καί από ιστορική άποψη, καί όσοι έχουν

σκεφθεί πάνω στο σοσιαλισμό τήν παραδέχτηκαν πάντα σαν όρο του. Πώς όμως μπορεί να εξασφαλιστεί μιὰ αόστηρότατη ένότητα θέλησης; Μέ τήν ύποταγή τῆς θέλησης των χιλιάδων στη θέληση ενός.

Ἡ ύποταγή αυτή μπορεί, όταν υπάρχει ιδεώδης συνειδητότητα καί πειθαρχία σ' αὐτούς που παίρνουν μέρος στην κοινή δουλειά, να μοιάζει μάλλον μέ τήν ήρεμη διεύθυνση ενός διευθυντή ορχήστρας. Μπορεί να πάρει σκληρές μορφές δικτατορίας — αν δέν υπάρχει ιδεώδης πειθαρχία καί συνειδητότητα. Μά έτσι είτε άλλιώς, είναι άπόλυτα άπαραίτητη ή ά ν α ν τ ί ρ ρ η τ η ύ π ο τ α γ ή σέ μιὰ ενιαία θέληση γιά να πετύχουν τά προτάσεις τῆς εργασίας, που είναι οργανωμένη σύμφωνα μέ τόν τύπο τῆς μεγάλης μηχανικής διομηχανίας. Γιά τούς σιδηροδρόμους αυτό είναι δύο καί τρεῖς φορές πιό αναγκαίο. Καί άκριδώς αυτό τό πέραςμα από τό ένα πολιτικό καθήκον σ' ένα άλλο, που έξωτερικά δε μοιάζει καθόλου μέ τό πρώτο, άποτελεῖ τήν πρωτοτυπία τῆς στιγμῆς που ζούμε. Ἡ επανάσταση μόλις πρό όλίγου έσπασε τά πιό θαριά δεσμά, στά όποια οι μάζες ύποτάσσονται μέ τό ραβδί. Αυτό γινόταν χτές. Σήμερα όμως αυτή ή ίδια ή επανάσταση, καί άκριδώς προς τό συμφέρον τῆς δικῆς τῆς ανάπτυξης καί εδραίωσης, άκριδώς προς τό συμφέρον του σοσιαλισμοῦ, απαιτεῖ ά ν α ν τ ί ρ ρ η τ η ύ π ο τ α γ ή των μαζών στην ενιαία θέληση των καθοδηγητών του προτάσεις τῆς εργασίας». (Λένιν, «Τά άμεσα καθήκοντα τῆς σοβιετικής έξουσίας», Μάρτης-Ἀπρίλης 1918, «Ἀπαντα», τόμος 27, σελ. 252-53. Οί ύπογραμμίσεις έχουν γίνει από τό Λένιν).

ΚΑΙ σέ άλλα σημεία του ίδιου κειμένου, ό συγγραφέας τονίζει:

«... τό τελευταίο διάταγμα γιά τή διεύθυνση των σιδηροδρόμων... παρέχει δικτατορικά δικαιώματα... σέ όρισμένους διευθυντές». (σελ. 250-51).

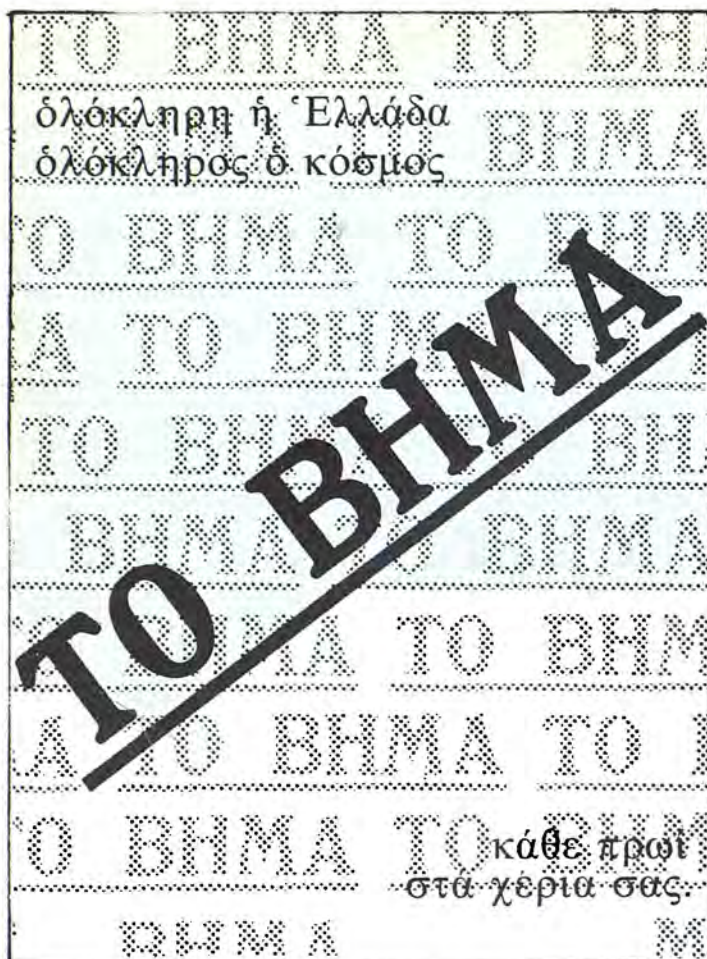
Η ΑΚΟΜΗ, ότι:

«... πρέπει να τήν οδηγήσουμε (τήν εργαζόμενη μάζα) στο σωστό όρόμο, στο όρόμο τῆς εργασιακής πειθαρχίας, στο όρόμο που συνδυνάζει τά καθήκοντα τῆς οργάνωσης συγκεντρώσεων γιά τούς όρους εργασίας μέ τά καθήκοντα τῆς αναντίρρησης ύποταγῆς στη θέληση του σοβιετικού καθοδηγητή, στο δικτάτορα τήν ώρα τῆς δουλειάς» (σελ. 245).

ΚΑΙ, τελικά, στο ίδιο αυτό κείμενο καί γιά τούς ίδιους λόγους, ό Λένιν εισηγείται τήν εφαρμογή καί στα σοβιετικά εργοστάσια του συστήματος Τέυλορ, που βέβαια κάθε άλλο παρά γιά τή δημοκρατικότητά του φημίζεται.

* Άμεση καί έμμεση δημοκρατία των εργαζομένων.

ΕΤΣΙ έρμήνευε ό Λένιν τό σύστημα διεύθυνσης τῆς παραγωγῆς που ό ίδιος δημιούργησε. Φυσικά, όμως, ή έμφαση που έδωσε στην άνάγκη ύποταγῆς των εργαζομένων τήν ώρα τῆς δουλειάς, δε σήμαινε καθόλου πώς ήθελε να τούς στερήσει κάθε λόγο στην ανάπτυξη τῆς παραγωγικής διαδικασίας. Ἀντίθετα, ήθελε να τούς κάνει ικανούς καί τό περιεχόμενο να επηρεάζουν καί τό σκοπό των διαταγών, που οι ίδιοι θά εκτελούσαν, να έλέγχουν. Γιά λόγους που αναφέρονταν στην ανεπαρκή, στον καιρό του, ανάπτυξη τῆς εργατικής τάξης στη Ρωσία, έπεδίδε ένα μικτό σύστημα που θά εξισορροπούσε δύο αντιφατικά στοιχεία, τή δικτατορική διεύθυνση καί τό δημοκρατικό έλεγχο. Ἐπειδή όμως ή διεύθυνση τῆς παραγωγικής διαδικασίας είναι μιὰ άμεση δραστηριότητα ενώ ό έλεγχος μόνο έμμεσα μπορεί να πραγματοποιεῖται, μέ μιάν άπόσταση από τή διαδικασία τῆς δουλειάς, γι' αυτό τή σύλληψη του Λένιν μπορούμε να τήν περιγράψουμε σαν κατάρρηση τῆς άμεσης δημοκρατίας μέ παράλληλη άνάπτυξη τῆς έμμεσης δημοκρα-

Κυκλοφορεί σε λίγες μέρες

ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΑΣ

ό,τι αφορά τόν εργαζόμενο

Αποδοχές, επιδόματα, άδεια, υπερωρίες, ασφάλιση, συλλογικές συμβάσεις, διαθεσιμότητα, απόλυση, ανεργία, σύνταξη, σωματεία, άπεργία, προστασία συνδικαλιστών και άλλα ακόμη θέματα εργατικής νομοθεσίας είναι τα περιεχόμενα αυτού του βιβλίου, που υπεύθυνα και έμπεριστατωμένα έξηγει σε άπλή γλώσσα τα «κατά τό νόμο» δικαιώματα του εργαζόμενου.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: 8678535

τίας των εργαζομένων. Η αναπόφευκτη δικτατορική πλευρά της παραγωγής έπρεπε, κατά την αντίληψή του, να αντισταθμίζεται από θεσμούς έλέγχου. στα χέρια των εργαζόμενων που θα χρησιμοποιούνταν συνειδητά για να ματαιώνουν τη μοιραία τάση της παραγωγικής δικτατορίας να άποκρυσταλλωθεί σε άστικού τύπου θεσμούς και καταστάσεις. Έχουμε, δηλαδή, και στο σημείο αυτό μιάν ειδική περίπτωση έφαρμογής της γενικής του στρατηγικής άρχής που, στη μεταβατική περίοδο προς τό σοσιαλισμό σε συνθήκες κοινωνικής άνωριμότητας, έπιστρατεύει τό πολιτικό έπίπεδο της κοινωνίας για να δαμάσει και να μεταμορφώσει τό οικονομικό έπίπεδο.

ΑΠΟ την άλλη μεριά είναι άλήθεια ότι ο Λένιν δέν έδωσε ποτέ ολοκληρωμένη θεωρία τέτοιων θεσμών εργατικού έλέγχου. Βασίστηκε κατά κύριο λόγο στο δημιούργημά του, τό Κόμμα, που τό πίστεψε πως θα μπορούσε να γίνει ο θεματοφύλακας, ή κιωτός των σοσιαλιστικών στόχων σ' όλόκληρη την περίοδο της μετάβασης προς τό σοσιαλισμό. Ίσως ή ιστορία κάποτε άποφανθεί ότι αυτό ήταν τό ένα μεγάλο έλάττωμα στην όλη πολιτική του σύλληψη και ότι μέσα στις συνθήκες της έποχης του, δέν μπορούσε να τό δει ούτε να τό άποφύγει. Άσχετα όμως άπ' αυτό, και παρά την έλλειψη ολοκληρωμένης θεωρίας, έδωσε μερικές κρίσιμες ένδείξεις για τό τί είδους θεσμούς είχε στο μυαλό του.

ΜΙΑ από τίς ένδείξεις ήταν ή έπιμονή του στη χαμηλή άμοιβή των στελεχών. Δεύτερη ήταν ή έπιμονή του στην άνάγκη της αντικειμενικότητας και δημοσιότητας των οικονομικών στατιστικών.

ΓΙΑ τό πρώτο τόνιζε ότι οι άρχές της Κομμούνας του Παρισιού και κάθε προλεταριακής έξουσίας «άπαιτούν να περιορισθούν οι μισθοί στο έπίπεδο του μεροκάματου του μέσου εργάτη, ... άπαιτούν να πολεμείται ο καριερισμός στην πράξη και όχι στα λόγια» (στο ίδιο, σελ. 232-233).

ΓΙΑ τό δεύτερο παρατηρούσε ότι «στην καπιταλιστική κοινωνία ή στατιστική ήταν άποκλειστικό προνόμιο όρισμένων «έπισημών προσώπων» ή ενός στενού κύκλου ειδικών. Έμείς πρέπει να τή μεταφέρουμε στις μάξες, να τήν εκλαϊκεύσουμε, για να μάθουν σιγά σιγά οι εργαζόμενοι να καταλαβαίνουν μόνοι τους πως και πόσο πρέπει να δουλεύουν, πως και πόσο μπορούν να ξεκουράζονται, για να γίνει αντικείμενο γενικού ένδιαφέροντος και μελέτης ή σύγκριση των πρακτικών άποτελεσμάτων του νοικοκυριού στις διάφορες κομμούνες, για να άμείδονται άμέσως οι κομμούνες που διακρίνονται». (Λένιν, στο ίδιο, σελ. 244-45. Η πρώτη ύπογράμμιση είναι δική μου).

ΕΙΝΑΙ φανερό ότι οι χαμηλές άμοιβές των στελεχών σκοπό έχουν να έμποδίσουν τό «σοβιετικό δικτάτορα την ώρα της δουλειάς» να μετατρέψει την τεχνική του ύπεροχή σε μόνιμο οικονομικό και κοινωνικό προνόμιο. Όσο για τή δημοσιότητα των οικονομικών στατιστικών, αυτή δίνει στους εργαζόμενους τή δυνατότητα να έλέγχουν τό πως διατίθεται τό προϊόν και τό ύπερπροϊόν τους, από κείνους που δικτατορικά διευθύνουν την παραγωγή. Παράλληλα δοηθάει την εργατική τάξη να ώριμάσει, να άποκτήσει οικονομική συνείδηση, για να φτάσει στο σημείο να μή χρειάζεται τή δικτατορία των ειδικών.

ΑΝ τώρα γενικεύσουμε τήν ιδέα που ένυπάρχει στη δημοσιότητα των στατιστικών, θα πρέπει να παρατηρήσουμε ότι οι στατιστικές είναι μιá μορφή πληροφορίας. Η εκλαϊκευσή τους ύπάγεται στη γενική κατηγορία της έλευθερίας των πληροφοριών. Έλεύθερη πληροφόρηση πάλι σημαίνει διαφανές κράτος και άνοιχτή κοινωνία. Δέ θα 'ταν καθόλου ύπερβολή αν συμπεραίναμε ότι μιá τέτοια άνοιχτή κοινωνία θα εξέφραζε σε γενικό έπίπεδο αυτό που ο Λένιν τόνισε ειδικά για τήν περίπτωση της οικονομικής στατιστικής.

Η ΑΝΟΙΧΤΗ, όμως, κοινωνία προϋποθέτει έλεύθερη κυκλοφορία του πληροφοριακού ύλικού, δηλαδή έλεύθερο τύπο. Προϋποθέτει, ακόμη, δυνατότητα για έλεύθερη διατύπωση έρωτήσεων, παρατηρήσεων, γνώμών, δηλαδή έλευθερία του λόγου. Άν σ' αυτά προσθέσουμε τήν έλευθερία των συγκεντρώ-

σεων και την ελευθερία των εκλογών, πού την ανάγκη τους, στο ίδιο πάντα κείμενο, τονίζει ο Λένιν, έχουμε έναν κατάλογο πολύ όμοιο με τον κλασικό κατάλογο των δικαιωμάτων του πολίτη, πού μπορεί κανείς να βρει σε οποιοδήποτε φιλελεύθερο αστικό σύνταγμα. Μόνο πού στο Λένιν τα δικαιώματα του εργαζόμενου πολίτη είναι ευρύτερα και έντονότερα διατυπωμένα.

ΠΟΙΟΤΙΚΑ, όμως, δεν διαφέρουν. Κι έτσι καταλήγουμε σε κάτι πού μοιάζει παράδοξο. Ο σοσιαλισμός να χρειάζεται τους θεσμούς και τις αρχές της έμμεσης δημοκρατίας, της τυπικής δημοκρατίας, για να κατοχυρώσει το σοσιαλιστικό περιεχόμενο των κοινωνικών σχέσεων. Άλλά τό παράδοξο δεν βρίσκεται στα συμπεράσματά μας. Βρίσκεται στή μορφή της μεταβατικής κοινωνίας, πού είναι «αστικό κράτος δίχως την αστική τάξη» (όπως χαρακτηρίζεται τό μεταβατικό καθεστώς στο «Κράτος και Έπανάσταση»). Τό αστικό κράτος, έστω και χωρίς την αστική τάξη, αναπαράγει τη διάκριση ανάμεσα σε ούσιαστική και τυπική δημοκρατία, άκριβώς επειδή δεν μπορεί να λύσει όλα τά ζητήματα με την καθιέρωση αληθινής δημοκρατίας στην παραγωγή (πού θά ισοδυναμούσε, φυσικά, με την άποδυνάμωση του κράτους, δηλαδή με την ολοκληρωμένη κομμουνιστική κοινωνία).

ΥΠΑΡΧΕΙ, όμως, ή μάλλον θά 'πρεπε να υπάρχει και κάποια διαφορά. Ένώ στο αστικό κράτος, με αστική τάξη, ή δεύτερη προσπαθεί να χρησιμοποιήσει τους θεσμούς της τυπικής δημοκρατίας για να έμποδίσει την ούσιαστική κοινωνική δημοκρατία, στή μεταβατική κοινωνία, τό «αστικό κράτος χωρίς την αστική τάξη», οι εργαζόμενοι χρησιμοποιούν τους θεσμούς της τυπικής δημοκρατίας για να προωθήσουν την ούσιαστική δημοκρατία.

ΜΕ τά μέσα αυτά οι εργαζόμενοι πρέπει να λύνουν την έσωτερική αντίνομία πού λειτουργεί ανάμεσα στα δικτατορικά και τά δημοκρατικά στοιχεία του μεταβατικού κράτους.

Η ΛΥΣΗ της αντίνομίας βρίσκεται κι εδώ στους αγώνες πού οδηγούν στην κοινωνική εξέλιξη. Άν ή εξέλιξη πρόκειται να είναι σύμφωνη με τη φύση των σοσιαλιστικών παραγωγικών σχέσεων, θά πρέπει συνεχώς να μεταβάλλει την ισορροπία προς όφελος της δημοκρατίας των εργαζομένων. Άν αυτό δέ γίνεται, όπως, κατά τη γνώμη του συγγραφέα, δέ γίνεται στή Σοβιετική Ένωση, τότε δεν είναι οι δημοκρατικές ελευθερίες μόνο πού καταργούνται. Κινδυνεύει αυτός ο ίδιος ο σοσιαλισμός. Καί με τά κριτήρια του Λένιν – την ίση με τό μέσο μεροκάματο άμοιρή των στελεχών και την άνοιχτή κοινωνία – ο σοσιαλισμός θά πρέπει να διατρέχει θανάσιμο κίνδυνο, στην πρώτη χώρα πού δοκίμασε να μπει στο δρόμο του.

✱

ΦΥΣΙΚΑ, με τις τελευταίες αυτές θέσεις πολλοί δεν πρόκεινται να συμφωνήσουν. Κι ούτε είναι δυνατόν να παρατάξει κανείς τις σχετικές αποδείξεις μέσα σε λίγες άράδες. Άλλωστε κύριος σκοπός του άρθρου δεν είναι αυτό αλλά τό να ξεκαθαρίσει μερικά σημεία πού λογικά προηγούνται:

● Πρώτον, ότι στή Σοβιετική Ένωση ή διεύθυνση της άμεσης παραγωγικής διαδικασίας δεν είναι δημοκρατική αλλά δικτατορική.

● Δεύτερον, ότι ο προλεταριακός δημοκρατισμός του κράτους έξαρτάται από την ύπαρξη θεσμών έμμεσης, τυπικής δημοκρατίας, πού να λειτουργούν αντισταθμιστικά προς τά δικτατορικά στοιχεία της παραγωγής.

ΕΠΕΙΔΗ, όμως, στις παραπάνω σελίδες χρησιμοποιήσαμε πολύ τό Λένιν, και την ιδιαίτερη έμφαση πού έδωσε στην εκλαίκευση της οικονομικής στατιστικής, δέ θά 'ταν σωστό να τελειώσουμε χωρίς να αναφέρουμε ποιές στατιστικές σήμερα, άκόμη, ύστερα από έξήντα χρόνια προλεταριακού κράτους, δέ δημοσιεύει ή σοβιετική κυβέρνηση. Ίδου:

1. Στατιστικές για τους μισθούς των άνώτατων άξιωματούχων. Ή σημασία αυτού του κενού είναι προφανής και τό μόνο σχόλιο πού αξίζει είναι και πάλι ένα «τσιτάτο»: «Είναι άναμφισβήτητο ότι οι μεγάλοι μισθοί διαφθείρουν – και στή Σοβιετική έξουσία... και την εργατική μάζα». (Λένιν,

στο ίδιο, σελ. 234).

2. Τις πραγματικές άπολαυές (σε αντίδιαστολή προς τους βασικούς μισθούς) για τις διάφορες κατηγορίες εργαζομένων και για τις ποσοστιαίες διαφορές των άμοιρών. Δεν μπορεί, λόγω χάριν, κανείς να συγκρίνει τις άπολαυές των διευθυντών με των εργατών ή του προσωπικού των γραφείων ή να βρει τις πραγματικές άπολαυές των γιατρών, των δημοδιδασκάλων, των καθηγητών ή των αστυνομικών. Δεν υπάρχει στατιστική πού να συγκρίνει τά πραγματικά εισοδήματα των κατοίκων των πόλεων και της ύπαιθρου ή των άνδρων και των γυναικών.

3. Τά ποσοστά του φόρου κύκλου εργασιών. Ο φόρος αυτός έχει έξαιρετική σημασία για τη σοβιετική οικονομία γιατί επιβαρύνει κυρίως τά καταναλωτικά άγαθά και άναυακλά τό κόστος πού έχει για την κατανάλωση των εργαζομένων κατά είδη ή επενδυτική δραστηριότητα της οικονομίας.

ΤΕΤΟΙΑΣ ποιότητας είναι ή πληροφόρηση πού έχει στή διάθεσή του ο άπλος εργάτης κι ο άπλος κολχόζνικος. Πώς είναι λοιπόν δυνατόν, μπροστά σ' αυτή την εικόνα, να έρχεται οποιοσδήποτε – εκτός άν είναι τελείως άγράμματος ή έπαγγελματικά κακόπιστος – και να ύποστηρίζει ότι οι εργαζόμενοι στην ΕΣΣΔ συμμετέχουν στή λήψη των οικονομικών αποφάσεων;

Οι συνεργάτες, των εκδόσεων ποιότητας Δ. Ν. Παπαδήμα, διαπρεπείς φιλόλογοι καθηγητές και συγγραφείς, με τά πληρέστερα έπιστημονικά συγγράματα της Λατινικής Φιλολογίας και της Άρχαίας Έλληνικής Γραμματολογίας, διασφαλίζουν την έπιτυχία σας. Γιαυτό επιβάλλεται να τά προμηθευτήτε.

Ε. ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΥ – Κ. ΚΑΛΟΤΕΡΑ
Καίσαρος, de bello Gallico
(Εισαγωγή, κείμενο, μετάφραση, σχόλια)

ΚΩΝ/ΝΟΥ ΚΑΛΟΓΕΡΑ:
Καίσαρος, de bello civili
(Εισαγωγή, κείμενο, μετάφραση, πλήρες λεξιλόγιο και εύρετήριο κυρίων όνομάτων)

Π. Ε. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ:
Λεξικόν Κορνηλίου Νέπωτος

Π. Ε. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ:
De bello civili (μετάφραση)

Π. Ε. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ:
Κορνηλίου Νέπωτος Βίοι
(Κείμενο, μετάφραση, σχόλια, λεξιλόγιο)

ΚΩΝ/ΝΟΥ ΚΑΛΟΓΕΡΑ:
Λεξικόν Καίσαρος

ΑΛΕΞ. ΜΠΑΛΤΑ:
Άρχαία Έλληνική Γραμματολογία

✱ Έκδόσεις ποιότητας
Έκδόσεις Δ. Ν. ΠΑΠΑΔΗΜΑ
Ίπποκράτους 23, ΤΗΛ 3627318 Άθήνα.

* ...στά Λατινικά, προσδιορίζεται ότι τό θέμα μπορεί να προέρχεται είτε από τά δύο ιστορικά έργα «DE BELLO GALLICO» και «DE BELLO CIVILI» του Ίουλιού Καίσαρα είτε από τους «βίους» του Κορνηλίου Νέπωτα. Όπως και στα Άρχαία Έλληνικά, δεν είναι άπαραίτητο τό κείμενο να συμπεριλαμβάνεται στις εκδόγές πού περιέχονται στα σχολικά έγχειρίδια ».

(* Όδηγός για την εισαγωγή στις άνώτατες και άνώτερες σχολές – Υπουργείο Έθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων).

ΓΙΑ ΤΟ 2ο(10ο) ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΚΚΕ έσ.

Δημοσιεύουμε σήμερα το δεύτερο μέρος μιᾶς εκτίμησης για τὸ 2ο (10ο) συνέδριο τοῦ ΚΚΕ ἐσωτερικοῦ γραμμένης ἀπὸ τὸν **Κ. Ζουράρι**, ἐν-τεταλμένο διδασκαλίας πολιτικῶν ἐπιστημῶν στὸ πανεπιστήμιο «Παρίσι 8» καὶ γραμματέα τῆς Κομματικῆς Ὁργάνωσης Βάσης τοῦ ΚΚΕ ἐσωτ. στὸ Παρίσι. Οἱ ἀπόψεις του ἐδῶ εἶναι αὐστηρά προσωπικές.

Φράξιας ἠθικό ἐπιμύθιο: ὁ ἀναμάρτητος πρῶτος τὸν λίθον βαλέτω...

«... μέσα σ' ὄλες αὐτές τίς ἀκρότητες, συχνά φανταζόμαστε ὅτι εἴμαστε ἐνάρτεοι, ἐπειδὴ μέσα σέ μιὰ ἀχαλίνωτη ἐλευθεριότητα ὑπολογίζουμε ὡς ἀρετές μας ὄλες τίς ἀνωμαλίες ἀπὸ τίς ὁποῖες ἀπέχουμε».

Bossuet, Κήρυγμα τοῦ κακοῦ πλοῦσιου.

Ὅταν τὰ κομμουνιστικά κόμματα δὲν ἔχουν ἐπιχειρήματα, ἔχουν συνήθως φράξιες. Κι ὅταν οἱ ἡγεσίες τους τρομάζουν ἀπὸ τὴν ἐλ-λειψη ἐπιχειρημάτων, ἐπιχειροῦνε νὰ φραξιολογήσουν γιὰ νὰ τρο-μάζουν τὰ μέλη...

Τὸ δίπτυχο αὐτὸ εἶναι νομοτελειακὸ στὴν ἱστορία τοῦ κομμουνι-στικοῦ κόμματος. Καὶ πρὶν δοῦμε τὴ σημασία πού πήρε στὸ 2^ο (10^ο) συνέδριό μας ὁ ἀπὸ μηχανῆς αὐτὸς θεὸς, πού σώζει τίς ἡγεσίες ναρκώνοντας τὰ μέλη, πρέπει νὰ ἀναρωτηθοῦμε τί εἶναι αὐτὸ πού κάνει τὴν Κομμουνιστικὴ Ἐκκλησία νὰ ἀναπαράγει διαρκῶς, σέ στιγμές κρίσης, τὴν αἵρεση πού ἀποκαλοῦμε φράξια.

Στὴν κατήχησή μας, ἐμεῖς οἱ κομμουνιστές λέμε συνήθως ὅτι φράξια εἶναι «ἡ συγκροτημένη ὁμάδα στὰ πλαίσια τοῦ κόμματος, πού ἔχει ἐσωτερικὴ πειθαρχία καὶ ἐφαρμόζει ἢ ἐπιδιώκει νὰ ἐφαρ-μόσει τίς δικές της ἀποφάσεις». Ἐχοντας φυσικὰ διαμορφώσει καὶ ἓνα πολιτικοῖδεολογικὸ ὑπόβαθρο διαφορετικὸ ἀπὸ αὐτὸ πού ἐπι-κρατεῖ στὸ κόμμα. Δὲν ἀναρωτιόμαστε ὅμως ποτέ τί κάνει δυνατὴ τὴν ὑπαρξὴ τῆς «συγκροτημένης ὁμάδας».

Εἶναι γνωστὸ ὅτι τὸ «κόμμα νέου τύπου», πού καταχρηστικὰ ἀποδίδεται στὸ Λένιν, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει παρθενογένεση στὴν κοινωνία, λειτούργησε μὲ δύο βασικά πρότυπα:

1) Τὴ λέσχη τῶν Ἰακωβίνων καὶ γενικότερα τίς μυστικὲς ἐταιρίες τοῦ 19ου αἰῶνα, πού τοῦ ἔδωσαν τὴν ἀντίληψη τῆς συγκροτημένης παρέμβασης.

2) Τὴν ὁργάνωση τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισίου, πού ὁ Μάρξ θεωρεῖ «ὅτι μᾶς ἔδωσε ἐπὶ τέλους τὸ ἀρτιο πρότυπο τῆς κομ-μουνιστικῆς ὁργάνωσης», διαπίστωση τὴν ὁποία ὁ Λένιν υἱοθε-τεῖ ἀκέραια.

Ξεχνοῦμε θέβαια ὅτι ἡ διοικούσα ἐπιτροπὴ τῆς «πρότυπης» κομμούνας, ἦταν βασικὰ μιὰ ὁμοσπονδία παρατάξεων συγκροτη-μένων... καὶ γι' αὐτὸ ξεχνοῦμε τὸ ἐξῆς σημαντικὸ: ἡ Ὁκτωβριανὴ ἐπανάσταση ἐγίνε ἀπὸ ἓνα κόμμα πού ἀναγνώριζε στὸ καταστα-τικὸ του τίς συγκροτημένες τάσεις...

Ἡ ὁργανωτικὴ παρακμὴ καὶ μαζί τῆς ἡ πολιτικὴ ἀφερεγγυότητα στὸ κομμουνιστικὸ κίνημα ἀρχίζει μὲ τὴν ἀπαγόρευση τῶν τάσεων. Ἔτσι ἔμμεσα ἡ δογματικὴ ἀπολίθωση τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήμα-

τος γιὰ δεκάδες χρόνια εἶναι ἐγκώμιο «τῆς φράξιας», πού ὄχι μόνο δὲν ἐμπόδισε, ἀλλὰ συνέβαλε, μὲ τὴ ζωντάνια πού ἔδινε στὸν κομματικὸ ὁργανισμό, στὴν πετυχημένη ἐπανάσταση τῶν «πολυ-τασικῶν» μπολσεβίκων.

Ἄν λοιπὸν ξαναπάρουμε τὸν παραπάνω ὀρισμὸ ὑλιστικὰ – καὶ χωρὶς νὰ ἀποκλείεται ἀπόλυτα τὸ ἐνδεχόμενο δημιουργίας φρά-ξιας στὴ βάση ξένων ἢ ἐχθρικών πρὸς ἓνα κομμουνιστικὸ κόμμα ἐπιδιώξεων – θὰ δοῦμε ὅτι ἔχουμε ἓνα διπλὸ «φράξιας» ἐγκώμιο:

1ο ἐγκώμιο: ἡ «φράξια» ἐκφράζει **ὁργανωτικὰ** τὴν ἐντονη ἀμφισβήτηση ἢ καὶ τὴ χρεωκοπία τῆς πολιτικῆς γραμμῆς.

2ο ἐγκώμιο: ἡ «φράξια» ἐκφράζει **πολιτικά** τὴν ὁργανωτικὴ ἀκαμψία τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος.

Δηλαδή: ὁ πολιτικὸς ἐκφυλισμὸς τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων ἐκδηλώθηκε ἱστορικὰ μὲ τὴν ὑποκατάσταση τῆς **ἐνιαίας θέλησης** ἀπὸ τὴν ἀντιδραστικὴ ἀρχὴ τῆς **ὁμοφωνίας**. Ἡ ἐπίτευξη ἐνιαίας θέλησης ἐμπεριέχει τὸ στοιχεῖο τῆς σύνθεσης, δηλαδή κάθε θέ-ληση πού συμμετέχει στὸ χτίσιμο τῆς **μιᾶς τελικῆς**, ἀλλοιώνεται ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τῆς ἄλλης. Ὅπως λέει μ' ἄλλα λόγια ὁ Ἐνγκελς, «ἐστὶ ὥστε τὸ τελικὸ ἀποτέλεσμα εἶναι **κάτι πού κανεῖς δὲν θέλη-σε**».

Ἀντίθετα ἡ **ὁμοφωνία** προαποκλείει τὴ σύνθεση, ἀφοῦ ὅλοι φω-νάζουμε τὸ ἴδιο πράγμα. Ἐδῶ καὶ δεκάδες χρόνια οἱ κομμουνιστές φωνάζαμε τὴ μιὰ καὶ μόνη μελωδία τῶν ἡγεσιῶν. Ἀποτέλεσμα: ἡ κομματικὴ ὁμοφωνία ἔφερε τὴν κομμουνιστικὴ κακοφωνία...

Ἐπειδὴ λοιπὸν στὴ ζωὴ δὲν μπορεῖ οὐσιαστικὰ νὰ ὑπάρξει ὁμο-φωνία οὔτε στὴν ἀπόφαση, οὔτε στὴ δρᾶση, οὔτε στὰ ἀποτελέ-σματα, κι ἐπειδὴ ἡ μονολιθικότητα ἀποκλείει τὴ **θεσμικὴ** ἐκδήλωση διαφωνίας ὡς πρὸς τὴ γραμμὴ, μοιραία ἡ **ταυτόχρονη καὶ παράλ-ληλη ἔκφραση** διαφωνίας εἶναι τουλάχιστο ἀρχὴ ἐκτελέσεως τοῦ «ἐγκλήματος»: ἂν ὁ Χ ἀπὸ μιὰ ὁργάνωση τοῦ κόμματος κι ὁ Ψ ἀπὸ μιὰ ἄλλη ἐκφράσουν ταυτόχρονα τὴν ἴδια διαφωνία, ἡ ἡγεσία, πού καταστατικὰ εἶναι ἡ μόνη πού μπορεῖ νὰ τὴ διαπιστώσει, συνάγει μοιραία ὅτι ὁ Χ καὶ ὁ Ψ εἶναι κατ' ἀρχὴν «φραξιονισμένοι», ἀφοῦ **καταστατικὰ** οἱ διαφωνίες τους δὲν διασταυρῶνται ποτέ. Τὰ μέ-λη, ὅπως εἶναι γνωστὸ, τῶν ΚΚ εἶναι ἀποκλεισμένα στοὺς πυρήνες – κελιά τους. Ἡ πληροφόρηση γίνεται κατὰ κανόνα μὲ τὸ ἐπάνω-κάτω. Τὸ ἓνα κελὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἐπικοινωνήσει μὲ τὸ ἄλλο παρά στὴν κορυφὴ τῆς πυραμίδας: οἱ κομμουνιστές **καταστατικὰ** δὲν συναντιοῦνται παρά μέσω τῶν καθοδηγητικῶν ὁργάνων τους, πού διυλίζουν ἔτσι καὶ τίς ἐπικοινωνίες καὶ τίς πληροφορίες.

Ἀποτέλεσμα τῆς ὁργανωτικῆς ἀκαμψίας: Ὅσα κομμουνιστικά κόμματα λειτουργοῦν ἔτσι, λειτουργοῦν οὐσιαστικὰ σέ συνθήκες **ἐρπουσας καὶ ἐνδημικῆς πολιτικῆς κρίσης**, γιατί ἡ ἀπαγόρευση παράλληλης, δηλαδή ὀριζόντιας ἐπικοινωνίας τῶν ὁργανώσεων βάσης, χαρακτηρίζει **μοιραία** τὴν κάθε ἐπαφὴ κομμουνιστῶν πού δὲν ἀνήκουν στὴν ἴδια ὁργάνωση βάσης, ὡς ἀρχὴ φραξιονισμοῦ...

Ἡ φράξια καὶ τὸ ΚΚΕ ἐσωτερικοῦ: Μωραίνει Κύριος | ὄν βούλεται ἀπολέσαι...

«*ὑπάρχει κανεῖς πιὸ εὐπιστος ἀπ' αὐτὸν πού ἐλπίζει, μιὰ κι ὁ ἴδιος βοηθᾷ στὸ ξεγε-λασμὰ του.*»

Bossuet, Κήρυγμα τοῦ κακοῦ πλοῦσιου.

Ἐμεῖς οἱ κομμουνιστές λειτουργοῦμε μὲ τὴν πίστη καὶ τὴν ἐλπί-δα. Εἴμαστε μάλιστα οἱ τελευταῖοι πιστοὶ τώρα, πού οἱ τελευταῖοι πιστοὶ τῶν προηγούμενων θρησκειῶν ὀλιγοπιστοῦν ἢ ἀπιστοῦν... Καὶ ὡς πιστοὶ εἴμαστε κατ' ἀρχὴν εὐπιστοί. Καὶ ὡς εὐπιστοί, θρη-σκόληπτοι. Καὶ ὡς θρησκόληπτοι, φανατικοί. Καὶ ὡς φανατικοί, παύουμε νὰ εἴμαστε κομμουνιστές...

Πρέπει νὰ ἔχουμε συνέχεια στὸ νοῦ μας τὸ παραπάνω σχῆμα, γιὰ νὰ ἀρχίσουμε νὰ καταλαβαῖνουμε τὸ φαινόμενο τοῦ ὁμαδικοῦ στραβισμού πού σφράγιζε τὸ συνέδριό μας κάθε φορὰ ποὺ ἡ σα-τανικὴ σκιά τῆς φράξιας πάγωνε τὸ αἷμα καὶ θόλωνε τὴν κρίση μας...

Ἡ καθοδήγηση ὁργάνωσε ὅλη τὴν προσυνεδριακὴ δουλειὰ μὲ μιὰ ἀμελίκτη στυλινότητα: λόγῳ «φράξιας», ὅλα τὰ ζητήματα τοῦ κόμματος ἐμπαιναν οὐσιαστικὰ σέ δεύτερη μοῖρα καὶ γιὰ ὅλα τὰ ζητήματα, ὅποιοι δὲν ἦταν μαζί της, ἦταν μὲ τὴ φράξια. Ἔτσι ἡ καθοδήγηση προχώρησε νηφάλια στὸ νηπιακὸ αὐτὸ σχῆμα, ξε-χνώντας νὰ προσθέσει, ὅτι ἐφ' ὅσον, κατὰ τὴν ἴδια ἄλλωστε, στὸ κόμμα δὲν ὑπῆρχε φράξια, ὅποιοι κομματικοὶ διαφωνοῦσε μὲ τὴν ἡγεσία, ἦταν φραξιονισμένος ἀπὸ τὴ νεολαία!

“Ετσι υποφέραμε στο συνέδριο όλα τα δεινά της κομμουνιστικής δεισιδαιμονίας μέσα σ’ ένα όλο και περισσότερο διαφανές κλίμα ζαχαριαδικής υποτροπής. Από τα άπλά:

«Συμφωνώ, σύντροφοι, με τη δημοσίευση των απόψεων της μειοψηφίας, γιατί είναι μία κατάκτηση του κόμματος. Πλήν όμως σε στιγμές κρίσης οι μειοψηφίες πρέπει να σωθούν».

“Ως τα σύνθετα:

«Σύντροφοι, συμφωνώ με τη δημοσίευση των απόψεων της μειοψηφίας, συμφωνώ και με το περιεχόμενό τους. Πλήν όμως η δημοσίευση σε στιγμές κρίσης είναι έχθρική ενέργεια προς το κόμμα. Άρα και οι απόψεις και οι φορείς τους, ενεργώντας «άντικειμενικά» σε βάρος του κόμματος, έθεσαν τον εαυτό τους στην υπηρεσία της φράξιας...»

Δέν έλλειψε από τη συρρικνωτική αυτή υποτροπή ούτε ο Ίερο-Ξεταστής ύπηρεσίας, νοσταλγός του παρελθόντος πού, γι’ Αυτόν, χαλυσδώνει το μέλλον.

Δέν έλλειψε ούτε το σήμα κατατεθέν της κομματικής θρησκοληψίας: το ανάθεμα. Καταδικάσαμε την Πανελλαδική των διαφωνούντων, δηλαδή μέσα σε μία τέλεια παραίτηση εύθυμκρίσιας, ασχοληθήκαμε με κάτι, για το οποίο είχαμε κατά κόρον δηλώσει επί πέντε μέρες, ότι μάς ήταν ξένο και ότι δέν θέλαμε καμία σχέση. Καί με την ψήφο αυτή δείξαμε φυσικά ότι η «φράξια» ήταν σάρξ εκ της σαρκός μας, αφού διαπράξαμε τη μόνη Ιεροπραξία, πού τό έπιθεβαίνον: τό ξόρκι...

Η υποστολή αυτή της πολιτικής νηφαλιότητας και προκάλεσε, κατά συρροήν, τά έξής άλλοπρόσαλλα και ζημιογόνα αποτελέσματα:

Η πολιτική μας γραμμή (ή Ε.Α.Δ.Ε.) έγκαταλείφθηκε, τουλάχιστο με τό χρώμα πού της είχε δώσει η ήγεσία μας, ή όποια αποδέχθηκε, συγκεκριμένα αλλά σε σημαντικό βαθμό, την άποψη των μειοψηφιών.

Η πολιτική καταδική των μειοψηφιών, πού πήρε τεράστια έκταση, και ή φραξιολογική ψύχωση είχαν τόσο πολώσει την άτμόσφαιρα, ώστε ή καθοδήγηση δέν θέλησε ή δέν μπόρεσε να πείσει τη μεγάλη πλειοψηφία φανατισμένων από τό φόβο τους συνέδρων, ότι ή σε σημαντικό βαθμό αποδοχή της γραμμής των μειοψηφιών, έπρεπε να συνοδεύεται τουλάχιστον από την αποδοχή και των μειοψηφούντων στην ΚΕ. Έτσι είδαμε την έξής δεξιότεχνία, πού μάς θυμίζει κλασικούς σοσιαλδημοκρατικούς έλιγμούς και πού βασίστηκε στην εύπιστη άκρσία, λόγω «φράξιας», των συνέδρων: «άριστεροποίησαμε» τη γραμμή, πρώτον γιατί ήταν αίτημα του συνόλου σχεδόν και δεύτερον γιά να έξευμενίσουμε τις μειοψηφίες, αλλά ένισχύσαμε στην κεντρική έπιτροπή τούς όπαδούς της παλιάς γραμμής, την όποια οι ίδιοι οι έμπνευστές της την άποκήρυξαν...

Μέ τον ύπεροχο αυτό έλιγμό, πού έκανε διαφανέστερη την πρακτική των «λεπτών Ισορροπιών» και στη γραμμή πετύχαμε τις έξής δύο άποτυχίες:

α. Έπειδή τη νέα «άριστερή» γραμμή θά τη διαχειριστούν οι ήγετικές όμάδες πού είχαν ταυτισθεί με την παλιά «δεξιό-στροφη» αντίληψη, ή «άριστεροποίηση» θεωρήθηκε άπλός φραστικός καιροσκοπισμός. Δέν Ικανοποιεί λοιπόν ούτε τούς όπαδούς της παλιάς Ε.Α.Δ.Ε. και αφήνει τόσο δύσπιστους όσο και πρίν τούς όπαδούς της νέας «άριστερης» γραμμής, πού θλέπουν ότι ό θρίαμβός της πέρασε μέσα και από έκπαραθυρώσεις...

β. Η άκατάσχετη καθοδηγητική φραξιολογία και ό έλιγμός πού άπορρέει από αυτήν ύπηρεσαν άνθρωποθόροι: ή Ισοπεδωτική έκλογή γιά την κεντρική έπιτροπή έξουδετέρωσε σημαντικό στελεχικό δυναμικό.

Αποτέλεσμα: ή νέα καθοδήγηση είναι άρκετά Ισχνή γιά να άναποκριθεί δυναμικά στά καθήκοντά της, κι οι έξουδετερωμένοι είναι άρκετά πολυπληθείς, ώστε ή άπραξία τους να μήν είναι δυναμική...

● Άραγε, θά είμαστε τόσο άυτο-καταστροφικοί άν έπιδώκαμε να διαλυθούμε, όσο είμαστε προσπαθώντας να διασωθούμε;

Η νέα ποίηση της άνανέωσης: ή «όμογενοποίηση»...

«Κι ή δυσκολία δέν είναι να παραδεχτεί έναν καινούριο θάνατο μά τό να σήνεις πάλι μία προτομή νεκρού...»

Τίτος Πατρίκιος: Θάλασσα έπαγγελίας.

Έπί πέντε μέρες, 436 συνέδριο άναζητούσαμε τό άκρωτήρι της καλής έλπίδας, προκηρύσσοντας – στη μεγάλη πλειοψηφία μας –

ότι έμεις οι ίδιοι θά βοηθούσαμε γενναιόδωρα όποιον ήθελε να μάς ξεγελάσει... Εύτυχώς, μέσα στην Ιεροτελεστία του άναθέματος είχαμε θρεί τον άποδιοπομπαίο τράγο: τη φράξια και τις κομματικές της παραφυάδες. Έμενε όμως να θρούμε την πανάκεια. Καί τη θρήκαμε. Κοιτάζοντας άποφασιστικά πρós τα πίσω, άναμοχλεύσαμε μνήμες γεμάτες σκοτάδι και άνασύραμε τη νεκρή προτομή, πού ξεθώριαζε μέσα μας: τη μονολιθικότητα... Μόνο πού δέν μπορούσαμε να προφέρουμε τό παλιό, πού μάς τρώαζε. Καί θυμηθήκαμε ότι στο ΚΚΕ έσωτ. είχαμε άποφασίσει να είμαστε έμβρι-θείς: έμεις τό λέμε «όμογενοποίηση»!...

● Τί είναι και τί θέλει ή «όμογενοποίηση»

«Τυφλοί έμεις, τί έπιχειρούμε; Η εύμάρεια άποτελείται από δύο μέρη και νομίζουμε ότι την κατέχουμε όλόκληρη, τη στιγμή πού διαχωρίζουμε θλαία αυτά τα δύο της μέρη. Άπορρίπτουμε μάλιστα τό πιό άπαραίτητο. Κι αυτό πού διαλέγουμε, έχοντας το χωρίσει από τό σύντροφό του, όχι μόνο δέν μάς κάνει εύτυχείς, αλλά μεγαλώνει τό βάρος της άθλιότητάς μας».

Bossuet: Κήρυγμα σχετικό με τη φιλοδοξία.

Στην κεντρική έπιτροπή, τό 1973-74 και άρκετούς μήνες μετά τη μεταπολίτευση, ύπρχε όμογενοποίηση. Καί όμως σε αυτό τό διάστημα σημειώθηκαν τά πιό σοβαρά λάθη και αντίστοιχη πολιτική άμορφία. Σε συνέχεια, στην ΚΕ, διευρημένη, έκδηλώθηκαν διαφωνίες σε σειρά θέματα, διαφωνίες πού έντάθηκαν μετά τις έκλογές. Η κεντρική έπιτροπή φάνηκε να είναι έτσι ό κεντρικός χώρος άπ’ όπου ξεκινούσε τό ένδημικό όμαδοποιητικό κλίμα. Οι όμαδοποιήσεις θέβαια ποτέ δέν μορφοποιήθηκαν σε συγκροτημένο σχήμα **πολιτικής έπιλογής και πολιτικού διαμετρήματος**.

Κανείς από την κεντρική έπιτροπή δέν άρνήθηκε τη διαπίστωση αυτή. Σχεδόν όλοι τους όμως παραιτήθηκαν από την άναζήτηση των αίτιων, αφήνοντας στους συνέδρους τη γεύση μιας θεωρητικής, πού δέν καταλογίζεται σε κανέναν γιατί δέν έξηγείται με τίποτε.

Κανείς δέν θέλησε ή δέν μπόρεσε να βαθύνει στο θέμα. Να σημειώσουμε ότι ίσως ή αίτία θρσκοτών στα αίτια της διάσπασης του 1968, αίτια πού δέν ύπηρεξαν πρωτίστως πολιτικά. Ότι ή άνανέωση δέν άρχισε στην αντίδικία γιά τό σοσιαλισμό, αλλά σε μεγάλο βαθμό, γιά την καθοδήγησή του από τούς «μέσα» ή από τούς «έξω»: φαίνεται πώς όσοι συμφώνησαν τότε στη γεωγραφική αυτή φιλονικία, παρέλειψαν να άναρωτηθούν και γιά την πολιτική τους σύμπλευση... Κάθε φορά, λοιπόν, πού αυτή ή Βαβέλ χρειάστηκε να δράσει συγκεκριμένα σε θέματα όπου ύπρχαν διαφωνίες διαπιστώνονταν ή πολιτική άμορφία και ή λύση δινόνταν εκ των ένόντων, με τη μόνη μή μεταφυσική συμπεριφορά, πού ήταν και **πολιτικοφανής**: Τίς «λεπτές Ισορροπίες», πού σήμαινε ότι άρνούμαστε να έπιλέξουμε πολιτική συμπεριφορά, γιατί δέν έξορουμε σε ποιούς θά την στηρίζουμε. Οι ήγετικοί κύκλοι, δηλαδή, πέρα από την Ιστορική ήγετική τους Ιδιότητα, δέν μπορούσαν να διαμορφώσουν και ένιαία ήγετική θέληση.

Τά άποτελέσματα των εκλογών του Νοέμβρη με τό 2,7% άποτελούν την άπάντηση της ζωής στην **ένδημική πολιτική άμορφία** του ΚΚΕ έσωτερικού και όχι φυσικά στην οργανωτική του καχεξία, πού έπεται. Καί ό συγκλονισμός πού προηγήθηκε, έξυνε τά σχετικά προβλήματα.

Δυστυχώς ή «έμφάνιση» της φράξιας λειτούργησε καταλυτικά στην εύκαιρία πού είχαμε στο συνέδριο να ξεπεράσουμε την πολιτική μας άμορφία. Την εύκαιρία αυτή, ή μέν καθοδήγηση την είδε σαν πρόσχημα πού θά της επέτρεπε να άποδώσει στις «λεπτές Ισορροπίες» των προσώπων τη διάψευση της γραμμής της. Έξχνώντας θέβαια ότι ή **πολιτική άστοχία της γραμμής της** δέν όφειλε τίποτε στις «λεπτές Ισορροπίες», έφ’ όσον οι μειοψηφίες δέν συμφωνούσαν στη γραμμή και σε άλλα καίρια θέματα. Οι διάφορες μειοψηφίες πάλι, θέλησαν να δούν στην ήττα μας την εύκαιρία ριζικών άλλαγών, μή θέλοντας να δούν, με τη σειρά τους, ότι λόγω της **οργανωτικής καχεξίας του κόμματος** καμιά «σωστή» γραμμή δέν μπορούσε να πετύχει χωρίς «λεπτές Ισορροπίες» και προσώπων.

Αποτέλεσμα: Λόγω της φυσικής ύπεροχής πού έχει στα κομμουνιστικά κόμματα ή ήγετική όμάδα, οι μειοψηφίες χρεώθηκαν με την ήθική άν όχι οργανωτική εύθύνη της «φράξιας» και θεωρήθηκαν ύπόλογες γιά όλα τα δεινά, πού εικάζεται ότι προκάλεσαν οι

«λεπτές ισορροπίες».

Οι σύνεδροι φυσικά, επιθυμώντας διακαώς να ξεπεραστεί με κάθε τρόπο η πολιτική άμορφία στην κεντρική επιτροπή, υπέκυψαν στην υποβολιμαία σύγχυση: αντί να αποδώσουν την πολιτική άμορφία στην άστοχία στη γραμμή και σε άλλα θέματα την καταλογίσαν στις «λεπτές ισορροπίες» των προσώπων.

Η «όμογενοποίηση», λοιπόν, μάς ήρθε σάν σύνδρομο του πανικού της πλειοψηφίας των συνεδρών και επιχειρήθηκε με την επιστροφή μας στα παλιά και γνωστά: ή όλοι μαζί λέμε τα ίδια, ή όσοι δεν τα λένε, εξουδετερώνονται. Η αποδυνάμωση του κόμματος εμφανίζεται κατ' αρχήν ως συνέπεια της παλαιο-κομμουνιστικής μας ύποτροπης. Η απομάκρυνση, σε συνθήκες μισαλλοδοξίας, εμπειρών στελεχών ανοίγει ή παρατείνει μιά διαλυτική προοπτική...

Η «όμογενοποίηση» όμως δεν εκδηλώθηκε μόνο άρνητικά, δηλαδή ως εξοθελισμός στελεχών: είχε και τη θετική της πτυχή, πού εκδηλώθηκε, φεύ, μέ ό,τι σκυθρωπότερο μπορούμε να ανασύρουμε από τό κομματικό μας άγος: **την κοοπτάτσια**. Φυσικά, ό άνανεωτικός μας έκλεπτυσμός κάλυψε την πράξη, δέν μείωσε τί σφοδρότητά της: από τά 60 μέλη της νέας κεντρικής επιτροπής, τά 59 άνήκουν στον κατάλογο των 75 πού πρότεινε ό γραμματέας του κόμματος. Ό έλιγμός είναι σαφής: Δέν εξαιρέθηκαν από τόν κατάλογο οι διαφωνούντες της παλιάς ΚΕ αλλά, τελικά, δέν ψηφίστηκαν οι περισσότεροι «έκτεθειμένοι». Παράλληλα, από τά άλλα στελέχη πού δέν βρίσκονταν στην πρόταση του γραμματέα, ένας αριθμός τους σήμαινε αυτόματα – μέσα στην άτμόσφαιρα της μισαλλόδοξης καχυποψίας – ότι ήταν ύποπτος φραξιονισμός ή ότι συνωδοπούρουσε μέ την «παρασυναγωγή»...

Αυτή ή «όμογενοποίηση» μέσω κοοπτάτσιας, πού δέν τόλμησε νά πει τό όνομά της, όδηγεί στην παρακάτω καθοδηγητική συρρίκνωση:

α. Απομακρύνθηκαν παλιά εμπειρα στελέχη, όχι έξ αιτίας της άνεπάρκειάς τους, αλλά στο όνομα της έκφρασμένης διαφωνίας τους μέ την πολιτική καθοδηγητική γραμμή.

β. Δέν εκλέχτηκαν νέα δοκιμασμένα στελέχη, πού άναδείχθηκαν στους έλάχιστους μαζικούς χώρους όπου φάνηκε τό κόμμα, γιατί έδειξαν την τόλμη ή την άπρονοησία νά έκφρασθούν κατά των έπιλογών της ήγετικής ομάδας. Η «όμογενοποίηση» δέν επιθυμεί ικανότητα στη δράση, αλλά προθυμία στη συγκατάνευση...

γ. Η άπομάκρυνση εμπειρών παλιών κι ή άπόκρουση νέων ικανών, όδήγησε μοιραία, έλλείψει έφεδρειών, στην κοοπταρισμένη έκλογή στην ΚΕ ενός αριθμού μελών χωρίς τό άπαιτούμενο κομματικό ή άτομικό κύρος.

Παραδείγμα κραυγαλέο: εκλέχτηκαν στην κεντρική επιτροπή νομιμόφρονες του κεντρικού συμβουλίου του Ρήγα Φεραίου, οι οποίοι παρέλαβαν έναν όλόκληρο Ρ.Φ. και μάς τόν παρέδωσαν μισό, συμμετέχοντας **τουλάχιστο έξ ίσου μέ τούς άντάρτες** στο κοινό ναυάγιο της νεολαίας μας.

Μόνο όμως ή ύψηλή διαλεκτική σύνθεση των άσυνθέτων, πού χαρακτηρίζει άπολιθωμένα κομμουνιστικά κόμματα, επιτρέπει την **επιθράβευση μέ προθιδοσμό** της πολιτικής χρεωκοπίας...

Η «όμογενοποίηση», λοιπόν, «διαχώρισε βίαια» τό κόμμα και τη ζητούμενη εύμάρειά του στα δυό. Οι βίαιες τομές όμως χρειάζονται επιδέξιους ανατόμους και άνθεκτικό τεμνόμενο σώμα. Στο κόμμα μας όμως ή έπιδεξιότητα είναι τό αίτούμενο και ή άντοχη μας τό αίωρούμενο. Ό νωών νοείτω...

Ένα βήμα μπρός, δύο πίσω: ή άνανέωση

«Κι ό έρωτας γιά κάτι πού δέ θρήκης ούτε διάλεξες...

... σημάδεψε τό δρόμο τόν άτέλειωτο πού τόν άκολουθούσες μέ τό ένα πόδι στην έπιθυμία

και τό άλλο στην παραιτήση.

Δέν μόρεσες νά σχηματίσεις ούτε τ' όνομά του».

Γίτος Πατρίκιος: Θάλασσα έπαγγελίας.

Τό 1968 τό Γραφείο Έσωτερικού του ΚΚΕ πήρε τη δικαιωμένη εύθύνη της ρήξης στο κομμουνιστικό κίνημα της χώρας μας, στο όνομα της αναγκαίας άνανέωσης. Τό 1978, τό ΚΚΕ Έσωτερικού, στο 2^ο (10^ο) συνέδριό μας, έβγαλε τραυματισμένη την άνανέωση.

Τό 1968, δέν μπορέσαμε νά έξηγήσουμε **πολιτικά** την άνάγκη γιά άνανέωση και τη λογική της διάσπασης. Από τό 1968 μέχρι τό 1978 δέν μπορέσαμε νά διαμορφώσουμε όλόκληρωμένα και πειστικά τη φυσιογνωμία του άνανεωτικού φορέα, τό νέο τρόπο πού θέλαμε νά δώσουμε στις πράξεις μας, δέν μπορέσαμε νά μείνουμε μεταξύ μας σύμφωνα στο περιεχόμενο πού δίναμε στη νέα μας πορεία. Τό 1977-1978, μέ τις έκλογές και την ήττα μας, πληρώσαμε τό πολιτικό αντίτιμο της πολιτικής μας άνεπάρκειας.

Ποιά θά έπρεπε νά είναι ή αντίδραση μας μπροστά σ' αυτή τη διαπίστωση; Ότι ή άνανέωση ήρθε νωρίς κι ότι τό άδικό μας είναι ότι είχαμε δίκιο πρόωρα;

Αυτό είναι, δυστυχώς γιά όλους μαζί, άφελείς και άνανήψαντες άνανεωτές, τό επιμύθιο πού έπέβαλλε ή μεταννημένη γιά τόν άνανεωτικό της οίστρο ήγεσία μας, στο πανικόθλητο από τη φραξιονιστική κινδυνολογία συνέδριό μας: άνανέωσης, προσωρινή άναστολή... Καί ένέδωσε άφρόνως τό συνέδριο: γιά νά περιφρουρήσουμε την άνανέωσή μας πρέπει νά τη θάλουμε σέ ύψος... Τόν ιδεολογικό-όργανωτικό νάρθηκα πρέπει νά τόν έλέγχει μιά «όμογενοποιημένη» καθοδήγηση, γιατί έχουσι γνώσιν οι φύλακες...

Μέ την πρώτη σταγόνα της κρίσης τραυματίστηκε βαθιά ή άνανέωση... «Μουσκέψανε τά λόγια πού είχαμε γεννήσει άστροφεγγίες»: τά κάναμε μούσκεμα...

1. Τί ήταν άλήθεια ή ύστερική καταδίκη της **συγκεκριμένης διαφωνίας στην συγκεκριμένη πραγματικότητα**, ψελίζοντας παράλληλα ότι είμαστε ύπέρ της διαφωνίας; Μιάς άποδοχής της διαφωνίας πού γινόταν φυσικά μεταφυσική, άφού τη δεχόμαστε γιά ένα άπώτερο μέλλον, ποτέ παρόν, και την άσκόουμε φυσικά σέ έναν τόπο άτοπο, άφού δέν είναι ό τόπος του κόμματος;

2. Τί ήταν άλήθεια ή μισαλλόδοξη άπόρριψη συγκεκριμένων **συντρόφων και συντροφισών** όχι γιά συγκεκριμένες τους πράξεις, αλλά γιά τις γενικές τους άπόψεις;

3. Τί ήταν άλήθεια ή άσεμνη άνάρρηση στελεχών πού μοναδική κομματική τους τόλμη μόντρε ή άτολμη στοίχισή τους πίσω από τη φραξιολογία και μόνη τους πρωτοβουλία ή «εύβουλία» μέ την όποία μονότονα καταδίκασαν τούς οίουςδ ήποτε σκεπτικιστές;

4. Τί ήταν άλήθεια ή θλιβερής ύποτροπής «έργατίτιδα», όξυμένη, λόγω άνανεωτικής προφανώς φαντασίας, σέ «χωριάτιτιδα»;

Η τελευταία λέξη της μόδας στο συνέδριο ύπήρξε: «έγώ, σύντροφοι, δέν είμαι διανοούμενος του Παρισιού, θά τά πώ χωριάτικα»...

Και τί διαπιστώναμε πίσω από τη συγκινητική αυτή διακήρυξη πίστης στην έργατο-άγροτική συμμαχία; Ότι τά άφελή «χωριάτικα» τά έλεγε συνήθως ένας ξεσκολισμένος καρεκλοκένταυρος, πού είχε άσπρίσει στη «μακρά πορεία» της κομματικής έφεσης και ή βουκολική του άγνότητα κατακραύωνε, μέ συστηματική εύστοχία πάντοτε, τούς ίδιους διαφωνούντες...

5. Τί ήταν άλήθεια ό άνανεωτικός άνεμος όργης πού έπνευσε κατά των διανοουμένων και πού θύμιζε ΠΑΣΟΚ ή ΚΚΕ, γιά νά μήν πάει ό νους μας και στα χειρότερα; Έχουν ή δέν έχουν διαβάσει οι σύντροφοί μας αυτοί τό Πρόγραμμα μας; Η μήπως τό θεωρούν κουρελόχαρτο; Υποψιάζονται ή όχι ότι θα σικό «άνανεωτικό» μας στοιχείο είναι ή προνομιακή συμμαχία έργαζομένων και διανοουμένων λόγω των έξελίξεων του κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού; Ποιός πρέπει νά τούς ύπενθυμίσει ότι **κάθε** μέλος ενός κομμουνιστικού κόμματος είναι **διανοούμενος** κι ότι όλοι μαζί άποτελούμε ένα **συλλογικό** διανοούμενο;

6. Τί ήταν άλήθεια αυτές οι κατά συρροήν παραιτήσεις, πού διαμόρφωσαν τό ύφος του συνεδρίου μας;

● Παραιτηθήκαμε από τό καθήκον μας νά άσκήσουμε παιδαγωγική παρέμβαση στην κρίση του Ρήγα Φεραίου. Προτιμήσαμε νά παρέμβουμε σάν έπιλοχίες: ή άπόφαση πού ψηφίσαμε, δέν διαπνέεται από κανένα ένωτικό πνεύμα, δέν δεσμεύουμε την κεντρική επιτροπή μέ καμιά ειδική έντολή, δέν συγκροτήσαμε καμιά ομάδα μελέτης τό θέματος. Υποκριτικά, είπαμε ότι οι πόρτες είναι άνοιχτές γιά όλους όσους δείξουν μεταμέλεια: δηλαδή ύποκαταστήσαμε στην τίμια παραδοχή της πολιτικής κρίσης γιά την όποία **όλοι** εύθύνονται, τη μονομερή προσχώρηση των άμαρτωλών στην άκράδαντη άλήθεια, πού έκπέμπει ή «άνανέωση». Αντί νά τούς καλέσουμε σέ **πολιτικό διάλογο**, τούς προτείνουμε μιά κατ' αρχήν ταπείνωση, γιά νά τούς έξυψώσουμε μετά, έν τη μεγαθυμία μας... Αυτή είναι ή παιδαγωγική μας αντίληψη, ως πός τη νεολαία;

● Παραιτηθήκαμε από την επιτακτική ανάγκη, πού προβάλλει για μας, να αρχίζουμε να εξειδικεύουμε την άποψή μας ως προς το χαρακτήρα των καθεστώτων του «ύπαρκτου» σοσιαλισμού. Για τους συντρόφους μας της Τσεχοσλοβακίας είναι ανύπαρκτος: οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι στο συνέδριό μας, δεν μπόρεσαν να έλθουν γιατί ο «ύπαρκτος σοσιαλισμός» της Τσεχοσλοβακίας δεν τους έδωσε τίς βίζες... Έμείς περιοριστήκαμε σε μία άμήχανη διαμαρτυρία στην πρεσβεία και άφησαμε την ανάλυση της πολύ ύπαρκτης αυτής συμπεριφοράς για άρ- γότερα.

● Παραιτηθήκαμε από την επείγουσα διαύγεια πού μας επιβάλλει η κρίση μας και δεν θελήσαμε να σχολιάσουμε πολιτικά τις παραιτήσεις συντρόφων από καθοδηγητικά όργανα, και την πολύ ανησυχητική άρνηση συντρόφων να αναλάβουν καθοδηγητικές ευθύνες. Πολιτικά, τί μας δείχνουν αυτά τα φαινόμενα;

Τί κάνουμε;

«Κατά πού θ' απλώσουμε τὰ χέρια μας
τώρα πού δέ μας λογαριάζει ο καιρός
Κατά πού θ' αφήσουμε τὰ μάτια μας τώρα
πού οί μακρινές γραμμές ναυάγησαν στά
σύννεφα»

Όδυσσεάς Έλύτης: Προσανατολισμοί.

Δυστυχώς έπιτωχέσαμεν, όπως είπε κι ο πρόγονός μας. Έπιτω- χεύσαμεν έκλογικά (2,7%), πολιτικά (πάει τό χρίσμα, τό 'χουν οί άλλοι) και ήθικά (ή κρίση ανάμεσα μας).

Τί κάνουμε λοιπόν όλοι έμείς πού πιστεύουμε ότι τό ΚΚΕ έσωτε- ρικού είναι αναντικατάστατη πολιτική ποιότητα για την αλλαγή της ποιότητας του τόπου μας;

Είναι ολοφάνερο ότι στό 2^ο (10^ο) συνέδριο του ΚΚΕ έσωτερικού διαμορφώθηκε διάχυτα αλλά με σαφήνεια μία αίσθηση: τό κόμμα πρέπει να επιδιώκει και ν' αναπτυχθεί. Οί σύνεδροι έκφράσαμε, προφανώς άσχημα (με άποκλεισμούς κ.λπ.) και με όπισθοχωρήσεις πασιδηλες, κάτι πού είναι αναμφισβήτητο **θετικό**: ή ανανέωση του κομμουνιστικού κινήματος είναι προϋπόθεση της πολιτικής του αξιοπιστίας και είναι όρος άπαραίτητος για τή φερεγγυότητα του συνόλου της άριστερας.

Βέβαια εκείνο πού έμφανίστηκε επίσης πασιδηλά στό συνέδριο είναι ότι **έμείς** ως συγκροτημένο Κ.Κ., δεν μπορέσαμε να όρίσουμε τή φυσιογνωμία μας **θετικά** σε σχέση με τή ζητούμενη ανανέωση. Έμείς δεν μπορέσαμε να την όρίσουμε θετικά, ό άριστερός λαός, πολύ φυσικά και λόγω της διαβολής, δεν μπόρεσε έτσι παρά να δεί τά άρνητικά και χάσαμε πολύτιμες εύκαιρίες, σάν φορέας της ανανέωσης. Ίδιαίτερα θετικό είναι ότι σημαντικά μεγαλύτερο από πριν τμήμα των δυνάμεων του κόμματος – στό συνέδριο έκφρά- σθηκαν με αντίστοιχη στάση 100 περίπου σύνεδροι – συνειδητο- ποίησαν περισσότερο από κάθε άλλη φορά τό τί έφταιξε και τί φταιίει για την άπώλεια τέτοιων εύκαιριών.

Θετικότητα επίσης είναι ότι, άν δεν μπορέσαμε να προσδιορι- στούμε θετικά, να πούμε με σαφήνεια τί θέλουμε, για να τό θελή- σει ένδεχομένως κι ό λαός, γενικά, άμυδρά, αλλά πολύ θετικά, έμείς του ΚΚΕ έσωτερικού, **ξέρουμε πιά τί δεν θέλουμε**. Και διαι- σθανόμαστε ότι μαζί μας κι ένα τμήμα του λαού **δεν θέλει** τά ίδια πράγματα, πού δεν θέλουμε κι έμείς, έστω κι άν ή συνάντηση των δύο άρνητικών θελήσεων δεν έγινε.

Τί δεν θέλουμε:

α. Είναι θέβαιο π.χ. ότι αισθανόμαστε κάτι **σάν άλλεργία** για μία σειρά συμπτωμάτων, **προσωρινών ίσως**, αλλά πολύ ύπαρ- κτών του σημερινού ΠΑΣΟΚ: ή άφελής του τραχύτητα, πού τό κάνει να νομίζει ότι ή ιστορία της έλληνικής άριστερας έχει περίπου την ηλικία του, ή έμβριθής του θεωρητική άσυναρτη- σία και ό πολιτικός του παιδισμός, πού του επιτρέπει άμέριμνα να παίζει έν ου παικτοίς, με άτομικές θόμβες και λοιπά παιχνί- δια, πού δεν είναι όλα παιδικά άθύρματα...

β. Είναι επίσης θέβαιο ότι είμαστε ή γόνιμη κριτική διάθεση μέσα στό κομμουνιστικό κίνημα κι είναι ή **τιμή μας**, πού έπωμι- σθήκαμε και για λογαριασμό του άπολιθωμένου ΚΚΕ αυτή την άποστολή. Έστω κι άν ύποτροπιάζουμε, γιατί δεν πάψαμε άκόμη να είμαστε παλαιοκομμουνιστές, ή εύγένεια του έργου μας κατοικεί κι ή μόνιμη δυσφορία πού πλανιόταν πάνω άπ' τό συνέδριό μας, είναι κι αυτή θετική, γιατί ή εύγένειά μας προσ- κρούει στην ανεπάρκεια μας...

Έδώ όμως αρχίζει ή μεγάλη δυσκολία, γιατί έδώ άκριβώς τε- λειώνει τό θετικό και πρέπει να άντλήσουμε τά άμείλικτα συμπε- ράσματα του άρνητικού σημείου όπου θρικόμαστε.

1ο άμείλικτο συμπέρασμα:

Δέν μπορούμε να διατεινόμαστε πιά ότι **έμείς**, ως ΚΚΕ έσωτερι- κού, άποτελούμε τόν **άποκλειστικό** φορέα της ανανέωσης. Στην πολιτική, ή άποτυχία χρεώνεται και ή μεγαλύτερη άποτυχία είναι ή άρνηση της παραδοχής της. Ή ανανέωση λοιπόν θα περάσει και από μας και από τό Κ.Κ.Ε. και από τό ΠΑΣΟΚ και από την όργανω- μένη έπαναστατική ύπερ-άριστερά – και από τους άνοργάνωτους. Τελεία και παύλα... Έμείς πρέπει να έπωμισθούμε πιά ύπεύθυνα τό κύριο θόρος αυτής της άποστολής. Καί γι' αυτό να έχουμε εκλε- πτυσμένες τίς αισθήσεις μας, να κάνουμε, άν είναι δυνατόν, λιγό- τερα λάθη από τους άλλους και να είμαστε άνοιχτοί στά συγκεχυ- μένα μηνύματα των καιρών... Δεν είναι και λίγο...

Ό Π. Ίγκράο, μέλος του πολιτικού γραφείου του Ι.Κ.Κ. και πρόε- δρος της ιταλικής Βουλής, σε άνακοίνωσή του στό Ίνστιτούτο Γκράμοι (Ίανουάριος 1977), είπε ότι τά Κ.Κ. πρέπει να πάψουν να είναι κόμματα-έκκλησίες ή κόμματα-έκτελωνιστές των διεκδικη- σεων. "Ότι πρέπει να διαπιστώσουν: 1) ότι ή έπαναστατική συνεί- δηση δεν διαμορφώνεται πιά έκ των προτέρων σε ένα μόνο κόμμα· 2) ότι δεν διαμορφώνεται μόνο μέσα στά έργατικά κόμματα· 3) ότι ή σχέση ανάμεσα στην **ταξική προέλευση** και στην **πολιτική συνεί- δηση** αλλάζει πιά και 4) ότι όλα αυτά μας επιβάλλουν να ξανα- σκεφτούμε και να αναδιοργανώσουμε τή ζωή του κόμματος και τή σχέση του με τίς μάζες και τό κράτος.

Αν ψάξουμε κι έμείς λίγο με τό ίδιο πνεύμα θα άνακαλύψουμε άσφαλώς ότι τμήματα όλόκληρα της κομματικής μας πρακτικής και ιδεολογίας είναι ώριμα πλέον για τό μουσείο του παλαιοκομμουνι- σμού...

2ο άμείλικτο συμπέρασμα:

Πρέπει να άναρωτηθούμε **πολιτικά**, μέχρι ποιο σημείο ή διεκδι- κητική άπό άποψη τίτλου συνύπαρξή μας με τό ΚΚΕ, αναστέλλει τίς εξελίξεις μέσα σ' αυτό τό χώρο. Πρέπει κι έδώ να είμαστε σα- φείς:

Τό άπολίθωμα του ΚΚΕ είναι ένα άπολίθωμα πού κινείται. Κι άφού κινείται, ένδέχεται να αρχίσει να είναι λιγότερο άπολίθωμα. Γι' αυτό είναι διπλά άρνητική ή σημερινή μας άδιαλλαξία στό θέμα του ΚΚΕ.

α. Λάθος μας ή προσπάθειά μας να άπομονώσουμε πολιτικά, ήθικά και γενικότερα πολιτιστικά τό Κ.Κ.Ε. Αυτή τή στιγμή, πού θα παραταθεί για ένα μεγάλο άκόμη προβλεπτό διάστημα, οι έτερόφωτοι γραφειοκράτες του Κ.Κ.Ε. αξιοποιούν τή λαμπρή τους άπομόνωση: συντηρούν προσωρινά τους όπαδούς μέσα στην εύχρία της θλιθερής τους νίκης κατά του έαυτού τους (άφού μας νίκησαν...) και περιορίζονται στον άθλιο κομματικό ρόλο της δεξαμενής όπου χύνονται διάφορες διαμαρτυρίες.

β. Έπομένως, για να ξεπροστιαστούν μπροστά στους κομ- μουνιστές τους, πρέπει να θγούν από τό γκέτο τους. Καί για να θγούν πρέπει να τους άφαιρεθεί τό πρόσχημα του διεκδικητι- κού άνταγωνισμού πού τους επιβάλαμε και πού δημιουργεί ένα σύνδρομο κομματικού πατριωτισμού στά μέλη τους. "Αν έμείς βοηθήσουμε στην άπεμπλοκή κι άν βοηθηθούμε κι από μία ή δυό έκλογικές τους άποτυχίες, μπορούμε ίσως να ελπίζουμε ότι ή διαύγεια θα άντικαταστήσει τίς ιδεοληψίες στό κομμουνι- στικό κίνημα της χώρας μας.

Ή τελική διαπίστωση πού επιβάλλεται από τό 2^ο (10^ο) συνέδριο του ΚΚΕ έσωτερικού, δεν μπορεί παρά να είναι μία σκυθρωπή εύ- χη, όπως αυτή άπορρέει από τίς βλοσυρές νοσταλγίες πού σκία- σαν τίς προοπτικές μας: μόλις προλαβαίνουμε, με «λογισμό και μ' όνειρο», να άποδείξουμε ότι είμαστε άκόμη χρήσιμοι σε κάτι...

ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ
ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΣΚΟΙ ΑΦΙΣΕΣ
ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ
ΕΚΠΤΩΣΗ 30%
ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ

ΚΩΛΕΤΤΗ ΚΑΙ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ
ΤΗΛ. 32.49.557

ΑΦΙΕΡΩΜΑ στά 60 χρόνια του ελληνικού κομμουνιστικού κινήματος

ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΜΕ σήμερα τό χρονικό τῶν συνεδρίων τοῦ ΚΚΕ, πού μαζί μέ τήν παράθεση καί ἄλλων στοιχείων δίνει συνοπτικά τήν 60χρονη πορεία τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος τῆς χώρας.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΥΜΕ, συγκεκριμένα, τό χρονικό τοῦ 7ου συνέδριου τοῦ ΚΚΕ.

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΥΜΕ ὅτι μέχρι τώρα δημοσιεύτηκαν:

● Τό 1ο (ιδρυτικό) συνέδριο τοῦ ΣΕΚΕ (τεῦχος 97), τό 2ο καί 3ο συνέδριο (τεῦχος 98) καί τό 4ο καί 5ο (τεῦχος 99) καί τό 6ο (τεῦχος 100)

Η ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ συνεχίζεται

Τό 7ο Συνέδριο τοῦ ΚΚΕ

Ἀθήνα, 1-6 Ὀκτωβρίου 1945

ΤΟ 7ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ καλύπτει χρονικά τή ζωή καί τίς δραστηριότητες τοῦ ΚΚΕ ἀπό τόν Ὀκτώβριο 1945 μέχρι τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1950, δηλαδή μιά περίοδο πέντε ἀκριβῶς χρόνων. Στήν ιστοριογραφία τοῦ ΚΚΕ ἔχει ἐπικρατήσει νά μετρεῖται ὁ βίος τοῦ 7ου Συνεδρίου, μέχρι τόν Αὐγουστο 1961, ὅπου συνήλθε τό 8ο Συνέδριο. Θεωροῦμε ὅμως ὅτι εἶναι πιό σωστό νά σημειωθεῖ σάν τομή στήν ιστορία τοῦ ΚΚΕ ἡ σύγκληση τῆς Γ' Συνδιάσκεψης, πού ὑπέχει σίγουρα θέση Συνεδρίου, καί τοῦτο γιά λόγους τυπικούς καί οὐσιαστικούς.

● Τυπικούς γιατί μέ τή Συνδιάσκεψη σταματᾷ ἡ συνεχῆς ἀρίθμηση τῶν ὁλομελειῶν (Ὀκτώβριος 1950) γιά νά φτάσει μέχρι τήν 9η (Αὐγουστος 1958).

● Οὐσιαστικούς δέ γιατί ἡ Γ' Συνδιάσκεψη ἀποτελεῖ τό ἀνώτατο ἐκείνο σῶμα τοῦ ΚΚΕ ὅπου στήν πρώτη του φάση τουλάχιστον ἐκφράζεται ἡ ἀπόλυτη κυριαρχία στό Κόμμα τοῦ Ζαχαριάδη καί μιᾶς μικρῆς ἡγετικῆς ομάδας πού ὁ ἴδιος ἔχει δραματικά γεγονότα τῆς Τασκένδης (καλοκαίρι τοῦ 1955), πού ἀποτελέσανε καί τόν τυπικό λόγο γιά νά ἐκδηλωθεῖ ἡ πρωτοβουλία τῆς λεγόμενης Διεθνούς Ἐπιτροπῆς, πού προχώρησε στήν ἀντικατάσταση τῆς ἡγεσίας Ζαχαριάδη.

Στήν Γ' Συνδιάσκεψη ἔξ ἄλλου, καί συγκεκριμένα μέ τήν 6η καί 7η ὁλομέλειές της, θά συντελεστεῖ ἡ πρώτη ἐκκαθάριση τῆς ἀνώμαλης ἐσωκομματικῆς ζωῆς, πού ταλανίζει τό Κόμμα ἀπό τήν τελευταία φάση τοῦ Ἐμφύλιου (μέσα τοῦ 1948) μέχρι τά δραματικά γεγονότα τῆς Τασκένδης (καλοκαίρι τοῦ 1955), πού ἀποτελέσανε καί τόν τυπικό λόγο γιά νά ἐκδηλωθεῖ ἡ πρωτοβουλία τῆς λεγόμενης Διεθνούς Ἐπιτροπῆς, πού προχώρησε στήν ἀντικατάσταση τῆς ἡγεσίας Ζαχαριάδη.

Τό 7ο Συνέδριο συνήλθε στήν Ἀθήνα (κινηματογράφος «Τιτάνια», ὁδός Πανεπιστημίου) ἀπό 1 ἕως 6 Ὀκτωβρίου 1945, μέσα σέ ἀτμόσφαιρα πανηγυρική καί αἰσιόδοξη, μιά αἰσιοδοξία πού τή μεγάλωνε, στά μάτια τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος, ἡ παρουσία τοῦ «Ἀρχηγοῦ», πρῶ θά ἔπαινε στά σιτιβαρά του χέρια τήν ἡγεσία τοῦ Κόμματος ἀλλά καί ὁλόκληρου τοῦ ἀντιστασιακοῦ ΕΑΜικοῦ κινήματος, πού ἡ προηγούμενη ἡγεσία τό εἶχε φθάσει σέ ἀδιέξοδο. Τήν αἰσιοδοξία αὐτή ἐπέτεινε ἔξ ἄλλου τό γεγονός ὅτι, παρά τή συστηματική τρομοκρατία πού εἶχε ἐξαπολυθεῖ ἀπό τοὺς Βρετανούς καί τήν ντόπια ἀντίδραση, τό ἀντιστασιακό κίνημα δρισκότανε ἀκόμα γερά συντεταγμένο καί μέ ὑψηλό τό ἠθικό τῶν ὁπαδῶν του.

Χαρακτηριστικό τοῦ γεγονότος αὐτοῦ εἶναι πῶς διαν στίς 27 Σεπτεμβρίου 1945 γιορταστήκανε στό Στάδιο τῆς Ἀθήνας τά 4 χρόνια τοῦ ΕΑΜ, μιά μάζα 200.000 λαοῦ συμμετεῖχε στόν ἐορτασμό.

Ἡ αἰσιοδοξία αὐτή διάθεση ἐκφράζεται καί ἐπίσημα κατά κάποιον τρόπο στό εἰσαγωγικό σημείωμα πού ἀφιερώνει ὁ Πέτρος Ρούσος στήν ἐκδοση τῶν ὑλικῶν τοῦ Συνεδρίου (τεῦχος Α', σελ. 5-9).

« Τό 7ο συνέδριο τοῦ ΚΚΕ ξεχωρίζει μέσα σέ ὅλα τά συνέδρια τοῦ κόμματος. Εἶναι οὐσιαστικά τό πρῶτο του μεγάλο συνέδριο πού συγκαλεῖται ἀνοιχτά. Ἡ ἴδια ἡ σύγκλησή του καί ἡ διεξαγωγή του, εἶναι μιά σοβαρή δημοκρατική κατάχτηση τοῦ λαοῦ καί τοῦ κόμματος. Στήν προετοιμασία καί τή διεξαγωγή του εἶναι χαρακτηριστικά τούτα τά στοιχεία:

Ἡ δημοκρατικότητα στήν προσυνεδριακή συμμετοχή τῶν μελῶν τοῦ κόμματος, στή συζήτηση τῶν θέσέων του, στήν ἐκλογή τῶν ἀντιπροσώπων του. Τό πνεῦμα τῆς ἐνότητας καί ἡ ὠρμητικότητα στελεχῶν καί μελῶν. Ἡ ἀτμόσφαιρα λαϊκῆς συμπάθειας πού ἐκδηλώθηκε πρῶν, ἀλλά κυρίως μέσα στό συνέδριο, μέ τίς προσφωνήσεις καί τά χαιρετιστήρια τῶν ἀντιπροσώπων τῶν λαϊκῶν ὁργανώσεων. Εἶναι φανερό πῶς ἡ παρουσία τοῦ σ. Ζαχαριάδη, ὕστερα ἀπό σχεδόν ἐννιάχρονη φυλάκιση στά μπουντρούμια τῆς 4ης Αὐγούστου καί στά κάτεργα τοῦ Χίτλερ, ἄφησε τή σφραγίδα της σέ ὅλο τό ἔργο τοῦ συνεδρίου καί ἔδωσε νέα πνοή στό κόμμα, πού ὅλο τό διάστημα τῆς ἀπουσίας του ἐργάστηκε σύμφωνα μέ τήν πολιτική γραμμή του.

Βασικό ἔργο τοῦ 7ου συνεδρίου ἦταν νά λύσει τό ἐναγώνιο νεοελληνικό πρόβλημα: πρὸς τά πού καί πῶς θά τραδηῖ ἡ Ἑλλάδα, γιά νά βγεῖ ἀπό τό χάος καί τή χρόνια κρίση της. Καί τό ἔλυνε κατά τρόπο ξεκάθαρο, ὅπως συμφέρει στόν ἐλληνικό λαό.

Στό 7ο Συνέδριο πήρανε μέρος 235 ἐκλεγμένοι ἀντιπρόσωποι ἀπ' ὅλη τήν Ἑλλάδα (12 ὅμως δέν μπορέσανε γιά διάφορους λόγους νά παραβρεθοῦνε τελικά), οἱ δέ εἰσηγήσεις γίνανε ἀπό τά βασικά ἡγετικά στελέχη τοῦ Κόμματος καί τῆς Ἀντίστασης, δηλαδή τοὺς Ν. Ζαχαριάδη, Γ. Σιάντο, Α. Στρίγγο, Μήτσο Παρτσαλίδη καί Γ. Ἰωαννίδη.

Εἶναι φανερό ὅτι τίς βασικές ἀναλύσεις καί τή χάραξη τῆς πολιτικῆς (στρατηγικῆς καί τακτικῆς) γραμμῆς τοῦ Κόμματος τίς ἔκανε ὁ Ζαχαριάδης. Ἀπό τίς ἀναλύσεις αὐτές καί βασικά ἀπό τή νέα γραμμή πού θά καθοριστεῖ θά ἐξαρτηθεῖ ἡ παραπέρα ἐξέλιξη τῆς κατάστασης. Κι αὐτή τή φορά δέν παίζεται μόνο ἡ πορεία τοῦ Κόμματος, ἀλλά οἱ τύχες τῆς χώρας ὁλόκληρης γιά τίς ἐπόμενες δεκαετίες.

Εἶναι χαρακτηριστικές οἱ διάφορες εἰσηγήσεις καί οἱ λόγοι τοῦ Ζαχαριάδη στό Συνέδριο, καί κυρίως οἱ ἐνδείξεις πού περιέχονται σ' αὐτά, γιά τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ἔχει συλλάβει ὁ ἀρχηγός τοῦ ΚΚΕ τήν τοτινὴ κατάσταση τοῦ Κόμματος καί τῆς χώρας γενικά, ἀλλά αὐτά καί μόνο τά ντοκουμέντα δέν ἀρκοῦν γιά νά σχηματίσουμε μιά πλήρη ἀντίληψη τῶν προοπτικῶν πού διαδίδει ὁ Ζαχαριάδης. Γι' αὐτό θά χρειαστεῖ ν' ἀνατρέξει ὁ ἱστορικός καί στήν ὅλη πολιτεία του, ὅπως ἐξάγεται ἀπό τά ποικίλα δημοσιεύματά του στόν κομματικό τύπο τῆς

ἐποχῆς καὶ βασικά τίς ἀποφάσεις τῶν ὀλομελειῶν πού ἀκολουθῆσαν.

Τό μόνο πού μπορούμε νά διαπιστώσουμε ἐδῶ συνοπτικά, εἶναι ὅτι ὁ Ζαχαριάδης διαδίδει δύσκολες μέν ἀλλά πάντως ὁμαλές ἐξελίξεις, πού θά εἶναι συνέπεια καί μιᾶς σκληρῆς στάσης τοῦ Κόμματος, τόσο ἐναντι τῶν Ἀγγλων, ὅσο καί περισσότερο ἀκόμα ἀπέναντι τῆς ντόπιας ἀντίδρασης.

Καί ἐτούτῃ ἡ ἐπαμφοτερίζουσα κατάσταση – πού ὁ λαός μας τήν ἐκφράζει μέ τή γνωστή παροιμία «μιά στό καρφί καί μιά στό πέταλο» – θά τριανάρει ἐπὶ δύο χρόνια, μέχρις ὅτου οἱ Ἀγγλοι καί ἡ Δεξιὰ θά πάρουνε τήν πάνω βόλτα, χωρίς παρόλλα ἡ Ἀριστερά καί τό Κόμμα νά ἔχουνε στήσει τήν ἀναγκαία ἐκείνη ὑποδομή πού θά ἐπιτρέψει στήν πλάστιγγα νά γύρει ὑπέρ αὐτῶν, ὅταν θά φτάσει ἡ στιγμή τῆς τελικῆς ἀναμέτρησης. Καί τό ἐρώτημα πού ἀνακύπτει αὐτόματα εἶναι:

● **Ἀντιμετωπίστηκε ἐγκαιρά ἀπό τό Ζαχαριάδη καί προετοιμάστηκε τό Κόμμα γιά τήν τελευταία αὐτή ἀναμέτρηση; Ἡ ἀπάντηση – πού θά δοῖ κι ἀπ' τά παρακάτω πού θά ἐκτεθοῦνε – εἶναι δυστυχῶς ἀρνητική.**

Ἀμέσως μετά τό Συνέδριο συνέρχεται ἡ 1η Ὀλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΕ πού:

● Ἐκλέγει τό νέο Π.Γ. τό ὁποῖο ἀποτελεῖται ἀπό τούς: **Ν. Ζαχαριάδη** (Γεν. Γραμματέα), **Γ. Σιάντο**, **Γ. Ἰωαννίδη**, **Χρῦσα Χατζηθασυλείου**, **Μήτσο Παρτσαλίδη**, **Β. Μπαρτζιώτα**, **Τάσο Πετρίτη** (ταχτικά μέλη) καί **Λ. Στρίγγο**, **Γ. Ζεῦγο** καί **Π. Ροῦσο** (ἀναπληρωματικά).

● Τοποθετεῖ ἐπικεφαλῆς τῆς συνταχτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ «Ριζοσπάστη» τόν **Κώστα Καραγιώργη**.

Ἡ περίοδος πού ἀκολουθεῖ τό 7ο Συνέδριο καί τήν 1η Ὀλομέλεια ἀναλύεται ἀπό τό Κόμμα σέ ἀπεγνωσμένες προσπάθειες γιά τήν ὁμαλοποίηση τῆς πολιτικῆς ζωῆς τοῦ τόπου καί τῆ δημιουργία νόμιμης κομματικῆς ὑποδομῆς σ' ὅλη τή χώρα, μέ ἐπίκεντρο τό συνδικαλιστικό κίνημα καί τήν ὀργανωτική δι-

άρθρωση τοῦ Κόμματος. Κι ἐνῶ στά δύο αὐτά τελευταῖα φαίνεται νά γίνονται μερικά θετικά δῆματα, ἀντίθετα ἡ λεγόμενη πολιτική «ὁμαλοποίηση» μᾶλλον ἀποτυχαίνει. Κι εἶναι τοῦτο φυσικό, ἀφοῦ στόν τομέα αὐτό τήν κατάσταση τή διαμορφώνουν κατά βούληση ἡ ντόπια ἀντίδραση καί οἱ πάτρωνες τους Βρετανοί. Ἡ κύρια προσπάθειά τους στρέφεται στήν ἐξουδετέρωση τῶν «δυνάμεων» μελλοντικῶν τους ἀντιπάλων, ἐκείνων δηλαδή τῶν πολιτῶν πού πήρανε μέρος στήν ἀντίσταση, εἴτε εἶναι μέλη καί ὁπαδοί τοῦ ΚΚΕ, εἴτε ὄχι. Ἐνδεικτικό τοῦ γεγονότος αὐτοῦ εἶναι ὅτι στά μέσα τοῦ Δεκέμβρη 1945, δύσκολις μέρες μετά τό Συνέδριο:

● Βρίσκονται στίς φυλακές 17.984 ἀγωνιστές.

● Ἐκκρεμοῦν ἄλλες 18.401 ὑποθέσεις.

● Διώκονται ἀπ' τίς δικαστικές καί ἀστυνομικές ἀρχές 48.956 ἄτομα.

Τό ὑπουργεῖο Δικαιοσύνης ὑπολογίζει ὅτι οἱ διωκόμενοι φτάσανε συνολικά τούς 80.000 (δηλώσεις τοῦ ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης Ρέντη στίς 11.12.45). Κι αὐτά ἀνεξάρτητα ἀπ' τήν τρομοκρατία (δολοφονίες, συλλήψεις, βασανιστήρια, διασμοί) πού ἀσκεῖται σ' ὁλόκληρη τήν ὑπαιθρο ἀπ' τίς κρατικές καί παρακρατικές συμμορίες. Δέν ὑπάρχει λοιπόν καμιά ἀμφιβολία ὅτι οἱ προθέσεις Δεξιᾶς καί Βρετανῶν εἶναι τό ὁλοκληρωτικό τσάκισμα τοῦ ἀριστεροῦ κινήματος καί ἰδιαίτερα τοῦ κομμουνιστικοῦ.

Μέσα σ' αὐτή τήν ἀτμόσφαιρα, συνέρχεται τό Φεβρουάριο τοῦ 1946 ἡ 2η Ὀλομέλεια, πού κάποτε θά περάσει σίγουρα στήν ἱστορία τοῦ Κόμματος σάν ἡ Ὀλομέλεια τῆς ἐσχάτης κατὰπτωσης, τόσο γιά ὅσα ἀποφάσισε, ὅσο καί περισσότερο ἀκόμα γιά ὅσα δέν ἐπραξε.

Ἡ Ἀπόφαση τῆς 2ης Ὀλομέλειας ἀποτελεῖται ἀπό 9 σημεία, πού τά δύο ἀπ' αὐτά θά παίζανε καθοριστικό ρόλο στίς παραπέρα ἐξελίξεις:

● Τό σημεῖο 2, πού καθορίζει τήν ἀποχῆ ἀπ' τίς ἐπικείμενες ἐκλογές (θά γίνουν στίς 31.3.46).

Ἀπό τήν ἑναρξή τοῦ 7ου συνέδριου τοῦ Κ.Κ.Ε.

● Τό σημείο 4 (κυρίως) πού όμως δέν δημοσιεύτηκε, αλλά δηλώθηκε μέ αποσιωπητικά (βλ. «Ριζοσπάστης» 17.2.46) και άφορούσε τή συγκρότηση μιås «Πανελλαδικής Στρατιωτικής Έπιτροπής» πού θά μελετούσε και θά κατάστρωνε τά σχέδια μιås ένδεχόμενης δυναμικής αντίδρασης του ΚΚΕ έναντίον τής τρομοκρατίας τής Δεξιås-Βρετανών.

Κι έδω, σέ τοúτο τό τέταρτο σημείο, πού άξίζει νά σημειωθεί ότι και σήμερα ακόμα δέν έχει δημοσιευθεί και τό γνωρίζουμε από τίς μαρτυρίες άγωνιστών μόνο, σέ τοúτο λοιπόν τό τέταρτο σημείο πρέπει νά σταθούμε ιδιαίτερα. Η άνάγκη πού υπαγόρευε τή συγκρότηση ενός οργάνου για τή δυναμική αντιμετώπιση τής αντίδρασης, είναι παραπάνω από φανερή. Η άποκάλυψη όμως τής δημιουργίας του μέ τήν «Απόφαση» τής Όλομέλειας, και τόν κίνδυνο νά τήν πληροφορηθεί ό αντίπαλος – πράγμα πού κατά πάσαν δεβαιότητα συνέβη – ήτανε τουλάχιστο άστοχη. Άν όμως ή ένέργεια αυτή είναι στό θεωρητικό της σκέλος περιττή και άστοχη, στήν πραγματοποίησή της είναι τουλάχιστον παρανοϊκή – άν όχι έγκληματική – άφού περιορίστηκε στόν καθορισμό των μελών τής έπιτροπής μόνο, πού συνήλθε σέ μιá μοναδική προκαταρκτική συνεδρίαση – συνάντηση γνωριμιås σωστότερα – κι έκτοτε άτόνισε και δέν ξανα-συνεδρίασε ποτέ. Έτσι όμως, όταν ήρθε ή στιγμή τής ένοπλης σύγκρουσης, δέν ύπάρχει ούτε ίχνος στρατιωτικής προετοιμασίας κι άρχίζουν οί άυτοσχεδιασμοί. Και πρέπει νά σημειωθεί και νά ύπογραμμιστεί ότι ό Έμφύλιος, άπ' τήν πλευρά τής Άριστεράς – δηλαδή του ΚΚΕ – διεξήχθη κατά τόν πιό έπιτόλαιο τρόπο τόσο άπό τήν άποψη του ανθρώπινου δυναμικού και τής στελέχωσης, όσο κυρίως άπό τήν άποψη του στρατιωτικού – στρατηγικού και ταχτικού – σχεδιασμού.

Οί εξέλιξεις όμως τραβάνε τό δρόμο τους. Και ή κατάσταση οδηγείται σέ άδιέξοδο πλέον. Οί καταδιωκόμενοι στήν ύπαιθρο, για νά γλιτώσουν τήν έξόντωση, καταφεύγανε στό βουνό, όπου σχηματίζονται έτσι μικρές ομάδες ένοπλων, πού όσο περνάει ό καιρός πληθαίνουν. Όπλισμένες εκ των ένόντων οί ομάδες αυτές δέν διστάζανε νά συγκροστούνε μέ τίς τρομοκρατικές επιδρομές των κρατικών και παρακρατικών, όταν οί τελευταίοι άποπειρώνται νά έγκαταλείψουν τόν κάμπο και νά πλησιάσουν τά όρεινά χωριά. Άν μάλιστα προστεθεί και ή αúτοάμυνα πού άρχίζει νά οργανώνεται σέ ευρύτερη πιá κλίμακα για τήν αντιμετώπιση των τρομοκρατικών ομάδων, οί συγκρούσεις πληθύνονται και γενικεύονται σ' όλόκληρη τή χώρα, αλλά κυρίως στή Βόρεια Ελλάδα. Αυτό όμως άποτελεί ένα θανάσιμο πρόσχημα για τή Δεξιά – και αυτό άκριβώς τό πρόσχημα επιδίωκε νά δημιουργήσει – για νά ύποστηρίξει ότι ό ΕΛΑΣ δέν διαλύθηκε, ότι δέν παραδόθηκε ό όπλισμός κι ότι έτοιμάζεται ό περίφημος τρίτος γύρος. Είναι πιá φανερό πώς ή Δεξιά είναι αποφασισμένη νά προχωρήσει προς τήν τελική άναμέτρηση κι ότι μέ δόση αυτό τό σχέδιο προχωράει στή δημιουργία τής άναγκαίας ύποδομής: δημιουργία ίσχυρού στρατού και παράλληλα τό άδυνάτισμα τής άριστεράς μέ μαζικές συλλήψεις στρατιωτικών στελεχών του ΕΛΑΣ και έμπειροπóλεμων μαχητών του ταχτικού αλλά και του έφεδρικού αντίστασιακού στρατού.

Ό χειμώνας του 1946 είναι ή κρίσιμη καμπή πού θά βαρύνει άποφασιστικά στίς παραπέρα εξέλιξεις. Όποιος άπ' τούς δύο αντίπαλους άρπάξει τώρα τήν πρωτοβουλία θά 'χει τίς περισσότερες πιθανότητες για τή νίκη. Η ειρήνευση και όμαλοποίηση είναι πιá έξωπραγματικά συνθήματα. Αυτό όλοι τό αντιλαμβάνονται. Όλοι όμως; Όλοι... έκτός άπ' τήν ήγεσία του ΚΚΕ, πού βαυκαλίζεται και ένεργοποιείται μέ... διαμαρτυρίες και ύπομνήματα, στό έσωτερικό και τό έξωτερικό.

Τόν Όκτώβριο του 1946 διαφαίνεται προς στιγμήν ότι τό ΚΚΕ θά άντιληφθεί προς τά πού τραβάει τό πράγμα και θά πάρει τίς ριζικές αποφάσεις πού επιβάλλει ή κατάσταση. Μέ έγκριση πράγματι του Ζαχαριάδη, μερικοί πρωτοκαπετάνιοι του ΕΛΑΣ (Μάρκος, Κίσαβδος, Κικίτσας και Λασσάνης) άνταμώναν στά Άντιχάσια και:

● συγκροτούν τίς «Ομάδες Δημοκρατικών Ένόπλων

Ό Γ. Σιάντος διαδίδει τήν είσήγησή του. Ήταν ό πρώτος είσηγητής στό 7ο αννέδριο.

Καταδιωκόμενων» (πού σύντομα θά μετονομαστούν σέ «Δημοκρατικό Στρατό Έλλάδος», ΔΣΕ).

● καθορίζουν τά τοπικά άρχηγεία και τίς περιοχές δράσεως του καθενός.

Γρήγορα όμως φάνηκε ότι ή συγκρότηση του ΔΣΕ και ή δυναμική του παρουσία στά όιοινά τής Ελλάδας, δέν είναι στά σχέδια τής ήγεσίας του ΚΚΕ παρά μόνο στοιχεία πίεσης, πού θά άναγκάσουν τή Δεξιά νά δεχτεί έναν «έντιμο συμβιβασμό». Πρόκειται, όπως θ' άποδειχθεί σύντομα, για λανθασμένη εκτίμηση. Και μόνο τόν Όκτώβριο του 1947 θ' άποφασίσει ό Ζαχαριάδης τήν τελική ένοπλη άναμέτρηση. Ό χρόνος όμως πού έχει χαθεί θά σταθεί καθοριστικός για τήν τελική έκβαση του άγώνα.

Τό Σεπτέμβριο 1947 συνέρχεται ή 3η Όλομέλεια τής ΚΕ, ή τελευταία πού θά γίνει στή νομιμότητα. Η Άπόφαση τής Όλομέλειας δέν δόθηκε στή δημοσιότητα και μόνο τίς γενικές γραμμές της πληροφορούμαστε άπ' τή σχετική «Άνακοίνωση» πού δημοσιεύτηκε στό «Ριζοσπάστη» τής 8/10/1947. Η θέση του ΚΚΕ γίνεται τώρα σαφής όταν διακηρύσσει ότι «ό ένοπλος άγώνας του Δημοκρατικού Στρατού τής Ελλάδας άποτελεί τή μοναδική επιβεβλημένη άπάντηση πού ό λαός και ή Ελλάδα έχουν νά δώσουν στους ξένους καταχτητές και τούς ντόπιους ύποταχτικούς τους». Και ή «Άνακοίνωση» προχωράει στή διαπίστωση ότι «είναι πραγματοποιήσιμες άπό στρατιωτική άποψη οί πολιτικές επιδιώξεις του δημοκρατικού κινήματος».

Τώρα πλέον τά ζάρια έχουν ριχτεί κι άπομένει νά δούμε πώς θά διεξαχθεί ό ένοπλος άγώνας στόν όποίο άποδύεται τό ΚΚΕ.

Δέν πρόκειται βέβαια νά κάνουμε έδω ίστορική αναδρομή στόν Έμφύλιο, και θά περιοριστούμε στήν έπισήμανση όρισμένων μόνο πτυχών του, πού σταθήκανε και οί βασικές αίτίες τής άτυχης κατάληξής του για τήν Άριστερά.

Πρέπει λοιπόν νά έπισημανθεί πριν άπ' όλα ότι τήν ευθύνη τής διεξαγωγής του άγώνα, τόσο στόν πολιτικό, όσο και στόν καθαρά στρατιωτικό τομέα, άναλαμβάνει ό ίδιος ό Ζαχαριάδης

περιορισμένος από μία μικρή ομάδα ατόμων της απόλυτης έμπιστοσύνης του. Καί στο μέν πολιτικό τομέα τό λιγότερο πού μπορούμε νά πούμε είναι ότι παρθήκανε αποφάσεις άκαιρες ή άνεδαφικές (δημιουργία Προσωρινής Δημοκρατικής Κυβέρνησης, διοικητικές και νομοθετικές πράξεις άνευ άντικειμένου, έμπλοκή στη ρήξη Τίτο-Κομμφορμ), χωρίς νά θέλουμε νά ύποτιμήσουμε δέβαια τό γεγονός ότι οι εύρωπαϊκές άλλα και διεθνείς συνθήκες είναι τέτοιες πού ό ένοπλος άγώνας στην Έλλάδα δέν είναι παρά ένα πιόνι στην εύρύτερη άναμέτρηση των Μεγάλων, μία άναμέτρηση πού έμεινε στην ίστορία σάν Ψυχρός Πόλεμος – πού κινδύνευε συχνά νά γίνει και θερμός. Γι' αυτό και πρέπει νά αναγνωρίσουμε ότι τά περιθώρια πολιτικών πρωτοβουλιών και έλιγμών βρίσκονται εκ προοιμίου φαλκιδευμένα.

Έκει όμως όπου γίνεται σαφής και φανερή ή άνεπάρκεια του Ζαχαριάδη και της τότε ήγετικής ομάδας είναι ό στρατιωτικός-έπιχειρησιακός τομέας, μέ άποκορύφωμα τή ρήξη μέ τό Μάρκο Βαφειάδη (πού ύποδόσκει από τά τέλη του 1947 και εκδηλώθηκε και τυπικά τό Νοέμβριο του 1948) και την άπομάκρυνσή του άπ' την ήγεσία του ΔΣ. Η άντικατάσταση του Μάρκου είχε έξ άλλου σάν συνέπεια τόν παραμερισμό όλων σχεδόν των παλιών στρατιωτικών στελεχών πού προέρχονταν άπ' τόν ΕΛΑΣ και την τοποθέτηση στη θέση της άπειρων και συχνά άκατάλληλων ατόμων. Η πιο χαρακτηριστική περίπτωση είναι τό λεγόμενο «Πολεμικό Συμβούλιο», πού συγκροτήθηκε στο σύνολό του από άκαπνα και άπόλεμα πολιτικά και μόνο στελέχη, πού άποδειχθήκανε τελικά τελείως άκατάλληλα για τή σχεδίαση και εκτέλεση στρατιωτικών έπιχειρήσεων, και μάλιστα σέ μεγάλη κλίμακα, όπως έφαρμόστηκαν από τά μέσα του 1948 κι έδω τό 1949. Έτσι π.χ. στη συνεδρίαση του Πολεμικού Συμβουλίου της 29 Νοεμβρίου 1948, πού άποφάσισε τίς πολύ καιρίες και έντυπωσιακές έπιχειρήσεις ενάντιον της Καρδίτσας, του Καρπενησιού, της Έδεσσας, της Αρδέας και της Φλώρινας, στο Πολεμικό Συμβούλιο αυτό λοιπόν πήγανε μέρος οι Ν. Ζαχαριάδης, Β. Μπαρτζώτας, Γ. Βοντίτσος (Γούσιος) και Μ. Βλαντιάς, πού κανένας τους δέν είχε όγει στο δουνό μέ τόν ΕΛΑΣ και δέν είχαν έτσι καμία ιδέα από πόλεμο. Περιττό νά σημειωθεί ότι όλες οι παραπάνω έπιχειρήσεις άποτύχανε άφου στοιχίσανε τρομακτικές άπώλειες στο ΔΣΕ.

Ό Έμφύλιος θά τραινάρει όμως άσκοπα και χωρίς πιά καμία πιθανότητα αίσιου τερματισμού, έναν όλόκληρο χρόνο ακόμα, μέχρι την τελική άναμέτρηση στο Γράμμο, τή συντριβή του ΔΣΕ και την είσοδο των ύπολειμμάτων του στην Αλβανία, τή νύχτα της 29 προς 30 Αυγούστου 1949.

Τόν Οκτώβριο του 1949 συνέρχεται ή 6η Όλομέλεια (του 7ου Συνεδρίου) στο Μπουρέλι της Αλβανίας και διαπιστώνει ότι «... παρά τό γεγονός ότι (...) τελικά νικηθήκαμε. Η ήττα μας στη μάχη του Βίτσι- Γράμμου τόν Αυγουστο του 1949 σημειώνει μία αλλαγή στην κατάσταση». Και μετά άπ' αυτές τίς... μεγαλοφυείς διαπιστώσεις, ή «Απόφαση» έρευνά τά αίτια της ήττας και σημειώνει, άνάμεσα στ' άλλα, ότι «ή συμφωνία της Βάρκιζας στάθηκε ένας άπαραίτητος έλιγμός για την ανασύσταση των λαϊκών δημοκρατικών δυνάμεων», ότι «ή έπιμονή του ΚΚΕ και του ΕΑΜ... για μία ομαλή δημοκρατική εξέλιξη... δυσκόλεψε τόν άγγλικό ύπερριαλισμό νά επέμβει ξανά ένοπλα στον τόπο μας», ότι «ή στιγμή πού διάλεξε τό κόμμα μας για τό ξεκίνημα του ένοπλου άγώνα ήταν κατάλληλη», ότι «ή 5η Όλομέλεια της ΚΕ του ΚΚΕ, στηριγμένη σέ μία σωστή άνάλυση της κατάστασης πού επικρατούσε στα τέλη του 1948 άρχες 1949, διακήρυξε ότι τό 1949 μπορεί νά κερδίσουμε έμεις την καμψή στην έσωτερική μας εξέλιξη. Ό μοναρχοφασισμός ύστερα από την άποτυχία του στην περσινή μεγάλη μάχη του Γράμμου περνούσε μία όξυτατη όλόπλευρη κρίση» και τελικά ότι «ό ΔΣΕ... κατά τό 1949 άνοιξε μέ όρισμένα χτυπήματά του, πού είχανε σάν άποτέλεσμα ό μοναρχοφασισμός νά φτάσει πολύ κοντά στο σημείο κατάρρευσης του ήθικου του».

Όμως ή κατάσταση για τό λαϊκό κίνημα δέν είναι χαμένη, άφου στην Έλλάδα «ή άσχημη οικονομική κατάσταση θά χειροτερεύσει... Καινούργια προβλήματα δημιουργεί για τόν μο-

ναρχοφασισμό ακόμα και ή νίκη του Βίτσι-Γράμμο, γιατί οι φαντάροι και ό λαός περισσότερο από πριν ζητούν σήμερα άποστράτευση και ειρήνη... ή ύποτίμηση της δραχμής θά προκαλέσει καινούργια αύξηση του κόστους της ζωής...», ενώ «οι διαφωνίες μέσα στο φασιστικό στρατόπεδο άνάμεσα στις πουλημένες στους ξένους και έξαχρειωμένες στρατιωτικοπολιτικές κλίκες θά μεγαλώσουν».

Και ή «Απόφαση» καταλήγει:

«Η προοπτική για τό λαϊκό δημοκρατικό κίνημα της Ελλάδας, και μέσα στις καινούργιες συνθήκες, παραμένει προοπτική νικηφόρας πάλης ενάντια στην ξένη κατοχή και τόν πουλημένο μοναρχοφασισμό. Τό λαϊκό επαναστατικό κίνημα ύποχρεώθηκε σέ μία προσωρινή ύποχώρηση». Αλλά «(...) ό ΔΣΕ... θά άνταποκριθεί στην ίστορική του άποστολή σάν νεκροθάφτης του μοναρχοφασισμού» και «... δέν ύπάρχει άμφιβολία πως πολύ γρήγορα θ' ανασυνταχθεί τό λαϊκόδημοκρατικό μας κίνημα για νά σημειώσει νέα άνοδο και έξόρμηση».

Δέν είναι δική μας δουλειά νά σχολιάσουμε τό άπίθανο έτούτο κείμενο – θά τό κάνει σίγουρα ό ίστορικός του μέλλοντος – και θά σημειώσουμε μόνο ότι τό 7ο Συνέδριο θά τερματίσει τή ζωή του μέ την 7η Όλομέλεια του, πού συνήλθε στις 14 και 15 Μαΐου 1950 στο Βουκουρέστι. Τόν Οκτώβριο του ίδιου χρόνου θά συνέλθει ή Γ' Συνδιάσκεψη του ΚΚΕ, άπ' την όποια θά προέλθουν πιά οι ριζικές αλλαγές στην ήγεσία και την παραπέρα πορεία του Κόμματος.

ΕΠΑΝΙΣΤΗΣ

● Αποσπάσματα από τή «Διακήρυξη» του Συνεδρίου

Οι σφετεριστές της εξουσίας, οι φυγάδες της κρίσιμης ώρας, ένωμένοι μέ τά χαμόσυτα σκουλήκια, τους συνεργάτες του κατακτητή, πού είχαν σαρωθεί από τό λαό, κάθονται σήμερα πάνω στο σθέρκο του μέ τή δοθήθεια ξένων δπλων. Λιποτάκτες και προδότες, μανραγορίτες και δοσίλογοι, ένώθηκαν σ' ένα τρελλό χορό και σάν άλλοι Ηρόστρατοι μοχθούν νά γκρεμίσουν τό κτίριο της αντίστασης και της δημοκρατίας. Τό μαύρο μέτωπο, κάτω από τά φτερά του δοσίλογου και φασίστα βασιλιά Γλύξμπουργκ, είναι σήμερα ό πρωτεργάτης αυτής της αντίδρασης.

Διώκουν, φυλακίζουν και δολοφονούν τους αγωνιστές της εθνικής αντίστασης, δηλαδή ό,τι τιμιότερο και δημιουργικό ύπάρχει σ' αυτόν τόν τόπο.

Μά ή ώρα του καθαρισμού της προδοσίας και του δοσιλογισμού δέν είναι μακριά. Ό λαός μας θά κάνει σεβαστή τή θέλησή του. Και τότε, καρφωμένοι στον τοίχο της άτιμίας και καταισχύννης, οι δέδηλοι θά δακτυλοδεικτούνται από τά παιδιά των παιδιών μας, σάν έλεινοί προδότες και καταστροφείς του έθνους μας.

Στίς μυριάδες κατατρεγμένους και συκοφαντημένους αγωνιστές της εθνικής αντίστασης, στα θύματα και τίς χήρες των τουφεκισμένων, στα όρφανά, τους έγκαταλεμμένους πολεμοπαθείς, τό ΚΚΕ, μαζί μέ τό χαιρετισμό τιμής πού τους στέλνει, τους ύπόσχεται νά κάνει τό πάλι για την έλευθέρωση και άποκατάστασή τους.

Αυτοί πού ύπόγραφαν τή συνθηκολόγηση, αυτοί πού άνοιγαν τίς πόρτες στους δουλγαροφασίστες στα όχυρά της Μακεδονίας, αυτοί πού έγκαταλείπουν μέ τή συνωμοσία της σωπής ένα κομμάτι του έθνους – την Κύπρο, οι «μεγαλοϊδεάτες» του 1897, του Ρούπελ και του 1922, δέν έχουν κανένα δικαίωμα νά μιλάνε για εθνικά δίκαια. Είναι κοινοί πατριδοκάπηλοι, μισθοφόροι έμπρηστές της βαλκανικής και παγκόσμιας ειρήνης.

Στά χέρια τους ή Έλλάδα του Αλβανικού μετώπου και της εθνικής αντίστασης – τό καμάρι του παγκόσμιου άντιφασιστικού πολέμου των λαών – πάει νά μεταβληθεί – άλά Φράνκο – σέ άρροπορημένο φαλαγγίτη της άνατολικής Με-

σογείου, κλωτσοσκούφι τῶν ἐθνῶν. Προειδοποιούμε ὁμως τοὺς πάντες πὺς ἡ σημερινὴ Ἑλλάδα δὲ μπορεῖ νὰ ξαναγίνει χωροφύλακας ξένων συμφερόντων, ὅπως τὸ 1919, γιὰ νὰ πέσει σὲ νέα καταστροφή.

Ἔτσι ἡ πάλη γιὰ τὴ λαϊκὴ δημοκρατία εἶναι πάλη γιὰ τὴν ἐπιβίωση καὶ ἀκμὴ τοῦ κάθε Ἑλλήνα πατριώτη. Μόνον ἡ λαϊκὴ δημοκρατία θὰ κάνει τὸ λαὸ μας εὐτυχισμένο, τὴν Ἑλλάδα κράτος ἀκμαῖο καὶ ἰσχυρό, σεβαστὸ ἀπὸ φίλους καὶ ἐχθρούς. Μόνον ἡ λαϊκὴ δημοκρατία θ' ἀνοίξει τὸ δρόμο γιὰ τὸ σοσιαλισμό, πού θὰ καταργήσει τελικὰ τὴν ἐκμετάλλευση ἀνθρώπου ἀπὸ ἄνθρωπο.

Ἡ ἄμεση κατάπαυση τῆς σημερινῆς τρομοκρατικῆς ἀσυνδοσίας εἶναι ἡ πρώτη καὶ βασικὴ προϋπόθεση γιὰ νὰ ὁδηγηθεῖ ὁ τόπος σὲ ὁμαλὴ δημοκρατικὴ ἐξέλιξη, πού εἶναι ὁ πόθος ὅλων τῶν τίμιων Ἑλλήνων, δηλαδὴ τῆς παμψηφίας τοῦ ἔθνους.

Θέλουμε τὴν ἡσυχία. Θέλουμε τὴν τάξη. Θέλουμε τὴ δημοκρατικὴ ὁμαλότητα. Γιατί ζητᾶμε νὰ ἐργαστοῦμε. Νὰ ἐπουλώσουμε τίς πληγές μας. Νὰ στηλώσουμε τὴν Ἑλλάδα. Καλοῦμε ὅλους τοὺς τίμιους πατριώτες, ὅλους τοὺς ἐχθρούς τῆς βίας καὶ δικτατορίας, καλοῦμε ὅλους τοὺς ἀληθινούς δημοκράτες κάθε ἀπόχρωσης, εἴτε εἶναι κοντὰ μας, εἴτε θοῖσκονται στίς γραμμές ἄλλων κομμάτων, εἴτε εἶναι ἔξω ἀπὸ τὰ κόμματα, ἀκόμα καὶ τοὺς βασιλόφρονες πού ἀντιτίθενται στίς βίαιες λύσεις. Τοὺς καλοῦμε ὅλους νὰ ἐνώσουμε τίς δυνάμεις μας γιὰ νὰ σταματήσουμε τὸ χάος πού μᾶς ὁδηγεῖ ὁ μοναρχοφασισμός. Τὸ Κομμουνιστικὸ κόμμα θρονιοφρονεῖ γιὰ μιὰν ἀκόμη φορὰ πὺς καμιὰ κομματικὴ φιλοδοξία ἢ ὁρο δὲν θέτει γιὰ τὴ δημοκρατικὴ λύση-ἔξω ἀπὸ τὴν κατάπαυση τῆς τρομοκρατικῆς αὐθαιρεσίας καὶ τοῦ διωγμοῦ τοῦ κινήματος τῆς ἐθνικῆς ἀντίστασης καὶ τὴν ἀμνηστέυση τῶν ἀγωνιστῶν του. Ἡ ὑποστήριξή μας γιὰ μιὰ τέτοια λύση θάναί ἀμέριστη καὶ εἰλικρινής.

Μόνο μὲ τὴν κατάπαυση τῆς φασιστικῆς τρομοκρατίας καὶ τὴ διάλυση τῶν ὁργανωτῶν της, τὴν ἀποφυλάκιση τῶν ἀγωνιστῶν τῆς ἐθνικῆς ἀντίστασης καὶ τὴ σύνταξη γνήσιων ἐκλογικῶν καταλόγων, μπορεῖ νὰ θαδίσει ὁ τόπος σὲ ἐλεύθερες ἐκλογές συντακτικῆς ἐθνοσυνέλευσης· καὶ τὸ ΚΚΕ δηλώνει γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ πὺς θὰ σεβαστεῖ τὴ λαϊκὴ ἐνυμνηγορία, ὅποιο κι ἂν θὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμά της.

Ὅλοι ὅσοι τιμᾶτε τὴν ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία καὶ ἀξιοπρέπεια, ὅλοι ὅσοι ἔχετε ζωντανὸ καὶ ἀκμαῖο τὸ αἶσθημα τῆς ἐθνικῆς τιμῆς καὶ περηφάνειας, ὅλοι οἱ φίλοι τῆς δημοκρατίας, ΕΝΩΘΗΤΕ σὲ μιὰν ἀκατάλυτη λαϊκὴ δημοκρατικὴ ἐνότητα.

Μὴν πλανιῶνται ὅσοι τόσο πρωτάκουστα στραγγαλίζουν τὴ θέληση τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Ὁ λαὸς θ' ἀντιτάξει στὴ μειοψηφία τῶν τρομοκρατῶν τὴ μαζικὴ λαϊκὴ αὐτοάμυνά του.

● Ἀπὸ τὴν Εἰσήγηση τοῦ Ζαχαριάδη στὸ Συνέδριο:

Μιὰ προσεχτικὴ, ἀντικειμενικὴ ἐξέταση, μελέτη καὶ ἀνάλυση τῆς ἐσωτερικῆς μας κατάστασης στοὺς τελευταίους τρεῖς μῆνες, δείχνει ὅτι τὸ κίνημά μας ξεπέρασε τὴν καμπή, τὴν κρίση πού ἡ 12ῃ Ὀλομέλεια τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς μας διαπίστωσε ὅτι περνοῦσε ὑστερὰ ἀπὸ τὴν πολιτικοστρατιωτικὴ σύμπτυξη τοῦ Δεκέμβρη. Διαδήκαμε τὸ πέρασμα. Καὶ αὐτὸ τὸ διάβα χαρακτηρίζεται ἀπὸ μιὰ ὑπερνίκηση τῶν ταλαντεύσεων ὑστερὰ ἀπὸ τὸ Δεκέμβρη, ἀπὸ μιὰ ἀνακατάταξη τῶν ταξικῶν δυνάμεων πρὸς ὄφελος τῆς λαϊκῆς δημοκρατίας.

Πὺς ἐξηγεῖται τὸ φαινόμενο αὐτό; Ἡ ἀνακατάταξη, πού εἴχαμε μέσα καὶ μετὰ ἀπὸ τὸ Δεκέμβρη στίς ταξικὲς δυνάμεις, ἦταν τὸ φυσιολογικὸ συνακόλουθο, γιατί τὸ κέντρο

τοῦ δάρους τοῦ λαϊκοῦ ἀγώνα μετατοπιζόταν ἀπὸ τὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ ὁλοένα καὶ περισσότερο πρὸς τὸ κοινωνικὸ, τὸ λαϊκοδημοκρατικὸ ἐπίκεντρό του. Ἔτσι, ὁρισμένα στρώματα, πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἀπὸ τὰ ἀστικά καὶ μεσοαστικά πού τοὺς εἴχαμε συνοδοιπόρους στὴν Ἑθνικὴ Ἀντίσταση, ξέκοβαν τώρα ἀπὸ μᾶς παρασέρνοντας καὶ ὁρισμένες μάζες ἀπὸ τίς πιὸ καθυστερημένες καὶ πσιωδρομικές. Αὐτὴ ἡ ἀνακατάταξη ἦταν λίγο-πολύ φυσιολογικὴ. Ἐξω ὁμως ἀπ' αὐτὴ, ἡ στρατιωτικὴ ἡττα τοῦ Δεκέμβρη καὶ ἡ πτωματοκαπηλεία μὲ ὅλο τὸ λυσσασμένο ἀφηνιάσμα τῆς ἀντίδρασης πού ἐπακολούθησε, ἔφερε ἕνα ὁρισμένο κλονισμό καὶ μέσα στίς γραμμές τῆς λαϊκῆς δημοκρατίας. Ὁ κλονισμός αὐτός στο μεγαλύτερό του βάθος δρῆκε τὴν ἔκφρασή του καὶ στὴ λιποταξία καὶ πολιτικὴ προδοσία τῆς ΕΛΑΔ σὲ δάρος τοῦ ΕΑΜ. Ὁ κλονισμός αὐτός εἶχε καὶ μιὰ πιὸ ἀντικειμενικὴ δικαιολόγηση, πού ὀφείλεται στὸ γεγονὸς ὅτι μὲ τὴ συμφωνία τῆς Βάρκιζας περνοῦσαμε ἀπὸ τὸν ἐνοπλο ἀγώνα στὴ μαζικὴ πολιτικὴ πάλη καὶ ἀκόμα ὅτι ἡ δυαδικὴ ἐξουσία, πού στὴν οὐσία ἦταν κυριαρχία τοῦ ΕΑΜ – ΕΛΑΣ σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα, σταματοῦσε χάρη στὴν ἐνοπλὴ ἀγγλικὴ παρέμβαση, γινόταν πρὸς ὄφελος τῆς δεξιᾶς, καὶ τὸ κίνημά μας ὄχι μόνο περνοῦσε στὴν ἀντιπολίτευση μὰ καὶ ἔπεφτε κάτω ἀπὸ ἕνα καθεστὼς τῆς πιὸ ἀγρίας δολοφονικῆς τρομοκρατίας.

1) Τὸ μέτωπο τῆς λαϊκῆς δημοκρατίας, πού πολιτικὰ ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τὸ ΕΑΜ καὶ τὰ κόμματα πού συνεργάζονται μ' αὐτό, ἐπηρεάζει καὶ συγκεντρώνει τὴν πλειοψηφία τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ. Δηλ. τοὺς ἐργάτες, ἀγρότες, ὑπαλλήλους κάθε κατηγορίας, ἐπαγγελματίες-διοτέχνες ἀπὸ τὰ μικρομεσαία στρώματά τους κυρίως. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὴ νεοελληνικὴ διανόηση. Αὐτοῦ πρέπει νὰ προσθέσουμε καὶ τὴ λαϊκὴ φτωχολογία στίς πόλεις. Αὐτές οἱ κοινωνικὲς δυνάμεις ἀποτελοῦν τοὺς κινητῆρες τῆς λαϊκῆς δημοκρατίας.

2) Ὁ πολιτικός κόσμος πού ἐκπροσωπεῖ τὸν κόσμο τῆς λαϊκῆς δημοκρατίας, δηλ. ὁ πολιτικός συνασπισμός τῶν κομμάτων τοῦ ΕΑΜ, μὲ δάση τὴν τέτοια κατάταξη τῶν ταξικῶν δυνάμεων, πού δείχνουν ὅτι ἐκπροσωπεῖ τὴν πλειοψηφία τοῦ λαοῦ, ἔχει τὴν ἠθικὴ καὶ πολιτικὴ ὑποχρέωση νὰ ἀξιοποιήσει πολιτικὰ τὴ θέληση τῆς πλειοψηφίας αὐτῆς.

3) Τὴν ἀξιοποίηση αὐτὴ τὸ ΕΑΜ ἐπιδίωκε καὶ τὴν ἐπιδιώκει μὲ τὸν ὁμαλὸ δημοκρατικὸ δρόμο, πού φέρνει σὲ λεύτερες καὶ ἀνεπηρέαστες ἐκλογές, ὅπου ὁ κάθε Ἕλληνας, ἄσχετα ἀπὸ πολιτικὲς πεποιθήσεις καὶ φρονήματα, θὰ μπορεῖ κυριαρχικὰ, δίχως τρομοκρατία, νὰ ψηφίσει. Ὁ πολιτικός συνασπισμός τῶν κομμάτων τοῦ ΕΑΜ κατέβαλε καὶ καταβάλλει κάθε προσπάθεια, ἔκανε καὶ κάνει κάθε δυνατὴ ὑποχώρηση, γιὰ νὰ συνενώσει στὸ δρόμο τῆς ὁμαλῆς δημοκρατικῆς ἐξέλιξης πρὸς λεύτερες ἐκλογές ὅλες τίς πολιτικὲς δυνάμεις τῆς χώρας, πού ἀποκλείουν τίς βίαιες λύσεις καὶ θέλουν τὴν ὁμαλὴ πορεία πρὸς ἐκλογές. Οἱ προσπάθειες αὐτῆς τοῦ ΕΑΜ σκόνταψαν μέχρι σήμερον στὴν ἄρνηση καὶ τὴν κωλύσιεργία ὄχι μόνο τῶν παλαιοδημοκρατικῶν ἀρχηγῶν, μὰ καὶ τῶν περισσότερων σοσιαλιστῶν. Ἀνοιχτὴ ἀντίδραση καὶ ἀντίπραξη σὲ κάθε προσπάθεια γιὰ ἐσωτερικὴ ἐξομάλυνση κάνει ἡ μοναρχοφασιστικὴ δεξιὰ μὲ τὸ μαῦρο μέτωπο, ΣΑΝ καὶ Σία.

4) Ἡ πλουτοκρατικὴ ἀντίδραση βλέπει τὴν ἀπομόνωση τῆς ἀπὸ τὸ λαὸ καὶ προβλέπει καὶ ἐκλογικὴ πανωλεθρία ἂν οἱ ἐκλογές γίνουν λεύτερα. Αὐτὸ τὸ βλέπουν καὶ οἱ Ἀγγλοι. Καὶ ὅλοι μαζί δάλαν μπρὸς τὸ «μεγάλο κόλλο». Πιέζονται ὅλα τὰ κόμματα μέχρι καὶ τὰ σοσιαλιστικά νὰ ἀναγνωρίσουν τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους τοῦ Βούλγαρη. Νὰ συμμετάσχουν στὴν προκαταρκτικὴ μοιρασιά πού γίνεται γιὰ τίς βουλευτικὲς ἑδρες. Νὰ πάρουν μέρος στίς ἐκλογές τοῦ Δεκέμβρη. Ἀπ' ὅπου θὰ βγεῖ καὶ ἡ «νόμιμη» μοναρχοφασιστικὴ κυδέρνηση, μὲ τὴν ἐπίσης «νόμιμη» δημοκρατοσοσια-

λιστική αντιπολίτευση! Στο μεταξύ, συμπληρώνεται ή έγγραφη στους εκλογικούς καταλόγους μέ πενταπλές καί δεκαπλές έγγραφες. Καί ολοκληρώνεται ή μοναρχοφασιστική τρομοκρατία. Τό ΕΑΜ φυσικά έτσι, τυπικά καί ουσιαστικά, αποκλείεται. Βιάζεται ή θέληση της πλειονηφίας του λαού. 'Η 'Ελλάδα εκτροχιάζεται όριστικά από τό δρόμο της όμαλης δημοκρατικής εξέλιξης. Καί μπαίνει σέ καινούρια περίοδο έσωτερικής αναρχίας, αναστατώσεων, διαταραχών. Ξαναγεννιέται από την κολυμβήθρα αυτή ή ελληνικός νεοφασισμός. Καί ή 'Ελλάδα στέκει στο κατώφλι της μεγαλύτερης κρίσης πού γνώρισε στην ιστορία της, γιατί είναι καί ή μεγαλύτερη καί πιά άσυνφιλήγη αντίθεση πού μέχρι σήμερα γνώρισε στην ιστορία της ανάμεσα στο λαό καί τους έκμεταλλευτές του, ντόπιους καί ξένους. 'Η τέτοια εξέλιξη μās επιβάλλει σοβαρές υποχρεώσεις καί θαρρείς ευθύνες, πού πρέπει νά τίς φορτωθούμε. 'Εκλογή έδώ δέν χωράει· γιατί κάθε δισταγμός καί ταλάντευση θά ίσοδυναμούσε μέ προδοσία· καί ή ιστορία μās απαγορεύει τέτοια προδοσία.

● 'Αποσπάσματα από την «'Απόφαση» της 2ης 'Ολομέλειας της ΚΕ (15.2.46)

8.— Τό Κόμμα μας από τό 7ο Συνέδριο καί δώ παρουσιάζει: μιά σημαντική άνοδο καί καλύτερηση σ' όλους τους τομείς, στην έσωκομματική του άνοικοδόμηση, στον ιδεολογικό του εξοπλισμό, στην πολιτική καί μαζική του επίδοση. Μέ τή δουλειά του γιά νά εφαρμόσει τίς αποφάσεις του 7ου Συνεδρίου του ΚΚΕ έχει νά δείξει μιά σοβαρή ποιοτική βελτίωση ξεκαθαρίζοντας συστηματικά καί όλα τά σκάρα, άνίκανα στοιχεία, πού ή δουλειά καί ή διαγωγή τους δέν συμβιδιάζεται μέ την ιδιότητα του κομμουνιστή, μέλους του ΚΚΕ. Αυτό θά πρέπει νά συνεχισθεί καί παραπέρα πιά έρευνητικά καί επίμονα. 'Η δημοκρατική ζωή, πρωτοβουλία καί δραστηριοποίηση στη δάση έκανε τά πρώτα βήματα. Τό ίδιο καί ή θετική καί καρποφόρα κριτική απ' τά κάτω πρós τά πάνω, πού θά πρέπει νά ενισχυθεί ακόμα πιά πολύ καί θά ενισχυθεί πραγματικά όταν παραμερίζονται καί χτυπιένται οί εκδηλώσεις από παραγοντισμό, αυταρχισμό, τά συμπτώματα γιά πίεση καί φέμωμα της δάσης. Σφυρηλατήθηκε καί άτσάλώθηκε πιά πολύ ή πειθαρχία καί ή ένότητα στο Κόμμα, ή προσήλωση του Κόμματος στα καθήκοντά του, ή συνεργασία καί ένιαία κοινή δημιουργική προσπάθεια καί δουλειά ανάμεσα στην καθοδήγηση, τά στελέχη καί την κομματική δάση, ή σύνδεση καί οί δεσμοί όργάνωσης καί πάλης ανάμεσα στο Κόμμα καί τίς λαϊκές μάζες. 'Εχουμε τά πρώτα στοιχεία πού δείχνουν ότι ή διαμόρφωση καί ή καθορισμός της κομματικής γραμμής καί πολιτικής δέν άποτελεί μονοπώλιο καί προνόμιο μόνο της κομματικής καθοδήγησης, ότι δέ γίνεται άφηρημένα μονάχα απ' τά πάνω, ότι

γιά τή δουλειά αυτή αρχίζει νά ζωηρεύει τό ενδιαφέρον καί ή συμμετοχή τόσο των στελεχών όσο καί της κομματικής δάσης. Τό πράγμα αυτό βοηθά σημαντικά — καί θά βοηθήσει ακόμα πιά πολύ όσο θ' αναπτύσσεται — στο νά γίνεται ή κομματική γραμμή καί πολιτική πιά ζωντανή, πιά κατανοητή στη δάση καί στις μάζες, πιά καρποφόρα καί άποτελεσματική. 'Ομως ή δουλειά πρós την κατεύθυνση αυτή βρίσκει ακόμα μόνο στην αρχή της καί ή 'Ολομέλεια τονίζει ότι στον τομέα της έσωκομματικής άνοικοδόμησης καί της όργανωτικής δουλειάς όλη ή προσοχή του Κόμματος πρέπει νά συγκεντρωθεί στην ολοκληρωτική εφαρμογή καί πραγματοποίηση της άπόφασης του Π.Γ. της Κ.Ε. γιά τά όργανωτικά προβλήματα (16 Δεκέμβρη 1945), μέ σκοπό νά υπερνικηθεί άποτελεσματικά ή άπόσπαση των κομματικών καθοδηγήσεων απ' τή δάση καί νά εξαλειφθούν οί γραφειοκρατικές μέθοδες καθοδήγησης μέσα στο Κόμμα. Οί δυό αυτοί παράγοντες — δηλαδή ή άπόσπαση των καθοδηγήσεων απ' τή δάση καί ή γραφειοκρατία στην κομματική καθοδήγηση — εξακολουθούν ν' άποτελούν τό βασικό εμπόδιο γιά την έγκαιση, νόμιμη καί θετική κάθε φορά άνταπόκριση της κομματικής δάσης καί όλόκληρου του ΚΚΕ στις απαιτήσεις της πολιτικής μας γραμμής καί στις άνάγκες του κινήματος. Περισσότερο από κάθε άλλη φορά επιτακτική άνάγκη της στιγμής είναι νά στέκει τό κάθε μέλος του ΚΚΕ ζωντανός, πρωτοπόρος, καθοδηγητικός μέ κύρος καί πρωτοβουλία αγωνιστής, παντού όπου δουλεύει, βρίσκει, κάθεται, έτσι όπως απαιτεί ή πολιτική γραμμή του ΚΚΕ καί τό συμφέρον του λαού καί της 'Ελλάδας. 'Αποκλειστικός προορισμός γιά την όργανωτική όπως καί τή μορφωτική διαπαιδαγωγική δουλειά μας είναι νά προσφέρει στο μέλος μας όλες τίς δυνατότητες καί τά κομματικά έφόδια πού θά του επιτρέπουν νά ανταποκρίνεται επάξια στην άποστολή του αυτή καί νά παραμερίζει όλα τά εμπόδια πού τό δυσκολεύουν είτε τό παρεμποδίζουν στο έργο αυτό.

9.— Μπροστά στη χειροτέρευση πού παρουσιάζει ή έσωτερική κατάσταση στην 'Ελλάδα, απ' άφορμή την άνάμιξη των άγνων υπέρ των αντιδημοκρατικών δυνάμεων καί τή δραστηριοποίηση του μοναρχοφασισμού, πού πάει μέ όλα τά μέσα νά επιβάλει τό φασιστικό, έξοντωτικό καθεστώς του, ή 'Ολομέλεια υπογραμμίζει τή ζωτική άνάγκη νά πάρει τό Κ.Κ.Ε. καί κάθε όργάνωσή του ξεχωριστά, απ' την κορφή ως τή δάση, όλα τά άναγκαία καί άπαραίτητα όργανωτικά-τεχνικά μέτρα γιά νάναι τό Κόμμα μας έτοιμο ν' άντιμετωπίσει καί ν' ανταποκριθεί σέ κάθε καί τίς πιά δύσκολες καί αντίξοες περιστάσεις. 'Η 'Ολομέλεια διαπιστώνει μιά επικίνδυνη ύποτίμηση, άμέλεια καί καθυστέρηση στον τομέα αυτόν απ' όλες τίς κομματικές καθοδηγήσεις, σέ όλους τους κρίκους της κομματικής διάρθρωσης, καί τονίζει την άμεση καί επιτακτική γιά τό Κόμμα καί τό κίνημα άνάγκη νά ξεπεραστεί στο πιά σύντομο διάστημα ή επικίνδυνη αυτή ύποτίμηση, άμέλεια καί καθυστέρηση. Τό Κ.Κ.Ε. πρέπει νάναι σέ θέση πανέτοιμο καί πάνοπλο νά ύπο-

Στρίγγος

Ιωαννίδης

Ζεύγ

Π. ψαλίδης

δεχτεί τις προσπάθειες που καταβάλλουν ξένοι και ντόπιοι έχθροι και αντίπαλοι για να διατηρήσουν τη σημερινή καταστροφική για την Ελλάδα κατάσταση και να ολοκληρώσουν το φασιστικό έργο τους. Ιδιαίτερα πρέπει να συγκεντρώσει το Κόμμα την προσοχή του στον τομέα της κομματικής επαγρύπνησης.

● 'Η «'Ανακοίνωση» της 3ης 'Ολομέλειας (Σεπτέμβριος 1947)

Μέσα στο Σεπτέμβριο συνήλθε η 3η 'Ολομέλεια της Κεντρικής 'Επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος της Ελλάδας. Η 'Ολομέλεια συζήτησε, ύστερα από εισήγηση του σ. Νίκου Ζαχαριάδη, πάνω στη σημερινή πολιτική κατάσταση και την πορεία του εθνικοαπελευθερωτικού δημοκρατικού αγώνα του λαού της Ελλάδας. Η 'Ολομέλεια υπογράμμισε την αποφασιστική προσήλωση του ΚΚΕ στη λαϊκοδημοκρατική πολιτική του ΕΑΜ και της Κεντρικής 'Επιτροπής του.

Η 'Ολομέλεια διαπίστωσε και διακήρυξε:

1ον. Ότι η πολιτική του ΕΑΜ για τη συμφιλίωση και τη λαϊκή ενότητα αποτελεί το μοναδικό δρόμο σωτηρίας για την Ελλάδα.

2ον. Ότι πρωταρχικό και βασικό εμπόδιο για να πραγματοποιηθεί η πολιτική αυτή του ΕΑΜ είναι η ιμπεριαλιστική αμερικανική και αγγλική κατοχή και επέμβαση στην Ελλάδα, που κατάργησε την ελληνική εθνική ανεξαρτησία και κάθε έννοια δημοκρατίας στη χώρα.

Η 'Ολομέλεια ιδιαίτερα τονίζει ότι κάτω από την αμερικανική κατοχή γίνεται χειροπιαστός και άμεσος ο κίνδυνος για τον άκρωτηριασμό της χώρας με τις διαπραγματεύσεις που διεξάγονται για την είσοδο τουρκικού στρατού στη Δυτική Θράκη, που θα γίνει με το πρόσχημα της πάλης εναντίον του Δημοκρατικού Στρατού της Ελλάδας, μά που θα χει για αποτέλεσμα να προσαρτηθούν οι προαιώνιοι έχθροι του έθνους τύραννοι Τούρκοι τη Δυτική Θράκη στην αντιδραστική επικράτειά τους.

3ον. Ότι η καινούρια κυβέρνηση του Σοφούλη αποτελεί συνέχιση και επέκταση στη μεταδεκεμβριανή πολιτική καταστροφής της Πατρίδας μας. 'Αποστολή του Σοφούλη είναι δίπλα με τη δυναμική πολιτική και τη δολοφονική τρομοκρατία να χρησιμοποιήσει πιο έντονα το όπλο της δημοκρατίας και της απάτης. Για μία ακόμη φορά ο Σοφούλης και το κόμμα του πρόδωσαν τη δημοκρατία, το λαό, την Ελλάδα.

4ον. Ότι η ξενική κατοχή και η μοναρχοφασιστική κτηνωδία και με την κυβέρνηση του Σοφούλη δεν αφήνουν στο λαό άλλη έκλογη από την ανειρήνευτη και αποφασιστική πάλη για την ανεξαρτησία, τη λευτεριά, τη δημοκρατία.

5ον. Ότι ο ένοπλος αγώνας του Δημοκρατικού Στρατού της Ελλάδας αποτελεί τη μοναδική επιβεβλημένη απάντηση που ο λαός και η Ελλάδα έχουν να δώσουν στους ξένους κατακτητές και τους ντόπιους ύποτακτους των. Έξω από τον αγώνα αυτόν δεν υπάρχει ζωή και τιμή για την Ελλάδα και το λαό. Γι' αυτό και πρωταρχική υποχρέωση για τον κάθε Έλληνα πατριώτη είναι να δώσει όλες του τις δυνάμεις για να πετύχει το έργο του Δ.Σ.Ε., με την ατράνταχτη πεποίθηση ότι όσο πιο γερός και αποφασιστικός και νικηφόρος είναι ο λαός και ο Δ.Σ.Ε. στον αγώνα τους ενάντια στους δέβηλους κατακτητές και τους ντόπιους δούλους των, τόσο περισσότερο θα τους υποχρεώσουν να δεχτούν τη δημοκρατική λύση για το ελληνικό ζήτημα που προτείνει το ΕΑΜ και υποστηρίζει όλη η δημοκρατική ανθρωπότητα.

Η 3η 'Ολομέλεια καταδίκασε αποφασιστικά όλους τους δισταγμούς και τις ταλαντεύσεις που εκδηλώθηκαν από μεμονωμένους κομμουνιστές στη συνεχή και μέχρι τέλους διεξαγωγή του λαϊκού και απελευθερωτικού αγώνα, δισταγμούς και ταλαντεύσεις που δεν συμβιβάζονται με την ιδιο-

τητα μέλους του Κ.Κ.Ε. Η 'Ολομέλεια διαπίστωσε ότι η δουλειά των κομμουνιστών στις πόλεις, το ξεσηκωμά του λαϊκού αγώνα σ' αυτές καθυστερούν, και ότι επιτακτικό καθήκον για τους κομμουνιστές στις πόλεις, που δεν επιδέχεται καμιά αναβολή, είναι να κινητοποιήσουν όλες τις δυνάμεις τους για να ξεπεράσουν μαζί με όλους τους δημοκράτες και μαζί με το λαό την καθυστέρηση αυτή.

6ον. Η 'Ολομέλεια κάλεσε όλα τα μέλη του Κ.Κ.Ε. να συνεχίσουν μ' όλες τους τις δυνάμεις την πρωτοπόρα, με αυταπάρνηση και αυτοθυσία, αποφασιστική συμβολή τους στον αγώνα, μέχρι τη νίκη της Δημοκρατίας, μέχρι την τελική κατοχύρωση της ανεξαρτησίας της Ελλάδας. Η 'Ολομέλεια αποκρούει κατηγορηματικά τις αμερικανοαγγλικές συκοφαντίες εναντίον του Κ.Κ.Ε. και διακήρυξε για μία ακόμα φορά ότι μοναδική και αποκλειστική επιδίωξη του Κ.Κ.Ε. είναι η ανεξαρτησία, η άκεραιότητα, η δημοκρατία της Ελλάδας.

7ον. Η 3η 'Ολομέλεια ενέκρινε ομόφωνα την πολιτική δουλειά του Πολιτικού Γραφείου της Κεντρικής 'Επιτροπής του Κ.Κ.Ε. από τη 2η 'Ολομέλεια της Κ.Ε. καθώς και τη γραμμή της αντιπροσωπείας του Κ.Κ.Ε. στο Συνέδριο του Κ.Κ. Γαλλίας στο Στρασβούργο. Κατά τη διάρκεια των εργασιών της 'Ολομέλειας έγινε ειδική στρατιωτική σύσκεψη που ασχολήθηκε με τη στρατιωτική κατάσταση και τα στρατιωτικά προβλήματα του αγώνα. Η σύσκεψη διαπίστωσε το πραγματοποιήσιμο από στρατιωτική άποψη των πολιτικών επιδιώξεων του δημοκρατικού κινήματος σήμερα. Τα συμπεράσματα της σύσκεψης υποβλήθηκαν στην 'Ολομέλεια.

Η 3η 'Ολομέλεια απότισε φόρο τιμής στη μνήμη των άξεχαστων ηγετών και καθοδηγητικών στελεχών του Κ.Κ. Ελλάδας Γιώργη Σιάντону, Γιάννη Ζέβγου, Νίκου Ζαγουρτζή, 'Αριστοτέλη Μπούρα, Παντελή Γουσίδη, Π. 'Αρελάκη και όλων των άλλων αγωνιστών που έπεσαν στον αγώνα για την ανεξαρτησία και τη δημοκρατία της Ελλάδας.

Η 'Ολομέλεια έστειλε τους δημοκρατικούς και απελευθερωτικούς χαιρετισμούς της στους αγωνιστές του Δ.Σ.Ε. και στους εργάτες, αγρότες, υπαλλήλους, διανοούμενους, επαγγελματίες, bioτέχνες, αξιωματικούς, κληρικούς, γυναίκες και παιδιά, σ' όλους τους Έλληνες αγωνιστές, θύματα της ξενικής κατοχής και της μοναρχοφασιστικής τρομοκρατίας στις φυλακές και εξορίες, στα κρατήρια και στρατόπεδα συγκέντρωσης, καθώς και στους διωγμένους απ' τα χωριά και τα σπίτια τους Έλληνες.

Η 3η 'Ολομέλεια αποδέχτηκε ομόφωνα απόφαση για την κατάσταση στην Ελλάδα και τα άμεσα καθήκοντα του Κ.Κ. Ελλάδας. Η απόφαση θα γνωστοποιηθεί έσωκομματικά.

Η 'Ολομέλεια απόσπασε κλιμάκιο του Πολιτικού Γραφείου από πέντε μέλη, με τριμελή γραμματεία, για το συντονισμό της κομματικής δουλειάς σ' ολόκληρη τη χώρα.

● 'Αποσπάσματα από την «Πλατφόρμα» του Μάρκου Βαφειάδη που κατατέθηκε στη συνεδρίαση του Π.Γ. της 15.11.1948

1. Η 2η 'Ολομέλεια και οι εκλογές

Η λαθεμένη τοποθέτηση των λαθών της ηγεσίας του Κόμματος μας στη γερανοφασιστική κατοχή και το Δεκέμβρη, ότι δηλαδή πάθαμε στρατιωτική ήττα όχι και πολιτική, οδήγησε το Κόμμα μας σε περιττούς παλληκαρισμούς και σε μία άσκοπη κατανάλωση της μεγάλης επιρροής του Κόμματος που είχε κερδίσει στην κατοχή. Η 2η 'Ολομέλεια του Κόμματός μας συνήλθε πρό των εκλογών. Σ' αυτή σχεδόν δε συζητήθηκε το ζήτημα των εκλογών. Έμεινε ανοιχτό αν θα πάρουμε μέρος ή όχι. Αντίθετα, στη στρατιωτική σύσκεψη που 'γινε στο τέλος της 'Ολομέλειας φάνηκε ότι η καθοδήγηση του Κόμματος

προσανατολίζεται μάλλον για ένοπλη εξέγερση, για άνατροπή της αντίδρασης. Σάν συνέπεια είχε να οδηγηθεί τό Κόμμα στήν επίσης λαθεμένη θέση άρνησης, στήν απόφαση άποχής άπ' τίς εκλογές τής 31 τού Μάρτη.

Μπορούμε νά πούμε ότι αυτή ήταν καί ή επίδιωξη τών 'Αγ-γλοαμερικάνων καί τής αντίδρασης, μέ κεντρική επίδιωξη νά χτυπήσουν άποφασιστικά τό επαναστατικό κίνημα, πέτυχαν μέ τήν απόφασή μας τής άποχής νά δημιουργήσουν τό κατάλληλο κλίμα για τούς σκοπούς τους. Πέτυχαν νά μās άπομονώσουν, άφαιρώντας άπό μās κάθε δυνατότητα νόμιμης δράσης, πού δίνονταν άπ τό γεγονός ότι ή αντίδραση ήταν ύποχρεωμένη νά κρατάει τά δημοκρατικά προσήματα, παρά τήν επίδιωξή της νά θέσει εκτός μάχης τίς δυνάμεις τού Κόμματός μας μέ φασιστική βία. 'Η συμμετοχή μας στίς εκλογές δέ θά μās έμπόδιζε νά δράσουμε καί ένοπλι σάν άπάντηση στίς δολοφονίες καί τούς τραμπουκισμούς τής αντίδρασης μετεκλογικά. 'Η από-φαση τής άποχής πάρθηκε άπ τό ΠΓ καί μπήκε σάν τέτοια στό Κόμμα. Μά αντίθετα, πήραμε μέρος στό δημοψήφισμα πού έγινε ύστερα άπό 6 μήνες, πού ή κατάσταση στή χώρα ήταν ασύγκριτα χειρότερη, γιατί ή έξουσία τής αντίδρασης είχε νο-μιμοποιηθεί καί οί πιθανότητες έπιτυχίας ήταν πολύ λιγότερες. Λογική συνέπεια τής άποχής άπ' τίς εκλογές, πού απέδλεπε στό ν' αφήσει άνοιχτό τό πρόβλημα τής έξουσίας, έπρεπε νά είναι καί άποχή άπ' τό δημοψήφισμα, πού ήταν καθεστωτικό ζήτημα. 'Η νίκη τής αντίδρασης στίς εκλογές δυνάμωσε σέ αφάνταστο βαθμό τήν έπίθεση τής αντίδρασης ενάντια στό λαϊκοδημοκρα-τικό κίνημα, έδωσε τή δυνατότητα ακόμα πιο άμεσης επέμβα-σης τών 'Αγγλων καί 'Αμερικάνων.

'Η μετεκλογική κατάσταση δημιούργησε ένα είδος κάλμας τού λαϊκού κινήματος. Χαρακτηριστικό είναι ότι σχεδόν καμιά άπ' τίς άπεργίες πού οργανώθηκαν στό διάστημα αυτό δέν πέ-τυχε. Οί οργανώσεις μας άρχισαν νά χάνουν τό σφρίγος καί τή δραστηριότητά τους.

2. 'Η περίοδος τού ένοπλου άγώνα

Τό Κόμμα δέν ξεκίνησε μέ πίστη καί απόφαση νά επικρατή-σει τό ένοπλο λαϊκό κίνημα. Θέλησε νά τό χρησιμοποιήσει σά μέσον εκδίασμού για τήν αντιμετώπιση τής κατάστασης πού προέκυψε άπ' τή Βάρκιζα καί μετεκλογικά. 'Αντί νά έπιστρα-τεύσει όλες του τίς δυνάμεις καί νά τραθήξει άποφασιστικά πρós ένοπλο άγώνα (πολλές θά ήταν οί πιθανότητες νά ξεση-κωθεί καί ένα πλατύ κίνημα μέσα στίς πόλεις μέ άποφασιστικά χτυπήματα) μετά τίς εκλογές, καθιέρωσε μία μεσοδέξικη πολι-τική. 'Υπερεχτίμησε τίς νόμιμες δυνατότητες πού άπόμειναν, δημιούργησε αυταπάτες μέσα στό Κόμμα καί τό λαό για ειρη-νική λύση τού ελληνικού προβλήματος. Καμιά άπ' τίς οργανώ-σεις τού Κόμματος δέν είχε ξεκαθαρισμένη θέση για τό πού τραδάμε. 'Αναφέρομαι σέ μερικά χαρακτηριστικά γεγονότα. 'Όλο τό χρόνο τού 1946 καί τίς άρχές τού 1947 είχαμε πολύ γερές βάσεις μέσα στό μοναρχοφασιστικό στρατό. Πολλές μο-νάδες στήν πλειοψηφία τους αποτελούναν άπό έπονίτες, εργά-τες μέλη τού Κόμματος, άγρότες τού ΑΚΕ κλπ. Δέν είχε προ-λάβει ακόμα ή αντίδραση νά δημιουργήσει τόν αναγκαίο μηχανισμό για νά ξεκαθαρίσει τό στρατό πού είχε διαστικά δη-μιουργήσει. Τό Κόμμα έδωσε τή θέση νά μή θέσουμε ζήτημα νά περάσουν οργανωμένα στρατιωτικά τμήματα στό αντίρτικο άλλα μεμονωμένοι καί μέ έντολή.

Μέχρι τόν 'Οχτώβρη 1946 καί σέ συνέχεια, ελάχιστα κομμα-τικά στελέχη στάλθηκαν στό αντίρτικο καί 150-200 μαχητές άπ' τίς πόλεις, τή στιγμή πού κατά χιλιάδες συλλαμβάνονταν τά στελέχη καί τά μέλη τού Κόμματος για τό εκτελεστικό από-σπασμα, τίς φυλακές καί τίς έξορίες. 'Όταν στά τέλη τού Σε-πτέμβρη βγήκα στό βουνό, έθεσα τό ζήτημα αυτό στίς οργανώ-σεις τής Μακεδονίας καί τής Θεσσαλίας, όπως καί στίς καθο-δηγήσεις. 'Η άπάντηση πού έδωσε ή Μακεδονία στό σύντροφο πού έστειλα τό Νοέμβρη τού 1946, ήταν ότι δέν πρέπει νά ξε-χνούμε ότι παλαίβουμε για συμφιλίωση καί οί αξιώσεις μας νά είναι περιορισμένες, ότι πρωτεύει ή ανάπτυξη τού μαζικού κι-

νήματος κλ. Σωστά ότι ούτε στιγμή δέν έπρεπε τό Κόμμα νά σταματήσει τήν όργάνωση τού μαζικού κινήματος στίς πόλεις. 'Εδώ όμως έμπαινε ζήτημα κατ' άρχήν για πόλεις μικρές, κοντά στό βουνό καί μέ άγροτική σύνθεση, άλλα μέ συνειδητοποιη-μένο επαναστατικό κίνημα. Πόλεις πού ήταν ανταρτομένες τού ΕΛΑΣ καί είχαν χιλιάδες μαχητές τού ΕΛΑΣ. Οί καθοδηγήσεις τών οργανώσεων σ' αυτές τίς πόλεις δέν πήραν καμιά έντολή νά θγάλουν έξω μαχητές καί ήταν έπόμενο, λόγω τής ιδιόμορ-φης θέσης τους, νά χτυπηθούν άπ' τήν αντίδραση. 'Αλλά καί άπ' τίς μεγάλες πόλεις δέν έγινε σχεδόν καμιά προσπάθεια μέ-χρι τόν 'Ιούννη τού 1947 νά θγούν στελέχη καί μαχητές στό βουνό. 'Όταν αυτά τά ζητήματα τά έθεσα ύπόψη τού 'Ιωαννίδη τό Νοέμβρη τού 1946 μέ γράμμα μου, ή άπάντηση ήταν, νά θγούν στελέχη κλπ., στό βουνό είναι δουλειά τής 'Αθήνας, καί ότι δέν είναι σωστό νά εκτεθούν στίς ταλαιπωρίες τού χειμώνα καί άλλα στελέχη. Φανερό είναι ότι τό Κόμμα δέν είχε ξεκαθα-ρισμένη θέση για τό πού τραδάμε. 'Η περίοδος άπ' τίς εκλογές τού 1946 μέχρι τού Μάρτη τού 1947, ήταν ή περίοδος πού δί-νονταν οί μεγαλύτερες δυνατότητες για μία άποφασιστική έπι-κράτησή μας σέ όρισμένες βασικές περιοχές. Δέν μπορούσαν οί περισσότεροι άπ' τά χιλιάδες στελέχη καί μέλη τού Κόμματος νά περάσουν στίς λαϊκές δημοκρατίες, πού ήταν τόσο εύκολο, άπ' τή Μακεδονία καί τή Θεσσαλία. Αυτή ή δουλειά δέν έγινε εγκαίρα ούτε για μέλη τής Κεντρικής 'Επιτροπής, πού ήταν απαραίτητοι στό βουνό. Γεγονός είναι ότι χάσαμε τή μοναδική σχεδόν εύκαιρία πού μās δίνονταν αυτή τήν περίοδο, γιατί ό μοναρχοφασισμός ήταν άπροετοίμαστος καί μέ άποφασιστική προώθηση τού ένοπλου άγώνα θά ήταν δυνατό νά δημιουργή-σουμε σοβαρές προϋποθέσεις για άποφασιστικό χτύπημα καί άνατροπή τού μοναρχοφασισμού σέ όρισμένες περιοχές.

8. Δυό δρόμοι ύπάρχουν για ν' ακολουθήσουμε

Α) 'Η δημοκρατική συνεννόηση πού ζητάει τό Κόμμα μας για ειρηνική λύση τού ελληνικού προβλήματος, άλλα τέτοια πι-θανότητα δέν ύπάρχει αυτή τή στιγμή. Β) Συνέχιση τού έν-οπλου άγώνα μέ έντονη παρτιζάνικη δράση σ' όλόκληρη τή χώρα. 'Ο ΔΣΕ μέ τή δράση του μπορεί σέ ύπολογισμό βαθμό νά φέρει έμπόδια στίς επιδιώξεις τών 'Αμερικάνων στήν 'Ελ-λάδα, έμποδιζοντάς τους νά άνοικοδομήσουν τή χώρα για πο-λεμικό προγεφύρωμα ενάντια στή Σοβ. Ένωση καί τίς Λαϊκές Δημοκρατίες. Καί εφόσον άλλος δρόμος για μās δέν ύπάρχει, ό δρόμος τής συνέχισης τού ένοπλου άγώνα είναι ό μοναδικός. 'Ετσι μέ μία έντατική παρτιζάνικη δράση, πού θά προκαλέσει στούς 'Αμερικάνους καί τό μοναρχοφασισμό μία συνεχή αί-μορραγία στρατιωτική-οίκονομική, θά δημιουργήσει όλο καί περισσότερη πολιτική αστάθεια καί λόγω τής άθλιας οίκονομι-κής κατάστασης τών ελλήνων εργαζομένων θά μās είναι δυ-νατή ή δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για δυνάμωμα τού κινήματος καί μέσα στίς πόλεις, μέ άποτέλεσμα νά ένισχυθεί ό ΔΣΕ για πιο δυνατά καί συνδυασμένα χτυπήματα.

'Η διατήρηση τών σχηματισμών τού ταχτικού στρατού πού δημιουργήσαμε μέ σκοπό νά ανατρέψουμε τό μοναρχοφασισμό, όπως καθόρισαν οί άποφάσεις μας, θά μās κρατήσουν, θέλουμε είτε όχι, στό πνεύμα τής άμυνας καί κόλλημα σέ όρισμένες έχθρικές θέσεις πού θά έμποδίσουν τήν έντονη παρτιζάνικη δράση μέ όλες τίς συνέπειες. 'Από τήν άποψη αυτή ήταν δια-στική ή όνομασία τών άρχηγείων σέ μεραρχίες. Διατηρώντας ελάχιστα τμήματα μέ βαρύ έξοπλισμό (μέχρι πυροβολικό πού διαθέτουμε) όλα τά ύπόλοιπα τμήματά μας πρέπει νά άπαλλα-χτούν άπό περιττά βάρη πού έχουν, νά είναι εύκίνητα μέ ελα-φρό όπλισμό καί νά δίνουν μάχες μέ τόν έχθρό εκεί πού προσ-φέρεται σέ μās καί όχι εκεί πού θέλει ό έχθρός. Καί δεύτερο νά οργανωθούν περισσότερα τμήματα σαμποτέρ καί ελεύθερων σκοπευτών.

ΜΑΡΚΟΣ ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ
15 τού Νοέμβρη 1948

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ: 'Η Γ' Συνδιάσκεψη

ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ: 2. TANZANIA

ΣΤΗ σειρά «Αφρικανική Πολιτική Σκέψη» πού αρχίσαμε στο τεύχος 96 δημοσιεύουμε σήμερα:

- Ένα κείμενο των Γιώργου Τσαλακού – Μαρίας Τσάτσου για τόν Νυερέρε καί τήν Τανζανία.

- Χρονολογικό πίνακα των κυριότερων πολιτικών γεγονότων πού ὁδήγησαν στήν ἔνωση Τανγκανίκας καί Ζανζιβάρας καί στό σχηματισμό τῆς Τανζανίας.

- Ἀποσπάσματα ἀπό κείμενα τοῦ Τζούλιους Νυερέρε

Ο ΝΥΕΡΕΡΕ ΚΑΙ Η TANZANIA

«... Δέν μᾶς χρειάζεται ὁ Ἄνταμ Σμίθ ἢ ὁ Κάρολ Μάρξ γιά νά μάθουμε πώς οὔτε ἡ γῆ οὔτε τό ἀέτρι παράγουν μόνα τους πλούτο...»

ΤΖΟΥΛΙΟΥΣ ΝΥΕΡΕΡΕ

Ὁ Τζούλιους Νυερέρε γεννήθηκε τῷ 1921 στή θόρεια Τανγκανίκα καί ἦταν γιός τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς μικρῆς φυλῆς Ζανάνκι. Σέ ἡλικία 12 χρόνων ἀρχισε νά μαθαίνει γράμματα σ' ἕνα Καθολικό σχολεῖο, μέ ἀποτέλεσμα νά παραμένει ἀπό τότε πιστός χριστιανός. Γίνεται δάσκαλος καί τό 1949 φεύγει στή Μεγ. Βρετανία γιά νά συνεχίσει τίς σπουδές του στό Πανεπιστήμιο τοῦ Ἐδιμβούργου. Παίρνει τόν τίτλο MA (Master of Arts) καί ἀσχολεῖται εἰδικότερα μέ τήν πολιτική.

Ἐπιστρέφοντας στήν Τανγκανίκα ἐργάζεται σά δάσκαλος καί δραστηριοποιεῖται μέσ' στούς κόλπους τοῦ Ἀφρικανικοῦ Συνδέσμου Τανγκανίκας (TAA — Tanganyika African Association), τοῦ ὁποῖου γρήγορα γίνεται πρόεδρος. Ὁ ΤΑΑ ἰδρύθηκε τό 1929 ἀπό μιά μικρή ομάδα σπουδασμένων ἀφρικανῶν μέ κύριο στόχο τό συντονισμό τῶν διαφόρων ὁργανώσεων πού ἀπαιτοῦσαν μιά «ἀφρικανική φωνή στήν κυβέρνηση». Ὁ ἀφρικανικός ἐθνικισμός μεγαλώνει μετά τό 1945 ἰδιαίτερα στίς ἀγροτικές περιοχές, ὅπου ἐκδηλώνονται πολλές ἐξεγέρσεις ἐναντίον τῶν προσπαθειῶν τῆς ἀποικιακῆς κυβέρνησης νά διώξει τούς ἀφρικανούς ἀγρότες ἀπό τή γῆ τους. Παράλληλα ὁ ΤΑΑ μαζικοποιεῖται καί τό 1954 ἀντιπρόσωποι ἀπ' ὅλη τή χώρα πραγματοποιοῦν μιά συνδιάσκεψη, ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας εἶναι ἡ μετατροπή

τοῦ ΤΑΑ σ' ἕνα καθαρά πολιτικό ὁργανισμό κάτω ἀπό τόν τίτλο ΤΑΝΥ (Ἀφρικανική Ἐθνική Ἐνωση Τανγκανίκας). Τό σύνθημα τοῦ καινούριου κόμματος εἶναι «UHURU NA UMOJA» δηλαδή «Ἐλευθερία καί Ἐνότητα». Στόν ΟΗΕ ὁ Νυερέρε ἐξηγεῖ αὐτή τήν πολιτική:

«Ὁ κύριος σκοπός μας εἶναι νά προετοιμάσουμε τό λαό τῆς Τανγκανίκας γιά τήν αὐτοκυβέρνηση καί ἀνεξαρτησία του... Ἐπιμένουμε ν' ἀγωνιζόμαστε πρὸς τήν αὐτοκυβέρνηση μέσα ἀπό τό δρόμο τῆς συνταγματικῆς κατοχύρωσης».

Πολύ γρήγορα τό ΤΑΝΥ κερδίζει τήν ὑποστήριξη ὅλου τοῦ λαοῦ. Αὐτό ὀφειλόταν σέ κάποιο βαθμό καί στήν καλή του ὁργάνωση ἀλλά ἡ Τανγκανίκα εἶχε μερικές ἰδιομορφίες σέ σχέση μέ τά ἄλλα ἀφρικανικά κράτη πού εὐνοοῦσαν τή γρήγορη ἀνάπτυξη τῆς. Πρῶτ' ἀπ' ὅλα, παρόλο πού ὑπῆρχαν 120 φυλές καί γλωσσικά ἰδιώματα, οἱ περισσότερες ἦταν τόσο μικρές ὥστε ἦταν ἀνίκανες ν' ἀπειλήσουν τήν ἐθνική ἐνότητα καί νά μονοπωλήσουν τίς πολιτικές κυριαρχία. Δεύτερο: Ἡ Τανγκανίκα εἶχε κατά κάποιο τρόπο μιά «ἐθνική γλώσσα», τή Swahili, πού ἂν δέν μιλοῦσαν σ' ὅλη τήν ἐπικράτεια, ἦταν πολύ καλά ἀντιληπτή, εἶσι πού οἱ ἀξιωματοῦχοι τοῦ ΤΑΝΥ μπορούσαν νά γυρίζουν ἀπό χωριό σέ χωριό καί νά συζητᾶνε τά τοπικά προβλήματα. Τρίτο: Ἀντίθετα μέ τή γειτονική Κένυα, στήν Τανγκανίκα ὑπῆρχαν λίγοι ἀποικιοκρίτες καί δύσκολα μπορούσαν νά ἀνακόψουν τήν πρόοδο τῶν ἰθαγεν-

ῶν. Τέλος δέν ὑπῆρχαν μεγάλες ὁμάδες ἀφρικανῶν ἐμπόρων πού θά μπορούσαν νά μεταστρέψουν τήν πολιτική τοῦ ΤΑΝΥ πρὸς τά δικά τους συμφέροντα.

Στή διάρκεια τῆς δεκαετίας τοῦ 1950 ἡ ἀποικιακή κυβέρνηση ἀκολούθησε μιά πολιτική γνωστή σάν πολυ-φυλετισμός. Γιά νά προστατέψει τά συμφέροντα τῶν πολύ μικρῶν μειονοτήτων, τῶν Εὐρωπαίων καί τῶν Ἀσιατῶν πού ἔλεγχαν τήν οἰκονομία τῆς χώρας, ἡ κυβέρνηση ἐπέμενε στήν ἴση ἐκπροσώπηση στό Νομοθετικό Συμβούλιο τῶν τριῶν (Εὐρωπαίων, Ἀσιατῶν καί Ἀφρικανῶν) παρόλο πού τό 99 τοῖς ἑκατόν τοῦ πληθυσμοῦ ἦταν Ἀφρικανοί. Σάν ἀρχηγός τοῦ ΤΑΝΥ ὁ Νυερέρε πῆρε ἀρχικά μέρος στό Νομοθετικό Συμβούλιο ἀλλά γρήγορα παραιτήθηκε ἀφοῦ διαπίστωσε πώς ἡ πολιτική τῆς πολυ-φυλετικῆς ἐκπροσώπησης δέν ἐπρόκειτο ν' ἀλλάξει. Στίς ἐκλογές τοῦ 1958 γιά τό Νομοθετικό Συμβούλιο τό ΤΑΝΥ ἀναδεικνύεται τό μόνο μεγάλο κόμμα μέ 200 χιλιάδες μέλη. Τό γεγονός αὐτό ἀναγκάζει τήν ἀποικιακή κυβέρνηση καί συγκεκριμένα τόν Κυβερνήτη Σέρ Ρίτσαρντ Τέρνιπλ ν' ἀναγνωρίσει πώς τό σύστημα τῆς πολυ-φυλετικῆς ἐκπροσώπησης δέν μπορούσε νά συνεχίσει γιά πολύ ἀκόμα. Τό 1960, ὅσοτερά ἀπό ἀκόμα μιά συντριπτική νίκη τοῦ ΤΑΝΥ, ὁ Νυερέρε γίνεται πρωθυπουργός καί σ' αὐτή τήν ἐπόμενη χρονιά ὑψώνεται ἡ μαυροπράσινη χρυσαφιά σημαία τῆς ἀνεξάρτητης Τανγκανίκας. Στόν πανηγυρικό λόγο του ὁ Νυερέρε προειδοποιεῖ τό λαό πώς ὁ πιό δύσκολος στόχος εἶναι «τό χτίσιμο τοῦ ἔθνους».

«Είναι ούσιαστικό νά θυμόμαστε – λέει – πώς εκείνο πού κερδίσαμε είναι τό δικαίωμα νά δουλεύουμε γιά τούς έαυτούς μας, τό δικαίωμα νά σχεδιάζουμε καί νά χτίζουμε τό μέλλον μας. Πρέπει νά χτίσουμε τήν Τανγκανίκα μόνοι μας καί πρωταρχικά μέ τίς δικές μας προσπάθειες καί μέ τίς δικές μας πλουτοπαραγωγικές πηγές».

Τά πρώτα μεγάλα προβλήματα πού έχει ν' αντιμετωπίσει τό καινούριο ανεξάρτητο κράτος είναι ή φτώχεια, ό άναλφαβητισμός καί οί άρρώστιες, αλλά καί ή άλλαγή τών δομών τού κυβερνητικού μηχανισμού, πού ήταν προσαρμοσμένος στίς άποικιακές ανάγκες. Τό μόνο πολιτικό κόμμα πού ύπήρχε στήν πραγματικότητα ήταν τό ΤΑΝΥ. Ύπήρχαν άκόμα καί μερικές μικρές αντιπολιτευόμενες ομάδες. Ή κυριαρχία τού ΤΑΝΥ όμως ήταν άναμφισβήτητη, έτσι ώστε στίς εκλογές τού 1960 νά στείλει στήν Έθνική Συνέλευση (Κοινοβούλιο) 70 βουλευτές καί ή αντιπολίτευση μόνο ένα.

Τό 1963 ή Τανγκανίκα γίνεται μονοκομματικό κράτος μέ μόνο νόμιμο κόμμα τό ΤΑΝΥ. Γράφει ό Νυερέρε:

«Όταν τό κόμμα ταυτίζεται ολοκληρωτικά μέ τό έθνος, τότε τά θέματα τής Δημοκρατίας είναι πιό στερεά παρά όταν υπάρχουν δυό ή περισσότερα κόμματα πού τό καθένα αντιπροσωπεύει μόνο ένα κομμάτι τού λαού».

Οί ύποψήφιοι τόσο γιά τό Κοινοβούλιο όσο καί γιά τίς διάφορες άλλες κομματικές επιτροπές προέρχονται άποκλειστικά άπό τούς κόλπους τού ΤΑΝΥ. Ή πρώτη δοκιμασία αὐτοῦ τού συστήματος φάνηκε τό 1965 στίς εκλογές γιά τό Κοινοβούλιο. Ένας αριθμός βουλευτών, μεταξύ τών όποίων καί ύπουργοί, ήττήθηκαν άπό άγνωστους ύποψήφιους γιati άκριβώς

«είχαν κλειστεί στά γραφεία τους καί έχασαν τήν έπαφή τους μέ τό λαό».

Τό 1964 ή Τανγκανίκα ενώνεται μέ τά νησιά τής Ζανζιβάρης γιά ν' αποτελέσουν τήν Τανζανία. Τό καινούριο κράτος είναι φτωχό καί ή κύρια προσπάθεια τής κυβέρνησής του είναι ν' αναπτύξει τήν οικονομία τής χώρας, άνοίγοντας δρόμους, χτίζοντας σχολεία καί εργοστάσια, έξοπλίζοντας τούς αγρότες μέ καλύτερα μηχανήματα.

Θά μπορούσε νά πεί κανένας πώς τά προβλήματα τών αφρικανικών κρατών έχουν ένα κοινό παρονομαστή πού δέν είναι άλλος άπό τήν ύπανάπτυξη. Όμως οί λύσεις πού δόθηκαν ή δίνονται είναι διαφοροποιημένες άπό χώρα σέ χώρα καί πάντα στηρίζονται στή «θεωρία» τής ήγετικής προσωπικότητας πού όδήγησε τόν αγώνα τής άπελευθέρωσης καί τής άποαποικιοποίησης.

Γιά τήν Τανγκανίκα πρίν καί τήν Τανζανία σήμερα είναι ή «θεωρία» τού Τζούλιους Νυερέρε πού αποτελεί τό

κλειδί γιά τή λύση τών προβλημάτων τής ύπανάπτυξης. Καί ό «δρόμος» πού διάλεξε ό Νυερέρε γιά τήν Τανζανία είναι ό δρόμος «τού σοσιαλισμού καί τής αυτοπεποίθησης». Όταν ρωτήθηκε τί είδους κοινωνία προσπαθεί νά χτίσει, απάντησε:

«Θέλουμε νά χτίσουμε μιά σοσιαλιστική κοινωνία πού νά βασίζεται πάνω σέ τρείς άρχές:

1. Ίσότητα καί σεβασμός τής ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

2. Δίκαιο μοίρασμα τού πλούτου πού μέ τίς δικές μας προσπάθειες παράγουμε.

3. Έργασία γιά όλους καί έκμετάλλευση άπό κανέναν».

Στή γλώσσα Swahili ό σοσιαλισμός τής Τανζανίας άποκαλείται Ujamaa (Ούτζαμάα) καί σημαίνει «Ζωή μέσα στήν Οικογένεια». Στηρίζεται – λέει ό Νυερέρε – πάνω στόν τρόπο μέ τόν όποιο ήταν οργανωμένη ή κοινοτική ζωή στά παραδοσιακά αφρικανικά χωριά. Τό χωριό «ζούσε συλλογικά καί όταν ή φυλή εύημερούσε τότε όλα τά μέλη της μοιράζονταν αὐτή τήν εύημερία. Έτσι άκριβώς καί στή σύγχρονη Τανζανία ό έθνικός πλούτος πρέπει νά μοιράζεται ίσότητα μεταξύ τού λαού καί κανένας δέν πρέπει νά έχει μιά τέτοια θέση ώστε νά μπορεί νά έκμεταλλεύεται τούς συντρόφους του...».

TANZANIA

Πληθυσμός: 14 εκατ. περίπου

Έκταση: 945.000 τ. χλμ.

Πρωτεύουσα: Ντάρ-Ες-Σαλάμ.

Άλλες πόλεις: Ντοντόμα, Άρούσα, Ταμπόρα, Κινγκόμα.

Προϊόντα: μανιόκ, καρύδα, ξύλο, μπαμπάνες, τσάι, μπαμπάκι.

Παρά όμως αὐτή τή διακήρυξη, στή διάρκεια τής άποικιοκρατίας αλλά καί στά πρώτα χρόνια τής ανεξαρτησίας σχηματίστηκε μιά προνομιά έλίτ άπό εμπόρους, δημόσιους υπάλληλους καί κομματικούς αξιωματούχους μέ ψηλό

είσόδημα, πολυτελή σπίτια καί αυτοκίνητα. Έτσι εύκολα μπορεί νά καταλάβει κανένας γιati οί αγρότες άρχισαν νά μιλούν γιά δυό τάξεις:

● μιά κατώτερη πού αποτελείται άπό ανθρώπους πού δουλεύουν γιά νά κερδίσουν μέ τήν εργασία τους τό ψωμί τους,

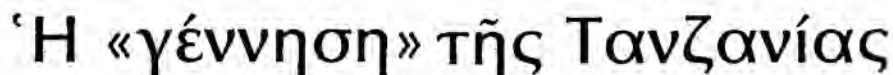
● μιά άνώτερη πού αποτελείται άπό κείνους πού ζοῦν άπό τήν εργασία τού λαού.

Θέλοντας ν' ανακόψει αὐτό τό «ρεῦμα» ό Νυερέρε συγκάλεσε τό 1967 στή μικρή πόλη Άρούσα (Arusha) τό συνέδριο τού ΤΑΝΥ. Τό συνέδριο άσχολήθηκε μέ τούς τρόπους εφαρμογής τής Ujamaa καί καρπός του ήταν ή λεγόμενη «Διακήρυξη τής Άρούσα», μέ τήν όποία έμπαιναν οί κατευθυντήριες γραμμές τής εφαρμογής τού σοσιαλισμού, καθοριζόταν άνώτατο όριο εισοδήματος καί οί τράπεζες έμπαιναν κάτω άπό έθνικό έλεγχο...

Κάτω άπό τήν έξουσία τού Νυερέρε ή Τανζανία ακολουθεῖ μιά άδέσμευτη πολιτική. Άρνήθηκε νά προσδεθεῖ τόσο στήν «κομμουνιστική άνατολή» όσο καί στήν «καπιταλιστική δύση». Όταν μάλιστα ή Διεθνής Τράπεζα Άνάπτυξης άρνήθηκε νά παρχωρήσει στήν Τανζανία δάνειο γιά τή χρηματοδότηση τής κατασκευής τής σιδηροδρομικής γραμμής – γνωστής σάν TANZAM – πού θά συνένδεε τό Ντάρ-Ες-Σαλάμ μέ τή ζώνη χαλκού τής Ζάμπια, ό Νυερέρε δέχτηκε άμέσως τήν προσφορά τής Κίνας γιά οικονομική καί τεχνική βοήθεια.

Έκείνο πού θά πρέπει νά σημειωθεί ιδιαίτερα είναι τό γεγονός πώς σέ μιά περιοχή έξαιρετικά ευαίσθητη σέ πολιτικές ανακατατάξεις όπως είναι ή Άνατολική Άφρική, σέ μιά περιοχή πού θά μπορούσε νά χαρακτηρίσει κανένας «άποσταθεροποιημένη», ή Τανζανία παραμένει έδώ καί είκοσι όλόκληρα χρόνια τό μόνο σταθερό σημείο...

38

«ΟΥΤΖΑΜΑ»:

Η βάση του αφρικανικού σοσιαλισμού

«Ο σοσιαλισμός είναι – όπως η δημοκρατία – μία τοποθέτηση του μυαλού. Σέ μία σοσιαλιστική κοινωνία χρειάζεται ή σύλληψη του σοσιαλισμού στο μυαλό, κι όχι ή ξερή αποδοχή ενός όρισμένου πολιτικού σχήματος, για να υπάρξει έγγηση πώς οι άνθρωποι θα νοιάζονται ό ένας για τόν άλλο.

Στό άτομο, όπως και στην κοινωνία, ή τοποθέτηση του νου είναι κείνη που ξεχωρίζει τό σοσιαλιστή απ' τόν αντι-σοσιαλιστή. Πάμφτωχοι άνθρωποι μπορούν να είναι υποθετικοί εκμεταλλευτές τών συνανθρώπων τους. Μέ τόν ίδιο τρόπο μπορεί ένας εκατομμυριούχος να είναι σοσιαλιστής αν υπολογίζει τό χρήμα του μόνο και μόνο γιατί μπορεί να τό χρησιμοποιήσει πρός όφελος τών άλλων. Άλλά αυτός που χρησιμοποιεί τό χρήμα μέ τό σκοπό να κυριαρχήσει στους άλλους ανθρώπους είναι καπιταλιστής. Τό ίδιο κι αυτός που αυτό θά 'κανε αν τό μπορούσε!

Εκτός από τό αντι-κοινωνικά αποτελέσματα της συσσώρευσης ατομικού πλούτου και μόνη ή επιθυμία γι' αυτό πρέπει να έρμηνευτεί σά μία ψήφος «άρνητικής έμπιστοσύνης» στό κοινωνικό σύστημα. Γιατί όταν μία κοινωνία είναι οργανωμένη μέ σκοπό τήν προστασία τών μελών της, μέ τόν όρο να θέλουν να εργαστούν, τότε κανένα άτομο μέσα στην κοινωνία αυτή δέν

πρέπει ν' άνησυχεί για τό τί θά γίνει αύριο αν δέ μαζέψει χρήμα σήμερα. Η ίδια ή κοινωνία θά φροντίσει γι' αυτόν ή τή χήρα του ή τά όρφανά του. Κι αυτό άκριβώς είναι κείνο που κατόρθωσε ή παραδοσιακή αφρικάνικη κοινωνία. Και ό «πλούσιος» και ό «φτωχός» ήτανε άπόλυτα ασφαλισμένοι στην αφρικάνικη κοινωνία. Οι φυσικές καταστροφές φέρνανε πείνα, αλλά ή πείνα ήτανε για όλους, «πλούσιους» και «φτωχούς». Κανένας δέν πέθαινε από πείνα ή από έλλειψη ανθρώπινης αξιοπρέπειας επειδή δέν είχε ατομικό πλούτο: μπορούσε να στηριχτεί στόν πλούτο που άνήκε στην κοινότητα. Αυτό είναι σοσιαλισμός. Δέν μπορεί να υπάρξει κτητικός σοσιαλισμός, γιατί αυτό είναι μία αντίφαση. Ο σοσιαλισμός είναι κατά βάση μεριστικός. Η έννοιά του είναι να κατορθώσει ώστε αυτοί που σπέρνουν να μπορούν να θερίσουν ένα μέρος από τή σοδειά τους.

Η παραγωγή του πλούτου μέ πρωτόγονες ή μέ σύγχρονες μεθόδους θέλει τρία πράγματα: γη, εργαλεία, και τό ανθρώπινο χέρι, δηλ. τή δουλειά. Δέ μās χρειάζεται να διαβάσουμε τόν "Ανταμ Σμίθ ή τόν Κάρλ Μάρξ για να μάθουμε πώς ούτε ή γη ούτε τό άλέτρι παράγουν πλούτο. Στην παραδοσιακή αφρικάνικη κοινωνία όλοι ήταν εργάτες. Ακόμη κι ό Γέροντας που φαινομενικά δέν έκανε καμιά δουλειά είχε δουλέψει σκληρά σά νιάτα του. Ο πλούτος του δέν ήτανε ατομικά δικός του: ήτανε δικός του επειδή ήτανε ό γέροντας της ομάδας που δημιούργησε τόν πλούτο αυτό που εκείνος είχε καθήκον να προστατεύσει. Όχι μόνο ό καπιταλιστής ή ό γαιοκτήμονας εκμεταλλευτής ήτανε κάτι άγνωστο στην παραδοσιακή αφρικάνικη κοινωνία, αλλά δέν είχαμε ούτε τή σύγχρονη αυτή μορφή του κοινωνικού παράσιτου: τό χασομέρη και τόν τεμπέλη. Όταν λέω ότι στην κοινωνία αυτή όλοι ήτανε «εργάτες», δέ χρησιμοποιώ τή λέξη μόνο σ' αντίθεση μέ τόν παρασιτισμό, αλλά και σ' αντίθεση μέ τήν έννοια «εργοδότης». Η ιδιαίτερη αυτή σχέση εργάτη και εργοδότη είναι κάτι τελείως ξένο πρός τόν τρόπο της σκέψης μας. Ανανακλά μία καπιταλιστική νοοτροπία και ήρθε στην Άφρική μέ τόν έρχομό της άποικιοκρατίας.

Γι' αυτό και τό πρώτο μας βήμα πρέπει να είναι τό να ξανα-εκπαιδευσουμε τούς εαυτούς μας. Για να άποψήσουμε τήν καπιταλιστική τοποθέτηση του μυαλού που έφερε στην Άφρική ή άποικιοκρατία πρέπει να άποψήσουμε και τίς καπιταλιστικές

μεθόδους που πάνε μαζί της: μία απ' αυτές είναι και ή ατομική ιδιοκτησία της γης. Η κυβέρνηση του TANU πρέπει να πάει πίσω στην παραδοσιακή αφρικάνικη συνήθεια της γαιοκτησίας, όπου κάθε μέλος της κοινωνίας έχει δικαίωμα σ' ένα κομμάτι γης μέ τόν όρο να δουλεύει. Η έλεύθερη και χωρίς όρους γαιοκτησία πρέπει να καταργηθεί. Εκεί είναι που παίζει ρόλο ή τοποθέτηση του μυαλού: δικαιοη μερίδα σημαίνει δικαιοη σε σχέση μέ όλόκληρη τήν κοινωνία.

Ο εύρωπαϊκός σοσιαλισμός προήλθε από τήν άγροτική και τή βιομηχανική επανάσταση που τήν ακολούθησε. Η πρώτη δημιουργήσε τίς τάξεις τών γαιοκτημόνων και τών άκτημόνων στην κοινωνία κι ή δεύτερη δημιούργησε τό σύγχρονο καπιταλιστή και τό βιομηχανικό προλετάριο. Αυτές οι δύο επαναστάσεις ρίξανε τό σπόρο του ανταγωνισμού μέσα στην κοινωνία και όχι μόνο προήλθε ό εύρωπαϊκός σοσιαλισμός απ' αυτό τόν ανταγωνισμό, αλλά και οι άπόστολοί του τόν καθαγίασαν σά μία φιλοσοφία. Ο έμφύλιος πόλεμος δέν ήτανε πιά κάτι κακό ή άπευκαίτο, αλλά κάτι καλό κι άπαραίτητο. Όπως ή προσευχή για τό χριστιανό ή τό μωαμεθανό, έτσι κι ό έμφύλιος πόλεμος (που τόν άποκαλούν ταξικό πόλεμο) είναι για τόν εύρωπαϊκό σοσιαλισμό, τό μέσο που είναι άξεχώριστο από τό σκοπό. Και κάθε μέσο γίνεται ή βάση ενός όλόκληρου τρόπου ζωής. Ο εύρωπαϊκός σοσιαλισμός δέν μπορεί να διανοηθεί τό σοσιαλισμό του χωρίς τόν πατέρα του: τόν καπιταλισμό.

Μεγαλωμένος όπως είμαι μέσα στο σοσιαλισμό της φυλής, πρέπει να πω ότι βρίσκω άνυπόφορη αυτή τήν αντίθεση. Δίνει στόν καπιταλισμό μία φιλοσοφική θέση που ούτε επιδιώκει ούτε αξίζει. Γιατί τελικά φτάνει στο σημείο να πει ότι: «χωρίς τόν καπιταλισμό και τόν ανταγωνισμό που δημιουργεί μέσα στην κοινωνία, δέν μπορεί να υπάρξει σοσιαλισμός!» Βρίσκω, επαναλαμβάνω, τελείως άπαράδεκτη αυτή τήν έξύψωση του καπιταλισμού από τούς δογματικούς εύρωπαίους σοσιαλιστές. Ο αφρικάνικος σοσιαλισμός, αντίθετα, δέν είχε τό «προνόμιο» ούτε της άγροτικής ούτε της βιομηχανικής επανάστασης. Δέν ξεκίνησε από τήν ύπαρξη άντιμαχόμενων τάξεων στην κοινωνία. Στ' αλήθεια άμφιβάλλω αν ύπάρχει κανένα αντίστοιχο της έννοιας «τάξη» στη ντόπια αφρικάνικη γλώσσα. Γιατί ή γλώσσα περιγράφει τίς ιδέες που έχουν αυτοί που τή μιλάνε, και ή ιδέα

«τάξη» ή «κάστα» ήτανε ανύπαρκτη στην αφρικάνικη κοινωνία.

Τό θεμέλιο κι ό σκοπός του αφρικάνικου σοσιαλισμού είναι ή πλατιά, ή μεγάλη οίκογένεια. Ό άληθινός αφρικάνος σοσιαλιστής δέ θεωρεί άδέρφια του τά μέλη μιάς τάξης και φυσικούς του έχθρούς τά μέλη μιάς άλλης. Δέ συμμαχεί μέ τούς «άδερφούς» του γιά νά έξοντώσει τούς «μή άδερφούς» του. Άντίθετα δλέπει ΟΛΟΥΣ τούς ανθρώπους σάν άδέρφια του - σά μέλη τής ίδιας πλατιάς οίκογένειας. Γι' αυτό και τό πρώτο άρθρο τής διακήρυξης του ΤΑΝΟΥ είναι: «Πιστεύω στην ανθρώπινη άδελφότητα και την ένότητα τής 'Αφρικής».

Η Ουτζαμάα λοιπόν (ΥΙΑΜΑΑ) ή ή «οίκογενειακότητα», τό «πνεύμα τής οίκογένειας», περιγράφει τό δικό μας σοσιαλισμό. Άντίκειται στον καπιταλισμό πού θέλει νά χτίσει μιά δήθεν εύτυχημένη κοινωνία βασισμένη πάνω στην έκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο. Και είναι τό ίδιο αντίθετο στό δογματικό σοσιαλισμό πού θέλει νά χτίσει την εύτυχημένη του κοινωνία πάνω στή φιλοσοφία του αναπόφευχτου πολέμου ανθρώπου μέ άνθρωπο.

Εμείς στην 'Αφρική δέν έχουμε ανάγκη νά «μνηθοῦμε» στό σοσιαλισμό, όπως δέν είχαμε ανάγκη νά μάς μάθει κανείς τή δημοκρατία. Και τά δυό αυτά είναι ριζωμένα στην παραδοσιακή κοινωνία πού μάς έξβαλε. Ό σύγχρονος αφρικάνικος σοσιαλισμός μπορεί νά άντλήσει από την κληρονομιά τής παράδοσης και ν' άναγνωρίσει στην κοινωνία μιά προέκταση τής βασικής οίκογενειακής μονάδας. Άλλά δέν μπορεί πιά νά περιορίσει την κοινωνική οίκογένεια μέσα στά όρια τής φυλής ή άκόμη και του έθνους. Γιατί κανένας πραγματικός αφρικάνος σοσιαλιστής δέν μπορεί νά κοιτάξει μιά γραμμή χαραγμένη πάνω στό χάρτη και νά πει: «οί άνθρωποι πού είναι άπ' αυτή τή μεριά τής γραμμής είναι άδέρφια μου, άλλ' αυτοί πού συμβαίνει νά ζούνε από την

άλλη δέν έχουνε καμιά σχέση μέ μένα». Κάθε άτομο πάνω σ' αυτή την ήπειρο είναι άδερφός του.

Τήν ανάγκη γιά ένότητα τή μάθαμε μέσα στον άγώνα γιά νά σπάσουμε τά δεσμά τής άποικιοκρατίας. Άνακαλύψαμε πώς ή ίδια τοποθέτηση του μυαλού πού στίς μέρες τής φυλετικής μας ζωής έδινε σέ κάθε άτομο την ασφάλεια πώς άνήκει σέ μιά πλατιά και μεγάλη οίκογένεια, πρέπει νά διατηρηθεί μέσα στην πλατύτερη οίκογένεια του έθνους. Άλλά δέ θά 'πρεπε νά σταματήσουμε εκεί. Η άναγνώριση αυτής τής οίκογένειας στην όποία όλοι άνήκουμε, πρέπει νά πάει άκόμη μακρότερα - πέρ' από τή φυλή, την κοινότητα, τό έθνος και την ήπειρο - ν' άγκαλιάσει όλόκληρη την οίκογένεια του ανθρώπινου γένους. Αυτό είναι τό μόνο λογικό συμπέρασμα γιά τόν άληθινό σοσιαλισμό...

(«Δοκίμια γιά τό Σοσιαλισμό»)

Φυλή Μασάι

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Πολλοί ιδιοκτήτες γής επενδύουν τά χρήματά τους γιά νά έκτετείνουν τις καλλιέργειές τους και μισθώνουν άλλους φτωχότερους άγρότες νά δουλέψουν γι' αυτούς. Τό άποτέλεσμα είναι μιά αύξηση στην παραγωγικότητα τής χώρας γενικά, δηλαδή στον πλούτο πού παράγει ή Τανζανία, άλλα, άκόμη, αύξηση του πλούτου γιά κείνον πού κατέχει και διευθύνει τή μεγάλη φάρμα. Αυτό μάς δείχνει πόσο μεγάλες είναι οι δυνατότητες τής γής μας αν γίνει σωστή έκμετάλλευση. Όμως τή στιγμή πού αυτός ό άνθρωπος μισθώνει άλλους και μάλιστα σέ χαμηλό μεροκάματο γιά νά δουλέψουν γι' αυτόν, έχει σκοτώσει τό παραδοσιακό σύστημα τής Ουτζιμάα. Τό πνεύμα τής ισότητας και τής δίκαιης μοιραστιάς έχει πεθάνει άφού αυτός ό άνθρωπος όρα τώρα σάν ιδιοκτήτης πού έκμεταλλεύεται τή δική του γή. Αν αυτό τό είδος τής καπιταλιστικής ανάπτυξης στερεωθεί στή χώρα μας, ίσως θά 'χουμε μιά στατιστική αύξηση του έθνικού πλούτου, αυτό όμως καθόλου δέ σημαίνει πώς οι μάξες του λαού θά ζούνε καλύτερα. Άντίθετα θά όρεθοῦμε αντιμετώπι με μιά τάξη γαιοκτημόνων (Farmers) και μιά τάξη καλλιεργητών πού δέν θά είναι σέ θέση νά δουλέψουνε αυτόδύναμια και θά τούς έκμεταλλεύονται. Αυτοί θ' άποτελέσουνε τό άγροτικό προλεταριάτο. Άκόμη έχουμε νά κάνουμε μέ μικρογαιοκτημονες, γιατί τό κακό δέν πήρε διαστάσεις. Όμως αν συνεχίσουμε νά ένθαρρύνουμε αυτή την τάση ποτέ δέ θά γίνουμε σοσιαλιστικό κράτος. Ένας άλλος θεσμός πού έφερε μεγάλη άλλαγή στή ζωή του χωριότη μας είναι ή κοοπερατίδα (συνεταιρισμός). Συνεταιρισμοί έμπορεύονται τώρα ένα μεγάλος μέρος από τ' άγροτικά προϊόντα κι έτσι οι άγρότες δουλεύουνε μόνοι τους κι έκμεταλλεύονται τά προϊόντα τής δουλειάς τους οι ίδιοι χωρίς τούς μεσολαβητές (Mid-

Η ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΑΡΟΥΣΑ

Μέ τή «διακήρυξη τής 'Αρούσα» πού ψηφίστηκε στό Συνέδριο του ΤΑΝΟΥ τό 1967 στην δμάνυμη πόλη, μπήκαν οι βάσεις τής «Ουτζαμάα», δηλαδή του «σοσιαλισμού τής Τανζανίας». Η διακήρυξη δάζει σάν βασικούς στόχους του ΤΑΝΟΥ:

1. Νά στερεώσει και νά διατηρήσει την ανεξαρτησία αυτής τής χώρας και την έλευθερία του λαού της.

2. Νά διαφυλάξει την αξιοπρέπεια του ατόμου σύμφωνα μέ την Παγκόσμια Διακήρυξη των Άνθρώπινων Δικαιωμάτων.

3. Νά εξασφαλίζει γιά τή χώρα μιά Λαϊκή Δημοκρατική Σοσιαλιστική Κυβέρνηση.

4. Νά συνεργαστεί μέ όλα τά πολιτικά κόμματα στην 'Αφρική πού δουλεύουνε γιά την άπελευθέρωση τής 'Αφρικής.

5. Νά φροντίζει νά κινητοποιήσει ή κυβέρνηση όλους τούς πόρους τής χώρας μέ σκοπό την έξαφάνιση τής φτώχειας, τής άγνοιας και τής άρρώστιας.

6. Νά φροντίζει νά συνεργα-

στεί ενεργά ή κυβέρνηση στό σχηματισμό και τή διατήρηση των συνεταιριστικών όργανώσεων.

7. Νά ενισχύσει όπου είναι δυνατό τή συμμετοχή τής κυβέρνησης στην οικονομική εξέλιξη τής χώρας.

8. Νά φροντίζει ώστε ή κυβέρνηση νά δώσει ίσες ευκαιρίες σέ όλους, άντρες και γυναίκες, ανεξάρτητα από φυλή, θρησκεία ή θέση.

9. Νά φροντίζει ώστε ή κυβέρνηση νά ξεριζώσει όλες τις μορφές έκμετάλλευσης, έκφοβισμού, διάκρισης, δωροδοκίας και διαφθοράς.

10. Νά φροντίζει ν' άσκήσει ή κυβέρνηση άποτελεσματικό έλεγχο πάνω στους βασικούς τρόπους παραγωγής και ν' ακολουθήσει πολιτική ταχτική πού νά διευκολύνει τή συλλογική ιδιοκτησία των πόρων αυτής τής χώρας.

11. Νά φροντίζει ώστε ή κυβέρνηση νά συνεργαστεί μέ τό άλλα αφρικάνικα κράτη μέ τό σκοπό νά κατορθωθεί ή αφρικάνικη ένότητα.

12. Νά φροντίζει ώστε ή κυβέρνηση νά δουλέψει άκούραστο γιά την παγκόσμια ειρήνη και ασφάλεια διά μέσου του ΟΗΕ.

lemes). Οί συνεταιρισμοί όμως δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι μπορούν να ικανοποιούν για τ' όφελος του καπιταλισμού, αν δεν αλλάξει ριζικά ολόκληρη η δομή της αγροτικής παραγωγής. Και στις ΗΠΑ υπάρχουν συνεταιρισμοί και μάλιστα δυνατοί. Βλέπουμε λοιπόν πως ένας σοσιαλιστικός ισμός μπορεί να υπηρετεί το καπιταλιστικό σύστημα όταν δεν υπάρχει σοσιαλιστική οργάνωση της παραγωγής. Πρέπει να καταλάβουμε ότι στο ιωντικό μέλλον θα συνεχίσουμε να είμαστε μία αγροτική χώρα. Η γη είναι η μοναδική βάση για την ανάπτυξη της Ταγκανίας. Αν λοιπόν δεν στηρίζεται η αγροτική μας ζωή στις όχρες του σοσιαλισμού, η χώρα μας δεν θα είναι σοσιαλιστική, άσχετα με το πως οργανώσουμε το βιομηχανικό τομέα και τις εμπορικές και πολιτικές σχέσεις. Ο σοσιαλισμός στην Ταγκανία πρέπει να στηριχτεί γέφυρα στη γη και στους εργάτες της. Δηλαδή πρέπει να οργανωθεί η υπαίθρος έτσι που οι άνθρωποι εκεί να 'χουν καλύτερο επίπεδο ζωής και όρους ισότητας κι αδερφοσύνης. Αυτό σημαίνει ακόμη ότι σιγά-σιγά πρέπει τα προνόμια της αστικής ζωής, σαν εξυπηρέτηση αναγκών και σαν προσωπικά απολαύσεις, να γίνουν προστά στους εργάτες του αγροτικού τομέα όπως και του αστικού.

(«Δοκίμια για το Σοσιαλισμό»)

ΓΙΑ ΤΟ ΜΟΝΟΚΟΜΜΑΤΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ

«Τό διπλο-κομματικό σύστημα διακαυλογείται μόνο όταν τα κόμματα διαφωνούν πάνω σε κάποιο βασικό ζήτημα. Διαφορετικά ενθαρρύνει την ανάπτυξη του φατριασμού (Factionalism). Μ' άλλα λόγια μία πολιτική ομάδα, τότε μόνο εκπροσωπεί τα συμφέροντα μέρους της κοινότητας χωρίς να είναι πατρίδα, όταν μάχεται ενάντια σε κάποια αδικία. Τότε όμως οι διαφορές ανάμεσα σ' αυτήν και στους αιτίους της αδικίας είναι τέτοιες, που δεν μπορεί να γίνεται λόγος για εθνική ενότητα πριν αυτές οι διαφορές εξαλειφθούν με την αλλαγή. Και «αλλαγή» εδώ είναι ευφημισμός, γιατί οποιαδήποτε αλλαγή στα ουσιαστικά σημαίνει στην πραγματικότητα «επανάσταση». Και ο λόγος που η λέξη «επανάσταση» γενικά συνδέεται με την ένοπλη εξέγερση είναι ότι η ύπαρξη πραγματικά ουσιαστών διαφορών μέσα σ' οποιαδήποτε κοινωνία γεννάει μία κατάσταση «εμφύλιου πολέμου» και συχνά οδηγεί σε αίματηρή επανάσταση.

Τά ευρωπαϊκά και αμερικανικά κόμματα δημιουργήθηκαν σαν αποτέ-

λεσμα υπάρχοντων κοινωνικών και οικονομικών διαφορών, όπου το δεύτερο κόμμα συνήθως άμφισβητούσε τη μονοπώληση της πολιτικής δύναμης από κάποια άριστοκρατική ή καπιταλιστική ομάδα. Τα δικά μας κόμματα ξεκίνησαν διαφορετικά. Εμείς, παραδείγματος χάρι στην Ταγκανίκα, δέ χτίσαμε το TANU για ν' αντιμετωπίσουμε το συντηρητικό κόμμα ή να υπερασπιστούμε το εργατικό. Οι διαφορές των άγγλων πολιτικών δέ σημαίνουν τίποτα για μας. Στο βαθμό που μας ενδιέφερε για μας ήτανε όλοι άποικιοκράτες και χτίζοντας το TANU χτίσαμε ένα εθνικό κίνημα για να μας απαλλάξει από την άποικιοκρατία τους. Ο Ταγκανικάνος που βοηθούσε τους ιμπεριαλιστές δεν ήτανε για μας ένας πιστός όπαδός της διπλο-κομματικής δημοκρατίας, αλλά ένας προδότης της πατρίδας μας...

«Ελευθερία και Ενότητα»

Φυλή Γουαντίγκο

ΕΙΝΑΙ χαρακτηριστικός ο τρόπος με τον οποίο αντιμετώπιζαν οι «ευρωπαίοι διανοούμενοι», και όχι θέβαια μόνο αυτοί, τους άγώνες των αφρικανικών λαών για άνεξαρτησία.

ΠΑΡΑΘΕΤΟΥΜΕ ένα απόσπασμα του I. M. Παναγιωτόπουλου, που αναφέρεται στην Ταγκανίκα, παρμένο από τό βιβλίο του «Η Αφρική άφυνίζεται» (έκδ. Φέξη, Αθήνα 1963, σελ 87-88):

«...Ο Έγγλέζος και, γενικότερα, ο Ευρωπαίος θέλει να βρίσκει, όπου κι αν σταθεί, μία πατρίδα. Τό μεροκάματο είναι φτηνό, ο ντόπιος δεν έχει πολλές ανάγκες, οι παρουσίες σχηματίζονται κατά γεωμετρική πρόοδο. Άλλ' αυτός ο ντόπιος, με τό φτηνό μεροκάματο, που δεν έχει ανάγκες, συμβαίνει να έχει μάτια. Μάτια μεγάλη, βαθιά, καμιά φορά στοχαστικά, που κοιτάζουν όλόγυρα. Έτσι μαθαίνει, πως υπάρχει κι ένας καλύτερος τρόπος ζωής. Πως η άνεση των Ευρωπαίων τροφοδοτείται από τη γη του, από τό μόχθο του. Πως εκείνο, που του λείπει, είναι τό σύστημα, η γνώση, η πειθαρχία. Μόλις άποχτήσει τη γνώση, ο πόθος της άπολύτρωσης θεριεύει μέσα του. Οι Ευρωπαίοι τό νιώθουν πιά, πως δεν μπορούν να κρατούν, καθώς άλλοτε, στην άπόλυτη έξουσία τους, τόπους, που δεν είναι δικοί τους, όσο κι αν τους έχουν κάμει δικούς τους με μακρόχρονη προσπάθεια. Σιγά σιγά τά κράτη της άνατολικής Αφρικής, καθώς και της άλλης, της τεράστιας, λευτερώνονται. Η Ταγκανίκα άποτελεί ιδιαίτερο κράτος από τις 9 Δεκεμβρίου του 1962(...) Ναι, άλλ' αυτά τά κράτη μπορούν να διατηρήσουν με τις δυνάμεις τους μόνες την ήδη κατακτημένη εύπορία και να προχωρήσουν προς μία γενναιότερη άνύψωση του βιοτικού και, γε-

νικότερα, του πολιτιστικού επιπέδου των φυλών, που τά σχηματίζουν; Δυσκολότατη υπόθεση. Και για τότο κρατούν τους Ευρωπαίους σιμά τους.

Η Ταγκανίκα άποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα: οργανώνει τις σχέσεις εργοδοτών και εργαζομένων, καθιερώνει όχτώ χρόνια ύποχρεωτικής λαϊκής παιδείας, παίρνει όσα μέτρα μπορεί, για να κάμει καλύτερη τη ζωή των Αφρικανών. Είναι ένα κράτος, που τώρα γεννιέται, που τώρα καταρτίζεται. Έχει άπέραντους πόρους, που πρέπει να άξιοποιηθούν. Καλύπτει τη μισή παγκόσμια παραγωγή σε «σάιζαλ», δηλαδή κλωστή για σκονιά. Παράγει κάθε χρόνο διακόσιες πενήντα χιλιάδες τόνους. Μπορεί μέσα σε λίγα χρόνια ν' άποχτήσει δική της «κοινωνία», να συνδέσει τον πολιτισμό της Αφρικής με τον πολιτισμό της Ευρώπης, να υιοθετήσει την τεχνολογική πρόοδο του καιρού μας, να ευημερήσει. Άλλά χρειάζεται περίσκεψη. Δεν της λείπει. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας της Ταγκανίκας και πρωθυπουργός, κατά τό άμερικανικό σύστημα, ο Γιούλιους Νιερέρε, είναι ένας άνθρωπος με πολλές ικανότητες. Και πριν άπ' όλα διορατικός. Βλέπει μακρύτερα. Προχωρεί με συλλογισμένα βήματα. Η πρωτεύουσά του, τό Ντάρ Σαλάμ, κατακλύζεται από ξένους κάθε φυλής, που έρχονται να του προσφέρουν τά χρήματά τους, την τεχνική τους πείρα, τις ικανότητές τους. Έβραίοι, Ινδοί, Πακιστανοί κυριότερα, Γερμανοί, προτείνουν συμβάσεις, ιδρύουν εταιρίες, άναλαμβάνουν σπουδαίους παραγωγικούς τομείς. Ο άποικισμός παίρνει μιάν άλλη μορφή, συμφωνότερη προς τά δεδομένα του είκοστού αιώνα και συμφερότερη στους Αφρικανούς(...)

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΑΙΤΙΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΜΙΚΡΟΦΥΣΙΚΗ

Του Εύτηχη Ι. Μπιτσάκη

Τό κείμενο αυτό αποτελεί μέρος ενός συμπληρώματος που γράφτηκε για τό διδλίο των Einstein-Infeld. «Η εξέλιξη των ιδεών στη Φυσική», που θά κυκλοφορήσει προσεχώς από τις εκδόσεις ΔΩΔΩΝΗ.

Η ΦΥΣΙΚΗ άναζητεί καί διατυπώνει μιά ειδική κατηγορία νόμων. Οί έννοιες λοιπόν του φυσικού νόμου, της άλληλεπίδρασης, της αιτιότητας καί του καθορισμού (αιτιοκρατίας, determinisme) είναι βασικές έννοιες για τη φυσική.

Η φυσική διατυπώνει τούς νόμους της μέσα από τη μελέτη των άλληλεπιδράσεων καί της κίνησης των φυσικών συστημάτων. Στην πορεία της ιστορικής της διαμόρφωσης, οί αντίληψεις των φυσικών για τίς παραπάνω έννοιες μεταωλήθηκαν ριζικά.

Η μηχανιστική φυσική δεχόταν τό πλάσμα των στιγμιαίων φυσικών άλληλεπιδράσεων. Ένα φυσικό σύστημα Α, μπορούσε να επηρεάσει ένα σύστημα Β άκαριαία, όσο μεγάλη καί να 'ταν ή άπόστασή τους. Οί στιγμιαίες άλληλεπιδράσεις είχαν λοιπόν σά συνέπεια ένα στιγμιαίο καθορισμό: ή αίτια καθόριζε τό άποτέλεσμα χωρίς χρονική ύστέρηση. Επ' πλέον, ή αίτια καθόριζε μονοσήμαντα τό άποτέλεσμα: ίδιες αίτιες οδηγούν πάντα σέ ίδια άποτελέσματα. Τέλος, οί δράσεις άνάμεσα στά φυσικά συστήματα ήταν μηχανικού χαρακτήρα: μπορούσαν να μεταδώουν τη διάταξη του συστήματος, την ποσοτική του σύνθεση καί τη διάρθρωσή του, ό,τι όμως καί την ουσία του, που ήμενε άνώλοιστη. Η έννοια της ποιοτικής μεταβολής δέν ύπήρχε για τη μηχανιστική φυσική.

Η μηχανιστική αντίληψη για τούς φυσικούς νόμους καί για την αιτιοκρατία εκφράστηκε με τον πιο ολοκληρωμένο τρόπο από τό Laplace. Για τό μεγάλο αυτό φυσικό (καί δημιουργό της θεωρίας των πιθανοτήτων), στη φύση δέν ύπάρχει τυχαίο. Όλα τά φαινόμενα συμβαίνουν με μιά άτεγκτη άναγκαιότητα.

Αλλά ό ήλεκτρομαγνητισμός, καί άργότερα η σχετικιστική αντίληψη για τη βαρύτητα, άποκάλυψαν ότι ή ταχύτητα των φυσικών άλληλεπιδράσεων είναι πεπερασμένη (αυτό ισχύει καί για τίς ισχυρές καί τίς ασθενείς άλληλεπιδράσεις, που άνακάλυψε άργότερα ή φυσική). Η αιτιακή σχέση πραγματοποιείται λοιπόν με τό διάμεσο φορέων που μεταδίδονται εξελικτικά στο χωρόχρονο. Έτσι ό καθορισμός ενός φαινομένου από κάποιο άλλο (ή άλλα) δέν είναι στιγμιαίος: παρουσιάζει μιά μικρότερη ή μεγαλύτερη χρονική ύστέρηση. Οί αιτιακές σχέσεις πραγματοποιούνται λοιπόν μέσα στο χρόνο, καί ουσιαστικοποιούν τη μονοσήμαντη κατεύθυνση του δέλους του χρόνου.

Η άλλαγή αυτή στις αντίληψεις για την αιτιότητα καί τούς φυσικούς νόμους είναι ριζική. Όστόσο καί εδώ διατηρείται ένα κύριο χαρακτηριστικό της παλαιάς αιτιοκρατίας: κι εδώ ή αίτια καθορίζει μονοσήμαντα τό άποτέλεσμα. Κι εδώ ίδιες αίτιες προκαλούν ίδια φαινόμενα, καί ίδια φαινόμενα οφείλονται σέ ίδιες ταυτότητες. Κι εδώ ό φυσικός μπορεί να προβλέπει με δεδαιότητα (πιθανότητα ίση με 1) την έκδοση ενός πειράματος, ή μιάς φυσικής διαδικασίας γενικότερα. Σ' αντίθεση όμως με τη μηχανιστική, εδώ έχουμε μιά δυναμική μορφή αιτιότητας καί καθορισμού.

Ο ήλεκτρομαγνητισμός, ή ειδική θεωρία της σχετικότητας καί ή σχετικιστική θεωρία της βαρύτητας, έφεραν νέα επιχειρήματα υπέρ της νομοτελειακής ή εξελικτικής αντίληψης για τό σύμπαν. Η δεδαιότητα στην άξία της γνώσης ένισχύθηκε με τη διαμόρφωση ατόων των θεωριών.

Η μικροφυσική αντίθετα άποκάλυψε μιά κατάσταση διαφορετική, που φάνηκε να κλονίζει την παλαιά καί σίγουρη πίστη στη νομοτελία της φύσης.

Καθώς γνωρίζουμε, ή κατάσταση ενός μικροφυσικού (κβαντικού) συστήματος, περιγράφεται από μιά συνάρτηση που συμβολίζεται με τό ελληνικό γράμμα Ψ.

Ας υποθέσουμε πως θέλουμε να ξέρουμε που όρίζεται τό σωματίο μας σέ μιά όρισμένη χρονική στιγμή. Αντίθετα με τίς κλασικές εξισώσεις, ή συνάρτηση Ψ δέ μάς δίνει σίγουρες πληροφορίες: τό μόνο που μπορεί να μάς δώσει είναι ή πιθανότητα να βρεθεί τό σωματίο στο σημείο Μ (x,y,z), κατά τη χρονική στιγμή t.

Ας υποθέσουμε τώρα πως έχουμε ένα διεγερμένο άτομο, καί θέλουμε να ξέρουμε ποιά θά 'ναι ή κατάσταση στην οποία θά μεταπέσει με την άποδιέγερση (καί την έκπομπή ακτινοβολίας). Καί πάλι ή θεωρία δέ μάς δίνει παρά τίς πιθανότητες για τίς δυνατές τελικές καταστάσεις.

Ας φανταστούμε τέλος ότι δομαρδίζουμε ένα κορσάιλο με σωματία (ας πούμε, ήλεκτρόνια) ή πως δομαρδίζουμε ένα σωματίο με κάποιο άλλο, που έχει ύψηλή ενέργεια καί χρησιμοποιεί σά δλhma. Καί τίς περιπτώσεις αυτές ή κβαντική μηχανική δέ μάς δίνει παρά τίς πιθανότητες να έχουμε άνάκλιση ή διάθλαση, ή τίς πιθανότητες τούτου ή εκείνου του δρόμου μεταωχηματισμού του μικροσωματίου.

Τό κλασικό ιδεώδες ήταν: ίδιες άρχικές συνθήκες, ίδια άποτελέσματα. Η άρχή αυτή είχε επιβεβαιωθεί άπειρες φορές. Έτσι ή πίστη στον αιτιακό καθορισμό έμοιαζε να θεμελιώνεται στην ίδια τη φύση. Τώρα όμως φαίνεται ότι υποχρεωνόμαστε να πούμε: ίδιες άρχικές συνθήκες, οδηγούν σέ διαφορετικά άποτελέσματα.

Αλλά αν είναι έτσι, τότε ή φύση δέ σέβεται την άρχή του άποχρόντος αίτιου. Η αιτιότητα καί ό καθορισμός δέν ισχύουν λοιπόν για τό μικρόκοσμο, καί τίς άρχές αυτές μπορούμε να τίς θεωρήσουμε σαν έκφραση ενός στατιστικού επιφαινόμενου: σαν έκφραση του γεγονότος ότι τό τελικό, μακροσκοπικό άποτέλεσμα, ενός πλήθους μη αιτιοκρατημένων μικροφυσικών συμβάντων, δημιουργεί την έπίφση της αιτιοκρατικής σχέσης.

Πολλοί από τούς δημιουργούς της κβαντικής μηχανικής (Bohr, Heisenberg, Dirac, Pauli, καί άλλοι) κατέληξαν σέ μιά τέτοια άποψη για την αιτιότητα στη μικροφυσική. Στά χρόνια πριν καί μετά τό δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, τούς ακολούθησε ή μεγάλη πλειοψηφία των φυσικών. Για την έντερομηνιστική σχολή δέν ύπάρχουν αίτιες στη φύση. Στην καλύτερη περίπτωση οί αίτιες δέν καθορίζουν μονοσήμαντα τό άποτέλεσμα, εξ αίτιας της έγγενους άπροσδιοριστίας των κβαντικών συστημάτων. Τά πορίσματα αυτά ένισχύθηκαν καί από μιά δεύτερη, βασική όψη, των φυσικών φαινομένων. Σύμφωνα με τίς άνισότητες του Heisenberg, δέ μπορούμε να μετρήσουμε ταυτόχρονα (ή διαδοχικά) δύο μη συμβατά κβαντικά μεγέθη (π.χ. τη θέση καί την όρμη ενός σωματίου): ή μέτρηση του ενός διαταράσσει την τιμή του άλλου, καί τό γινόμενο των δύο «άπροσδιοριστιών», είναι της τάξης μεγέθους της σταθεράς του Planck. Αλλά σύμφωνα με την άρχή της άνιπαρξίας των μη παρατηρήσιμων μεγεθών, ένα μέγεθος που δέ μετρήθηκε, δέν ύπάρχει. Έτσι αν τό π.χ. σωματίο μας έχει καθορισμένη θέση (αν όρίσκει κάπου) τότε δέν έχει καθορισμένη όρμη. Αν αντίθετα έχει έντελως όρισμένη όρμη, τότε... δέ όρίσκειται πουθενά.

Όστόσο μπορεί κανείς να διατυπώσει τό ερώτημα: Αύτο ασύμβατα κβαντικά μεγέθη δέν έχουν ταυτόχρονη ύπαρξη, όπως ισχυρίζεται ή Σχολή της Κοπεγχάγης, ή μήπως άπλως δέν μπορούμε να τά μετρήσουμε ταυτόχρονα (ή διαδοχικά) εξ αίτιας του κβάντου δράσης; Δηλαδή οί άνισότητες του Heisenberg έχουν όντολογικό, ή άπλά όπερασιοναλιστικό χαρακτήρα; Παρά τον κατηγορηματικό χαρακτήρα της έπίσημης άποψης, τό ερώτημα δέ φαίνεται να βρήκε ίκανοποιητική άπάντηση.

Η θεωρία λοιπόν προβλέπει τά γεγονότα με πιθανότητες. Αν έπιχειρήσουμε μιά δυναμική περιγραφή των γεγονότων,

τότε αποκλείεται ή χωροχρονική τους περιγραφή· και αντίστροφα. Οί δυό όψεις του μικρόκοσμου είναι συμπληρωματικές και άμοιβαία αποκλειόμενες.

Ο Bohm περιγράφει αυτή την άποψη, εισάγοντας μιά νέα άρχή: *τήν άρχή της συμπληρωματικότητας*. Σύμφωνα μ' αυτή την άρχή, οί συμπληρωματικές και άμοιβαία αποκλειόμενες περιγραφές των κβαντικών συστημάτων εξαντλούν όλη τή δυνατό γνώση μας γιά τό μικρόκοσμο. Η κβαντική περιγραφή είναι όριστική, και αποκλείει κάποια πληρέστερη, αίτιοκρατική περιγραφή.

Η κλασική φυσική γνώριζε επίσης στατιστικούς νόμους. Όσοπο δεχόταν ότι ήταν και άρχήν δυνατό μιά πλήρης περιγραφή των κινήσεων των κλασικών σωματίων. Έτσι ό στατιστικός χαρακτήρας αυτών των νόμων δεν ερχόταν σε αντίθεση με τήν άρχή της αίτιότητας. Αντίθετα ό στατιστικός χαρακτήρας των νόμων της κβαντικής μηχανικής είναι, κατά τήν επίσημη άποψη, *έγγενής*. Οί νόμοι αυτοί δεν μπορούν νά αναχθούν σε δυναμικούς νόμους. Έτσι ό πιθανοκρατικός χαρακτήρας και ό ίντετερμινισμός (αβίαρχία) των φαινομένων είναι όριστικός και ένδογενής.

Η προηγούμενη άποψη έχει θεμελιώδεις αδυναμίες. Κατ' άρχήν, συγχέει γενικά τήν αίτιότητα (ύπαρξη αίτιων) και τόν καθορισμό (καθορισμό του αποτελέσματος από τά αίτια). Στή μικροφυσική δεν κλονίστηκε ή άρχή της αίτιότητας. Οί αίτίες των φαινομένων ύπάρχουν και είναι γνωστές: φυσικές άλληλεπιδράσεις, βομβαρδισμοί, ενεργειακές μεταβολές, κλπ. Αν κάτι τίθεται σε άμφισβήτηση, αυτός είναι ό αίτιακός καθορισμός.

Η όρθόδοξη άποψη καταπολεμήθηκε από έξίσου επιφανείς φυσικούς (Einstein, Planck, Schrödinger, Louis de Broglie, Langevin, κλπ.). Οί φυσικοί αυτοί άμφισβήτησαν τήν έρμηνεία της Σχολής της Κοπεγχάγης, και ειδικότερα τόν ίντετερμινισμό και τόν τελικό χαρακτήρα (τήν πληρότητα) της κβαντικής μηχανικής. Πέρα από τίς φιλοσοφικές αντιρρήσεις, τό πρόβλημα τέθηκε τό 1935 στό επίπεδο της φυσικής, από τόν Einstein και τούς συνεργάτες του, Podolsky και Rosen. Μέ τή βοήθεια ενός νοητικού πειράματος, οί συγγραφείς αυτοί απέδειξαν ότι: ή δυό μή συμβατά μεγέθη δεν έχουν ταυτόχρονη ύπαρξη, ή ή κβαντική περιγραφή δεν είναι πλήρης. Ο Einstein και οί συνεργάτες του ύποστήριζαν τή δεύτερη έκδοχή.

Στήν παραπάνω επιχειρηματολογία απάντησε ό Bohr, πού ύποστήριζε τόν τελικό χαρακτήρα της κβαντικής μηχανικής, με όάση μιά ελάχιστη φυσική ύπόθεση: τήν ύπόθεση ότι τό μικροσμάτιο και τό όργανο της μέτρησης αποτελούν ένα ένιαίο και μή διαχωρίσιμο σύστημα. Παρόλο πού ή άρχή του μή διαχωρίσιμου προϋποθέτει έμμεσα τήν ύπαρξη άλληλεπιδράσεων με *άπειρη ταχύτητα* (πράγμα αντίθετο με τήν άρχή της σχετικότητας), ή μεγάλη πλειοψηφία των φυσικών τάχθηκε κείνη τήν εποχή με τήν άποψη της Σχολής της Κοπεγχάγης.

Όστόσο τό ερώτημα της πληρότητας της κβαντικής μηχανικής είχε θεθεί. Είχε λοιπόν τεθεί τό ακόλουθο πρόβλημα: *Είναι μίπως δυνατόν νά εισαχθούν στο φορμαλισμό της κβαντικής μηχανικής έναν άριθμό συμπληρωματικών μεταβλητών, πού θά μάς δίνουν μιά αίτιοκρατική περιγραφή των κβαντικών συστημάτων*; Αυτή είναι ή περίφημη ύπόθεση των λανθανουσών παραμέτρων, πού διχάζει τούς φυσικούς επί μισό αιώνα περίπου.

Εκείνη τήν εποχή ό J. Von Neumann απέδειξε μαθηματικά, ότι ή ύπόθεση των λανθανουσών παραμέτρων, όπως και ή άρχή του καθορισμού (determinisme) είναι ασυμβίβαστες με τήν τωρινή μορφή της κβαντικής μηχανικής. Από τήν πλευρά τους οί ειδικοί στά ζητήματα της λογικής κατέληξαν σε άνάλογα συμπεράσματα, με βάση τό χαρακτήρα του πλέγματος των προτάσεων της κβαντικής μηχανικής, πού είναι διαφορετικό από τό πλέγμα των προτάσεων της τυπικής λογικής. Έτσι ή ίντετερμινιστική άποψη φανόταν πανίσχυρη. Μόνο μερικοί από τούς «πατέρες», και πρώτος απ' όλους ό Einstein, τολμούσαν νά τήν άμφισβητήσουν.

Όστόσο από τό 1927 ό Louis de Broglie είχε διατυπώσει μιά

θεωρία (τή λεγόμενη θεωρία «της διπλής λύσης»), πού περιγράφει τήν κίνηση των μικροσωματίων με τρόπο αίτιοκρατικό: σαν τό τελικό αποτέλεσμα των άτακτων, χαοτικών άλληλεπιδράσεών τους, με τό περιβάλλον. Μπροστά στην πίεση της Σχολής της Κοπεγχάγης, ό de Broglie έγκατέλειψε τήν προσπάθειά του προς αυτή τήν κατεύθυνση, και δέχτηκε γιά μιά μεγάλη περίοδο τήν όρθόδοξη έρμηνεία. Έτσι ή ύπόθεσή του δεν είχε συνέχεια.

Τό 1952 ό D. Bohm έθεσε ξανά με τολμηρό τρόπο τό πρόβλημα της αίτιοκρατίας στο μικρόκοσμο. Χωρίς νά γνωρίζει τή θεωρία του de Broglie, ξεκίνησε από παρόμοιες ιδέες και έδωσε μιά *αίτιοκρατική* περιγραφή της κίνησης στο κβαντικό επίπεδο, με βάση τίς άτακτες, αλλά αίτιοκρατημένες κινήσεις σ' ένα βαθύτερο επίπεδο, τό *ύποκβαντικό*. Τό στατιστικό φαινόμενο έρμηνεύεται έδώ σαν τό συνολικό αποτέλεσμα βαθύτερων, αίτιοκρατημένων κινήσεων. Ο D. Bohm διατύπωσε λοιπόν μιά θεωρία *μέ λανθάνουσες παραμέτρους*, πού αναπαράγει τίς στατιστικές προβλέψεις της κβαντικής μηχανικής.

Η έργασία αυτή απέδειξε ότι θεωρίες με λανθάνουσες παραμέτρους δεν είναι αδύνατες, όπως ισχυρίζεται ή επίσημη έρμηνεία. Αλλά τό θέμα δεν έμεινε εκεί. Πολλοί φυσικοί (de Broglie, Bohm, Bell, και άλλοι) διατύπωσαν τήν άποψη ότι τό περίφημο θεώρημα του Von Neumann, πού άπέκλειε τή δυνατότητα γιά αίτιοκρατική περιγραφή στο κβαντικό επίπεδο, δεν εϋσταθούσε: τό συμπέρασμα ένυπήρχε στίς προϋποθέσεις του. (Ο Von Neumann πήρε δεδομένο τόν πιθανοκρατικό χαρακτήρα της κβαντικής μηχανικής. Έτσι ή απόδειξή του ήταν, από λογική άποψη, ένας φαύλος κύκλος). Γενικότερα ή επίσημη έρμηνεία άρχιζε νά άμφισβητείται από όλο και περισσότερους φυσικούς.

Όστόσο ή έρμηνεία αυτή διέθετε άνάμεσα στ' άλλα και τό ακόλουθο ισχυρό έπιχείρημα: αν οί θεωρίες με λανθάνουσες παραμέτρους αναπαράγουν άκριδώς τή στατιστική κατανομή της ύπάρχουσας θεωρίας, τότε δεν έχουν κανένα πρακτικό λόγο ύπαρξης. Και οί λανθάνουσες παράμετροι, έφόσον δεν εκδηλώνονται, μπορούν νά θεωρούνται άνύπαρκτες.

Τό έπιχείρημα φαίνεται ούσιαστικό, αλλά δεν είναι: Έστω κι αν οί δυό θεωρίες οδηγούν στίς ίδιες προβλέψεις, πρόκειται γιά δυό θεωρίες διαφορετικές, με διαφορετική όρμη, με διαφορετική φυσική σημασία, και με διαφορετικές επιστημολογικές έπιπτώσεις. Αλλά τό 1946 ό J.S. Bell απέδειξε ότι θεωρίες με λανθάνουσες παραμέτρους, πού θά αποκαθιστούσαν τήν τοπικότητα (τό διαχωρίσιμο) και τήν αίτιοκρατία στο μικρόκοσμο, θά μπορούσαν νά οδηγούν σε προβλέψεις διαφορετικές από τίς προβλέψεις της συνηθισμένης κβαντικής μηχανικής. Έτσι οί λανθάνουσες παράμετροι θά εκδηλώνονταν: ή ύπαρξή τους θά έπανε νά είναι άπλή ύπόθεση.

Μέ τήν έργασία του Bell τό θέμα πήρε μιά νέα τροπή, και οί πειραματιστές δάλθηκαν νά έλέγξουν τήν όρθότητα της πρόβλεψης: Έπιβεβαίωση της άποψης του Bell θά σήμαινε ότι ή τωρινή κβαντική μηχανική δεν είναι πλήρης, και ότι θά μπορούσε νά αποκατασταθεί ή αίτιοκρατία στο μικρόκοσμο. Τά πειραματικά δεδομένα είναι ακόμα αντιφατικά. Έτσι τό πρόβλημα, απ' αυτή τήν άποψη, παραμένει άλυτο.

Όστόσο δέ χρειάζεται νά άνακαλυφθούν οί λανθάνουσες παράμετροι, γιά νά φανεί ή αδυναμία της όρθόδοξης έρμηνείας. Έδώ δέ μπορούμε νά εισέλθουμε σε τεχνικά ζητήματα. Μπορούμε όστόσο νά σημειώσουμε ότι ή έρμηνεία αυτή βασίζεται στίς έννοιες της έπαλληλίας των καταστάσεων, της κυματοδέσμης και της άναγωγής της κυματοδέσμης, πού είναι έννοιες *προ-κβαντικές* και πού τό φυσικό τους περιεχόμενο δεν έχει άποσαφηνιστεί. (Η «άναγωγή της κυματοδέσμης», επί πλέον, δεν περιγράφεται από τόν τωρινό φορμαλισμό της κβαντικής μηχανικής). Επίσης οί άρχές της άνυπαρξίας των μή παρατηρήσιμων μεγεθών και της συμπληρωματικότητας, δέν είναι φυσικές, αλλά επιστημολογικές άρχές, έκφραση ενός όρισμένου ιδεολογικού-φιλοσοφικού πλέγματος, πού κυριαρχούσε εκείνη τήν περίοδο (γύρω στο 1930) ανάμεσα στους έπιστήμονες και τούς φιλόσοφους.

Μιά συζήτηση στο Λονδίνο για την Ελλάδα του 1941-49.

Στις 12-13 Μαΐου έγινε στο London School of Economics σεμινάριο με θέμα: «Ελλάδα: Κατοχή, Αντίσταση, Έμφυλος», που οργάνωσαν τα παρατήματα της ΕΛΕΜΕΠ και της Ένωσης Πανεπιστημιακών Δυτικής Ευρώπης.

Ξένοι κι Έλληνες μελετητές ή πρωταγωνιστές της περιόδου, ανέπτυξαν και συζητήσαν τις απόψεις τους μ' ένα κοινό από 230 περίπου άτομα, που ήταν βασικά Έλληνες και ξένοι φοιτητές, αλλά και πανεπιστημιακοί δάσκαλοι, ιστορικοί ή άτομα συνδεδεμένα μ' εκείνα τα γεγονότα. Όλοι αυτοί ήρθαν από διάφορα νέρη της Άγγλιας, από τη Γαλλία, Δανία, Γερμανία και Η.Π.Α. Το σεμινάριο είχε ξεκαθαρά ανακοινωθεί από τον ελληνικό και ξένο τύπο. Η όλη εκδήλωση μαγνητοσκοπήθηκε από το Γιώργο Παπανδρέου και βρίσκεται σ' ταινία video στη βιβλιοθήκη του LSE για κάθε ενδιαφερόμενο.

Βασικά θέματα ήταν η τοποθέτηση του ελληνικού κινήματος στα διεθνή πλαίσια της εποχής, η ανάλυση του χαρακτήρα του και η αναζήτηση των αιτίων του εμφυλίου.

Της Ελένης Νικολάου

● Η Elisabeth Barker (συγγραφέας και αναλύτρια σ' θέματα νοτιο-ανατολικής Ευρώπης) τοποθετώντας την ελληνική αντίσταση στο πλαίσιο των αγγλο-σοβιετικών σχέσεων υποστήριξε ότι ήταν απλά και μόνο, από τη σκοπιά των Σοβιετικών, ένα διαπραγματευτικό άτομο στις συναλλαγές τους με τους Άγγλους για αναγνώριση επιρροής στα Βαλκάνια. 'Αναφέρθηκε έκτακτα σε συνομιλίες του Στάλιν με τον 'Ηντεν που φανέρωναν μία πολιτική κάθε άλλο παρά βασισμένη σ' ιδεολογικά κριτήρια, μία πολιτική ενός ψυχρού πραγματισμού.

Οι πηγές της, αγγλικά και αμερικάνικα αρχεία, δέχτηκαν την άνοιχτη αμφισβήτηση της αντιμεινικότητας τους από μέλη του κοινού. Τά αντίστοιχα σοβιετικά αρχεία παραμένουν όμως κλειστά και η διασταύρωση των πληροφοριών για μία σωστή ερμηνεία δύσκολη.

Ο George Alexander (που έχει στηρίξει τη διδακτορική του διατριβή στο King's College πάνω σ' στοιχεία από τα αγγλικά αρχεία που πρόσφατα έγιναν προσιτά στους έρευντές) πήρε μία φιλελεύθερη αλλά σαφώς αντικομμουνιστική θέση. 'Υποστήριξε έντονα ότι το ΚΚΕ υιοθέτησε στην αρχή την τακτική λαϊκού μετώπου μ' ένα σοσιαλδημοκρατικό πρόγραμμα (π.χ. σεβασμός ατομικής ιδιοκτησίας, θρησκείας) γιατί είχε αντιληφθεί ότι δεν είχε να κάνει μ' ένα καθαρά κομμουνιστικό λαϊκό ξεσηκωμό. Το ΚΚΕ δεν ήταν, δεν μπορούσε να είναι ειλικρινές απέναντι σ' αυτό το πρόγραμμα, γιατί αν ήταν θα 'παυε να 'ναι Κ.Κ. Ο άπτερος και σαφής σχολός των

κομμουνιστών ήταν πάντα ν' «αρπάξουν» την εξουσία και να επιβάλουν τη δικτατορία του προλεταριάτου. 'Απέβλεπαν στο να αποκτήσουν όποιοδήποτε έλεγχο της χώρας, γι' αυτό άλλωστε άξιωσαν να πάρουν ύπουργεία-κλειδιά, δηλαδή 'Εσωτερικών (έλεγχος αστυνομίας), Δικαιοσύνης (δικαστηρίων) και 'Αμύνης (στρατού), που ίσοδυναμούν με ουσιαστικό έλεγχο του κράτους.

Σάν αδικημένη φυσιογνωμία πρόβαλε το Γεώργιο Παπανδρέου, που στο ενεργητικό του καταχώρησε την επιδέξια κίνηση του να υιοθετήσει τα λαϊκά κοινωνικά αιτήματα, υποσκελίζοντας έτσι το ΚΚΕ σάν μόνο φορέα της πολυπόθητης αλλαγής.

Οι απόψεις αυτές προκάλεσαν έντονες αντιδράσεις στο άκροατήριο, που φάνηκε επιφυλακτικό να δεχτεί δόλο και κακοπιστία του ΚΚΕ.

Ο Προκόπης Παπαστρατής αναφέρθηκε στο πατρонаρίσμα του ΕΛΕΣ από τους Άγγλους, που τον έβλεπαν σάν φορέα της πολιτικής τους και αντίδορο του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ. 'Υπήρχαν σαφείς, μακροπρόθεσμες βλέψεις τους για επάνοδο στο πρό το πολέμου καθεστώς, του βασιλιά και της ολιγαρχίας, «άνθρώπων εμπιστοσύνης» για την εξυπηρέτηση των αγγλικών συμφερόντων στη Μέση Ανατολή. Αυτή η τοποθέτηση έκανε ανεπιθύμητη την υποστήριξη του ΕΛΑΣ, παρά την αποδεδειγμένη αξία του σάν ένοπλο άγωνα κατά των Γερμανών. Η αγγλική ανάμιξη στις ζυμώσεις για τις πολιτικές μεταβολές στην Ελλάδα ήταν αναπόφευκτη, αλλά έγινε πιο βίαιη κι απροκάλυπτη με την άνοδο της

δύναμης του λαϊκού κινήματος που αντιπροσώπευε το ΕΑΜ-ΕΛΑΣ.

Ο 'Ανδρέας Κέδρος (ιστορικός, συγγραφέας της 'Αντίστασης) τονίζοντας το μοναδικό χαρακτήρα του ΕΑΜ σάν πλατύ, λαϊκό, μεταρρυθμιστικό κίνημα, μοίρασε τις ευθύνες για τον τελικό καταποντισμό του ανάμεσα σ' όν Τσώρτσιλ και το ίδιο το ΕΑΜ. Ο πρώτος άκολούθησε μία κοντόφθαλμη πολιτική που με γνώμονα τα συμφέροντα της αυτοκρατορίας για τα πετρέλαια της Μ. Ανατολής διαμόρφωσε τον τυφλό αντικομμουνισμό και προάγγειλε τον ψυχρό πόλεμο. Στην περίπτωση της Ελλάδας διέλεξε την «εύκολη» λύση συμμάχωντας με τα πιο συντηρητικά και αντιλαϊκά στοιχεία, δηλαδή το βασιλιά και τη δεξιά, μία συνταγή που βέβαια ακολουθήθηκε κι από άλλους άπανταχού της γής... Το ΕΑΜ πάλι έχει τις ευθύνες του γιατί κράτησε μία άκαμπτη τακτική, αποκλείοντας διαπραγματεύσεις και διπλωματικούς έλεγμούς σ' έναν πολιτικό άγωνα που πολώθηκε γύρω από το πολιτικά θέμα, μοναρχία/δημοκρατία. Γι' αυτό και ο έμφυλος υπήρχε πάντα, σ' έμβρυα μορφή, και ξέσπασε άνοιχτά πιά το Δεκέμβρη του '44, όταν ο Τσώρτσιλ άποφάσισε να δώσει το έναυσμα. Για τον Κέδρος οι ήγέτες των κομμουνιστών μέσα στο κίνημα έχουν μεγαλύτερες ευθύνες, γιατί όταν προβάλλουν οι ίδιοι την υπεροχή της θεωρητικής τους βάσης, δηλαδή του μαρξισμού, δημιουργούν αντίστοιχες άποχρεώσεις για όρθότερη τακτική και πολιτική γραμμή. 'Αξιοι άγωνιστές, άποδείχτηκαν άδέξιοι πολιτικοί, που επέτρεψαν σ' όν Τσώρτσιλ να πραγματοποιήσει ένα κυνικό σχέδιο για το γερό δέσιμο της Ελλάδας στο έγγλέζικο άρμα.

Ο Θανάσης Χατζής (Γενικός Γραμματέας του ΕΑΜ 1941-44) πρόβαλε το χαρακτήρα του κινήματος σάν πανελλαδικό άπελευθερωτικό άγωνα που εκδηλώθηκε με ένοπλες και μ' άλαϊκές ένέργειες. 'Η πλατιά λαϊκή υποστήριξη όφειλόταν στο γεγονός ότι το ΕΑΜ έδωσε έκφραση στις λαϊκές έθνικές και κοινωνικές επιδιώξεις για έθνική άνεξαρτησία και λαϊκή δημοκρατία. Το πρόγραμμα του ΕΑΜ δεν ήταν στενά, κομματικά, κομμουνιστικό. 'Αντίθετα με όν Alexander, ό Χατζής υποστήριξε τις ελίκρινες διαθέσεις του ΚΚΕ απέναντι σ' αυτό το πλατύτερο πρόγραμμα. Έκλογές, έκανε το ΕΑΜ μέσα στην κατοχή στις έλεύθερες περιοχές και για πρώτη φορά 18χρονοι και γυναίκες ψήφισαν. Ο άγώνας δεν ήταν μία σοσιαλιστική επανά-

σταση αλλά ένας άντιφασιστικός, άντι-ιμπεριαλιστικός άγώνας. Μία σοσιαλιστική επανάσταση δεν ήταν προγραμματισμένη για «έκ των άνω» επιβολή. Οι άλλες όργανώσεις της κατοχής (ΕΔΕΣ, ΕΚΚΑ), είχαν στενότερο χαρακτήρα, έκαναν δηλαδή μόνο αντίσταση κατά των κατακτητών χωρίς τις προεκτάσεις ενός πλατύτερα άπελευθερωτικού άγώνα. 'Ηταν ένα είδος άγώνα πραιτοριανών που θ' άλλαζε μόνο όν καταπιεστή, θ' στερώνε δηλαδή την άγγλική έξάρτηση και την έλληνική ολιγαρχία. Κατολογίζοντας ευθύνες για την ήττα του ΕΑΜ μίλησε για την υπαρέξη «δυό γραμμών» μέσα στην καθοδήγηση και την έπικράτηση αυτών που πίστεψαν στη μεταπολεμική συνέχιση της συμμαχίας 'Αγγλίας, Η.Π.Α. και Ρωσίας, παραβλέποντας τις ταξικές άντιθέσεις, που είναι οι καθοριστικές. 'Η ήγεια έτοι έχασε όν παλιό το λαό κι έγινε έσραγός του κάνοντας μοιραίες παραχωρήσεις που οι άπλοι άγωνιστές δικαιολογούσαν με το «ξέρει ή καθοδήγηση τί κάνει, έχει όους λόγους της». 'Η Βάρκιζα ήταν άποτέλεσμα των λανθασμένων έκτιμήσεων, που δεν τίς διαμόρφωσαν έντολές από τί Μόσχα. Σ' αυτό ό Θ. Χατζής ήταν κατηγορηματικός. 'Όπως κατηγορηματικός ήταν για τί ζήμια που έκανε στο όλο κίνημα μετέπειτα ή κακά έννοούμενη αυτοκριτική και ή συκοφάντηση άγωνιστών.

Ο Hagen Fleischer (διάκτορας του 'Ελεύθερου Πανεπιστημίου του Βερολίνου) παρουσίασε την περιέργη ύπόθεση Ντόν Στότ, που συχνά άναφέρει ή ελληνική βιβλιογραφία. Ο νεοζηλανδός λοχίας Ντόν Στότ φέρεται να διαπραγματεύεται με όους Γερμανούς μία τοπική ειρήνη στην Ελλάδα, σάν όν 'Αριστόπολη του 'Αριστοφάνη. Πέρα από τις κατασκοπευτικές στυλ λεπτομέρειες της ιστορίας, ή ύοσία του έπεισόδου βρίσκεται στη σημασία του σάν κομμάτι - στο βαθμό που είναι έξακριδωμένο κάτι τέτοιο - της όλης άγγλικής στάσης προς τί Σοβιετική Ένωση - διατεθειμένης δηλαδή της Άγγλιας να προχωρήσει σ' μία χωριστή ειρήνη με όους Γερμανούς για να άποδομεύσει δύναμεις της και να τίς στρέψει κατά της Ρωσίας. Ένα τέτοιο ένδεχόμενο φαίνεται ότι άπασχόλουσε σοβαρά το Στάλιν γενικό-τρεα.

'Εδώ μπορεί να σημειωθεί ότι ό Θ. Χατζής άνέφερε όους γενικότερους αυτούς φόβους του Στάλιν για μία άγγλοαμερικανική συμφωνία με τί Γερμανία σάν αναστάλτικό παράγοντα μιάς πιθανής βοήθειας προς τί έλληνικό κίνημα. Για την ιστορία του

Ντόν Στόττ γραφικές λεπτομέρειες πρόσφερε ο άμεσος αναμνησμένος σ' αυτή κ. Γκότσης, που αναφέρθηκε στις αναμνήσεις του από το Νεο-ζηλανδό λοχία.

Ο Heinz Richter (διδάκτορας του Πανεπιστημίου της Χαϊδελβέργης και γνωστός από δημοσιεύματά του στο «Αντί») υπογράμμισε ότι το ενδιαφέρον για τα Δεκεμβριανά, θέμα της εισήγησής του, δεν είναι μόνο ακαδημαϊκό, αφού διαμόρφωσαν τη μέχρι σήμερα πολιτική ζωή της Ελλάδας. Το αντιεπαναστατικό ρεύμα διέκοψε βίαια τις προοδευτικές εξελίξεις, αντάμειψε τους δολοφονικούς, δημιούργησε το παρακράτος και υπέβαλε τον ΙΔΕΑ.

Τό να αποδίδει κανείς τα Δεκεμβριανά σε κομμουνιστική συνωμοσία κι επιβουλή, δεν είναι παρά μία βολική απλούστευση της ιστορίας. Τα Δεκεμβριανά ήταν η αναπόφευκτη σύγκρουση δυο αντίθετων κι αντιμαχόμενων κοινωνικοοικονομικών θεωρήσεων. Προετοιμάστηκαν από τον Τσώρτσιλ μέσα στο πνεύμα της ιμπεριαλιστικής πολιτικής του, αντίθετης σε κάθε αλλαγή της κατεστημένης τάξης πραγμάτων.

Υπήρξαν μετριοπαθέστερες εκτιμήσεις από άλλες πολιτικές δυνάμεις στην Αγγλία ή και από τον Ρούσσελτ ακόμα. Αναφέρθηκε ένα υπόμνημα της αγγλικής εργατικής Συνομοσπονδίας και έγγραφο ενός ταγματάρχη συνδέσμου με τους αντάρτες, σάν ενδείξεις κριτικής απέναντι στη γραμμή του Τσώρτσιλ.

Από την άλλη όμως, τό τηλεγράφημα Τσώρτσιλ προς

Σκόμπυ, νά μή διστάσει νά διατάξει πυρ, είναι τό μέτρο της αγγλικής ενοχής.

Έτσι τά Δεκεμβριανά έχουν τά χαρακτηριστικά της ξένης επέμβασης, έχουν όμως και τό χαρακτήρα τοπικού έμφύλιου μ' όλες τις ακρότητές του.

Ο Nickolas Hammond (καθηγητής της Αρχαίας Έλληνικής Ιστορίας στο Cambridge) αφηγήθηκε μέ ζωντάνια τις αναμνήσεις του από την ελληνική αντίσταση, όπως την είδε σάν μέλος της Βρετανικής Στρατιωτικής Αποστολής. Παρουσίασε όμως μία ειδυλλιακή άθωα Αγγλία, που, χωρίς ιδιοτελείς πολιτικές βλέψεις, δρέθηκε ανάμεσα σ'ά αντιμαχόμενα ελληνικά κινήματα. Κάτω από την πίεση έρωτήσεων, έμμεσα τουλάχιστον, δέχτηκε τελικά τις πολιτικές σκοπιμότητες που υπαγόρευαν τις στρατιωτικές ενέργειες της Βρετανικής Αποστολής, όπως δείχνουν και τά στοιχεία για τόν περιορισμένο ανεφοδιασμό του ΕΛΑΣ.

Επίσης έδωσε ακόμα μία εξωραϊσμένη εικόνα της βρετανικής πολιτικής, υποστηρίζοντας ότι τό μεγάλο ανθρωπιστικό χρέος της για τόν ήρωισμό τών Έλλήνων τό 1940-41 ή Αγγλία ήταν φυσικό νά τό ξεπληρώσει σ'όν έπistolmo έκφρασή του ελληνικού κράτους, δηλαδή σ'ήν εξόριστη κυβέρνηση και τό βασιλιά. Αντικρούστηκε βέβαια μέ τό αντίχειρμα ότι όταν ή θέληση ενός ολόκληρου λαού άγνοείται, είναι τό λιγότερο άφελές νά μιλάμε για ανθρωπιστικά κίνητρα.

Στις συζητήσεις συμμετείχαν

από αγγλική μεριά ο ταξίαρχος Myers, επικεφαλής της Βρετανικής Αποστολής, και ο Suret-Scott, ανώτερο στέλεχος της S.O.E. Οί αναφορές τους σ'ά γεγονότα που έζησαν έδωσαν άμεσότητα στις συζητήσεις κι έμμεσα τουλάχιστον επιβεβαίωσαν τήν άνάμιξη τών Αγγλων στις πολιτικές ζυμώσεις.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ οί όμιλητές έδαν τό ΕΑΜ - ΕΛΑΣ σάν γνήσιο λαϊκό και δημοκρατικό κίνημα που ο αντίκομμουνισμός του Τσώρτσιλ άνάκοψε. Κι εκείνος φυσικά έκανε πολιτική σύμφωνη μέ τό κατά τή γνώμη του αγγλικό συμφέρον και κανείς δεν μπορεί νά τόν κατακρίνει γι' αυτό. Ίσως μπορεί μόνο νά έπισημάνει κανείς τήν αντίφαση ανάμεσα σ'ή θεωρητική προσήλωση στις δημοκρατικές διαδικασίες και σ'ήν αδιάστακτη πολιτική πράξη, όταν αυτές πάνε νά ξεπεράσουν τά «άνεκτά όρια».

Η εϋθύνη της ήγείας του ΕΑΜ παραμένει κι όταν ξεσκεπάζεται ο ρόλος τών Αγγλων κι είναι ίσως και μεγαλύτερη τότε. Γιατί τό ελληνικό συμφέρον δεν μπήκε πάνω άπ' όλα;

Ο Κέδρος απέδωσε τά λάθη σ'ήν πολιτική ανεπάρκεια της ήγείας, σ'ήν έλλειψη διπλωματικής ευελιξίας.

Ο Θ. Χατζής έπιχείρησε μία βαθύτερη άνάλυση τών λαθών, αναζητώντας τις ιδεολογικές τους ρίζες. Σέ μία έκτεταμένη συζήτηση του δόθηκε ή ευκαιρία νά αναφερθεί διεξοδικά στο πώς διαμορφώθηκαν οί «δυο γραμμές» μέσα σ'ήν ήγεία και σ'ήν

επικράτηση της άνάλυσης που παραμέριζε τόν ταξικό χαρακτήρα του πολέμου. Η έπαναστατική δύναμη του λαού υποτιμήθηκε κι άρχισαν οί υποχωρήσεις στις πιέσεις τών άστικών δυνάμεων. Τό μεγάλο συμβιβασμό του Λιβάνου απέδωσε ο Χατζής άποκλειστικά στο ότι ο Σβάλος κι ο Ρούσος παρέβηκαν τις συλλογικές έντολές που είχαν, έχοντας τήν προφορική άδεια του Ιωαννίδη, που ήθελε νά κρατήσει τό Σβάλο στο ΕΑΜ. Ανάμιξη της Ρωσίας δεν δέχτηκε καθόλου, ούτε και τήν ύπαρξη συμφωνιών μέ τόν Τσώρτσιλ. Ο Τσώρτσιλ σωστά και διορατικά ψυχολόγησε τήν άμέτοχη στάση τών Ρώσων απέναντι σ'ήν Ελλάδα και προχώρησε σ'ά Δεκεμβριανά μέ σιγουριά.

Παρά τά σφάλματα και τήν ήττα του κινήματος μένει άναμφισβήτητο ότι τό ΕΑΜ - ΕΛΑΣ ακόμα μαγνητίζει σάν λαϊκή έποποιία, συνέχεια του '21 και πρόδρομος του Πολυτεχνείου. Έπισημαίνοντας αυτό, ο Γιώργος Κατηφόρης, έδωσε τή δική του άποψη για τις πηγές αυτής της μαγνητικής δύναμης. Τό ΕΑΜ - ΕΛΑΣ στηρίχτηκε σ'ήν άμεση και ζωντανή σχέση μέ τό λαό, άνοίγοντας μέ έμπιστοσύνη τό κράτος στους πολίτες και βάζοντας σέ μία σωστή βάση ίσοτιμίας τις σχέσεις κράτος-στρατός-λαός. Μπορεί νά χάθηκε τό κίνημα τότε. Όμως ένας λαός χρειάζεται και πρέπει νά βάσει στόχους μελλοντικούς. Τελικά ή αϊγλή του ΕΑΜ - ΕΛΑΣ ξεπηδά μέσα από τό χαρακτήρα του σάν προκαταβολή του μέλλοντος που θά 'ρθει.

κυκλοφορεί

Ρεμπέτικη άνδοιογία

Νταλγκάς, Ι. Δραγάσης, Γιόβάν Τσαούς, Ζουριδάκης, Καλδάρας, Καλφόπουλος, Καπλάνης, Καρίπης, Κασσιμάτης, Καψάλης, Κυρομύτης, Κλουδάτος, Κοσμάδοπουλος, Κυριαζής, Λαύκας, Λογοθέτης, Μάθεςης, Μητσάκης, Μοντανάρης, Μοσχονάς, Μουφλουζέλης, Μπαρούς, Μπακάλης, Σαμιώτης.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΛΕΘΡΟΝ
Τοπίου Ια - 8837692

«βαμος» εργαστηρι

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΣΙΝΩΠΗΣ 49 τηλ. 7707066-7783079
ΕΛΕΝΗ ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗ

κεραμικά
φωτιστικά
ζωγραφική σε υφασμα
σε ξυλο
διαφημιστικά δωρα

ΕΝΑ ΜΟΥ – ΕΝΑ ΣΟΥ!

Τήν... 1η 'Απριλίου 1978, ο Ε.Ο.Τ. ανακοίνωσε – με όρισμένες επιφυλάξεις για όρισμένους... έπιλαχόντες – την απόφαση του γνωμοδοτικού συμβουλίου του Φεστιβάλ για το πρόγραμμα των φετινών παραστάσεων.

Η ανακοίνωση εκείνη και η τελική διαμόρφωση του προγράμματος, σέ συνάρτηση μάλιστα με τη σύνθεση του γνωμοδοτικού συμβουλίου, αποτελούν μία άγρια πρωτοπριλιτική φάρσα. Το γνωμοδοτικό συμβούλιο αποτελούν, ακτός από τους εκπροσώπους της πολιτείας, οι: Α. Ζώρας, Ι. Καμπουράκης, Λητώ Κατακουζηνού, Π. Χάρης, Β. Κολάσης, Δ. Χωραφάς, Δ. Χόρν, Σπ. Ευαγγελάτος, Μ. Χατζιδάκης, Κ. Κούν.

Ας πάρει ο (φορολογούμενος) πολίτης ένα φρέσκο πρόγραμμα 'Επιδαύρου – 'Ηρώδειου – Λυκαδητιού – Φιλίππων – Θάσου στα χέρια του, κι αν βρει έστω και ένα θεατράνθρωπο ή μουσικάνθρωπο του γνωμοδοτικού συμβουλίου που νά μήν παίρνει μέρος και στά φεστιβάλ, είτε σάν συντελεστής παράστασης είτε σάν... εταιρία, νά μήν ξαναδιαβάσει «'Αντί»!

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΓΙΑ ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Η «Κίνηση για την 'Απελευθέρωση των Γυναικών» έδωσε στη δημοσιότητα τό κείμενο μιάς διακήρυξης, στην όποία, μεταξύ άλλων:

● αναφέρεται ότι «υπάρχουν και στην 'Ελλάδα οι συνθήκες που γέννησαν τό γυναικείο κίνημα στη Δ. Ευρώπη, μ' όλες τις ιδιομορφίες που μπορεί νά παρουσιάζουν στη χώρα μας»

● αναλύεται «η φύση της γυναικείας καταπίεσης» και καθορίζεται «μέ ποιόν τρόπο και για ποιούς στόχους» θά αγωνιστούν τά μέλη της κίνησης.

Και ή διακήρυξη καταλήγει: «Γι' αυτό θ' αγωνιστούμε για ένα αυτόνομο γυναικείο κίνημα θαλαμένο μέσα απ' τους χώρους όπου οι γυναίκες ζούν τά προβλήματά τους.

Θ' αγωνιστούμε για τή δημιουργία επιτροπών στό εργοστάσιο, στό σχολείο, στό Πανεπιστήμιο, στή συνοικία, στό σωματείο, όπου θά συσπειρώνονται και οργανώνονται σέ κόμματα και οργανώσεις γυναίκες και άνοργάνωτες γυναίκες γύρω από τά συνηκευμένα τους προβλήματα και θά παλεύουν γι' αυτά.

Μιά τέτοια μορφή αυτο-οργάνωσης είναι ή μόνη δυνατή σέ μαζικό επίπεδο ενάντια σέ μία καταπίεση που εκφράζεται σέ πολλούς τομείς και μέ διαφορετικούς τρόπους στους διάφορους χώρους.

Φορέας μιάς τέτοιας πάλης δέν μπορεί νά είναι αποκλειστικά μία γυναικεία οργάνωση.

Τό μαζικό γυναικείο κίνημα θά

προέλθει από τήν αυτο-οργάνωση μας και τό συντονισμό μας στους διάφορους χώρους όπου μένουμε, δουλεύουμε ή σπουδάζουμε.

Μόνο έτσι θά μπορέσουμε νά επιβάλλουμε τους άγώνες μας.

Μόνο έτσι τό λαϊκό κίνημα θά ενσωματώσει και τά δικά μας προβλήματα.

Μόνο έτσι ή επανάσταση θά γίνει και δική μας υπόθεση.

Μόνο έτσι ή σοσιαλιστική κοινωνία που θέλουμε, θά φτιαχτεί και μέ τή δικιά μας συμμετοχή και τότε ή απελευθέρωση μας θά μπορέσει νά γίνει πραγματικότητα.

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΧΩΡΙΣ ΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΧΩΡΙΣ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ.

Έκκληση για διβλία

«Θέλουμε νά συμβάλουμε δημιουργικά στό ανέβασμα του μορφωτικού επιπέδου της επαρχίας», λέει ή επιστολή που μās έστειλε ο «Προοδευτικός Όμιλος Μύτικα» – ενός ξεχασμένου χωριού στην Αιτωλοακαρνανία. «Γι' αυτό – προσθέτει – ζητάμε από όλους τους διδλόφιλους νά μās ένισχύσουν στό στήσιμο μιάς διβλιοθήκης».

Γιά όσους θέλουν νά δάλουν τό δικό τους λιθαράκι σημειώνουμε τίς διευθύνσεις που πρέπει νά στέλνονται τά διβλία:

● Παναγιώτης Παπαδόπουλος, Ρεθύμνης 5, Ν. Λίδια.

● Ευστάθιος Λεκατσός, Μύτικας, Αιτωλοακαρνανία.

Η ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ

Χρονιά του ποδοσφαίρου ή φετινή – χρονιά της 'Αργεντινής: 350 εκ. στεργλίνες ξοδεύτηκαν για τή διοργάνωση του «Παγκοσμίου Κυπέλλου», που παρακολουθούν εκατομμύρια φίλαθλοι σ' όλη τή γή.

Ας γνωρίσουμε, λοιπόν, τήν 'Αργεντινή, πολύ σύντομα, μέ μερικά χαρακτηριστικά «στοιχεία» της:

● Πληθυσμός: 24 εκατομμύρια κάτοικοι.

● Πρόεδρος: στρατηγός Τζόρκε Βιντέλα (διαδέχθηκε τήν 'Ισαβέλλα Περόν μετά τό πραξικόπημα του Μάρτη 1976)

● Αριθμός πολιτικών προσφύγων: 8.000

● Αριθμός άγνωσμένων πολιτικών στελεχών: 15.000 (κυρίως συνδικαλιστές)

● Αριθμός πολιτικών δολοφονιών από τό πραξικόπημα: 8.000

● Ρυθμός πληθωρισμού: 8% τό μήνα.

● Έθνικές δαπάνες για τήν

υγεία και τήν εκπαίδευση: 3.6% του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος.

● Έθνικές δαπάνες για τήν ασφάλεια και τήν άμυνα: 18% του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος.

● Τύπος: 30 έφημερίδες έκλεισαν μετά τό πραξικόπημα, 29 δημοσιογράφοι σκοτώθηκαν, 70 είναι φυλακισμένοι και 400 βρίσκονται στην έξορία.

● Δικαιοσύνη: Δέν επιτρέπεται υπεράσπιση στις πολιτικές υποθέσεις. Δώδεκα δικηγόροι σκοτώθηκαν από τό πραξικόπημα και 72 είναι φυλακισμένοι.

● Μέθοδοι βασανισμών: Ηλεκτροσόκ, κράτημα του κεφαλιού του κρατουμένου κάτω από νερό μέχρι νά πνιγεί, ακρωτηριασμός μπροστά σέ άλλους κρατουμένους – πέρα από τά άλλα γνωστά «κλασικά» μέσα. Κι ακόμα: ή έξαφάνιση – μετά τά βασανιστήρια.

● Αντίσταση: Μοντενέρος (ή άκρα άριστερή πτέρυγα του περονιστικού κινήματος), τό ERP («'Ο στρατός του λαού»), οι συνδικαλιστικές οργανώσεις.

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ

Πάνε μήνες τώρα που μέ πολύ κέφι, και ακόμα περισσότερο μόχθο, έτοιμάζεται από ένα μικρό αριθμό νέων ανθρώπων ή «ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ». Γράφουν, σκηνοθετούν και παίζουν μία έλεύθερη και δημιουργική διασκευή του «ό Μεγαλέξαντρος και τό καταραμένο φίδι», μέ τίτλο «'Ο Αλέκος μέ τά κυδώνια». Η «ΘΕΑΤΡΙΚΗ

ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ» θά παρουσιάζει τό έργο της από τόν 'Ιούλιο στό χώρο άπέναντι από τήν Πανεπιστημιούπολη (άσος Συγγρού), που παραχωρήθηκε ειδικά από τό Δήμο Ζωγράφου. Οι συντεχνίτες του θεάτρου αυτού είναι οι: Μίνα Αδαμάκη, Νίκος Αρμάος, Έλενη Βουτυρά, Τ. Σαροής, Γ. Χουβαρδάς, μέ μουσικούς τους Δ. Πανούση, Ν. Δασκαλοθανάση (μουσική Δ. Λέκκα) και σκηνογράφο τή Μαρία Σειρήλη. Καλή άρχή, μά κυρίως γερό στέργνωμα.

ΒΑΛΙΑΣ ΣΕΜΕΡΤΖΙΔΗΣ: Τό έργο τέχνης καί ή πολιτική

Της Ντόρας Ήλιοπούλου Ρογκάν

Ο Βάλλας Σεμερτζίδης γεννήθηκε τό 1911 στό Κρασνον-τάρ (Καύκασος) από Έλληνα πατέρα καί Ρωσίδα μητέρα κι εγκαταστάθηκε μέ τήν οίκογένειά του στήν Κοκκινιά τό 1923. Φοίτησε στήν ΑΣΚΤ καί στό έργαστήριο Παρθένη καί παράλληλα μέ τή ζωγραφική έκανε πολλές δουλειές γιά νά επιζήσκει. Στή διάρκειά του πολέμου (προτού ανέβει στό βουνό) ύπηρέτησε στό άντιαεροπορικό πυροβολικό του Νανσταθμού.

Αρχές του 1944, άνέβηκε πρώτα στή Βίνιανη τής Εύρου-τανίας καί ύστερα στά Άγραφα. Από τότε ζυμώθηκε κυριολεκτικά μέ τούς άγώνες του λαού, μέ τήν καθημερινή προσπάθεια γιά επιβίωση, τόν άγώνα των άνταρτών καί τήν απελευθέρωση του κινδύνου. Όλα αυτά τά διώματα καί τίς έντυ-πώσεις τά κατέγραψε επί τόπου σέ έναν άνυπολόγιστο άρι-θμό από σχέδια πού επεξεργάστηκε άργότερα, πρώτα σέ χαρακτηριστική πάνω σέ ξύλο καί σέ λινόλεουμ καί ύστερα μέ μιά τεχνική πού επινόησε ο ίδιος καί πού τήν κρατάει μυ-στική: θεμελιωμένη στήν όξείδωση του τσίγκου καί του χαλκού.

ΣΤΗ σύντομη συζήτηση πού είχαμε μαζί του τόν ρωτάμε γιά τούς καλλιτέχνες πού δούλεψαν στό βουνό.

Ήταν λίγοι. Μειριούνται σά δάχτυλα του ενός χεριού. Υπήρ-χαν δέθαια καλλιτέχνες πού τον καιρό τής Άντίστασης καί του Έμφυλίου δούλεψαν τίς γραφι-κές τέχνες - άφίσες, προκηρύ-ξεις, προγράμματα, έφημερίδες. Όμως, όταν λέμε βουνό, καί μέ τή λέξη αυτή έγώ προσωπικά έν-νοώ τήν καρδιά τής Άντίστασης, οί καλλιτέχνες πού δούλεψαν

πάνω έδώ είναι μετρημένοι. Οί συνθήκες πού επικρατούσαν πάνω εκεί δέν επέτρεπαν μιά καλλιτεχνική δραστηριότητα. Ή τελευταία ήταν μειωμένη καί στίς πόλεις, όπου τό μυαλό γύριζε συνέχεια στό καθημερινό συσσί-τιο. Μπορώ θετικά νά πω ότι στό βουνό δούλεψαν οί Μεγαλίδης, Φέρτης, Δήμου καί κάποιος άλ-λος πού τό όνομά του μου δια-φεύγει καί πού σήμερα όρίζεται στίς Ήνωμένες Πολιτείες. Όλοι οί άλλοι θοισκόντουσαν στίς πό-λεις.

Μέχρι τώρα ο Βάλλας Σεμερ-τζίδης δέν είχε τήν ευκαιρία νά δείξει τό σύνολο αυτής τής δου-λειάς του. Τόσο οί εκθέσεις πού οργανώθηκαν προς τιμήν του τό 1966 στή Ρωσία (Μόσχα, Λένιν-γκραντ καί σέ άλλες 25 πόλεις) όσο καί ή περυσινή άναδρομική του έκθεση στήν Έθνική Πινα-κοθήκη, δέν αντιπροσώπευσαν παρά μιά γεύση μόνο από τά έργα αυτής τής ενόητας, πού εί-ναι κάπου 400.

Τά έργα αυτά αποτελούν δίχως καμιά άνφισηθήση ένα ολο-ζώντανο έπος του λαού μας. Βλέπουμε νά έχουν αποθανυ-σθεί μ' έναν ιδιωμιατικό τρόπο εδώ: Σκηνές από τό Λαϊκό Δικα-στήριο, κηρύγματα καί περι-οδεύοντες όμιλητές πού δέν απο-κάνουν νά γυρίζουν τά χωριά, συγκλονιστικές σέ σημασία συν-εδριάσεις των χωρικών (στά Άγραφα) πού έμαθαν νά λύνουν τίς διαφορές τους μ' ένα δημο-κρατικό τρόπο κι όχι μέ ξυλο-δαρμό, καθώς καί τόν άνθρωπο μέ δίλες του τίς αντιδράσεις μέσ' από τήν πείνα καί τή βιοπάλη.

Οί έντυπώσεις καί τά έρεθί-σματα αυτά συνέχισαν μέσ' από τίς «προεκτάσεις» τους - τή ζωή των άγροτών καί των εργατών - νά έμπνέουν κι όλο τό μεταγενέ-στερο έργο του ζωγράφου.

Χαρακτηριστικά κι επιγραμ-ματικά μαζί, ο Βάλλας σημειώσε στο ήμερολόγιό του (Σκιάθι, Ρό-δος 31-7-76): « Ή περίοδος τής Κατοχής άποφασιστικά διαμόρ-φωσε τό νόημα τής δημιουργικής προσπάθειας, τής δικιάς μου καί μιάς σειράς καλλιτεχνών. Τό νόημα αυτό είναι ο σεβασμός στίς παραδόσεις του ΛΑΟΥ ΜΑΣ. Άντληση μορφής από τήν

πάλη του γιά λευτεριά, γιά δημο-κρατία».

Έχοντας βαθιά ριζωμένο μέσα του τό πιστεύω αυτό, ο Βάλλας άντέδρασε σέ κάθε ξενοφερμένη επίδραση, θέση πού απόδειξε κι έμπρακτα όταν άρνήθηκε τήν ύποτροφία πού του έδωσαν τό 1936 γιά τό Παρίσι. Κι ούτε δι-στάζει νά κατηγορήσει αυτήν άκριβώς τήν ξενομανία σαν τήν υπεύθυνη γιά τό μπλοκάρισμα τής σύγχρονης ελληνικής τέχνης.

Υπάρχει - λέει - ένα χάος στήν ελληνική τέχνη, σήμερα, γιατί όλοι οί άξιοι νέοι καλλιτέ-χνες μας τό 'χουν βάλει βαθιά μέσ' τήν καρδιά τους νά πάνε έξω. Καί ρωτάω γιατί; Δέν φτά-νουν γιά νά τούς έμπνεύσουν οί άσπείρευτες πηγές τής αρχαίας ελληνικής τέχνης; τής δυζαντι-νής; τής λαϊκής μας τέχνης καί παραδόσης; Τί συμβαίνει άραγε καί από τή μιά τά άγνοούμε όλ' αυτά ενώ από τήν άλλη θανμά-ζουμε τόν Πικάσο πού οδισια-στικά άντέγραψε τά αρχαία ελ-ληνικά άγγεία; Βέβαια σέ όλα αυτά φταίνει καί άλλοι παράγον-τες. Τίποτα δέν είναι τυχαίο. Κι ούτι καί ή Α.Σ.Κ.Τ. έχει πάρει καμιά θέση.

Καί καταλήγει:

- Άλλοτε, ύπήρχε μιά δι-καιολογία: Μετά τήν Τουρκο-κρατία επιβάλλονταν νά πάνε οί Έλληνες καλλιτέχνες στή Γερμα-νία γιά νά «φωτιστούν». Σήμερα, όμως, κάτι τέτοιο δέν στέκει. Έχουμε καί τίς ικανότητες καί τίς δυνατότητες καί τά έρεθί-σματα, τούς συνειρμούς καί τά διώματα, γιά νά παραδειγματι-στούν οί Έλληνες καλλιτέχνες καί νά έπηρετήσουν μιά τέχνη μέ προσωπικότητα πού νά εκφράζει τό λαό τής Ελλάδας.

Χορός, 1976. Λαδοτέμπερα, 1,20Χ2,50.

Ο Άλέξης Ζήρας
παρουσιάζει το βιβλίο
του **Φώντα Κονδύλη**
«Τό κύμα». Έκδ. Τράμ,
Θεσσαλονίκη 1977.

Γύρω στο 1965 εμφανίζεται μια νέα γενιά πεζογράφων, η δεύτερη μεταπολεμική: Κουμανταρέας (1962), Αμπατζόγλου (1962), Καλιότσος (1964), Πλασαρά (1964), Παπαδημητρίου (1965). Κονδύλης (1965), μία παράθεση ονομάτων δειγματοληπτική αλλά και ένδεικτική. Έαν μπορούμε να περιγράψουμε σε γενικές γραμμές τα χαρακτηριστικά αυτής της γενιάς, αντιπαραθέτοντάς την με την πρώτη μεταπολεμική γενιά των πεζογράφων (π.χ. Ταχτσής, Κοτζιάς, Άλλ., Κοτζιάς Κ., Φραγκόπουλος, Ίωάννου, Νικολαΐδης, Φραγκιάς), θα πρέπει να αναφέρουμε: α) «Οτι τα διώματά της σχετίζονται με την περίοδο της κατοχής και του έμφυλου, μολοντί είναι διώματα μάλλον πρώιμα και έχουν παραχθεί από μίαν έμπλοκή έμμεση παρά άμεση. β) «Οτι η ανάμνηση των προαναφερθέντων γεγονότων άπθνείται από τους νεότερους πεζογράφους γιά τούτο και δέν τά μεταποιούν σέ ύλικό γραφής. γ) «Οτι η γενιά αυτή άνδρώνεται στην περίοδο τού ψυχρού πολέμου και σέ μίαν Έλλάδα όπου μόλις άρχίζουν νά άμφοισθητούνται οί παραδοσιακές άξίες και τά πολιτικά σχήματα. δ) «Οτι η γενιά αυτή, έχοντας χάσει τά ιδεολογικά και ήθικά στηρίγματα τά όποια πλαισίωναν τούς προδρόμους της, αισθάνεται μονάχη, άγχώδης, μεταγγίζει δέ αυτή τήν άγωνία στίς πρώτες άκόμη πεζογραφικές εμφανίσεις της, άγωνία πού δέν γιαιτρεύεται μέ πολιτικές στρατηγείες και έντάξεις. Μέ λίγα λόγια η δεύτερη μεταπολεμική γενιά των Έλλήνων πεζογράφων διαποτίζει τά κείμενά της μέ όλη τήν άβεσσιότητα, σωματική και διανοητική, πού χαρακτηρίζει τή μεταπολεμική κοινωνία μας.

Ο Φώντας Κονδύλης, από τό πρώτο του πεζογραφικό βιβλίο, τό «Γείτονα Ηρόστρατο», έως τό πλέον πρόσφατο, «Τό κύμα», διανέει μιά πορεία κατά τήν όποια έπιβεβαιώνει τά ελδοποία χαρακτηριστικά τής γενιάς του, ενώ, υπό τήν άλλη πλευρά, διαφωρίζεται σέ σχέση μέ τούς ήμλικούς του πεζογράφους. Κάποιες συγγένειες ύφους νομίζω ότι υπάρχουν ανάμεσα στή γραφή του και σέ εκείνη των πρώτων κειμένων τής Κ. Πλασαρά, άκόμη δέ περισσότερες συναντώνται στά

διηγήματα ή στίς νουβέλες τής Κ. Μητροπούλου.

Υφος έλλειπτικό, έκφραση συχνά λυρική, άφηγηματικός χρόνος σπονδυλωτός, διάλογοι φορτισμένοι συγκινησιακά. «Τό κύμα», επί παραδείγματι, μιά όλιγοσέλιδη νουβέλα, έχει δομή μάλλον θεατρικού έργου. Τό βάρος πέφτει κυρίως στό διάλογο ή τό μονόλογο ενός από τά δύο πρόσωπα τού βιβλίου. Ο συγγραφέας, ταυτισμένος μέ αυτό τό πρόσωπο, χρησιμοποιεί τό στοιχείο τής ύποδοξης, προσπαθεί νά μεταδώσει στόν άναγνώστη - θεατή τήν αίσθηση τού ύπαρξακού δράματός του, τό άγχος και τήν άδυναμία προσαρμογής του σέ έναν κόσμο ξένο, έφιαλτικό, έχθρικό. Στήν προσπάθειά του νά τό κατορθώσει, επιλέγει μιά σειρά συμβόλων, σύμβολα πού σημαίνουν κάτι τό διαφορετικό από ό,τι φαινομενικά παριστούν, και πού επιτρέπουν στόν άναγνώστη νά έπενδύσει σ' αυτά τή δική του έρμηνεία. Τό βασικό πρόσωπο τού *Κύματος*, καταδιώκεται από τή φαινομενικά παράλογη αίσθηση ότι μιά σταγόνα νερού πέφτει συνέχεια έπάνω στό σώμα του, αίσθηση συγγενική μέ εκείνη τού φίλου του, ό οποίος βλέπει νά παρουσιάζονται ίχνη μιάς περίεργης δερματικής ασθένειας στό κορμί του. Η σταγόνα, όσο και τά σημάδια τής ασθένειας, έξαφανίζονται, όταν τά δύο αυτά μοναχικά πρόσωπα άποφασίζουν νά δοθούν σέ μιά σχέση συντροφική ή φιλική. Ο κόσμος παύει νά είναι έχθρικός - μέσα από τήν αίσθηση τής συντροφικότητας ό άνθρωπος δέν νιώθει δέος και τρόμο μπροστά στό άγνωστο, διαλέγει τώρα τή μοίρα του, αισθάνεται άσφαλής και άνοίγεται άφοδα πρός ό,τι τόν περιβάλλει, αυτό πού μέχρι χθές ήταν άλλότιμο γίνεται οικείο και, τελικά, άνθρώπινο.

Άραγε ή φρικώδης αίσθηση αυτής τής σταγόνας, αυτών των σωματικών πληγών, ύπαινίσσεται τόν τρόπο τού άνθρώπου άπέναντι σέ μιά όλοκληρωτική έξουσία; ή, πάλι, είναι ένδειξεις μιάς μεταφυσικής, και όμως βαθιά άνθρώπινης, άγωνίας άντίκρισά σκοτάδια όπου βρίσκεται ριγμένη παράλογα ή ύπαρξή μας; Νομίζω ότι ό Φ. Κονδύλης μάς προσφέρει τή δυνατότητα νά έρμηνεύσουμε τά σύμβολα τού «*Κύματος*», μέ περισσότερες τής μιάς έκδοχές. Αυτή είναι μιά άρετή, αλλά έξίσου και ένας κίνδυνος γιά τή λειτουργικότητα τού κειμένου. Έφ' όσον ό ίδιος ό συγγραφέας δέν παραπέμπει μέ σαφήνεια κάπου και επιτρέπει στόν άναγνώστη νά

δώσει διαφορετικές έννοιες στό σύμβολα πού τού παρουσιάζονται, στηρίζεται περισσότερο στή μετάγγιση τής γενικής άτμόσφαιρας, τού προσωπικού δράματός του και λιγότερο στή μετάδοση συγκεκριμένων ιδεών. Η άποψη μου αυτή ένισχύεται ίσως και από τό ότι ό περιβάλλον χώρος τού «*Κύματος*» δέν είναι καθορισμένος ιστορικά (μοναδική μνεία γίνεται στό τέλος τού κειμένου, όπου μάς δίδεται ή πληροφορία ότι ή νουβέλα γράφτηκε μετά τό '74), ότι τά αντικείμενα δέν είναι αυθύπαρκτα αλλά δανείζονται τά μορφολογικά συστατικά τους από τήν ψυχική διάθεση τού συγγραφέα, ότι ό λόγος των προσώπων ύποβάλλει, ότι, τέλος, ό χρόνος τής διήγησης περνά από τόν ένεστώτα στόν άόριστο και παρατατικό γιά νά ξαναγίνει ένεστώτος, δηλαδή είναι ένας χρόνος πού συναντούμε σέ ψυχογραφικά κείμενα. Και μέσα στά όρια αυτά νομίζω ότι τό «*Κύμα*» τού Φ. Κονδύλη είναι μιά νουβέλα ένδεικτική όχι μόνο τού συγγραφικού προσώπου του αλλά και βασικών χαρακτηριστικών τής πεζογραφίας τής γενιάς του.

Ο Θάνος Φουργιώτης
παρουσιάζει
ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΒΙΒΛΙΑ
ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΗ τού '68

Όπως θά τό περίμενε κανείς, τά δεκάχρονα τής έξέγερσης των φοιτητών στή Γαλλία τού '68 είχαν σάν άποτέλεσμα τήν έκδοση καινούργιων βιβλίων πάνω στό Μάη τού '68, στή Γαλλία τού '78 πλέον. Πέντε άπ' αυτά τά βιβλία παρουσιάζονται εδώ:

● **Η ΓΑΛΛΙΑ ΤΟΥ ΜΑΗ 1968**
(*LA FRANCE DE MAI 1968*) των **Alain Delale** και **Gilles Ragache**
(*Le Seuil*, 240 σελ.)

Μιά σημαντική ιστορική και εκπαιδευτική εργασία δύο μελών τής ομάδας πού έκδίδει τήν έπιθεώρηση Γαλλικός Λαός (*Peuple Francais*). Ο άναγνώστης διαπιστώνει πώς έλάχιστα πράγματα λείπουν από τό βιβλίο αυτό πού πετυχαίνει τό διπλό (έγκυκλοπαιδικό και διδακτικό, μέ τήν καλή έννοια φυσικά) σκοπό του.

Μιά άκριβής παρουσίαση των γεγονότων: Άπό τήν άπεργία στό μικρό εργοστάσιο των Άρδενών μέχρι τά παρασκήνια τού θεάτρου Οδέον. Καί παράλληλα ένα μοναδικό λέυκωμα - ντοκουμέντο από φωτογραφίες και άφίσες τής επανάστασης των φοιτητών, πού διαλέχθηκαν (οί άφίσες) μέ ένα κριτικό πνεύμα πού δέν τό βρλσκει κανείς και τόσο συχνά στίς άνάλογες εκδόσεις.

Έκείνο πού θά παρατηρήσει οίγουρα ό άναγνώστης είναι ή

έλλειψη πλήρους παρουσίασης των εργατικών άπεργιών και τού ξεσηκώματος τής εργατικής τάξης, τού κινήματος τού Μάη στήν έπαρχία και τής σύγχυσης πού επικρατούσε τότε στίς τάξεις τής δεξιάς ή τής άκρας δεξιάς - μέ λίγα λόγια ή όψη τής Γαλλίας πρίν τό Μάη τού '68.

● **ΕΠΑΝΑΚΤΗΜΕΝΟΣ ΜΑΗΣ**
● (*MAI RETROUVE*)
του **Jacques Baynac**
(*Robert Laffont*, 300 σελίδες)

Ο Jacques Baynac είναι ένας βετεράνος των φοιτητικών άγώνων. Τό Μάη τού '68 ήταν ένας άπ' τούς κύριους έμφυχωτές τής κατάληψης τού Censier (Μάης-Ιούνης 1968) και στό βιβλίο του αυτό περιγράφει μέ άρκετές «άποκαλύψεις» (δηλ. γεγονότα πού βλέπουν γιά πρώτη φορά τό φώς τής δημοσιότητας) τή ζωή και τή δράση στό φοιτητικό κέντρο τής έποχής. (Οργάνωση έπιτροπών άγώνα και πρακτικών εργασιών άπ' τούς φοιτητές, προσπάθεια γιά έπαφή μέ τούς εργάτες τού Παρισιού και τής έπαρχίας κ.λπ.). Παράλληλα φέρνει σέ πρώτο πρόσωπο, μέ τά άποσπάσματα από συζητήσεις του μέ τούς ξεσηκωμένους φοιτητές, όλο τό περίγραμμα μέσα στό όποιο κινήθηκε ή φοιτητική έξέγερση τής Γαλλίας τής έποχής εκείνης.

● **ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ**
ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ
(*HOTEL DE L' Avenir*)
του **Jean - Marc Salmon**
(*Presses d' aujourd'hui*, σελ. 290)

Άπό ένα βετεράνο - τής UNEF (UNION NATIONALE DES ETUDIANTS DE FRANCE), τής «22ης Μάρτη», τής «έπιτροπής δράσης» τής Vincenne - μιά προσπάθεια γιά νά γίνει μιά εκ νέου άνάλυση τής Γαλλίας εκείνης τής έποχής, μιά εκ νέου άνάλυση τής «άκρίφαλης μέ τόσο σημαντικής» - όπως γράφει ό ίδιος - «επανάστασης των φοιτητών τού Μάη τού '68».

Χρησιμοποιώντας συνεντεύξεις μέ φοιτητές και εργάτες (κύρια τής Νορμανδίας) ό Jean-Marc Salmon προσπαθεί - και καταφέρνει - νά έξηγήσει τή σημασία πού είχαν οί άπεργίες και οί διαδηλώσεις, γιά τή μετέπειτα έξέλιξη τής πολιτικής αλλά και κοινωνικής ζωής στή Γαλλία. Επίσης, στό βιβλίο αυτό ύπάρχει έκδηλη μιά προσπάθεια νά παρουσιαστεί διεξοδικά ή σύνδεση των παραπάνω μέ τήν τότε στάση των εργατών και των συνδικάτων (άκόμα και τού κυρίαρχου στίς τάξεις αυτές ΚΚΓ), έτσι πού νά έντάξει ό συγγραφέας στή συνέχεια τού βιβλίου του όλο αυτό τό γενικό σχήμα στή δομή των

έργοστασιών και στη στρατολόγηση των εργατών, εξηγώντας παράλληλα τη σημασία της ενεργείας του αυτής.

Ίσως πρόκειται για το πιο σημαντικό — από την άποψη της ώριμης πολιτικής ανάλυσης — απ' τα βιβλία που έχουμε υπ' όψη μας. Και δικαιολογείται το όλο πνεύμα του βιβλίου του Jean-Marc Salmon αν σκεφτούμε πως γράφτηκε από κάποιον «παλιό μαχητή».

● **ΟΙ ΠΕΝΤΑΚΟΣΙΕΣ ΑΦΙΣΕΣ ΤΟΥ ΜΑΗ 1968**
(LES CINQ CENTS AFFICHES DE MAI 1968)
του Claude Guilleband
(Le Seuil, σελ. 110)

Ένα «λεύκωμα» κατά κύριο λόγο, σχεδόν πλήρες. Άρκετά μεγάλο, με σωστή επιλογή και επεξεργασία, για να αποδοθούν πιστά οι άφισες. Πάντως, κατά γενικό κανόνα τα χρώματα είναι λίγο μέσα στις 220 σελίδες του

βιβλίου — αν και ο ΜΑΗΣ του '68 είχε πολύ μαύρο αλλά και πολύ κόκκινο...

● **ΤΑ ΟΡΦΑΝΑ ΧΡΟΝΙΑ**
(LES ANNEES ORPHELINES)
του Jean-Claude Guilleband
(Le Seuil, σελ. 110)

Ένα επίσης άρκετά ενδιαφέρον βιβλίο με κύριο στοιχείο την πολιτική ανάλυση, που το υπογράφει ο J.C. Guilleband, ρεπόρτερ της εφημερίδας «Le Monde». Ό συγγραφέας αναφέρεται στις «προδομένες» επαναστάσεις και στις «χαμένες ψευδαισθήσεις» του Vietnam, της Τσεχοσλοβακίας, της Μπιάφρα, του Μπαγκλαντές, της Χιλής, της Πορτογαλίας, της Καμπότζης, της Αιθιοπίας.

Μιά ανάλυση σαφής και σκληρή, για μία δεκαετία που παρατηρήθηκε μία ριζοσπαστική στροφή στην ιστορία: το τέλος της μεταπολεμικής περιόδου και του αποικισμού.

Έργα του άπεικονίζουν τους αγώνες και την πλούσια πείρα του παγκόσμιου προλεταριάτου τα τελευταία 50 χρόνια: από τον ισπανικό εμφύλιο πόλεμο μέχρι τον απελευθερωτικό αγώνα των λαών της Ίνδοκίνας και από το αντιγλυπινέζικο ένιαίο μέτωπο του κινέζικου λαού, μέχρι το «μεγάλο άλμα προς τα μπρός», από τον αγώνα για την παραγωγή στη νεαρή, επαναστατική Σοβιετική Ένωση, μέχρι τη μεγάλη «Προλεταριακή Πολιτιστική Έπανάσταση» των Κινέζων.

ΑΝΡΙ ΛΕΦΕΒΡ

«Προβλήματα του μαρξισμού σήμερα»
Μετ. Τάκη Καφετζή
Έκδ. «Γράμματα»/, 'Αθήνα 1978.

Σε μία περίοδο κρίσης στο χώρο της μαρξιστικής θεωρίας και πρακτικής, στα 1958, ο γάλλος φιλόσοφος και κοινωνιολόγος Άνρι Λεφέβρ θα προσπαθήσει να διατυπώσει τους όρους «ανάκατληψης» των θεωρητικών πηγών του μαρξισμού. Στην προσπάθειά του αυτή θα άρθώσει σ' ένα λόγο που ενσωματώνει την πολιτική έμπειρία από το έως τότε έμπειρικά διαπιστώσιμο εργατικό κίνημα — τα πεδία έντοπι-σμού της «κρίσης του μαρξισμού». Και συγκροτώντας τα σε αντικείμενα φιλοσοφικού κυρίως στοχασμού θα προτείνει μία «νέα ανάλυση» του μαρξισμού μέσα από την ίδια τη μαρξιστική μεθοδολογία. Η «ανάλυση» των πεδίων κρίσης και η συγκρότησή τους — με τη βοήθεια αυτής της μεθόδου — σε αντικείμενα φιλοσοφικού στοχασμού, μορφοποιείται σ' ένα κεφάλαιο με άναφορές αντίστοιχες στο Μάρξ, στον Ένγκελς και στο Λένιν, ονοματίζοντας έτσι τις πηγές και διαλέγοντας ειδικές «περιοχές» στοχασμού μέσα τους. Προσκολουθεί ή τοποθέτηση των όρων του προβλήματος και η μελέτη καταλήγει, στο πέμπτο κεφάλαιο, σε μία κριτική της «σταλινικής» έρμηνείας του μαρξισμού, έπενδύοντας σ' αυτή την κριτική ό,τι κατακτήθηκε στα προηγούμενα κεφάλαια. Ένα βιβλίο που εγκαίνιαζει σε δύο βασικά καιρούς τη μαρξιστική αντιμετώπιση του μαρξισμού, σάν αναγκαίο όρο για το χάραγμα μίας διεξόδου.

ΜΙΧΑΚΗΣ ΓΡΗΓΟΡΑΚΗΣ
Ρίμες νοσταλγικές
Τρίτη έκδοση — Χανιά 1978

Γεννημένος και μόνιμα εγκαταστημένος στα Χανιά, ο ποιητής αγαπά τον τόπο του. Οι «νοσταλγικές του ρίμες» θυμίζουν την χρητική μαντινάδα και έχουν μία γνήσια λυρική διάθεση.

Στο βιβλίο περιφέρονται ποιήματα γραμμένα από το 1956 μέχρι το 1971.

Μ. ΓΡΗΓΟΡΑΚΗΣ
Εύθυμες Κρητικές Ιστορίες
Χανιά 1976

Πρόκειται για μία σειρά από εύθυμες ιστορίες διαδομένες και παραδομένες που δίνουν την ιδιαιτερότητα του κρητικού χιούμορ.

Τη συλλογή τους, έτσι όπως σώζονται, πραγματοποίησε με πολλή φροντίδα, αγάπη και στοργή ο Μιχάλης Γρηγοράκης.

ΣΠΥΡΟΥ ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΥ

Άπό τον Έμφύλιο στη Χούντα
Τόμος Β' 1952-1955: 'Η τριετία του Συναγερμού
Σειρά: Σύγχρονη Έλληνική Ιστορία
Έκδ. Παπαζήση

Πρόκειται για το δεύτερο τόμο του έργου του Σπύρου Λιναρδάτου «Άπό τον Έμφύλιο στη Χούντα», που καλύπτει την περίοδο από την άνοδο στην έξουσία του στρατάρχη Παπάγου ως το θάνατό του και την αντικατάστασή του από τον Κ. Καραμανλή, δηλαδή την «Τριετία του Συναγερμού» (Νοέμβριος 1952 — Οκτώβριος 1955), τα χρόνια δηλαδή που έδραιώνεται και θεσμοποιείται το μονοκομματικό κράτος της Δεξιάς και της έξαρτησης από τους Άμερικανούς. Την πορεία αυτή (έλληνοαμερικανική συμφωνία για τις βάσεις, έτεροδοκία, ίδρυση της ΚΥΠ και έλεγχος της από τους Άμερικανούς, θανατική καταδίκη και εκτέλεση του Νίκου Πλουμπίδη, αυστηρός νόμος για τον Τύπο, νέος εκλογικός νόμος, κλπ.) άφηγείται ο Σπ. Λιναρδάτος και ταυτόχρονα παρακολουθεί την πορεία του Κυπριακού, που, με τις διαστάσεις που παίρνει (διεθνοποίηση με την προσφυγή στον ΟΗΕ, ένοπλος άγώνας της ΕΟΚΑ, ανάμειξη της Άγκυρας, κλπ.) γίνεται καταλύτης για την έσωτερική και έξωτερική πολιτική της χώρας. Ο συγγραφέας δέν παραλείπει να δώσει και το διεθνές πλαίσιο της εποχής, με το συνεχιζόμενο πόλεμο στην Κορέα, «το δρώμενο πόλεμο» του Βιέτ-Νάμ, τις ύστερικές αντικομμουνιστικές εκδηλώσεις του μακκαρθισμού στις Ένωμένες Πολιτείες, την εκτέλεση των Ρόζεμπεργκ, τις αίματηρές εκκαθαρίσεις στις «Λαϊκές Δημοκρατίες», το θάνατο του Στάλιν και τις πρώτες εκδηλώσεις της «άποσταλινόποίησης», τις περιπέτειες του «Βαλκανικού Συμφώνου», τις πρώτες ένδειξεις ότι θα ξεπεραστεί ο ψυχρός πόλεμος, κλπ.

Μιά ενδιαφέρουσα αντικειμενική μελέτη των κρίσιμων χρόνων της Παπαγικής έξουσίας, που ήταν άπαραίτητο να ακολουθήσουν (μετά το δημοκρατικό διάλειμμα 1950-52) για να έδραιωθεί το κράτος της Δεξιάς.

Βιβλίο-παρουσίαση

ΜΝΗΜΗ ΜΑΡΙΟΥ ΒΑΓΑΝΟΥ
Επιμέλεια: 'Ηλία Κ. Ζιώγα
Έκδ. Κρίκος, Λονδίνο 1977

Ένας τιμητικός τόμος για τη μνήμη του Μ. Βαγανού, του λογοτέχνη που πέθανε πριν τρία χρόνια. Καταχωρούνται κυρίως δύο κείμενα διαφόρων γνωστών έλλήνων συγγραφέων, πεζά ή ποιητικά.

ΔΗΜΗΤΡΗ ΣΤΑΜΟΥ.ΙΗ

1) Άπ' το Ραμπινά και Σάββα
2) Ό φίλος μου ό Μιχαήλης

Άποσπάσματα από την έμμετρη πολιτικοσοσιατική εφημερίδα που έξεδιδε ό Δ. Σταμούλης από το 1963 μέχρι το 1967. Μέσα στο κλίμα της πολιτικής διαφθοράς των χρόνων εκείνων ό «Ραμπινάγας και ό Σάββας», ή εφημερίδα του Δ. Σταμούλη, προσπαθούσε να εκφράσει την όργη, την αγανάκτηση και το σαρκασμό του έλληνικού λαού εναντίον της πολιτικής και στρατιωτικής ήγερσίας.

ΡΟΣΣΑΝ ΛΙΤΣΝ

Σάρα Μπετελέμ
Ό Μαρξισμός του Μάο και το Άνγκ και ή Διαλεκτική.
Έκδ. Στοχαστής, Άθήνα 1978

Ό τόμος αυτός αποτελείται από τρία κείμενα της ιταλίδας θεωρητικού Ρ. Ροσσάντα, καθηγήτριας του «Μανιφέστου», και του γάλλου οικονομολόγου Σάρα Μπετελέμ. Με τα κείμενα αυτά επιχειρείται ή διασαφήνιση κεντρικών στοιχείων της σκέψης του Μάο σέ σχέση με την έμπειρία της κινέζικης πολιτιστικής επανάστασης.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΓΕΡΟΥ

Μαθαίνω την Έλληνική γραμματική (3η τάξη δημοτικού)

Κατάλληλο βοηθητικό βιβλίο και τετράδιο τριτοχρόνου για τους μαθητές της τρίτης δημοτικού. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί άκόρη και σάν εισαγωγή της Έλληνικής γραμματικής για όσους θέλουν να μάθουν τη γραμματική της γλώσσας μας.

ΚΛΑΟΥΣ ΚΡΑΪΜΕΓΙΕΡ

«Γίους Ίδενς, ένας κινηματογραφιστής σά μέτωπα της παγκόσμιας επανάστασης»
Μετάφραση: Σ. Γεωργιάδης
Έκδ. «Νά ύπηρετούμε το λαό»

Με εισαγωγή του συγγραφέα για την Έλληνική έκδοση, κυκλοφόρησε το βιβλίο του Κραϊμέγιερ, σάν ξεκίνημα μίας προσπάθειας που «θά σιμβόλει στον προβληματισμό των κομμουνιστών και των προοδευτικών κινηματογραφιστών, καλλιτεχνών και διανοούμενων».

Τό βιβλίο δέν είναι μία φιλομορφία μόνο του Ίδενς, αλλά μία ανάλυση της πορείας ενός κινηματογραφιστή που γενικά άναγνωρίζεται σάν ό πιο σημαντικός κινηματογραφιστής πολιτικού ντοκιμανταίρ, όχι απλά «άνταποκρητής» της παγκόσμιας επανάστασης αλλά και θερμός υποστηρικτής της, αγωνιστής στο πλευρό της παγκόσμιας εργατικής τάξης και των καταπιεσμένων λαών. Τά κινηματογραφικά

Ο ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ Μιά συζήτηση με τό Rui Simoes

Τού Κώστα Βάκκα

«Ο Simoes, ο πιο πολυσυζητημένος σκηνοθέτης στην Πορτογαλία μετά την επανάσταση του στρατού, εξαιτίας της ταινίας του «Θεός, Πατρίδα, Έξουσία», γεννήθηκε στη Λισαβόνα. Όμως, απ' τό '66 ζούσε στις Βρυξέλλες σ' «έθελοντική» έξορία, κάνοντας διάφορες δουλειές. Αρχίζουμε τη συζήτηση για τόν κινηματογράφο γυρίζοντας μερικά χρόνια πίσω, στί φασισμό.

Γύρω στί 1970 - λέει ό Simoes - σχηματίστηκε μιά ομάδα από προοδευτικούς κινηματογραφιστές. Αυτόχρηματοδοτήθηκαν, πήραν ακόμα χρήματα απ' τήν κινηματογραφική εργασία κι από τό 'Ινστιτούτο Κινηματογράφου. Γύρισαν δέκα μεγάλο μήνους ταινίες, πού δέν είχαν όμως σχέση μέ τήν πορτογαλική πραγματικότητα. 'Ο φασισμός δέν τό επέτρεπε. 'Όταν ήρθε ή 25 'Απριλίου ό κινηματογράφος βρισκόταν σέ κάποια άνοδο. Μιά απ' τίς ταινίες πού γυρίστηκαν λίγο πρίν ασχολούνταν κάπως μέ τή σύγχρονη πολιτική πραγματικότητα κι άλλη μία μέ τό πρόβλημα τού πολέμου στίς αποικίες. 'Η 25 'Απριλίου αλλάζει τήν κατάσταση. 'Απ' τή μία μεριά υπάρχει ή τηλεόραση, πού δοηθεί τούς κινηματογραφιστές προσφέροντας δουλειά σέ πολλούς. 'Απ' τήν άλλη, όσοι ασχολούνταν μέ τό σινεμά οργανώθηκαν σέ συνεταιρισμούς. 'Υπάρχουν αυτή τή στιγμή γύρω στούς 5-6 συνεταιρισμούς. Τρεις απ' αυτούς παράγουν για τήν τηλεόραση και οι άλλοι για τό σινεμά. Τό βασικό όμως πρόβλημα είναι άλλο. Τό κράτος εθνικοποίησε όλες τίς εταιρίες παραγωγής κινηματογράφου - τίς έμπορικές εταιρίες, όχι τούς συνεταιρισμούς - και δημιούργησε έναν κεντρικό οργανισμό. Πολλοί δουλεύουν σ' αυτό τόν οργανισμό, πού παρέχει πολλά πλεονεκτήματα. 'Εξαφτάται όμως απ' τήν κυβέρνηση, κι αν ή κυβέρνηση αλλάζει, αλλάζει και ή πολιτική στόν οργανισμό. Οι συνεταιρισμοί έχουν γυρίσει αρκετές ταινίες.

- Οι συνεταιρισμοί πού βρίσκουν τά χρήματα για τίς παραγωγές;

- Τά δίνει ή τηλεόραση, ή τό 'Ινστιτούτο Κινηματογράφου. 'Αν και τώρα δυσκολεύτηκε κάπως ή κατάσταση γιατί τό 'Ινστιτούτο προτιμά νά χρηματοδοτεί τόν κεντρικό οργανισμό κινηματογράφου και τούς συνεταιρισμούς πού δουλεύουν για τήν τηλεόραση. Πάντως αυτή είναι γενικά ή κατάσταση.

- Τό κράτος δίνει, έστω και λίγη, βοήθεια στούς συνεταιρισμούς;

- 'Υπάρχει πάντως τό πρόβλημα τών χρημάτων. Δέν δίνουν χρήματα, ειδικότερα ή τωρινή κυβέρνηση. Κι όμως υπάρχουν χρήματα απ' τήν κινηματογραφική φορολογία. Κάθε θεατής πληρώνει 15% φόρο, κι αυτά τά χρήματα πάνε στί 'Ινστιτούτο. 'Υπάρχει τώρα υπό συζήτηση ένα σχέδιο νόμου μέ τό όποιο προτείνεται ή απ' ευθείας χρηματοδότηση της παραγωγής απ' τό κράτος. Αυτό θά σημάνει όμως και τό τέλος της άνθησης τού πορτογαλικού κινηματογράφου.

- 'Ας μιλήσουμε τώρα για σένα. Ποιά είναι ή δική σου εμπειρία απ' τά πράγματα.

- 'Η εμπειρία μου είναι διαφορετική. 'Εφτασα στήν Πορτογαλία τό Μάη - ένα μήνα μετά τήν επανάσταση τού στρατού - μαζί μέ Γάλλους και Βέλγους συνάδελφους. Τό άμεσο ενδιαφέρον μας ήταν ή πολιτική κατάσταση. Άλλοι κινηματογραφιστές είχαν άλλα ενδιαφέροντα. 'Ηταν δύσκολο για μās νά βρούμε ανθρώπους. Τελικά βρήκαμε μία μηχανή, ένα NAGRA και λίγο φίλμ, κι αρχίσαμε νά δουλεύουμε. Γυρίσαμε αρκετά πράγματα. Μετά ζητήσαμε βοήθεια σέ υλικό απ' τήν τηλεόραση. Μās έδωσε πολλά ντοκουμέντα κι αρχίσαμε τό μοντάζ.

'Η αρχική μου ιδέα ήταν νά κάνω μία άλλη ταινία, γύρω απ' τήν κατάσταση, τήν επανάσταση, αλλά ή καθημερινή μου έπαφή στί εργοστάσια σ' όλη τή χώρα και οι συζητήσεις μου μέ τούς ανθρώπους μέ έκαναν νά δώ τό μεγάλο κομψούζιο πού ύπρχε γύρω από τήν αποικιοκρατία και τόν καπιταλισμό. Κι έτσι σκέφτηκα ότι θά 'ταν προτιμότερο νά κάνω ένα φίλμ πολύ άπλό πού νά έξηγει τίς αντιθέσεις τού καπιταλισμού, τί είναι καπιταλισμός, καθώς και τό φασισμό. Νά δούμε τίς ίδιες εκείνες εικόνες πού βλέπουμε καθημερινά στήν τηλεόραση και τό σινεμά απ' τή

φασιστική σκοπιά, αλλά τώρα μ' ένα διαφορετικό μοντάζ. Γιατί ήταν άναγκαίο για μένα ν' αντιπαραθέσω άπέναντι στήν πάλη της εργατικής τάξης, τό Σαλαζάρ, τό Γκαετάνο, τήν εκκλησία...

Τελειώσαμε τήν ταινία κι αρχίσαμε νά κοιτάμε για τήν προβολή της. 'Ηταν πολύ δύσκολο στήν αρχή, ώσπου βρέθηκε τελικά μία αίθουσα πού τήν πρόβαλε. 'Ο ιδιοκτήτης της ήταν κι αυτός σκηνοθέτης και προοδευτικός άνθρωπος. Στάθηκε μία μεγάλη έπιτυχία. Παιζότανε συνέχεια για τρεις μήνες. Μετά απ' αυτό ζητούσαν τήν ταινία απ' όλη τή χώρα. 'Εχουμε τώρα 14 κόπιες και πάμε παντού. 'Η ταινία παίζεται και σέ τόπους πού δέν υπάρχει κινηματογράφος. Στά εργοστάσια, στί καφενεία και σ' άνοιχτούς χώρους. Παραδρίσκομαι και γώ όσο μπορώ· παίρνω τόσα πράγματα απ' αυτές τίς επαφές. Κρίνουν τήν ταινία, κουβεντιάζουμε τά προβλήματά τους στή δουλειά, στί εργοστάσια, στί χτήματα, παντού. Και μου είναι πολύ χρήσιμη αυτή ή έπαφή, γιατί ή έπόμενη ταινία μου θ' αναφέρεται σ' αυτήν άκριβώς τήν πραγματικότητα, απ' τήν 25 'Απριλίου και μετά. Παράλληλα δουλεύω και στί συνεταιρισμό πού άνήκω. 'Επίσης έδώ και έξι μήνες δουλεύω στί ραδιόφωνο, στί βορρά. 'Εχω ένα πρόγραμμα εκεί για τόν κινηματογράφο. Πάω 5-6 φορές τό μήνα και συνεργάζομαι μέ ομάδες πού ενδιαφέρονται για τόν κινηματογράφο. Είναι άνθρωποι άπλοί πού δουλεύουν στί εργοστάσια ή στί χωράφια. Τούς δίνω μηχανές 8mm και γυρίζουν ταινίες. Μπορεί οι ταινίες αυτές νά 'ναι άτελείς, αλλά τό σημαντικό είναι ότι οι άνθρωποι αυτοί άρχισαν νά κάνουν κινηματογράφο. Πολλές φορές γυρίζουν ταινίες μικρού μήκους γύρω απ' τά προβλήματά τους, πού προβάλλονται απ' τήν τηλεόραση. 'Όπως τελευταία πού γυρίσαμε μία ταινία για τούς άνθρακωρύχους. Μόνοι τους έγραψαν τό σενάριο και μόνοι τους έπαιξαν. 'Όλοι αυτοί είναι έπίσης μία άλλη σημαντική εμπειρία.

- Στήν ταινία σου λές ότι μπορεί ό φασισμός νά 'πεσε, τ' άφεντικά όμως παραμένουν κι ό λαός πρέπει νά συνεχίσει τήν πάλη του. Ποιός όμως είναι ό δρόμος πού πρέπει ν' ακολουθήσει;

- Μά εγώ δέ λέω τό δρόμο. 'Εχω δέβαια τίς ιδέες μου, αλλά δέν μπορώ νά πώ εγώ στήν εργατική τάξη πού δρόμο θ' ακολουθήσει για τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας. 'Εκείνη θά μου τό πει. 'Η ταινία μου είναι δέβαια αντιφασιστική, αντικαπιταλιστική, αντιιμπεριαλιστική, αντιαποικιακή, αλλά όχι κομματική, προπαγανδιστική. Τό πορτογαλικό προλεταριάτο βρίσκεται σήμερα σέ πολλά κόμματα. Στί κομμουνιστικό και τό σοσιαλιστικό, στούς τροτσκιστές και στί 5-6 μαοϊκά κόμματα, σ' άλλες ομάδες, ακόμα και σέ δεξιά κόμματα. 'Εκείνο πού ή ταινία λέει είναι ότι πρέπει ή εργατική τάξη νά οργανωθεί για ν' αποκτήσει τήν ικανότητα νά πάρει τήν έξουσία. Αιτός είναι ό προορισμός της εργατικής τάξης κι αυτό τό λέει καθαρά ή ταινία.

- Οι παλιοί παραγωγοί τί έγιναν μετά τήν εθνικοποίηση τών εταιριών τους;

- Δέν υπάρχουν πιά έμπορικοί παραγωγοί.

- 'Η έκμετάλληση τών ταινιών βρίσκεται ακόμη σέ ιδιωτικά χέρια;

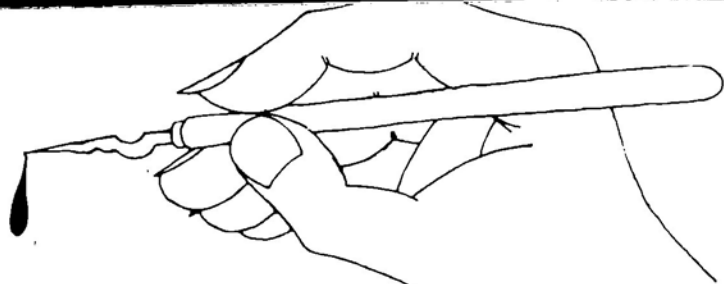
- Ναι, στί τράστ. Τά άμερικάνικα τράστ κατέχουν όλες τίς κινηματογραφικές αίθουσες της Πορτογαλίας.

- Θά 'ναι τότε πολύ δύσκολο νά βρείτε κινηματογράφους για ταινίες σάν τή δική σου.

- Ναι, δέβαια. 'Εχουμε όμως τή δυνατότητα νά τίς προβάλλουμε έχτός κινηματογράφων, όπως έγινε μέ τήν ταινία μου, πού είχε τεράστια έπιτυχία κι είναι πού δημοφιλής κι απ' τήν... «'Εμμανουέλα». Δύσκολο είναι νά βρούμε αγοραστές στί έξωτερικό. 'Ακόμα κι άριστοτερο διανομείς θέλουν θεαματικές ταινίες. Είναι καταπληχτική ή οργάνωση τού καπιταλισμού, άπίστευτα καταπληχτική.

ΘΟΥΡΙΟΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΟ όΡΓΑΝΟ ΤΟΥ 'ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ'

● **Διάλογος γύρω από το κυπριακό πρόβλημα, ο σημερινός. Και ένα σχόλιο στη συζήτηση του «ANTI» για την Κύπρο.**

Δέν έχει ξεκαθαρίσει με μās τους Έλληνες πατριώτες τί ακριβώς ζητάμε: την Κύπρο ελεύθερη και ανεξάρτητη, γιατί; για να διατηρήσουμε τον έλληνοισμό που 4.000 χρόνια σχεδόν ανασαίνει στο νησί αυτό; ή για να ματαιώσουμε τα σχέδια του ιμπεριαλισμού; Οί αντίπαλοί μας - και αντίπαλοι της Κύπρου - δηλαδή ή ξωνημένη δεξιά της Ελλάδας και της Κύπρου, είναι απολύτως πώ σαφείς: "Έχοντας αποκτήσει μία υπερεθνική αντίληψη, που σέ βάθος είναι πώ προχωρημένη ακόμη κι απ' τό διεθνισμό του προπολεμικού κομμουνισμού, δέν ενδιαφέρεται αν στην Κύπρο πατήσουν Τούρκοι, «άρκει να μη γίνει κομμουνιστική». Δηλαδή, ο κύριος σκοπός της είναι να μη μεταβληθεί εκεί τό ύφιστάμενο κοινωνικό οικονομικό καθεστώς, μόνο και μόνο για να μη γίνει κάποια φορά θάσος σοβιετική. Τό να κυβερνηθεί από Τούρκους, τό να αλλάξει εθνολογικό και πολιτισμικό χαρακτήρα, κατά θάθος λίγο την ενδιαφέρει. Αυτή ή καθαρή στάση της ψιμυθιούται στους καιρούς των λόγων και των πολιτικών έλιγμών με ακριβώς αντίθετα συνθήματα υπερεθνισμού, και για να παρασυρθούν οί απληροπονητοί, χρησιμοποιούνται μερικά πυροτεχνήματα μεγαλοελλαδισμού. Όμως, στη στιγμή της αλήθειας, είναι απόλυτα ειλικρινής και καθόλου «άφρων», αντίθετα είναι λίαν άστοχεσμητική στην έκτέλεση των συγκεκριμένων, απώτερων στόχων που της έχουν ταχθεί. Αυτό τό είδαμε καθαρά από τό 1965 και δώθε, με άποκορύφωμα την πρόκληση του 1967, που προκάλεσε τον άφοπλισμό του νησιού, σέ συνέχεια με την καταγγελία από τον έμπιστό της Γρίδα του έξοπλισμού των Έλληνοκυπρίων με τσεχοσλοβακικά όπλα και τέλος με τό άνοιγμα των θυρών στους Τούρκους τον Ιούλιο 1974. Τώρα, αν ως άμοιδή θά έπαιρναν και δυό νομούς στην Κύπρο για να βολευτούν ως νομάρχες μερικοί άποστρατοι από τό «εθνικό» κέντρο, αυτό είναι μία μικρή λεπτομέρεια για ή δραχυτρόθεση

ίκανοποίηση τόσο του έσωτερικού εθνικού αίσθήματος, όσο - και κυρίως - για την άπόσβεση της διεθνούς κατακραυγής από την κατάληψη ενός όλόκληρου κράτους.

Ένώ με ή μεθόδευση Κίσσινγκερ και των έντολοδόχων του της χούντας, τό θέμα ρυθμιζόταν σαν μία μικρή διένεξη οικογενειακή. Οί «Έλληνες» της χούντας θά πανηγύριζαν που ή γαλανόλευκος θά έκυμάτιζε στην ήρωική - την κολοβωμένη - Κύπρο (ή Έλλάδα θά μεγάλωνε) και οί Τούρκοι θά έτοιμασαν τό έπόμενο δήμα για την όλόκληρωση του περιπάτου τους στο ύπόλοιπο νησί.

Έμεις όμως οί άλλοι Έλληνες τί θά προτάξουμε; τον άντιιμπεριαλιστικό άγώνα ως μόνιμο στόχο; Μά και οί Τούρκοι του Έτοσεβί όταν έκαναν την άπόβαση, έχρησιμοποίησαν συνθήματα άντιιμπεριαλιστικά: "Ότι δηλαδή οί άμερικανοί ιμπεριαλιστές, με τά όργανά τους, την ελληνική χούντα, έπήγαιναν στην Κύπρο για να ή δέσουν στο άρμα του ιμπεριαλισμού και να έξοντώσουν την τουρκική μειονότητα.

Έμεις, νομίζω, ως μόνη έγνοια πρέπει να έχουμε τό πώς θά διατηρήσουμε την ανεξαρτησία ενός νησιού που άποτελεί ένα αυτόνομο πολιτισμικό οίκοςύστημα. Πώς θά επιτύχουμε, αυτός ό πληθυσμός να έξασφαλίσει τό δικαίωμα να έχει ήή λαλιά του και στον άλλο αιώνα.

Είμαστε άντιιμπεριαλιστές έπειδή εναντίον του ιμπεριαλισμού εκδηλώνονται οί δυνάμεις του σεβασμού της ανθρώπινης άξιοπρέπειας και σέ επέκταση της εθνολογικής οντότητας. Κατά συγκυρία και κατά άρχές. Όμως αν οί φερόμενοι σαν άντιιμπεριαλιστές για την έπιτυχία ενός πολύ γενικού σκοπού, έθεωρούσαν άπαραίτητη μία διαφοροποίηση εθνολογική αυτού του νησιού, είναι φανερό ότι θά είμαστε αντίθετοι προς αυτή ή ρύθμιση. Διότι θάσος άντιιμπεριαλισμού είναι ή εύτυχία των ανθρώπων. Και ποιά είναι πώ μεγάλη εύτυχία, από ή διατήρηση της γλώσσας και της εθνότητας; Οί

κοινωνικές διεκδικήσεις έρχονται ύστερα. (Και αυτή είναι ή άρετή του ΑΚΕΛ και ή καταξιωμένη έντιμη στάση του).

Τό λάθος μας είναι ότι δέν έτονίσαμε από την άρχή αυτό που είχε πει τό 1952 ό Κων. Ρέντης, ύπουργός νομίζω Έσωτερικών: «Τί ζητάνε οί Κύπριοι; Νά πάει ό Ρακιτζής να τους κάνει φακέλους;» Και από κεί τά λάθη (τά έγκλήματα να λέμε) σωρεύονται: Στέλνεται ό Γρίδας να κάμει αντίσταση. Κι ό Μακάριος, αυτό τό λαμπερό πνεύμα, αιχμάλωτος του νεφελώδους εθνικισμού του, τον άποδέχεται. Και για να μη μπαίνουμε σ' όλη ή δραματική έξιστόρηση των χαμένων ευκαιριών, ως περάσουμε σά τέλευταία: Η Κύπρος βρίσκεται σέ μία νέα κρίσιμη περίοδο. Τό 1922 ήταν και ή Μικρά Άσία, τό ελληνικό της τμήμα, σ' αυτή την κατάσταση. Οί έλλαδίτες είχαν, από τό Δεκέμβριο του 1921, ξεκινήσει έναν πόλεμο στην ένδοχώρα την τουρκική. Οί Κωνσταν-

της Άμυνας». Διέθεταν 35.000 στρατιώτες που είχαν ένταχθεί στον ελληνικό στρατό και διπλάσιους ακόμη που θά έπεστρατεύοντο. Διέθεταν τό 1/4 όλων των περιουσιών, όλόκληρες τίς εκκλησιαστικές περιουσίες μέχρι και τά ιερά σκεύη, ώστε να κρατήσουν μόνοι τους τό αυτόνομο ελληνικό κράτος της Μικράς Άσίας (περιοχή Σμύρνης, όπου θά συγκεντρωνόταν και ό λοιπός ελληνικός πληθυσμός), όπου να γίνουν διαβουλεύσεις με τίς μεγάλες δυνάμεις και να παγιωθεί μία κατάσταση. Άλλά τό «Έθνικόν Κέντρον» φοβόταν τό «αυτόνομον» ελληνικό κράτος της Μικράς Άσίας. «Του λοιπού, λέει κυβερνητική δήλωση του Γούναρη, τά μέλη της έπιτροπής Μικρασιατικής Άμύνης όφείλουν να συνεννοούνται μόνον με τον ύπατον άρμοστήν Άρστέιδην Στεργιάδην». Και κυρίως φοβόταν ή κυβέρνηση «τόν κίνδυνον εις τον όποιον θά έξετίθετο τόσον αυτή, όσον και τό καθεστώς, έαν

ΓΙΑ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

τινικοί, που με τρομοκρατία και άδιάντροπη προπαγάνδα ζητούσαν από τους φαντάρους του Μικρασιατικού μετώπου να λιποτακτήσουν (πότε κάποιος θά αναδημοσιεύσει τά άρθρα «Οίκαδε Πομερανοί» κλπ.), όταν έγιναν κυβέρνηση έκάλεσαν υπό τά όπλα τίς κλάσεις 1903, 1904, 1913α, 1912 κλπ. Και όταν ό πρωθυπουργός Γούναρης τό Μάιο του 1921, μαζί με τό βασιλιά Κων/νο είχαν έπισκεφτεί τό μέτωπο και είδε τον ελληνικό στρατό, είπε τά έξής μετριόφρονα: «Νά τό μάθουν, κύριοι, όλοι, θά έξαναγκάσω τον Λούδ Τζώρτζ και τον Μπριάν, να έλθουν εις τό Κορδελιό να ύπογράψουν την Είρήνη». Τόν είχε ένθουσιάζει ό στρατός εκείνος που πριν έπτά μήνες ήταν ό «στρατός των άρχείων».

Οί ταλαίπωροι Έλληνες της Μικρασίας, νιώθοντας τό οικόδομημα να τρίζει, σκέφτηκαν να οργανωθούν οί ίδιοι και άρχισαν ή δημιουργία της «Μικρασιατι-

συνεχίζοντο αί συνεννοήσεις και έπενεγγάνετο ή συμπιλώσις και ή έπάνοδος των άξιωματικών της Έθνικής Άμύνης (των δεινιζελικών) εις τό στράτευμα, έπεκράτων δέ αί αντίληψεις των έν Κωνσταντινουπόλει περί κηρύξεως άυτονομίας εις την Σμύρνην...»

Κι όταν αποφάσισαν οί Ψαλτόφ, Παπαμιχάλης, Λάμπρον και Εύσταθόπουλος, να πάνε στην Εύρώπη, τό Μάιο του 1922 (μιά και ή στρατιωτική όργάνωση της Μικρασιατικής Άμυνας είχε σαμποταριστεί), ό Στεργιάδης αντί να δώσει τό διαβατήριο στον Άχ. Λάμπρον τον συνέλαβε και τον άπήλασε στή Νάξο (στο νησί του τότε πρωθυπουργού Πρωτοπαπαδάκη).

Είναι πολλά και ανατριχιαστικά τά όσα συνέβησαν με την παυχλή άμάθεια και ή μικρόνοια που κυβερνούσε τό τότε «έθνικόν κέντρον». Τό δίδαγμα, για ή σύνδεση της εποχής εκείνης με ή

σημερινή, είναι ότι πρέπει οι Κύπριοι να σκεφτούν να πάρουν την τύχη τους στα χέρια τους. 'Εθνικό κέντρο, τουλάχιστο στην περίοδο μετά το 1967, έπρεπε να μείνει μόνο η Λευκωσία. Τώρα εθνικό κέντρο για την Κύπρο πάλι πρέπει να είναι η Λευκωσία. 'Ο έλλαδικός πληθυσμός πονάει τ' αδέφια του και αγόγγυστα προσφέρει ο έλληνας φορολογούμενος για την οικονομική στήριξη του νησιού που έκαψαν οι κυβερνήτες του. 'Αλλά το πνεύμα Παπαδόπουλου — 'Ιωαννίδη για την αντιμετώπιση της Κύπρου και του Μακάριου, έχει προσβάσεις σε πολύ εφύπευρους κύκλους της δεξιάς στη χώρα μας, άσχετα αν θεωρούν εκ των ύστερων άστοχες και άφρονες (άκριβως «άστοχες και άφρονες», όχι προδοτικές νέτα-σκέτα) τις μεθοδεύσεις του δεύτερου εκ των μισθοφρόνων. Και γι' αυτό η ανεπάρεχτα της 'Αθήνας στη χάραξη μακρόπνοων προγραμμάτων ξαναφαινεται σήμερα. 'Η ύπογραφή-άποδοχή της έκθεσας του αυστριακού βουλευτή Κάρασεκ στο Συμβούλιο της Εύρωπης δείχνει μια πάγια νοοτροπία των έπισήμων γραμμών, διπλωματικής και στρατιωτικής, για το ρόλο της 'Αθήνας. Είπα πιο πάνω ανεπάρεχτα. Ίσως δεν έπρεπε, διότι πέρα από τις προκαταλήψεις που δημιουργεί μια πολύχρονη τοποθέτηση του γράφοντος απέναντι σε μια αδιάλειπτη κυριαρχία της δεξιάς επί 40 χρόνια και πλέον (διότι και στο διαλείμματά του 50-52 και 64-65 την έξοισα την απόλυτη την είχε παντού η δεξιά), υπάρχει και αντικειμενικός λόγος για την ουσιαστική αποδέσμευση της Κύπρου από την 'Αθήνα: Είναι τόσο σύμπλοκα τα προβλήματα της 'Ελλάδας, που η επιφορτίση της και με την κύρια ενθύνη του Κυπριακού, να το μεταθέτει σε πρόβλημα — ένδεχομένο — διαπραγματεύσιμο. 'Ενώ η ζωή ενός λαού δεν μπορεί να τεθεί υπό διαπραγμάτευση.

'Ενα άλλο θέμα που νομίζω έχει παίξει καίριο ρόλο στις εξελίξεις του Κυπριακού και δεν τονίζεται, είναι η συσχέτιση του με το 'Ισραήλ. Βέβαια, στη γενική και άοριστη λέξη για την επιβουλή του ιμπεριαλισμού στα γεγονότα της Μέσης 'Ανατολής ενυπόχεται και στο 'Ισραήλ. Δέν είναι όμως αυτό ένα άλλο παρεπόμενο. Τό 'Ισραήλ είναι μια αυτόνομη δυναμική παρουσία εκεί κι έχει διαγράψει από δεκαετίες τους δραχμυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους του. 'Ο Λίβανος ήταν μια ανθούσα χώρα, την έλεγαν 'Ελβετία της Μέσης 'Ανατολής. 'Όταν άρχισε η αποσύνθεσή του (πολύ πριν άρχίσουν οι άνοιχτές έχθροπραξίες), ένα κομμάτι της οικονομικής του αλκής επέγρασε στην Κύπρο. Οί

'Αραβες είχαν άρχισει να τη χρησιμοποιούν σά θέρετρα, αλλά και σάν κέντρο άρκετών τους επιχειρήσεων. 'Ηταν μια ευρωπαϊκή χώρα μπρός στην πόρτα τους. Τά διεθνή συνέδρια διαδέχονταν τό ένα τό άλλο, παρά τις αντιρρήσεις των Τούρκων. Σ' ένα συνέδριο του F.A.O., νομίζω τέλη του 1973, έγιναν προτάσεις να εγκατασταθούν στο νησί μόνιμες έπιτροπές του τεράστιου αυτού 'Οργανισμού των 'Ενωμένων 'Εθνών.

'Ο Λίβανος λοιπόν έχει αποσυντεθεί. Τό ίδιο έγινε σχεδόν και με την Κύπρο. 'Η Κύπρος για χάρη της Αιγύπτου είχε κατέχει μια σκληρή αντιισραηλινή γραμμή. 'Η Αίγυπτος σά μεγάλη χώρα άρχισε διαπραγματεύσεις με τό 'Ισραήλ, και φυσικά, πίσω απ' αυτήν υπάρχουν κι άλλες άραβικές χώρες. Τό 'Ισραήλ, δέν μπορεί ν' άνεχθεί να ζει δίπλα στον πακτωλό της 'Αραβικής 'Αγοράς και να μην κινηθεί εμπορικά μαζί της. Νά τρέχει για άγορές στα πέρατα του κόσμου και να έχει τον πελάτη στην πόρτα του. 'Αν δέχτηκε τις συζητήσεις με την Αίγυπτο, είναι γιατί με την τεχνολογία του που σπύζει, επιδιώκει να μπει στο κύκλωμα του πετρελαίου, κι όταν εισχωρήσει θά έδρασιωθεί. 'Όμως είδαμε πόσο έχθρικά φέρεθηκε στην Κύπρο.

'Ο Νταϊήβις, πρεσβευτής του Ρουζβέλτ στις Χώρες της Εύρωπης και της 'Ασίας κατά τις παραμονές του Παγκοσμίου Πολέμου, έρώτησε τό Στάλιν πώς γίνεται να κάμει σύμφωνο μη ένθέσεως με τον ύπ' αριθμό ένα έχθρο του, τό Χίτλερ. Κι ο Στάλιν άφου του εξιστόρησε τις παλινοδιές των 'Αγγλογάλλων για μια κοινή στρατηγική, τό αίσχος του Μονάχου και τον κρυφό καημό του Τσάμπερλαιν να στρέψει τους Τεύτονες προς άνατολάς, κατέληξε:

«Τώρα που οι άλλοι με εγκατέλειψαν, θά κοιτάξω κι εγώ την αύλή μου». Είναι μια άκραία περίπτωση πολιτικού ρεαλισμού.

Τό 'Ισραήλ, δραχμυπρόθεσμα ώφελείται από την τουρκική κατάκτηση της Κύπρου. Τά καλύτερα ξενοδοχεία, τά καλύτερα καταστήματα, οι καλύτερες επιχειρήσεις, έλέγχονται από 'Εβραίους. Οί Τούρκοι είχαν εξαπολυθεί στο Τέλ-Αβίδ προσφέροντας σε τιμές ευκαιρίας ξενοδοχεία κι άκρογιαλιές μέχρι και μουσεία και άρχαιολογικούς χώρους της κατακτημένης γης, για να τ' αξιοποιήσουν ικανοί 'Ισραηλίτες. 'Η ίδια η Τουρκία είναι ένας παρεπόμενος, απέραντος, για έκμετάλλευση. Τό τουρκοεβραϊκό στοιχείο κρατάει ένα πολύ μεγάλο ποσοστό της οίκο-

νομικής ζωής, εκεί, αλλά και στην κατεχόμενη Κύπρο. Βέβαια με τους Τούρκους τί έγγησεις μπορεί να έχουν, είναι ένα άλλο θέμα. 'Όσο κρατάει όμως αυτή η κατάσταση, η επιχείρηση είναι κερδοφόρα. Αυτή την παράμετρο 'Ισραήλ δέν την αναφέρατε. Δέν είμαι εγώ που θά προτείνω λύσεις. 'Αλλά χωρίς να έλέγχονται οι διάφορες απόψεις ως προς τον αντίχτυπο που θά βρίσκουν στο 'Ισραήλ, η πολιτική της Κύπρου θά είναι άν όχι καταδικασμένη σε άποτυχία, τουλάχιστον έλλειπτική. Κι έπειτα υπάρχουν και στο 'Ισραήλ, εκτός από τά γεράκια με τις ήγεμονιστικές τάσεις, και άνθρωποι που φοβούνται ελλεικναι για την επιβίωσή τους την εθνική. Κι οι φόβοι τους ως ένα βαθμό είναι δικαιολογημένοι: Μια νησίδα μέσα σ' ένα ώκεανό 'Αράβων, που έχουν δηλωμένη τη διάθεση να τους έξοντώσουν χωρίς ένός. Και η Κύπρος ένα νησί έλληνικό, άπομονωμένο, ένα χρυσοπράσινο φύλλο ριγμένο στο πέλαιος, με γείτονα μια χώρα δικάδων έκατομμυρίων έξαθλιωμένων άνδραπόδων, που τά φανατίζουν οι άνίκανοι πολιτικοί τους ότι λύτρωσι των δεινών τους θά είναι η σφαγή και τό πλιάτσικο των Κυπρίων. Νά μια παράλληλη κι όμορροπη γραμμή. 'Αλλά τό θέμα του 'Ισραήλ είναι άλλο.

Δ.Κ.

'Αθήνα

Η ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

'Αγαπητό «'Αντί»,
στο τελευταίο σου τεύχος (τ. 100) διάβασα τό γ' μέρος της συζήτησης γύρω από τό Κυπριακό και θά ήθελα να κάνω ορισμένες παρατηρήσεις πάνω στο λεγόμενο τ. 2. 'Ηγουμενίδη.

'Ο κ. 'Ηγουμενίδης μάς λέει ότι: «Τό ΑΚΕΛ θρηνηί τά καλύτερα παιδιά του από την αντίσταση. Μέλη και στελέχη του ΑΚΕΛ δολοφονήθηκαν έν ψυχρώ από τους πραξικοπηματίες, μέλη και στελέχη του ΑΚΕΛ, μαζί με τις άλλες πατριωτικές δυνάμεις, πλαισίωσαν όλα τά σημεία αντίστασης κι έτρεξαν στις πρώτες γραμμές της Κερύνειας. 'Ο Ισχυρισμός ότι τό ΑΚΕΛ δέν πολέμησε είναι τουλάχιστον άδικος και τόν άποκρούω έντονα».

Πρώτα-πρώτα είναι πασίγνωστο στην Κύπρο ότι μόνο η ΕΔΕΚ αντιστάθηκε οργανωμένα στο πραξικόπημα. Στη Λευκωσία η αντίσταση ήταν έργο άποκλειστικά των ΕΔΕΚιτών. 'Ίσως μέλη του ΑΚΕΛ να στάθηκαν στο πλευρό της ΕΔΕΚ, άλλα στάθηκαν σάν άτομα από προσωπική τους επιλογή και κατ' ούδένα λόγο κάτω από οργανωμένη

αντίσταση του κόμματός τους. Σάν άτομα δηλαδή εκπροσωπούσαν τόν κυπριακό λαό, όπως σωστά παρατηρεί ο κύριος Σέρβας, και όχι τό κόμμα τους.

Στην Πάφο η αντίσταση είχε οργανωθεί από την εκκλησία και την αστυνομία και στις τάξεις των αντιστεκομένων υπήρχαν άτομα δεξιά και άριστερά που σάν κοινό τους χαρακτηριστικό είχαν την πίστη τους προς τό Μακάριο. Και έδώ η μόνη οργανωμένη πολιτική δύναμη ήταν η ΕΔΕΚ. Αυτό που ουσιαστικά μάς ένδιαφέρει είναι άν τό ΑΚΕΛ αντιστάθηκε σάν οργανωμένη πολιτική δύναμη, όπως η ΕΔΕΚ, κι όχι άν άτομα από τό ΑΚΕΛ έλαβαν μέρος στην αντίσταση.

'Ακόμη η φράση «μέλη και στελέχη του ΑΚΕΛ δολοφονήθηκαν έν ψυχρώ από τους πραξικοπηματίες» δείχνει την ουσιαστική στάση του κόμματός του. Προσωπικά δέν ξέρω άν, και πόσα, μέλη του ΑΚΕΛ δολοφονήθηκαν έν ψυχρώ άλλα και άν αυτό έγινε ύπάρχει μεγάλη διαφορά στο να σε δολοφονήσουν έν ψυχρώ και στο να πεθάνεις αντιστεκόμενος.

'Επίσης ο Ισχυρισμός «έτρεξαν στις πρώτες γραμμές της Κερύνειας» είναι τουλάχιστον γελοίος, γιατί υπήρχε μια στοιχειώδης στρατιωτική οργάνωση, και ο κάθε στρατευόμενος παρουσιαζόταν στη μονάδα έπιστράτευσης του και δέν «έτρεχε» κατά βούλην στο μέτωπο της άρεσκείας του για να πολεμήσει.

Τελειώνοντας θά ήθελα να παρακαλέσω και γώ τόν κύριο 'Ηγουμενίδη, όπως και ο κύριος Σέρβας, να μάς αναφέρει μερικά από τά πρώτα και δεύτερα στελέχη του ΑΚΕΛ που σκοτώθηκαν στην αντίσταση (για την έισβολή δέν του ζητάω, γιατί εκεί δέν ήταν άνάγκη να είσαι ΑΚΕΛικός για να πεθάνεις, ούτε καν άριστερός).

Ευχαριστώ
Γιάννος Σωτηριάδης
φωιτητής
'Αθήνα

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΜΟΡΟ

'Ο θάνατος του 'Αλντο Μόρο, η τραγική του μοίρα να περιμένει επί 53 μέρες την έκτέλεσή του, μαζί και η πικρία της εγκατάλειψής του, και κατ' αυτόν, από τό Ισχυρό κόμμα του όποιου ήταν πρόεδρος και απ' την κυβέρνηση του ίδιου αυτού κόμματος, προκαλούν μιάν άναμφισβήτητη συγκίνηση σήμερα στις διάφορες ευρωπαϊκές χώρες, μια αίσθηση θανάτου, του δικού μας ή του άλλου, ένα αίσθημα άκαθάρτου φόβου ή μια γενικότερη άνησυχία για άνασφάλεια ή για τις επιπτώσεις της.

‘Απ’ όλες τις μεριές τά μηνύματα των μεγάλων και των λιγότερο μεγάλων του κόσμου αυτού, όλων των κομμάτων και αποχρώσεων, μιλούν για τους άπεχθεις τρομοκράτες, τους δολοφόνους, για στίγμα, για ντροπή, για αίσχος, για βαρβαρότητα, για απέχθεια, ψάχνοντας την έντονότερη έκφραση, αναζητώντας την πυκνότερη, πιο πρωτότυπη, πιο καλλιπής φραστική έκδηλωση στο μήνυμά τους.

“Όλος ο Ιταλικός λαός, με μίσος, με απέχθεια, με όργη, εκδηλώνεται, διαδηλώνει, διαμαρτυρείται ή κλαίει. Έτσι μάς πληροφορούν τά mass-media.

Προσωπικά ευχθήκα και ήλπισα τή σωτηρία του Μογο ως την τελευταία στιγμή.

‘Αν και τό πρόδλημα του θανάτου δέν έχει για μένα τήν υπέρτατη σημασία πού του δίνουν σήμερα, έν τούτοις αντιτίθεται στό φόνο και είμαι ένσυνείδητα κατά τής ώμης βίας κι ακόμη πίστεψα στην άξια και τήν αποτελεσματικότητα τής επείκειας και τής καλοσύνης, γι’ αυτό αυτή τή στιγμή νομίζω πώς ή όργη μου είναι νόμιμη κι αυτή στρέφεται, πέρα και άπ’ τούς άιτουργούς, πρós τούς ήθικούς άιτουργούς του θανάτου του Aldo Moro. στρέφεται ακόμη ενάντια στη θανάσιμη ύποκρισία του κόσμου πού ζούμε και τήν άσυνείδητη ή ένσυνείδητη χειραγώγηση του κοινού, ενάντια και στην ίδια τή δειλία και τήν ύποκρισία του κοινού, πού δέχεται νά τό προσκαλούν επίσημα σ’ όποιο πένθος θέλουν, νά τό όνομάζουν όποιο θύμα θέλουν και τόν ένοχο πού θέλουν και νά του προκαλούν τά δάκρυα πού αυτοί θέλουν, για νά θολώσει τό βλέμμα του, πού είναι έτσι κι άλλώς άρκετά θολό.

Κατηγορώ τούς ήθικούς άιτουργούς του θανάτου του Μογο και των χιλιάδων άλλων θυμάτων του χθές, του σήμερα, του αύριο. Τούς κατηγορώ ρωτώντας:

- Ποιός γέννησε τήν τρομοκρατία;
- Ποιός όπλισε και γιγάντωσε τήν τρομοκρατία;
- Ποιός μεταχειρίζεται ή άφήνει άτιμώρητη τήν τρομοκρατία;
- Ποιοί είναι οί δολοφόνοι του Allende και των λαών τής Χιλής, τής Γουατεμάλας του San Domingo;
- Ποιοί είναι οί δολοφόνοι του Μωσαντέκ, του Λουιούμπα και άλλων δημοκρατών του 3ου κόσμου;
- Ποιός είναι ο Videla και ή σπείρα του, αρχιδουσανιστές και φανεροί δολοφόνοι στην ‘Αργεντινή;
- Ποιοί δολοφόνησαν τό λαό του Ντοφάρ;

● Ποιός δολοφόνησε και κατέκτησε στην Κύπρο;

● Ποιός δολοφονεί στη Νότια ‘Αφρική τόν αυτόχθονα λαό;

● Ποιοί κάνουν επιδρομές 200 και 300 χιλ. στις γειτονικές τους χώρες για νά σκορπίσουν τόν τρόμο και τό θάνατο σ’ αυτούς πού λέγονται Μογο ή άλλως; (Λίβανος-‘Αγκόλα)

● Ποιός στέριωσε στην έξουσία τόν τρελό δολοφόνο ‘Αμίν-Νταντά;

● Ποιός έκανε τούς δολοφόνους του ‘Αουσιβιτς και του Ματχάουζεν άφεντικά στη Νότια ‘Αμερική;

● Ποιός δολοφονεί καθημερινά τό λαό του ‘Ιράν;

● Ποιός δολοφονεί καθημερινά τό λαό τής Παλαιστίνης;

● Ποιός κατασκευάζει φανερά τεράστιες μάζες φρικτών όπλων, και πού και πώς τά πουλάει για νά σκοτώσουν χιλιάδες άνώνυμους των όποίων καμιά επίσημη φραστική πλειοδοσία δέν θά στιγματίσει τούς δολοφόνους;

● Ποιός καυχείται επίσημα μπροστά στό ‘Αμερικάνικο Κογκρέσσο ότι έχει άποστολή νά δολοφονεί, νά τρομοκρατεί τούς λαούς, ν’ ανεβάσει δικτατορίες και νά κατασκευάζει έκλογικά άποτελέσματα;

● Ποιός έχει τό δικαίωμα νά όνομάζει δολοφόνο τόν έχθρό του και ήρωες τά δικά του έκτελεστικά όργανα;

‘Ο κατάλογος αυτός τής επίσημης τρομοκρατίας θά έμνε άσυμπλήρωτος έστω και μέ 1000 μέτρα χαρτί.

Δέν είναι ο θάνατος του Aldo Moro φρίκη, αλλά λύπη μόνο. Φρίκη είναι ή παγίδα τής θεσμιοποιημένης βίας και τής ύποκρισίας, μέσα στην όποία είμαστε κλεισμένοι, ντοπαρισμένοι, ύποταγμένοι, συνηθισμένοι, χειραγωγημένοι, διαπαιδαγωγημένοι άνδρείκελα έγωισμού και καταναλωτικών έπιθυμιών, σάν άνώμαλοι πίθηκοι, έτσι πού ο θάνατος συχνά δέν είναι τιμωρία άλλα λύτρωση.

Δέν ξέρω τί είναι οί λεγόμενες κόκκινες (ίσως μαύρες) φάλαγγες, ποιοί είναι οί σκοποί τους, όμολογημένοι ή άνομολόγητοι, ποιές είναι οί συμμαχίες τους και, ίσως, οί σκοτεινές δυνάμεις πού τίς κινούν, ποιά θά είναι ή διάρκεια τους και οί συνέπειες τής δράσης τους, πιστεύω όμως πώς ό,τι έχουν τό άνομο, βίαιο, άπάνθρωπο και άνελέητο, τό έχουν 10, 100, 1000 φορές πάρα πάνω όρισμένες έξουσίες, κυβερνήσεις και άλλα κρυφά έπιτελεία, πού οδήγησαν ιστορικά τούς λαούς σάν «άμνούς επί σφαγήν» στους δρόμους τής καταπίεσης, τής έξαθλίωσης, του καταναγκασμού, τής άπαίδευσης και των πολέμων.

‘Εκμετάλλευση για τούς εργάτες, περιφρόνηση για τά φτωχά παιδιά, έγκατάλειψη των άνάπηρων και των γερόντων και τόσες ύποσχέσεις για ειρήνη και δικαιοσύνη προδομένες πάντα, τόση σπατάλη και καταστροφή τής φύσης, καταστροφή τής ιστορικής κληρονομίας, καταστροφή κάθε πνευματικής έλπίδας κι ακόμη καταπίεση, ξύλο, φυλακές και θάνατο για τ’ άπελευθερωτικά και κοινωνικά κινήματα, (άκόμη κι αν είναι όπλα, φιλεργητικά και κατά τής βίας).

Μέ τή δόθηθεια τής ενημέρωσης μέσω του τύπου και τής τηλεόρασης, πολύ κοινό τής Εύρώπης (φυσικά και των μεγάλων άδελφών μας των ‘Ενωμένων Πολιτειών) θά χύσει σήμερα λίγα δάκρυα για τό φόνο του Aldo Moro, όμως αύριο, μόλις χαράξει ή αύγή, θά ξεκινήσει μία μέρα σάν τίς άλλες γι’ αυτό τό κοινό, τό άμελές και ξεγελασμένο, μόνο... μόνο πού σέ διάφορα μέρη του κόσμου θά συλλαφθούν, θά βασανιστούν ή θά σκοτωθούν 50, 100 ή 1000 άνώνυμοι για νά μήν κλονιστεί τό σύστημα τής ύποκρισίας και ή έξουσία του.

Μά έγώ (καθώς και πολλές χιλιάδες άλλοι άνθρωποι παντού στη Γη) δέν έχω δάκρυα ούτε για σήμερα, μόνο όργη, και μία έλάχιστη μεγάλη έλπίδα πού είναι ή μερίδα του μοναχικού σπασμού (για μένα) και τής δικαιοσύνης (για τούς άλλους).

Α.Π.

Παρίσι 10 Μαΐου

ΤΑ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ

Κύριε Διευθυντά

Δικαιολογημένη κατά τή γνώμη μας είναι ή αντίδραση τής ΔΕΝΓ και τής ΚΔΓ πού έκφρά-

στηκε, σέ γράμματά τους πρós τό περιοδικό σας στις 6/5 και 20/5 αντίστοιχα, στό δημοσίευμα τής 8/4/78, σύμφωνα μέ τό όποιο, πέρα από πληροφοριακό ύλικό πού δίνονταν για τό Πρώτο Συνέδριο τής ΟΓΕ και μέ τήν εύκαιρία αυτή και για άλλες γυναικείες όργανώσεις, είχαν διατυπωθεί και προσωπικές άπόψεις τής συνεργάτριάς σας, μέ τίς όποιες κατέτασσε τίς γυναικείες όργανώσεις σέ συγκεκριμένο ιδεολογικοπολιτικό και κομματικό χώρο. Είναι και δική μας γνώμη πώς παρόμοια παρουσίαση τής δράσης των γυναικείων συλλόγων οδηγεί σέ άποτελέσματα αντίθετα στην πρόθεση του περιοδικού «ΑΝΤΙ» και τής συγκεκριμένης συνεργάτριάς. Καί ή πρόθεση κατά τή γνώμη μας δέν μπορεί νά είναι άλλη παρά ή αντικειμενική παρουσίαση τής δράσης των προοδευτικών γυναικείων όργανώσεων στό ευρύτερο κοινό, ή πλατύτερη πληροφόρηση των γυναικών τής χώρας μας για κάθε τί τό προοδευτικό και δημοκρατικό πού προωθεί τόν άγώνα για τήν Ισοτιμία, τή δημοκρατία, τήν ειρήνη και τήν κοινωνική πρόοδο.

Και αυτή ή πληροφόρηση των γυναικών από τόν ήμερήσιο τύπο και τό περιοδικό είναι άναγκαία, γιατί τά κρατικά μέσα μαζικής ενημέρωσης συστηματικά άποσιωπούν τή συνεχώς αύξανόμενη δραστηριότητα των δημοκρατικών γυναικείων όργανώσεων, ενώ βομβαρδίζουν κυριολεκτικά τίς γυναίκες μέ έκπομπές, διαφημίσεις, άρθρα πού σκοπεύουν νά τίς κρατήσουν μακριά από τήν κοινωνική δράση, νά διυχετεύσουν τά ένδιαφέροντά τους σέ «άνώδυνους» τομείς. Καί είναι ακόμα γνωστό πώς ή αντίδραστική προπαγάνδα, για νά πετύχει αυτό τό σκοπό της, καταφεύγει στην γνωστή έπιχειρηματολογία

βιβλία
δισκοί
αφίσσες

κίαφας 5 και ακαδημίας
τηλ. 36.05.493

εκπτώση 25-30%

για, πώς οι γυναίκες οργανώ-
σεις και οι άλλες είναι δορυρικοί
ίπποι που πίσω τους καλύπτον-
ται πολιτικά κόμματα κ.λπ., κ.λπ.
"Όμως μία τέτοια επιχειρηματολό-
για, μία τέτοια πρακτική δεν
μπορεί να έχει θέση σε προοδευ-
τικά έντυπα.

Πιστεύουμε πως στο μέλλον το
περιοδικό σας θα δείξει περισσό-
τερη προσοχή και ευαισθησία σ'
ένα τόσο λεπτό ζήτημα.

Εκείνο που μάς προξένησε
εκπληξη είναι η απάντηση που
έδωσε η ΚΔΓ και που υπογράφε-
ται από την πρόεδρο της Διοικη-
τικής Έπιτροπής της κ. 'Ηρώ
Λάμπρου. Καί λέμε εκπληξη
γιατί ενώ γράφει για «υποβολι-
μαίες πληροφορίες», για «τά
πολύ γνωστά και παλαιά έκείνα
χαλκιά, που άστυνομεύουν, φα-
κελώνουν και ναρκωθετούν κάθε
δημοκρατική εκδήλωση με μονό-
σημες "προδοκατόρικες" ψευδο-
λογίες.....» δεν διατάζει να χρη-
σιμοποιεί την ίδια επιχειρηματο-
λογία για να υποστηρίξει πως η
ΚΔΓ «παραμένει εξωκομματικό
σωματείο». Έτσι αναφέρει για
μονοκομματικούς γυναικείους
συνλόγους που έφτιαξαν την
ΟΓΕ, για χρήση του όρου «δημο-
κρατικός» από τα μέλη της ΟΓΕ,
για δημιουργία σύγχυσης κ.λπ.
Και φυσικά όλα αυτά δεν είναι
τίποτε άλλο παρά άφορισμοί, μία
και στη δράση, τα συνθήματα και
τά αιτήματα της ΟΓΕ δεν υπά-
ρχει τίποτε που να την ταυτίζει με
ένα συγκεκριμένο πολιτικό
κόμμα.

Η ΟΓΕ θεωρεί πως η αγανά-
κτηση της κ. Λάμπρου για το δη-
μοσίευμα του περιοδικού σας δεν
δικαιολογείται, μία και η έπι-
στολή της κινείται στα ίδια πλαι-
σια.

Εκτός αν η κατάληξη και η
απορία που ένωσε δεν οφείλεται
στο γεγονός πως το δημοσίευμα
σ' όρισμένα του σημεία δεν βοή-
θησε την κοινή δράση των γυ-
ναικών, αλλά μόνο στο ότι θίγον-
ταν η οργάνωση της οποίας είναι
πρόεδρος. Αυτό και σε συνδυα-
σμό με την προβολή του Ιου Συν-
εδρίου της ΟΓΕ, προβολή που
κατά τη γνώμη μας όχι μόνο δεν
αντιπαρατίθεται στις άλλες
προοδευτικές γυναικείες οργα-
νώσεις, αλλά τουναντίον προωθεί
κοινούς σκοπούς τους.

Πιστεύουμε στην ανεξαρτησία
των μαζικών οργανώσεων, στην
ανάγκη να λειτουργούν δημο-
κρατικά, να αποφασίζουν μόνες
τους για τα ζητήματα της δου-
λειάς τους. Η ΟΓΕ στηρίζεται
στη δράση αυτεπάρκων γυναικείων
συνλόγων με δικό τους πρό-
γραμμα, με ανεξάρτητη δράση,
καταστατικά κατοχυρωμένη.
Θεωρούμε όμως πως η ανεξαρ-
τησία των μαζικών οργανώσεων
δεν συνεπάγεται και την αποχή
τους από τη δημοκρατική και
προοδευτική κοινωνική δράση.

Η ΟΓΕ επιδιώκει σταθερά τη
συνένωση ευρύτερων γυναικείων
μαζών σε κοινή δράση για την
ισοτιμία, τη δημοκρατία, την
έθνική ανεξαρτησία και την κοι-
νωνική πρόοδο. Πάνω σ' αυτές
τις κατευθύνσεις ψηφίστηκε στο
Ιο Συνέδριο, που πρόσφατα
συγκλήθηκε στην Αθήνα, το
Τρίχρονο Πρόγραμμα δουλειάς
της και η Διακήρυξη. Σ' αυτά τα
κείμενα μπορεί να βρει τα δικά
της αιτήματα, τα δικά της προ-
βλήματα κάθε γυναίκα, ανεξάρ-
τητα απ' την πολιτική και ιδεο-
λογική της τοποθέτηση. Πρόκει-
ται για ζητήματα έθνικά, κοινω-

νικά που απασχολούν το μεγαλυ-
τερο μέρος του γυναικείου πλη-
θυσμού και του λαού και σε κα-
μία περίπτωση δεν ταυτίζονται
άπολυτα και αποκλειστικά με
ένα κόμμα μόνο.

Η ΟΓΕ πιστεύει στην κοινή
και συντονισμένη δράση ανάμεσα
στις προοδευτικές γυναικείες ορ-
γάνωσεις και στην ανάγκη να
στερεώνεται αυτή μέσα από ένα
δημοκρατικό διάλογο πάνω στο
πρόγραμμα της κάθε μιάς, και τα
αιτήματα. Ο διάλογος αυτός
μπορεί και πρέπει να άποσκοπεί
στην ένότητα των γυναικών και
στη συνεργασία και πρέπει να
αποκλείει από τα πριν καλλιέρ-
γεια απόψεων και κρίσεων σάν
αυτές που περιέχονται στην
απάντηση της κ. Λάμπρου, που
σημειώνουμε πως δεν είναι η
πρώτη φορά που τοποθετείται
έτσι απέναντί μας. Πιστεύουμε
πάντα πως είναι αναγκαία μά
και δυνατή η συνεργασία ανά-
μεσα στις γυναικείες οργανώσεις,
και προς αυτή την κατεύθυνση
νιώθουμε και εύθυνη και υπευ-
θυνότητα να την προσπαθή-
σουμε.

Εκφράζοντας τις ειλικρινείς
ευχαριστίες μας για τη μέχρι
τώρα συνεργασία μας, παρακα-
λούμε να δημοσιεύσετε την
παραπάνω έπιστολή, στη σχετική
σελίδα του περιοδικού σας.

Για τό Προεδρείο της Όμοσπον-
δίας
Γυναικών Ελλάδας
'Η Πρόεδρος
(Αλ. Δεμερούκα)

'Η Γεν. Γραμματέας

(Θέκλα Γερογιάννη)

ΑΝΤΙ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601.
Τηλ: 732.713 - 732.819

- Έκδοτης:
ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
- Υπεύθυνος Τυπογραφείου:
ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ
Δημοσθένους 153
Καλλιθέα
- Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΦΩΤΟΚΥΤΤΑΡΟ» ΕΠΕ
Βασ. Αλεξάνδρου 2, Χίλτον.
Τηλ. 748.314 - 713.604
- Εκτύπωση:
Έργαστ. Γραφικών Τεχνών
Γ. ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
Ιασιού 5, Περιστέρι.

● Κάθε ένυπόγραφο άρθρο
έκφράζει την προσωπική
άποψη του συγγραφέα του.

● ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙ-
ΚΟΥ:
Έξαμ. 260 δρχ. - Έτήσια 520
Έτήσια Όργανισμών,
Τραπεζών, κ.λπ: 1.200 δρχ.
Γιά φοιτητές έκπτωση 15%.

● ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙ-
ΚΟΥ:
Εύρωπη - Μεσογ. χώρες:
έξάμηνη: άπλή δολ. 10
άεροπ. δολ. 13
έτήσια: άπλή δολ. 20
άεροπ. δολ. 25
Η.Π.Α. - Καναδάς - Άν. Άσία:
έξάμηνη: άπλή δολ. 10
άεροπ. δολ. 17
έτήσια: άπλή δολ. 20
άεροπ. δολ. 34
Αύστραλία - Όκεανία:
έξάμηνη: άπλή δολ. 10
άεροπ. δολ. 24
έτήσια: άπλή δολ. 20
άεροπ. δολ. 47
● Έμβάσματα, έπιταγές:
ΧΡΗΣΤΟ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601.
● ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ δρχ. 20
● ΠΑΛΗΝ ΤΕΥΧΗ: ΤΙΜΗ 30 ΔΡ.

Κεντρική διάθεση:
● για τα βιβλιοπωλεία
της Αθήνας:
Στά γραφεία του «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60; τηλ. 732-713
● για τα βιβλιοπωλεία
Β. Ελλάδας:
Βιβλιοπωλείο
Ν. Κοτζιά και Σία Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720,
Θεσ/νίκη

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Βιτόριο Γκαραζό

μπερλινγκουερ

ΤΙΝΟΝΤΕ ΕΡΩΝΟ
ΠΟΡΕΙΣ
ΤΟΥ ΙΚΚ
948 10 861
970 351

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΡΙΣΤΕΡ

**ΘΑ ΤΟ ΒΡΗΤΕ ΣΕ ΟΛΑ
ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ**

Στό
«ΜΑΓΑΖΙ»
μιά
ειδική
προσφορά

μέ αγορά
1.000 δρχ.
δωρο
μιά τσάντα
για τό
καλοκαίρι

«ΜΑΓΑΖΙ»
ΔΙΔΟΤΟΥ
ΚΑΙ Ζ. ΠΗΓΗΣ

ΕΧΕΙ ΑΠ' ΟΛΑ!

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Ζωοδόχου Πηγής 3 τηλέφωνο: 3603.234

Αθήνα Τ.Τ. 142

κυκλοφόρησαν

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΓΙΩΡΓΗ ΜΠΛΑΝΑ (Καπετάν Κίσααβος) Ο έμφύλιος πόλεμος 1946-49

ΠΕΤΡΟΥ ΑΝΤΑΙΟΥ Συμβολή στην ιστορία της ΕΠΟΝ

Τόμος Α', μέρος Α'

Τόμος Α', μέρος Β'

ΤΑΚΗ ΑΔΑΜΟΥ Τό λαϊκό τραγούδι της Αντίστασης

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Α.Σ. ΝΗΛ Σάμερχιλ, τό έλεύθερο σχολείο

ΠΑΟΥΛΟ ΦΡΕΪΡΕ Πολιτιστική Δράση για την κατάκτηση της ελευθερίας

ΤΖΩΝ ΧΟΛΤ Πέρα από τό Σάμερχιλ. Η έναλλαγή της ελευθερίας

ΤΖΩΝ ΧΟΛΤ Τό σχολείο φυλακή κι ή ελεύθερη μάθηση

ΠΩΛ ΓΚΟΥΝΤΜΑΝ Κριτική της κατεστημένης παιδείας (Υποχρεωτική Δυσεκπαίδευση)

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΤΖΗ Τό διπλό διβλίο

ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΤΖΗ Σπουνές

ΒΑΣΙΛΗ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ Ο άνθρωπος μέ τό άδειο

ΒΑΣΙΛΗ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ Κρούπ Έλλάς

Γ. ΒΟΥΛΟΔΗΜΟΥ Χαλάσματα

Ι. ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗ Τό χαμένο κούμπι

ΜΕΛΕΤΕΣ

Π. ΛΕΚΑΤΣΑ Μητριαρχία και ή σύγκρουσή της με την Έλληνική Πατριαρχία

Π. ΛΕΚΑΤΣΑ Ίδεοκρατία και ιστορική αίτιοκρατία

Π. ΛΕΚΑΤΣΑ Εύρυπιδης, τραγωδίες. Άλκηστη - Άντρομάχη - Βάκχες

Μ. ΠΑΠΑΔΟΛΑΜΠΙΑΚΗ Για μία κοινοτική δομή και μία αυτόδιαχείριση του χώρου

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΨΥΧΑΝΑΛΥΤΙΚΗ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΡΟΝΑΛΝΤ ΛΑΙΝΓΚ Η πολιτική της έμπειρίας και τό πουλί του παραδείσου

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

ΝΤΑΙΒΙΝΤ ΚΟΥΠΕΡ Η Γραμματική της ζωής

ΡΟΝΑΛΝΤ ΛΑΙΝΓΚ Μ' άγαπάς; Διασκέδαση μέ διάλογο και στίχους

ΤΟΜΜΑΣ ΧΑΡΙΣ Είμαι ο' κεϋ, είσαι ο' κεϋ. Ψυχολογία των καθημερινών ανθρώπινων σχέσεων.

ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ

ΑΝΤΡΙΟΥ ΤΟΜΑΣ Έξερευνήσεις στα σύνορα του Σύμπαντος (Στά ίχνη της κοσμικής ζωής)

Ν.Κ. ΣΑΝΤΑΡΣ Τό έπος του Γκιλγκαμές

ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΟΥΤΣΟΥΚΗ Έμεις οι έξωγήνιοι

ΣΥΛΛΟΓΗ ΘΕΑΤΗΤΟΣ

ΖΕΥΓΑΡΙΔΗ Κυβερνητική και πληροφορία

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ

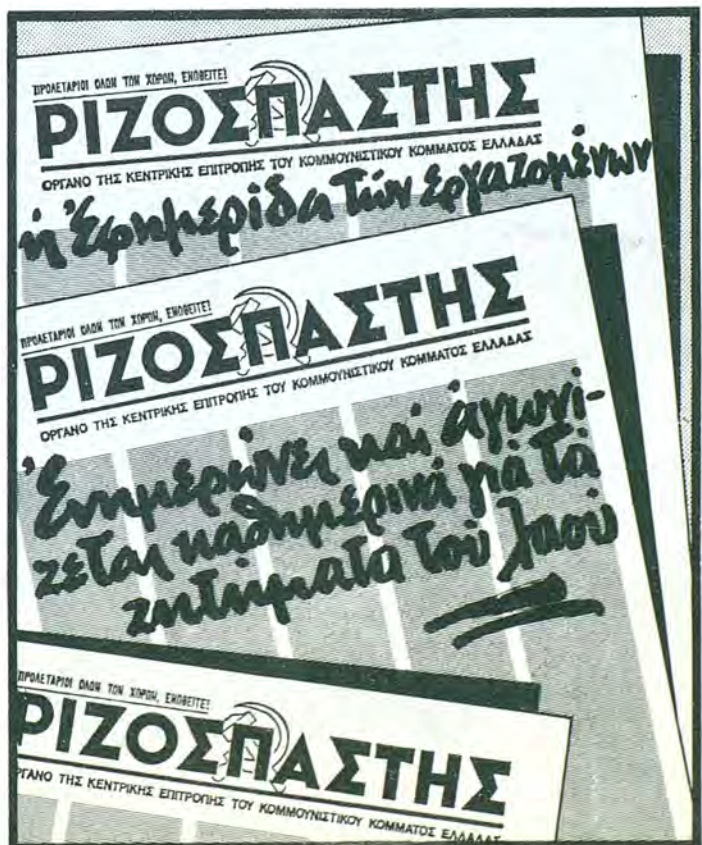
ΜΠΡΟΝΙΣΛΑΒ Κ. ΜΑΛΙΝΟΦΣΚΙ Σεξουαλικά ήθη και Καταπίεση στην πρωτόγονη Κοινωνία

PYLARINOS

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

ΚΑΙ ΜΟΝΑΔΙΚΟΣ

ΣΤΑ ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

οι διακοπές σας
αρχίζουν μέσα στο αεροπλάνο